

वतन से मोहब्बत वो इस कदर निभा गये
मोहब्बत के दिन वतन पर जान लुटा गये...

Islamabad

اسلام

Pulwama

JAMMU AND
KASHMIR

HIMACHAL
PRADESH

अमर
जवान

कमला
२०१९

‘भद्रकाली ताराराणी पुरस्कार’ प्रदान समारंभ बचतगटाच्या माध्यमातून महिलांना आत्मविश्वास व प्रतिष्ठा प्राप्त करून देणाऱ्या, सॅमन मॅगसेसे व पद्मश्री पुरस्काराने सन्मानित श्रीमती निलिमा मिश्रा यांना ‘भद्रकाली ताराराणी’ पुरस्कार प्रदान करताना सिक्कीम राज्याचे माजी राज्यपाल मा. डॉ. श्रीनिवास पाटील सोबत ताराराणी विद्यापीठाचे कार्यकारी अध्यक्ष मा. प्राचार्य डॉ. क्रांतिकुमार पाटील, सेक्रेटरी मा. प्राजक्त पाटील व इतर मान्यवर

‘पदवी प्रमाण पत्र वितरण’ समारंभाचे उद्घाटन करताना नाबाईचे माजी अध्यक्ष, ज्येष्ठ कृषीअर्थतज्ज्ञ मा. डॉ. यशवंतराव थोरात सोबत ताराराणी विद्यापीठाचे कार्यकारी अध्यक्ष मा. प्राचार्य डॉ. क्रांतिकुमार पाटील, सेक्रेटरी मा. प्राजक्त पाटील व इतर मान्यवर

पदवी प्रमाणपत्राचे वितरण करताना नाबाईचे माजी अध्यक्ष, ज्येष्ठ कृषीअर्थतज्ज्ञ मा. डॉ. यशवंतराव थोरात व इतर मान्यवर

क्रांतिवीर रंगरावदादा पाटील व्याख्यानमालेत द्वितीय पुष्प गुंफताना मा. डॉ. सदानंद मोरे, ज्येष्ठ विचारवंत; साहित्यिक व अखिल भारतीय मराठी साहित्य संमेलनाचे माजी अध्यक्ष

ताराराणी विद्यापीठाच्या
कमला महाविद्यालयाचे

क म ला

अंक ३४ वा
वार्षिक नियतकालिक

२०१८-२०१९

कमला २०१८-२०१९

अध्यक्ष

प्राचार्य डॉ. जे. बी. पाटील

प्रमुख संपादक

प्रा. डॉ. सुजय बाबुराव पाटील

विभागीय संपादक

* मराठी विभाग *

प्रा. डॉ. सुजय बाबुराव पाटील

* हिंदी विभाग *

प्रा. श्रीमती छाया माळी

* इंग्रजी विभाग *

प्रा. श्रीमती सुमती साळुंखे

* संपादक सहाय्य : नियतकालिक समितीतील सर्व सहकारी

या अंकात प्रसिद्ध (व्यक्त) झालेल्या मतांशी संपादक सहमत असतीलच असे नाही.

दि प्रेस अँड रजिस्ट्रेशन ऑफ बुक्स अँक्ट

नियम ८, फॉर्म नं. ४ प्रमाणे आवश्यक असलेली माहिती

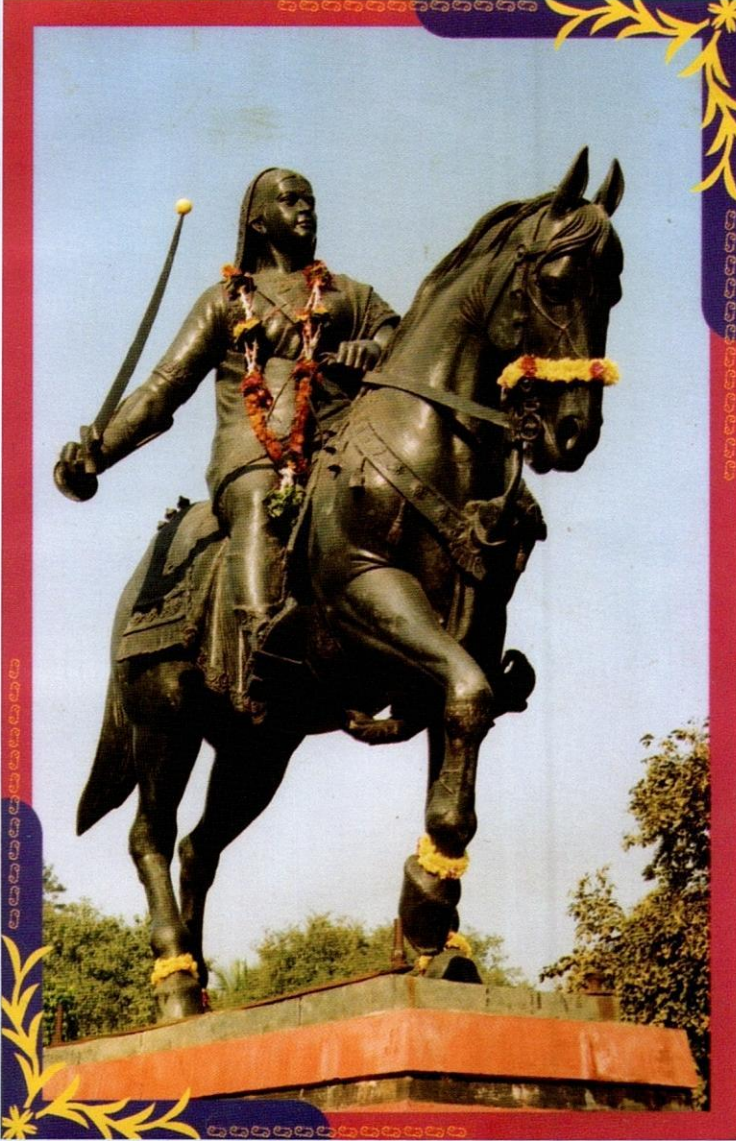
स्थळ	: ताराराणी विद्यापीठ, कोल्हापूर
काळ	: वार्षिक
नांव	: श्री. शरद गोसावी राजहंस प्रिंटिंग प्रेस, कोल्हापूर
राष्ट्रीयत्व	: भारतीय
पत्ता	: २५० ब, ई, नागाळा, भाऊसिंगजी रोड, कोल्हापूर.
नांव	: प्राचार्य डॉ. जे. बी. पाटील
राष्ट्रीयत्व	: भारतीय
पत्ता	: कमला महाविद्यालय ताराराणी विद्यापीठ, राजारामपुरी, कोल्हापूर
नांव	: प्रा. डॉ. सुजय बाबूराव पाटील
राष्ट्रीयत्व	: भारतीय
पत्ता	: कमला महाविद्यालय ताराराणी विद्यापीठ, राजारामपुरी, कोल्हापूर

मी श्री. डॉ. जे. बी. पाटील असे जाहीर करतो की, वरील माहिती माझ्या समजुतीप्रमाणे बरोबर आहे.

प्राचार्य डॉ. जे. बी. पाटील

युगस्त्री छत्रपती महाराणी ताराराणी
आमची स्फूर्तीदेवता

सम्राज्ञी ना, समर कुशला लोकनेत्रि प्रतापी
सत्तांधांना नमवुनि रणी आपुले राज्य स्थापी
नारी नोहे अमर जगति ज्योत ही पौरुषाची
ताराराणी जननि अमुच्या अस्मितेची, यशाची

- ग. दि. माडगूळकर

मांगल्याची, स्नेहसुधेची अमृतधारा

त्यागमूर्ती कै. सौ. सरोजिनीदेवी विश्वनाथ पाटील तथा काकीजी

भक्ति प्रीतिमय निर्मळ प्रेम; तपस्विनीचे तुमचे जीवन तेजोमय ।
समर्पिले तू पती आणि पतिकार्याला, हीन-दीनांची तू माता ॥
तुम्ही आमुच्या दाता, तुम्ही आमुची भक्ती ।
तुम्ही आमुची माय-माऊली, अन् तुम्ही आमची शक्ती ॥

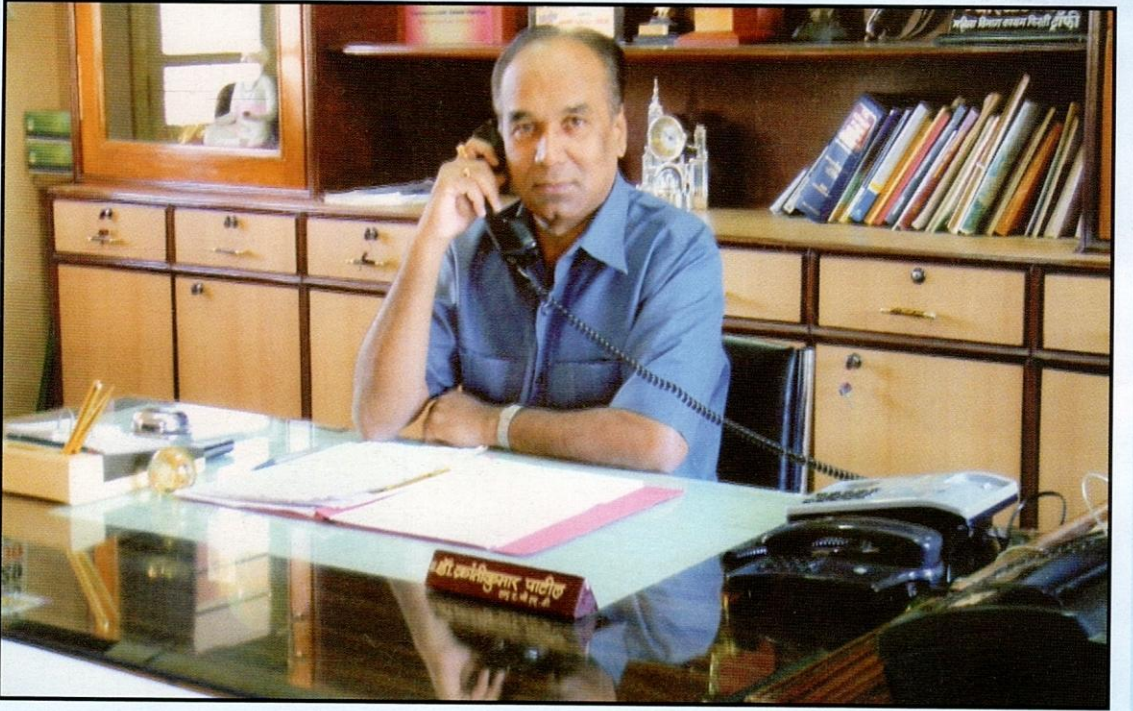
हा वसा चंदनाचा
ताराराणी विद्यापीठ संस्थेचे शिल्पकार,
शिक्षणमहर्षी कै. मा. डॉ. व्ही. टी. पाटील तथा काकाजी
आमचे आराध्य

अविचल निष्ठा ताराराणी चरणी तुम्हीं वाहिली ।
धन्य जाहला स्त्री शिक्षणास्तव काया कष्टविली ॥
ज्ञानतपस्वी समाजसेवक लोकोत्तर तुम्ही ।
तुमच्या चरणी आदरभावे नतमस्तक आम्ही ॥

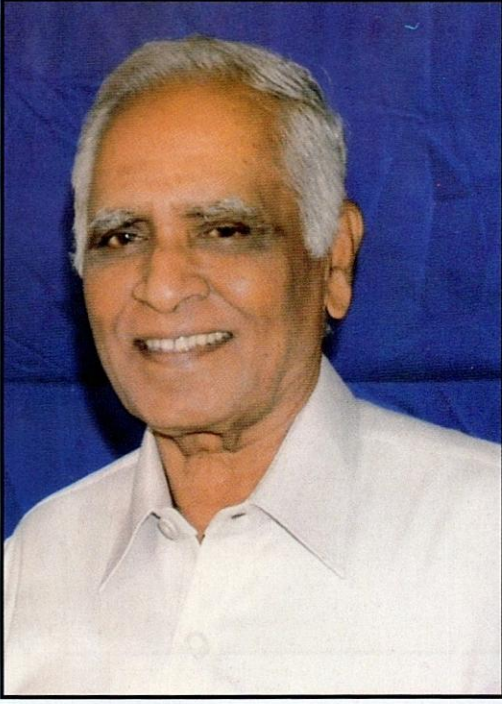

* प्रेरणास्त्रोत *

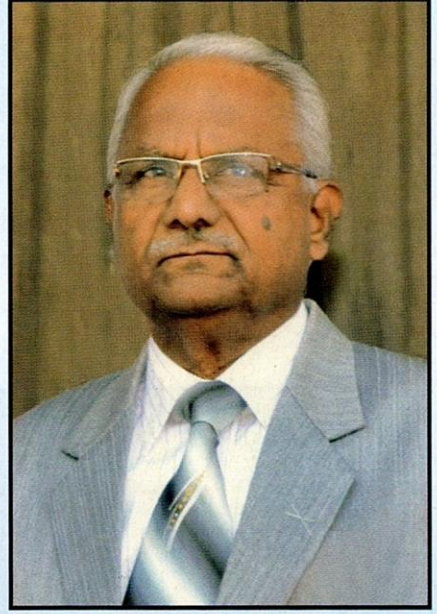

मा. प्राचार्य डॉ. क्रांतिकुमार रं. पाटील
कार्यकारी अध्यक्ष, ताराराणी विद्यापीठ, कोल्हापूर

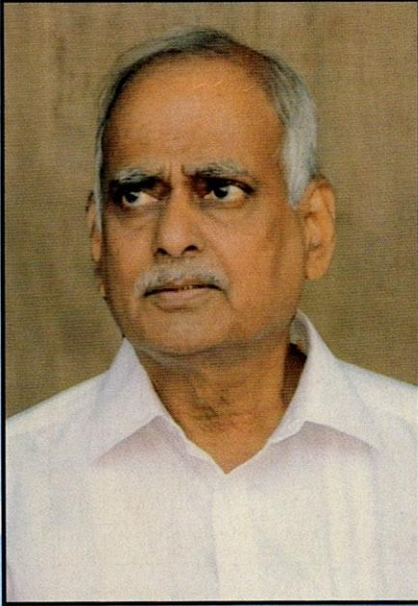

मा. डॉ. श्री. एस. एन. पवार
उपाध्यक्ष, ताराराणी विद्यापीठ, कोल्हापूर

मा. श्री. प्रकाश एम. हिलगे
उपाध्यक्ष, ताराराणी विद्यापीठ, कोल्हापूर

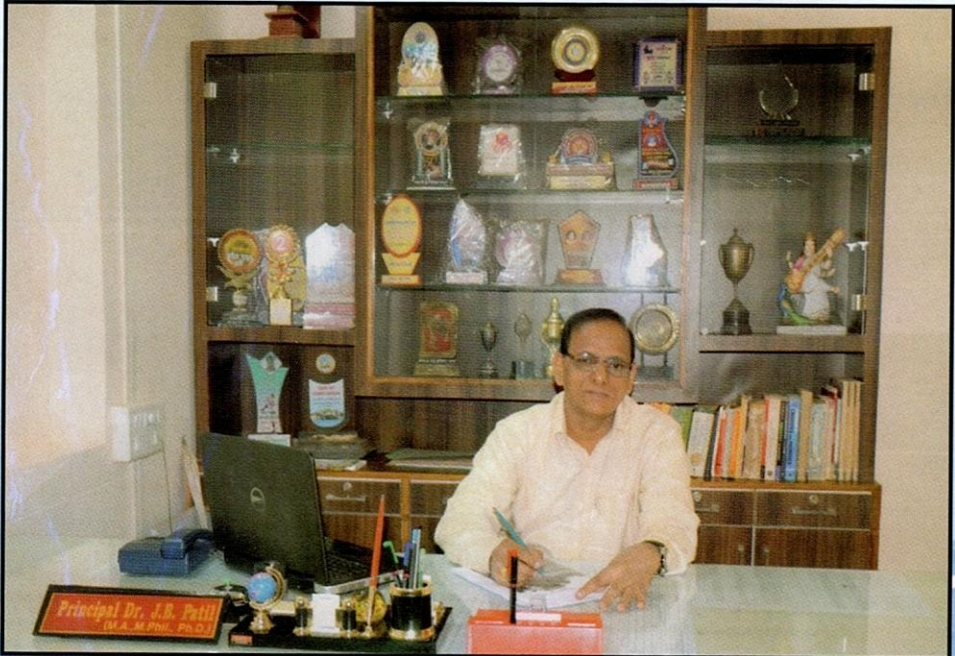

मा. श्री. अशोकराव रामगोंडा पर्वते
उपाध्यक्ष, ताराराणी विद्यापीठ, कोल्हापूर

मा. श्री. प्राजक्त क्रांतिकुमार पाटील
सचिव, ताराराणी विद्यापीठ, कोल्हापूर

प्राचार्य डॉ. जे. बी. पाटील (दि. ३१/०१/२०१९ पर्यंत)

ताराराणी विद्यापीठ, कोल्हापूर

* सन्माननीय विश्वस्त मंडळ *

मा. डॉ. क्रांतिकुमार रंगराव पाटील	कार्यकारी अध्यक्ष
मा. डॉ. शहाजी निवृत्ती पवार	उपाध्यक्ष
मा. श्री. प्रकाश एम. हिलगे	उपाध्यक्ष
मा. श्री. अशोकराव रामगोंडा पर्वते	उपाध्यक्ष
मा. सौ. कांचन क्रांतिकुमार पाटील	विश्वस्त
मा. प्राचार्य चंद्रकांत रघुनाथ गोडसे	विश्वस्त
मा. डॉ. श्रीमती बी. व्ही. शेळके	विश्वस्त
मा. सौ. जयश्री शशिकांत पाटील	विश्वस्त
मा. श्री. चंद्रशेखर गणपतराव यादव	विश्वस्त
मा. श्री. प्राजक्त क्रांतिकुमार पाटील	सचिव

संपादकीय..

करवीर राज्य संस्थापिका व संवर्धिका स्वातंत्र्यसौदामिनी रणरागिणी ताराराणीचे जिवंत स्मारक व्हावे ह्या ध्यासाने प्रेरित थोर शिक्षणमहर्षी कै. डॉ. व्ही. टी. पाटील तथा काकाजींनी ताराराणी विद्यापीठाची स्थापना केली. काकाजींच्या समानशील पत्नी कै. सौ. सरोजिनीदेवी पाटील तथा ति. स्व. काकीजींच्या असीम त्यागातून ताराराणी विद्यापीठ हे शिक्षणसंकूल बहरले. ह्या आधारवडाची एक शाखा म्हणजे 'कमला महाविद्यालय' विद्यार्थिनींनी मन, मनगट आणि मेंदूच्या स्वबळावर स्वतःला सिद्ध करावे व त्या प्रतिताराराणी घडाव्यात हे काकाजींचे स्वप्न आज सत्यात उतरताना दिसत आहे. काकाजींच्या उदात्त ध्येयाचा वसा घेतलेल्या मा. प्राचार्य डॉ. क्रांतिकुमार पाटील, कार्यकारी अध्यक्ष ताराराणी विद्यापीठ, कोल्हापूर यांच्या खंबीर नेतृत्वाने आणि नियोजनबद्ध प्रशासनामुळे ह्या महाविद्यालयाने 'क्वालीटी कॉलेज' अशी ओळख निर्माण केली आहे. त्यांच्या कार्यकर्तृत्वाची पोचपावती म्हणजे विद्यापीठ अनुदान आयोग, नवी दिल्ली कडून महाविद्यालयास प्राप्त झालेल्या 'कॉलेज वुईथ पोटेन्शियल फॉर एक्सलन्स' (सी. पी. ई.) म्हणजेच उत्कृष्टतेची क्षमता असणारे महाविद्यालय हा विशेष दर्जा. गुणवत्ता वाढीसाठी केलेल्या अथक प्रयत्नांचे फलित म्हणजे २०१७ साली महाविद्यालयास नॅक पिअर टिमकडून सर्व निकषांच्या मूल्यमापनानंतर मिळालेला A (with 3.12 CGPA) हा दर्जा. महाविद्यालयाच्या वैभवशाली परंपरेतील हा निश्चितच एक महत्त्वपूर्ण आणि गौरवास्पद टप्पा आहे.

* विशेष उल्लेखनीय

* भद्रकाली ताराराणी पुरस्कार प्रदान सोहळा : ताराराणी विद्यापीठा मार्फत दिला जाणारा गौरवशाली द्वैवार्षिक 'भद्रकाली ताराराणी पुरस्कार' या वर्षी म्हणजे २०१८-२०१९ सालचा हा पुरस्कार जळगांव जिल्ह्यातील बहादूरपूर येथील गेली २० वर्षे ग्रामीण भागाच्या विकासासाठी विशेषतः ग्रामीण महिलांना आर्थिक दृष्ट्या आत्मनिर्भर करण्यासाठी शंभरहून अधिक सक्षम बचत गटांची स्थापना, दर्जेदार अंगणवाडी व बालवाड्यांची उभारणी, महिला रोजगार केंद्रामार्फत पापड उद्योग, शिवण उद्योग, पोषण आहार प्रकल्प, निरोगी आरोग्यपूर्ण गावांची निर्मिती, शेतीमालाला परदेशी बाजारपेठांची उपलब्धता यासारखे अनेक उपक्रम हातामध्ये घेऊन ग्रामविकास साधणाऱ्या सामाजिक कार्यकर्त्या रॅमनमॅंगेसेस व पद्मश्री पुरस्काराने सन्मानित कु. निलिमा मिश्रा यांना गुरुवार, दि. १७ जानेवारी २०१९ रोजी सिक्कीम राज्याचे माजी राज्यपाल मा. डॉ. श्री. श्रीनिवास दादासाहेब पाटील यांचे हस्ते प्रदान करण्यात आला. याप्रसंगी ताराराणी विद्यापीठाचे कार्यकारी अध्यक्ष मा. डॉ. क्रांतिकुमार पाटील, सेक्रेटरी मा. प्राजक्त पाटील, उपाध्यक्ष मा. डॉ. एस. एन. पवार इ. मान्यवर उपस्थित होते.

या पुरस्काराच्या निमित्ताने कु. निलिमा मिश्रा यांच्यारूपाने उद्योग व सामाजिक क्षेत्रातील आदर्शवत रोल मॉडेल विद्यार्थिनींच्या समोर उभं राहिले असे वाटते.

* पदवी प्रमाणपत्र वितरण सोहळा : महाराष्ट्र सार्वजनिक विद्यापीठ अधिनियमामध्ये केलेल्या तरतूदीनुसार यावर्षी पदवीप्रमाणपत्र वितरण समारंभ महाविद्यालयामध्ये आयोजित करण्यात आला. मा. प्राचार्य डॉ. क्रांतिकुमार पाटील, कार्यकारी अध्यक्ष, ताराराणी विद्यापीठ, कोल्हापूर यांच्या अध्यक्षतेखाली बुधवार दि. २० मार्च, २०१९ रोजी सकाळी ९.३० वा. डॉ. व्ही. टी. पाटील स्मृतिभवन येथे समारंभ संपन्न झाला. समारंभाची सुरुवात दिमाखदार मिरवणुकीने झाली. प्रमुख पाहुणे मा. डॉ. यशवंत थोरात, माजी अध्यक्ष नाबार्ड यांच्या हस्ते पदवी प्रमाणपत्राचे वितरण करण्यात आले. आपल्या बिजभाषणातून मा. डॉ. यशवंत थोरात यांनी 'यश संपादन करण्यापूर्वी यश म्हणजे काय ह्याची संकल्पना समजून घेणे गरजेचे आहे. तसे यश मिळविण्यासाठी ध्येय ठरवून त्याचा ध्यास घेतला पाहिजे' असा सल्ला दिला. आपल्या अध्यक्षीय भाषणातून मा. प्राचार्य डॉ. क्रांतिकुमार पाटील यांनी महाराष्ट्राच्या शिक्षण परंपरेचा इतिहास थोडक्यात विशद केला. डॉ. तेजस्विनी मुडेकर, प्रभारी प्राचार्या, कमला कॉलेज ह्यांनी प्रास्ताविकातून महाविद्यालयाच्या विकासाचा आढावा सादर केला. ह्याप्रसंगी २१३ स्नातकांना पदवी प्रमाणपत्राचे वितरण करण्यात आले. मा. डॉ. प्राजक्त पाटील, सचिव ताराराणी विद्यापीठ, मा. डॉ. एस्. एस्. गवळी, प्राचार्य के. एम्. सी. कॉलेज, कोल्हापूर, विद्यापीठ प्रतिनीधी इ. मान्यवर समारंभासाठी उपस्थित होते. तसेच संस्थेचे विश्वस्त, शाखाप्रमुख, निमंत्रित, शिक्षक व विद्यार्थिनींच्या उपस्थितीत सदर सोहळा संपन्न झाला.

*** महाविद्यालयाचा संख्यात्मक विकास**

शिवाजी विद्यापीठ परिक्षेत्रातील एक गुणवत्तापूर्ण महिला महाविद्यालय अशी 'कमला' ची यशस्वी ख्याती आहे. त्यामुळेच पालक व विद्यार्थिनींच्या प्रथम पंसती क्रमांकाचे हे महाविद्यालय आहे जिथे प्रवेश घेण्यासाठी विद्यार्थिनी प्रयत्नशील असतात. सन २०१८-१९ ह्या शैक्षणिक वर्षामध्ये कनिष्ठ विभाग-कला-वाणिज्य-विज्ञान या तीन शाखांतर्गत एकूण १,३०० विद्यार्थिनी; वरिष्ठ विभाग - कला, वाणिज्य ६९५ एम. ए. इंग्रजी, एम. ए. गृहशास्त्र, एम. ए. योगशास्त्र, पी. जी. डिप्लोमा इन योगा थेरपी, व्यावसायिक अभ्यासक्रम बी. व्होक या शाखांतर्गत एकूण ३२० विद्यार्थिनी अशा कनिष्ठ, वरिष्ठ व पदव्युत्तर विभागांतर्गत एकूण २,३१५ विद्यार्थिनींनी प्रवेश घेतला व त्या शिक्षणाचा लाभ घेत आहेत.

'गुणवत्तापूर्ण अभ्यासकेंद्र' अशी ख्याती प्राप्त आमच्या महाविद्यालयाच्या 'यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ केंद्रामध्ये १८८ विद्यार्थिनी पदवी व पदव्युत्तर स्तरावर ज्ञानार्जन करीत आहेत.

* महाविद्यालयाचा गुणात्मक विकास

उज्ज्वल निकालाची परंपरा कायम राखत याही वर्षी विद्यार्थिनींनी नेत्रदीपक यश संपादन केले.

सन २०१७-१८ या शैक्षणिक वर्षातील वर्गवार निकाल

बारावी कला ८८.६४%	बारावी वाणिज्य ९९.२०%	बारावी विज्ञान ९६.२७%
प्रथम वर्ष कला ९३%	द्वितीय वर्ष कला ९२%	तृतीय वर्ष कला ९२%
प्रथम वर्ष वाणिज्य ८८%	द्वितीय वर्ष वाणिज्य ९२%	तृतीय वर्ष वाणिज्य ७२%
प्रथम वर्ष बी.सी. ए. ८२%	द्वितीय वर्ष बी. सी. ए. ८६%	तृतीय वर्ष बी. सी. ए. ९०%
बी. व्होक रिटेल मॅनेजमेंट अँड आय. टी.		
प्रथम वर्ष १००%	द्वितीय वर्ष १००%	तृतीय वर्ष ९०%
बी. व्होक फूड प्रोसेसिंग अँड मॅनेजमेंट		
प्रथम वर्ष ९५%	द्वितीय वर्ष १००%	तृतीय वर्ष ९०%
एम. ए. गृहशास्त्र	प्रथम वर्ष १००%	द्वितीय वर्ष १००%
एम. ए. इंग्रजी	प्रथम वर्ष ६७%	द्वितीय वर्ष ७०%
एम. ए. योगशास्त्र	प्रथम वर्ष १००%	द्वितीय वर्ष १००%

पी. जी. डिप्लोमा इन योगा थेरपी १००%

* विशेष श्रेणीप्राप्त व प्रथम श्रेणीप्राप्त विद्यार्थिनींचे हार्दिक अभिनंदन *

	प्रथम श्रेणी	विशेष श्रेणी
एम. ए. गृहशास्त्र	०४	-
एम. ए. इंग्रजी	०३	-
एम. ए. योगशास्त्र	०९	-
पी.जी. डिप्लोमा इन योगाथेरपी	०२	-
कला भाग ३		
इंग्रजी	०८	०३
हिंदी	०५	०३
अर्थशास्त्र	०६	०५
समाजशास्त्र	०४	०३
गृहशास्त्र	०४	-
वाणिज्य भाग ३	१३	०१
बी. सी. ए. भाग-३	०७	०३
बी. व्होक रिटेल मॅनेजमेंट अँड आय. टी. भाग-३	०९	०३
बी. व्होक फूड प्रोसेसिंग अँड मॅनेजमेंट भाग -३	०३	१३

* क्रीडा क्षेत्रातील नैपुण्य

क्रीडा क्षेत्रामध्ये आमच्या महाविद्यालयातील विद्यार्थिनींनी विशेष उल्लेखनीय कामगिरी बजावली. सिनियर विभागाचा संघ शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर झोन व इंटर झोन स्तरावर बास्केट बॉल, फूटबॉल, सॉफ्टबॉल, क्रिकेट, टेबल टेनिस, ज्युदो, तायक्वांदो, योगा, कुस्ती या क्रीडा प्रकार स्पर्धेत सहभागी झाला.

कमल जाधव या विद्यार्थिनीने ५० किलो गटात कुस्ती क्रीडा प्रकारात प्रथम क्रमांक मिळविला. तसेच तिने ४६ किलो गटात ज्युदोमध्ये राज्यस्तरावर प्रथम क्रमांक मिळविला. शिवानी फडतारे व सिद्धी झुंजे या विद्यार्थिनींनी फुटबॉल व अॅथलेटिक्स स्पर्धेत राष्ट्रीय पातळीवर आपला सहभाग नोंदविला. आंतर विद्यापीठ क्रिकेट स्पर्धेत संयोगिता निगडे, विमल संकपाळ व तेजस्विनी काकुबी या विद्यार्थिनींनी बेस्ट क्रिकेट अॅवॉर्ड देऊन गौरविण्यात आले.

* राष्ट्रीय छात्रसेना

कॉलेजची एन.सी.सी. कॅडेट SUO. शुभांगी मधुकर घराळे हिला दिल्ली येथील डायरेक्टर जनरल मार्फत एन.सी.सी. मधील भरीव योगदानाबद्दल देण्यात येणारे डी. जी. कमांडेशन कार्ड देऊन गौरविण्यात आले. तसेच शिवाजी विद्यापीठा मार्फत देण्यात येणाऱ्या एन.सी.सी. बेस्ट कॅडेट पुरस्कारास ती पात्र ठरली. त्याचबरोबर जाधव मेमोरियल प्राईजची देखील ती मानकरी ठरली.

देशात पहिल्यांदाच स्थापन झालेल्या 'आपदा सखी' या महिला रेस्क्यू पथकात राष्ट्रीय पातळीवर ज्या ५० मुली सहभागी झाल्या होत्या त्यामध्ये कमला छात्रसेनेच्या ०८ कॅडेट्सची निवड झालेली होती. कमला कॉलेजच्या एन.सी.सी. विभाग प्रमुख मेजर प्रा. श्रीमती वर्षा साठे यांना डी.जी. एन.सी.सी. दिल्लीकडून नुकतेच १२ ईयर लॉग मेडल प्राप्त झाले.

* आंतरराष्ट्रीय चर्चासत्र

दि. १६ फेब्रुवारी २०१९ रोजी "Plight of India Farmers : Issues and Challenges" 'भारतीय शेतकऱ्यांच्या व्यथा, वेदना, दशा - समस्या व आव्हाने' या विषयावर एकदिवसीय आंतरराष्ट्रीय चर्चासत्राचे आयोजन करण्यात आले होते. सदर चर्चासत्रामध्ये द. कोरीया, स्विडन, हॉकाँग इ. देशातून तर विविध राज्यातून ३०६ प्रतिनिधी सहभागी झाले. उद्घाटन समारंभात स्वाभिमानी शेतकरी संघटनेचे संस्थापक अध्यक्ष, खासदार मा. श्री. राजू शेठ्टी, भारतीय श्रमिक मुक्ती दलाचे अध्यक्ष श्री. भारत पाटणकर, सदस्या गेल अॅमवेट, संस्थेचे कार्यकारी अध्यक्ष मा. प्राचार्य डॉ. क्रांतिकुमार पाटील, सचिव मा. प्राजक्त पाटील यांचा समावेश होता. या प्रसंगी लिहिल्या गेलेल्या

शोधनिबंधांचे "Aarhat Multidisciplinary International Educational Research Journal (ISSN 2278 - 5655) (S JIR Impact Factor 6-23) (Peer Reviews)" चे प्रकाशन करण्यात आले.

* अग्रणी महाविद्यालय योजनेअंतर्गत कार्यशाळा

शिवाजी विद्यापीठ अग्रणी महाविद्यालय योजने अंतर्गत सन २०१८-१९ मध्ये विविध विषयांवरील कार्यशाळांचे आयोजन करण्यात आले. * दि. १ ऑगस्ट २०१८ रोजी 'महिलांवरील अत्याचार व महिला संरक्षण विषयक जाणीव जागृती' या विषयावरील कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले. * दि. ०८ सप्टेंबर २०१८ रोजी 'कम्युनिकेशन इंग्लिश' या विषयावरील कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले. * दि. ०४ जानेवारी २०१८ रोजी 'फ्रुट्स अँड व्हेजिटेबल प्रोसेसिंग' या विषयावरील कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले. * दि. २९ जानेवारी २०१९ रोजी 'सेल्फ डिफेन्स' या विषयावरील कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले. या कार्यशाळांमधून सुमारे ५०० विद्यार्थिनींनी लाभ घेतला.

विशेष उल्लेखनीय बाब म्हणजे शिवाजी विद्यापीठ अग्रणी योजना 'रिसर्च सेन्सीटायझेशन स्किम फॉर कॉलेज स्टुडंट्स' अंतर्गत बी. व्होक. फूड प्रोसेसिंग अँड मॅनेजमेंट विभागातील विद्यार्थिनींनी सादर केलेल्या 'डेव्हलपमेंट ऑफ न्यूट्री ड्रिंक टू ओव्हर मेनन्यूट्रीशन अँड अॅनिमा' या संशोधन प्रकल्पास १०,०००/- रु. चा प्रोत्साहन निधी बक्षीस स्वरूपात प्राप्त झाला.

* हार्दिक अभिनंदन

* कन्फडरेशन ऑफ इंडियन इंडस्ट्री, फूड अँड अॅग्रीकल्चरल सेंटर फॉर एक्सलन्स' या संस्थेमार्फत सुरक्षित खाद्य अभियान योजने अंतर्गत पदवीपूर्व फूड टेक्नॉलॉजी विद्यार्थ्यांकरीता सी.आय.आर.-फेस एस.के.ए. मेरीट कम मिन्स स्कॉलरशिप ही राष्ट्रीय पातळीवरील शिष्यवृत्ती घोषित केलेली आहे. या शिष्यवृत्तीचा उद्देश भविष्यातील पिढ्यांमध्ये अन्न सुरक्षेचा प्रचार करणे आणि हुशार विद्यार्थ्यांसाठी शिक्षण सुलभ करणे असा आहे. आमच्या महाविद्यालयातील बी. व्होक. फुड विभागाच्या तृतीय वर्षाच्या विद्यार्थिनी कु. दिक्षा निंबाळकर व कु. मनिषा माने या विद्यार्थिनींची सदर शिष्यवृत्तीसाठी निवड होऊन प्रत्येकी रु. २५,०००/- शिष्यवृत्ती स्वरूपात प्राप्त झाली. * बी. ए. भाग - २ ची विद्यार्थिनी कु. रमीजा जमादार हिची युवा साहित्य संमेलन गगनबावडा २०१९ व मधली सुट्टी झी मराठी कार्यक्रम या मध्ये निमंत्रित कवयित्री म्हणून सहभागी करून घेण्यात आले. * बी. ए. भाग - २ ची विद्यार्थिनी कु. आरती कृष्णा पाटील या विद्यार्थिनीने मराठी भाषा विकास संस्था महाराष्ट्र शासन यांच्यामार्फत आयोजित केलेल्या विभागीय मराठी काव्य वाचन स्पर्धेत प्रथम क्रमांक मिळवून रु. ३,०००/- व प्रमाणपत्र अशा स्वरूपाच्या बक्षिसांची मानकरी ठरली. * बी.कॉम. भाग ३ ची

विद्यार्थिनी कु. दिपाली पाटील हिने विद्यापीठस्तरीय ग्रंथपरीक्षण समिती प्रथम क्रमांक मिळविला रु.
२,२२२/- व प्रमाणपत्र अशा स्वरूपाच्या बक्षिसाची मानकरी ठरली.

महाविद्यालयातर्फे या पाच ही विद्यार्थिनींचे हार्दिक अभिनंदन !

* सामंजस्य करार

* दि. ५/१०/२०१८ रोजी विद्यार्थिनींना शिक्षणाबरोबर काही रोजगार आणि स्वयंरोजगाराच्या संधी उपलब्ध करून देण्याच्या हेतूने (सेंटर ऑफ एक्सलन्स इन जेम्स अँड ज्वेलरी शासकीय तंत्रविवेचन, कोल्हापूर व कमला कॉलेज बी. व्होक. रिटेल मॅनेजमेंट अँड आय.टी. विभाग यांच्यात सामंजस्य करार करण्यात आला. * इंग्रजी भाषा कौशल्य विकास या हेतूने विवेकानंद कॉलेज इंग्रजी विभाग व कमला कॉलेज इंग्रजी विभाग यांच्यात सामंजस्य करार करण्यात आला.

* स्कॉलरशिप

शैक्षणिक सत्र २०१८-२०१९ या वर्षात कनिष्ठ व वरिष्ठ विभागातील विद्यार्थिनींना आर्थिक स्तरावर सक्षम करण्याच्या हेतूने सरकारी, निमसरकारी, विद्यापीठ, महानगर पालिका, जिल्हापरिषद अशा विविध स्तरावर दिल्या जाणाऱ्या विविध प्रकारच्या शिष्यवृत्त्या प्राप्त झाल्या.

* कमलाची आदर्श विद्यार्थिनी

कु. शुभांगी मधुकर घराळे, एम. ए. भाग - २ गृहशास्त्र विभाग या विद्यार्थिनीस तिच्या शैक्षणिक व राष्ट्रीय छात्र सेवेमधील विशेष कामगिरी बद्दल २०१८-२०१९ या शैक्षणिक वर्षाचा 'आदर्श विद्यार्थिनी' हा पुरस्कार व रोख रक्कम १०००/- तसेच "Sword of Honor" प्रदान करण्यात आली. याबद्दल महाविद्यालयातर्फे तिचे हार्दिक अभिनंदन!

* हार्दिक शुभेच्छा : सेवा निवृत्ती

* प्रा. डॉ. जे. बी. पाटील - प्राचार्य व इंग्रजी विभाग प्रमुख * प्रा. श्री. एन. एस. शिरोळकर - वरिष्ठ विभाग - इतिहास विभाग * प्रा. श्रीमती साधना माने-गावडे - कनिष्ठ विभाग - इतिहास विभाग * प्रा. श्रीमती कविता बागवे - कनिष्ठ विभाग - गृहशास्त्र विभाग * प्रा. श्रीमती एस. डी. नांदेकर - कनिष्ठ विभाग - सायन्स विभाग

* मुखपृष्ठाविषयी

दहशतवाद आज एक आंतरराष्ट्रीय समस्या बनलेली आहे. जगातील प्रत्येकक्षण हा दहशतवादाच्या क्रूर छायेने ग्रासलेला आहे. आतंकवाद ही समस्या अणुबॉम्ब पेक्षा घातक आहे; कारण आतंकवाद, दहशतवादाने समस्त मानवी जीवन क्षणक्षणाला भयभीत होताना दिसते. या दहशतवादाला प्रत्युत्तर म्हणजे त्याच्या विषयीची भीती सोडून देऊन प्रत्येक राष्ट्राने, राष्ट्रातील नागरीकांनी एकत्र येऊन मोठ्या आत्मविश्वासाने त्यांच्या विरोधात लढलं पाहिजे.

आपल्या देशाच्याबाबतीत विचार केला तर आपल्या सीमेपलीकडील राष्ट्रातून या दहशतवादाला खतपाणी घातले जाताना दिसत आहे. या सीमेपलीकडील राष्ट्रांकडून भारतात अस्थिरता पसरविण्याचा बऱ्याच वेळेला प्रयत्न केला जातो. पण आपल्या दक्ष अशा भारतीय सैनिकांच्या खड्या पहान्याने शत्रु राष्ट्रांचे मनसुबे वेळोवेळी उद्ध्वस्त केलेले आहेत. प्रसंगी आपल्या प्राणांचे बलिदान देऊन भारतमातेचे संरक्षण केलेले आहे.

दि. १४ फेब्रुवारी २०१९ रोजी काश्मिर येथील पुलवामा गावाजवळ दहशतवादी विचारसरणीने ग्रासलेल्या आदिल अहमद या इसमाने जवळजवळ शंभर किलो आर.डी.एक्स असलेली आपली गाडी सी.आर.पी.एफ.च्या वाहनावर घालून स्फोट घडवून आणला. त्यात आपले चाळीस जवान मारले गेले. आपल्या देशासाठी तो एक मोठा धक्का होता. संपूर्ण देश भारत सरकार व भारतीय लष्कर यांच्यामार्गे एकदिलाने, एकसंघपणे उभा राहिला. या दहशतवादाची नांगी ठेचायचीच या इराद्याने भारताच्या बारा 'मिराज - २०००' लाढाऊ विमानांनी पाकिस्तानाच्या हवाई हद्दीत घुसून बालाकोट या ठिकाणच्या जैश-ए-महंमद नामक दहशतवादी संटनेच्या अड्ड्यावर बॉम्बहल्ला करून दहशतवादी व त्यांचे तळ उद्ध्वस्त केले. पुलवामावरील हल्ल्याचा यथायोग्य समाचार घेऊन भारत दहशतवादाला सडेतोड उत्तर देऊ शकतो हे सर्वांना दाखवून दिले. भारतीय सैन्याच्या या कामगिरीचा प्रत्येक भारतीयाला अभिमान वाटला.

भारतीय सैन्याचे अनुतलनीय धाडस, त्यांचे देशप्रेम, देशासाठी प्रसंगी बलिदान देण्याची मनोवृत्ती या सर्वांसाठी कृतज्ञता व्यक्त करावी. त्यांच्या पराक्रमाला मानवंदना द्यावी हाच या मुखपृष्ठामागचा उद्देश आहे.

* कृतज्ञता

'कमला - २०१९'चा अंक कलात्मक व दर्जेदार होण्यासाठी अनेक व्यक्तींचे सहकार्य मोलाचे ठरले. त्याबद्दल सर्वांचे मनःपूर्वक धन्यवाद. संस्थेचे कार्यकारी अध्यक्ष मा. प्राचार्य डॉ. क्रांतिकुमार पाटील यांचे मार्गदर्शन व प्रोत्साहन लाभले त्याबद्दल त्यांचे मनःपूर्वक आभार. तसेच महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. जे. बी. पाटील, प्रभारी प्राचार्या तेजस्विनी मुडेकर यांचे मार्गदर्शन मोलाचे ठरले. विभागीय संपादक प्रा. श्रीमती छाया माळी (हिंदी) तसेच प्रा. श्रीमती सुमती साळुंखे (इंग्रजी) यांनी आपले विभाग परिपूर्ण व सुंदर केलेले आहेत. तसेच साहित्यिक विद्यार्थिनी, शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांचेही 'कमला' सजवितानाचे योगदान मोलाचे ठरले त्याबद्दल त्यांचे मनःपूर्वक आभार.

राजहंस प्रेसचे श्री. शरद गोसावी, श्री. अशोक कुलकर्णी व रमा-कृष्ण ग्राफिक्सच्या सौ. समृद्धी सरदार यांचे व सर्व राजहंस परिवाराचे मनःपूर्वक आभार !

धन्यवाद...!

प्रमुख संपादक
प्रा. डॉ. सुजय पाटील

मराठी विभाग

सदैव सैनिका

सदैव सैनिका पुढेच जायचे
न मागुती तुवा कधी फिरायचे ॥१॥
सदा तुझ्यापुढे उभी असे निशा
सदैव काळजी दिसायच्या दिशा
मधून मेघ हे नभास ग्रासती
मध्येच या विजा, भयाण हांसती
दहा दिशातुनी तुफान व्हायचे ॥१॥
प्रलोभने तुला न लोभ दाविती
न मोहवे धने पदास बांधिती
विरोध क्रोध वा, तुला न थांबवी
न मोह भासतो, गजान्त वैभवी
न दैन्य हे तुझे कधी सरायचे ॥२॥
वसंत वा शरद, तुला न ती क्षिती
नभात सुर्य वा असो निशापती
विशीर्ण वस्त्र हो, विदिर्ण पावले
तरी न पाय हे कधी विसावले
न लोचना तुवां, सुखे मिटायचे ॥३॥
नभात सैनिका प्रभात येऊ दे
खगासवे जगा सुखात गाऊ दे
फुलांफुलांवरी, सुवर्ण शोभु दे
जगास शांतता, सुहास्य लाभु दे
न पाय तोवरी तुझे ठरायचे ॥४॥

- वसंत बापट

अल्फ़मणिका

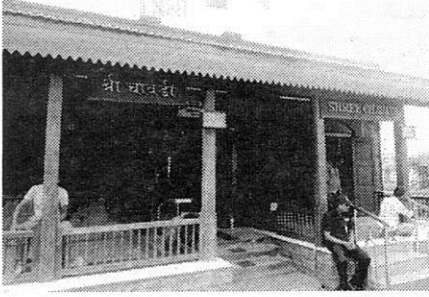
गद्य विभाग

१. चावडी (ललित लेख)	कु. अक्षता सुनिल गडकरी	बी. ए. भाग - १
२. शिक्षकाचे व्यक्तिमत्त्व (ललित लेख)	कु. अक्षता सुनिल गडकरी	बी. ए. भाग - १
३. खूळ (प्रबोधनपर लेख)	कु. सोनिया बाळकृष्ण जाधव	बी. ए. भाग - १
४. मीस यू डॅडी (व्यक्तिचरित्रपर लेख)	कु. निकिता शामराव कांबळे	बी. ए. भाग - २
५. स्त्री आणि स्त्री संघटन (वैचारीक लेख)	कु. अक्षता सुनिल गडकरी	बी. ए. भाग - १
६. मुलाखत	कु. शर्वरी रविंद्र मधाळे	बी. ए. भाग - २
७. यूपीएससी : मी आणि तुम्ही (ग्रंथ परीक्षण)	कु. शर्वरी रविंद्र मधाळे	बी. ए. भाग - २
८. लाकडाचे घर (कथा - अनुवाद)	कु. फिजा मकानदार	बी. ए. भाग - १
९. एक रेल्वे अपघात (कथा - अनुवाद)	कु. शिवानी शिवाजी संकपाळ	बी. ए. भाग - २

पद्य विभाग

१. कविता माझी झुंजत आहे	कु. रमीजा महंमद जमादार	बी. ए. भाग - २
२. कळले आज मला...	कु. रमीजा महंमद जमादार	बी. ए. भाग - २
३. आठवणी	कु. रमीजा महंमद जमादार	बी. ए. भाग - २
४. मी एक मृत्य पावलेला माणूस बोलतोय	कु. अक्षता सुनील गडकरी	बी. ए. भाग - १
५. पाऊस आणि वीज	कु. खुशबू निसार सय्यद	बी. व्होक. भाग - २
६. आठवणी	कु. आरती शरद भिलारे	बी. व्होक. भाग - २
७. बापू (महात्मा गांधी)	कु. अक्षता सुनील गडकरी	बी. ए. भाग - १
८. ती	कु. ज्योती परशराम बिरजे	बी. व्होक. भाग - २
९. छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या स्वराज्यात चाललय काय ?	कु. तेजस्विनी नरसू शिंदे	बी. ए. भाग - १
१०. वीर माऊली	कु. शर्वरी रविंद्र मधाळे	बी. ए. भाग - १
११. आयुष्य	कु. शर्वरी रविंद्र मधाळे	बी. ए. भाग - १
१२. ये आई.. मलाही हे जग पाहू दे	कु. ज्योती डोईफोडे	बी. ए. भाग - १
१३. दुष्काळ	कु. प्रज्ञा माणिक गणगे	११ वी सायन्स
१४. सैनिक	कु. प्रतिक्षा सोपान धुमाळे	११ वी कॉमर्स
१५. पणती	कु. शर्वरी रविंद्र मधाळे	बी. ए. भाग - १
१६. आजचा बेधडक पाऊस... (कोकणी भाषेतील कविता)	कु. वैष्णवी विलास भोगले	बी. ए. भाग - १
१७. ज्योत	कु. सुप्रिया मनोहर वडर	बी. ए. भाग - २

चावडी

अक्षता सुनिल गडकरी

बी. ए. भाग-१

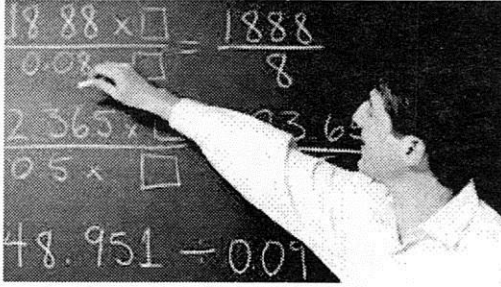
चावडी म्हणजे आमच्या गावाचा मध्य भाग. पडीक अशा दोन खोल्या. एका खोलीमध्ये पांडुरंग वसलेले. नेहमी तर त्यांची कोण पुजा करत नसे. पण अधूनमधून कोणालातरी त्या देवाची आठवण यायची. त्याच्याच बाजूला पडकी, खिडक्या पडलेल्या, जमिनीचा पुरता धुळ्ळा उठलेला अशी ती खोली आम्हांला कॉलेजसाठी तिथेच थांबावं लागायचं. बससाठी स्वच्छ आणि सुंदर भिंतीवर मुलांनी कसलेकसले गुप मंडळ यांची नावे अगदी सुहास्य अक्षरामध्ये काढली होती. एवढं मन पूर्वक अभ्यास पण केला नसेल कधी गावातील सगळी मुलं तिथे मोबाईल घेऊन असायची. त्यांच्या माना एवढ्या खाली वाकलेल्या असायच्या की दिसत पण नसायचं कोण आहे ते? या मोबाईलने मात्र सन्मानाने मान वर करून जगायचं पण स्वातंत्र्य हिरावून घेतलं हे मात्र खरे! ऐरवी कुत्र्याचं माहेरघर असणारी ही चावडी गणेशोत्सवा दिवशी मात्र उजळून जायची गावातील मुलं, मोठ्यांपासून लहानापर्यंत सगळी काही दिवस आधीच कामाला लागायची. उघड्या खिडक्यांना सुंदर कापड लावले जायचे, चावडी अगदी नव्या

नवरीसारखी लख्खं उजळून जायची. वाटायचंच नाही की ही आमची चावडी आहे. या चावडीने राजकारण, भांडणं, चर्चा, सगळं काही पाहिलं. माझ्या आजीची शाळा पण इथेच भरायची. जेव्हापण गावात काहीही व्हायचं चावडी एखाद्या रंगमंचासारखी वाटायची अगदी रोमांचक चर्चा रंगायच्या. चावडीने सगळं सहन केलं. आपल्या पडक्या भिंतीमध्ये सगळं सामावून घेतलं. खरं तर चावडी नाही असंच माहेरघर म्हणायला हवं. गावातील मिटींग, चर्चासत्र इथेच भरायची

एक काळ असा होता जेव्हा सगळ्याचं मत सारखं असायचं गावामध्ये कारण त्यावेळी लोक हित पाहायचे. सगळ्यांचा पोटापाण्याचा विचार करायचे पण २१ व्या शतकात क्रांती झालीच पण मानवाने माणुसकीची क्रांती जाळून टाकली, सगळे स्वतःचा हित जपू लागले. त्यामुळे कोणाला काय मिळतं, कोण जगलं, कोणाचा विचार नाही आणि याच दुःख त्या चावडीला असेल तिच्या मनात कित्येक भावना दडपून असतील. कारण तिने बदलता काळ, बदलती माणसं, आणि दूर होत चाललेली माणुसकी पाहिली होती.

शिक्षकाचे व्यक्तिमत्त्व

अक्षता सुनिल गडकरी

बी. ए. भाग-१

“आयुष्याचा पथ हा दुर्गम

अवघड डोंगर घाट

शिक्षकांशिवाय कोण दाखवील वाट”

५ सप्टेंबर हा दिवस डॉ. सर्वपल्ली राधाकृष्णन यांचा जन्मदिवस असतो म्हणून आपण हा दिवस शिक्षकदिन म्हणून साजरा करतो पण मला असे वाटते की शिक्षक रोजच आपल्याला ज्ञान देण्याचे कार्य करतात मग शिक्षकदिन रोजच साजरा केला तर काय हरकत आहे ?

शिक्षकांशिवाय विद्यार्थी अपूर्ण आहे. कष्टाशिवाय सुख नाही आणि त्यागाशिवाय जीवन नाही याची जाणीव शिक्षक विद्यार्थ्यांना रोजच करून देत असतात. आपल्या आयुष्यात शिक्षकाला खूप महत्त्वाचे स्थान आहे. ज्याप्रमाणे एखादा मूर्तिकार मूर्तीची नको असणारा भाग बाजूला काढून टाकून त्या मूर्तीला योग्य आकार देण्याचा प्रयत्न करतो. त्याप्रमाणे शिक्षक विद्यार्थ्यांमध्ये असणारे अवगुण बाजूला काढून टाकून एक सक्षम पिढी निर्माण करण्याचे काम करतात.

त्यामुळे शिक्षकरूपी मूर्तिकाराचे आपल्या आयुष्यात खूप महत्त्वाचे स्थान आहे.

शिक्षक या शब्दाचा खूप छान अर्थ आहे.

शि- शीलवान विद्यार्थी घडवणारे

क्ष- क्षमा करणारे

क- कर्तव्यदक्ष विद्यार्थी घडवणारे

शिक्षक हा एखाद्या चित्रकाराची भूमिका पार पाडत असतो. ज्याप्रमाणे एक उत्कृष्ट चित्रकार अनेक आकार वापरून अनेक रंग वापरून त्या चित्राला प्रत्यक्ष भासविण्याचा प्रयत्न करतो. त्याप्रमाणे शिक्षकही आपल्या विचारांना वेगवेगळे रंगरूप आकार देऊन त्या विचारांना संस्कारांना सत्यात उतरविण्याचा प्रयत्न करतो. कॉलेजमध्ये / शाळेत वेगवेगळ्या वयाचे शिक्षक असतात. सगळे आपापल्या विषयांशी संबंधी विचार करीत असतात. काहीजण नवनिर्मिती करण्यात कुशल असतात तर कोणी हस्तकौशल्यात कुशल असतात. तर कोणाला सुंदर मांडणी करता येते. तर कोणाचे नियोजन उत्कृष्ट असते. हे सर्वजण

एकमेकांना साध देऊन विद्यार्थ्यांचा सर्वांगीण विकास साधत असतात. त्यांना नवनवीन दिशा दाखवतात. जीवनाचा योग्य तो मार्ग दाखवितात.

हे शिकणं म्हणजे तरी काय? शाळा आणि शिकणं यांचा संबंध काय? हे शिकण म्हणजे आपल्या क्षमतांचा शोध घेणं. त्यासाठी ज्ञानाची कवाड ठोठावणं. वेगवेगळ्या कलांच्या झुळूका अंगावर घेणं. त्यात रमणं. हारजितीचा विचार न करता मनसोक्त खेळणं. झेपेल तेवढी अंगमेहनत करणं. स्वतःच्या विचारांना प्रकट करणं. आणि असं बरंच काही करत राहणं. असे वातावरण निर्माण करण्याचे कार्य शिक्षक करत असतात.

“कष्टाशिवाय सुख नाही

त्यागाशिवाय आनंद नाही

पाण्याशिवाय जीवन नाही आणि

आदर्श शिक्षकाशिवाय गुणी विद्यार्थी नाही.”

शिक्षक कसा असावा? तर शिक्षकाच्या डोक्यावर बर्फ, तोंडात साखर, हृदयात प्रेम-माया आणि पायात ताकद असावी. ‘शिक्षक हा प्रथम अभिनेता असावा. शिक्षकाने वर्गात बाल गंधर्वासारखे जावे. आणि राजहंसासारखे वर्गातून बाहेर पडावे.’ शिक्षकाने आपली पात्रता शिक्षण, ज्ञान केवळ सर्टिफिकेटवर न ठेवता आपल्या रक्तात भिनवले पाहिजे. आणि विद्यार्थ्यांच्या रक्तात उतरवले पाहिजे. आणि हे काम ते नेहमीच करत असतात. शिक्षक हा वृक्षाप्रमाणे असावा. वृक्ष जसा ऊन-पाऊस आपल्या

डोक्यावर घेऊन इतरांना सावली देतो. त्याचप्रमाणे शिक्षकाने विद्यार्थ्यांना आपल्या छायेखाली ज्ञानदान करावे.

मला डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे एक वाक्य आठवते. ते म्हणतात, “शिक्षण हे वाघिणीचे दूध आहे. आणि ते प्राशन करणारा गुरगुरल्याशिवाय राहत नाही.’ शिक्षण हे आपल्याला मिळालेले एक शक्तिशाली वरदान आहे. आणि त्या जोरावर आपण प्रत्येक क्षेत्रात कार्य करू शकतो.

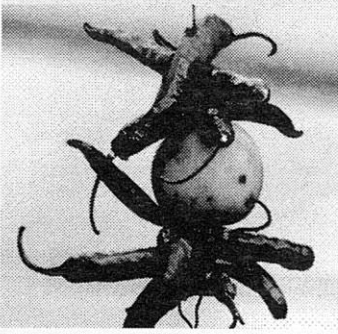
तसेच शिक्षणाचे महत्त्व लोकांना कळावे यासाठी वि. स. खांडेकर असे म्हणतात की ‘जगाचे कधी कल्याण झाले तर ते केवळ शिक्षक आणि शिक्षकच करू शकतात....!’

कु. आरती के. पाटील

बी. ए. भाग - २

खूळ

सोनिया बाळकृष्ण जाधव

बी. ए. - १

सप्टेंबर महिना होता सगळीकडे गणपतीची तयारी चालली होती. सगळीकडे गणपतीच्या स्वागताची तयारी जोरदार चालू होती. मी नेहमीप्रमाणे एक दिवस कॉलेजला जाऊन आले आणि संध्याकाळी चहा पीत बसले होते. तेवढ्यात माझी खास मैत्रीण मंजूषा हिचा फोन आला. नेहमीप्रमाणे हालहवाल विचारणे झाले. मग तिने गणपतीला येण्याचा आग्रह धरला. मी म्हटले नाही, नको. पण ती काय ऐकायला तयारच नाही. मम्मीकडे दे फोन असे ती बोलली. मला पण जायचंच होतं, पण घरच्यांनी परवानगी घेतल्याशिवाय कसं सांगणार म्हणून नाही बोलले. पण अखेर मम्मीने जायची परवानगी दिली. परवानगी दिल्यानंतर आमचा आनंद गगनात मावेनासा झाला. कारण गणपती येण्याच्या आधी दोन महिने ह्या गोष्टी ठरवून ठेवल्या होत्या. मला गौरी-गणपतीची ही अनोखी रेलचेल पाहणे हे आता सत्यात घडणारे होते. मला गौरी-गणपतीला खेळले जाणारे खेळ पाहायची फार हौस. कारण शहरात रहात असल्यामुळे ह्या गोष्टींपासून वंचितच. पण, मला खूप आवडतात ते खेळ कारण ती शेवटी आपली संस्कृती, ती अनोखा पारंपारिक पेहराव. मला फार त्या गोष्टींची ओढ होती आणि

मला ते अनुभवायचाही होतं. शेवटी गावी जाण्याचा दिवस आला. मी दुपारी निघाले मंजू मला न्यायला आली होती. मग मी माझे आवरून पट्टणकोडोलीला जायला निघाले. त्या दिवशी गौरी येणार होत्या. गावाकडे काकी घरात आमची वाट बघत होत्या. मी तिथे पोहोचल्यानंतर लगेच आवराआवर करायला सुरुवात केली. कारण गावाकडच्या मुली साडी नेसून, छानपैकी आवरून गौरीचे स्वागत करता. मग आम्ही आवरा-आवरायला सुरुवात केली. गावाकडे सगळे मिळून गौरी भरायला जातात आणि त्यामुळे तेथील काही बायका बोलवायला आल्या होत्या, पण साडी नेसायची होती म्हणून आम्हांला खूपच वेळ लागला. संध्याकाळी ४:१५ वाजले तरी काय आमचे आवरेना. "काय ह्या पोरी, लग्नाला तरी मुहूर्तावर उभ्या राहतात की नाय कुणास ठाऊक?" बाहेरून असा काकींचा आवाज आला. त्या बिचाऱ्या कामाने खूप थकल्या होत्या. त्यात आणि आमचा घाट काय आवरेना. दारावरून सगळ्या बायका वाजत-गाजत गौरी भरायला निघाल्या. आम्ही कसेबसं आवरून पळत जाऊन त्यांच्यात सामील झालो. आमच्या घरात गौरी बसवत नाहीत. म्हणून त्या गोष्टी मी पुढं होऊन करत होते. त्याचा अनुभव चाखत होते. मी तांब्याची

कळशी हातात घेतली. मंजूच्या हाती आरतीचे ताट होते आणि मस्त मिरवीत आम्ही विहिरीकडे निघालो. विहिरीजवळ पोहोचलो. गौरी भरल्या आणि डोक्यावर घेऊन घरी आले. त्यानंतर मला कधी रात्र होते आणि गौरीचे खेळ बघायला जाईन असं झालं. एकदाची रात्र झाली. आम्ही जेवलो रात्री १०:०० वाजता शेजारच्या गल्लीत एक घर होतं. तिथे सगळ्या बायका जमल्या होत्या. गणपतीची आरती झाल्यानंतर खेळ खेळायला सुरुवात झाली. ती गाणी, ते खेळ माझ्यासाठी अपरिचित होते, पण बघून खेळ खेळण्याचा व ऐकून गाणी म्हणण्याचा प्रयत्न केला आणि हे सर्व करताना मला खूप मजा येत होती. त्यात साडी नेसून हे खेळ खेळणं खूप अवघड होते. पण ते क्षण माझ्यासाठी खूप छान होते.

खेळ खेळता-खेळता मला असं लक्षात आलं की, त्यामध्ये खूप अशा स्त्रिया मुस्लीम आहेत. आणि मला जरा आश्चर्याचा धक्काच बसला. मुस्लीम स्त्रिया कसं काय खेळतात हे खेळ आणि त्यांना कसं माहिती हे सगळं, कारण त्या खूप छान गौरीची गाणी म्हणत होत्या. आम्हा मुलींना खेळ शिकवत होत्या. त्यामध्ये मला एक सामाजिक सलोखा दिसून आला. मला खूप छान वाटलं. असंही असतं नाहीतर एरवी आपण या गोष्टींचा बाऊ कसा, 'मुस्लिमांचा हा देव, आमचा तमुक देव' पण इथं तर चित्र खूप वेगळं आणि छान वाटलं, आणि इथले लोक मला पुरोगामी वाटायला लागले. त्यात हिंदू-मुस्लीम कोण आहे हे ओळखतही नव्हतं. सगळे आनंदाने उत्सव साजरे करत होते आणि असंच सगळे सण साजरे झाले पाहिजे असे पण मला वाटते.

त्या न शिकलेल्या बायकाच मला शहाण्या वाटू

लागल्या. नाहीतर आपण कोण हिंदी बोलतं तर म्हणतो असं काय बोलतोस? मुस्लीम आहेस काय? पण भाषा ही बोलण्याचं, भावना व्यक्त करण्याचं साधन आहे. हे कधी कोणाला पटणार ? असो.

त्यानंतरचा प्रकार माझ्यासाठी जरा अद्भुतच होता. कारण १२ वाजले होते आणि काही बायकांच्या अंगात देवी, गौराबाई संचारली होती. मला जरा बघुन भितीच वाटली. सगळ्या बायका जोरजोराने त्यांच्या अवतीभवती फिरून गाणी म्हणून लागल्या 'आली आली गं गौराबाई', साती शंकर वनामध्ये' अशी काही गाण्यांचा आवाज घुमत होते, वातावरण भिन्न झाले होते. मग काही देवी बोलू लागल्या. पण एकच देवी कितीजणांच्या अंगात येते. हेच मला कळना. देवी बालू लागल्यावर काही बायकांनी सगळ्यांना शांत बसायला सांगितले. मग देवी बोलायला लागली. माझं मन प्रसन्न झालं बाळके. आणि गाणी म्हणायला सुरुवात केली, तोपर्यंत दुसरी बाई जिच्या अंगात आलं होतं ती बोलू लागली.' मी अंबारीवरून आलोया. पिवळी घारी ...यलोय. धनधान्य घेऊन आलोय. ते सगळं माझ्यासाठी नवीन होतं. मला आणि माझ्यासारख्या पोरींना आम्हांला हे सगळं नाटक वाटू लागलं. आम्ही त्या घरात एका बाजूला थांबलो होतो. देवीचं बोलणं ऐकून आमच्यात खसखस पिकली. आणि सगळ्या बायका आमच्याकडे रागाने बघायला लागल्या. 'गप्प बसायचं नसेल तर बाहेर व्हा.' असं एक बाई म्हणाली. पण जास्तच हसायला लागलो. सगळे आमच्याकडे रागाने पाहायला लागले. पण जे चाललं होतं ते काय माझ्या बुद्धीला पटत नव्हतं. सगळं नाटक थोताडं वाटत होतं. तरीही गप्प बसून ऐकण्याशिवाय काही पर्याय नव्हता. त्यानंतर अनेक बायका, मुली आपल्या

समस्या देवीसमोर मांडत होत्या. त्यातील एका देवीने नुसतं 'गण्या फू. गण्या फू' असा स्वर लावला होता. तरी दुसरी देवी नुसती मोठ्याने किंचाळत होती हे पाहून मला हसायला येत होतं, पण कुणाच्या भावना दुखवायला नको म्हणून तोंडाला मिठी मारून गप्प बसले. एक बाई देवीसमोर आली. अक्षरशः रडायला लागली. म्हणाली की, 'माझी म्हैस दूध देत नाय गेली दोन महिने उलटलं काय करू? देवीने अंगारा दिला आणि गोठ्यात फुकायला सांगितला. असे अनेक समस्या घेऊन बायका आलेल्या. कुणाच्या पोरांची लग्न ठरत नव्हती. तर कुणाचा नवरा दारू पिऊन त्या बाईवर संशय घेत असे तर कुणाला मुलं होत नव्हती. अशा अनेक समस्या मी ऐकल्या.

त्यात काहीजण मला बऱ्यापैकी उच्चशिक्षित पण दिसले. मला जरा विचित्र वाटलं, की न शिकलेल्या बायकांचं ठीक आहे पण त्यात काही शिकलेल्या मुलीही होत्या. अंगात आलेली देवी सगळ्यांना अंगारा देत होती. ती अंगारा खाल्ला किंवा घरात फुकला की समस्या दूर होते. असा समज, एवढ्यावर न भागता भले लांबलचक उतारे होते. समस्या छोटी असेल तर उतारा कमी आणि समस्या मोठी असले तर उतारा जास्त असं चाललं होतं. पण मी जेव्हा त्याच दिवशी सकाळी त्या अंगात आलेल्या बाईच्या घरी मंजूसोबत गेली होते. त्यांच्या नातींना बोलवायला तेव्हा ती चुलीतली राख चाळत बसली होती. कदाचित तेच अंगारा देत असावी. असं मला वाटलं आणि ते खरंही आहे. असं दुसऱ्यांच्या चुलीतली राख घेऊन जर आजार बरा होत असता तर गोवोगावी दवाखान्याची काय गरज? कशाला घरोघरी भांडण, मारामारी झाल्या असत्या? त्याहून त्या अंगात येणाऱ्या बाईच्या घरातही

तीच परिस्थिती होती. यावरूनही तेथील लोकांना कळू नये किती वेडेपणा आहे असं मला वाटू लागलं. पण काय करणार? काय होतंय हे पाहण्याशिवाय पर्याय नव्हता. थोड्यावेळाने तर कहरच गौराई मोठ्यामोठ्यांनं किंचाळायला लागली. आणि आमच्या सारख्या मुलींचा हात धरण्यासाठी मी तर परड्याच्या दाराने धूम ठोकलो, मी मंजू आणि तीन-चार पोरी माझ्या सोबत होत्या. मी विचारलं हे काय नवीन? अगं दीदी ह्याला गवर भरवणं म्हणत्यात जर त्यांनी आपला हात धरला आणि अंगातलं जाऊपर्यंत सांडलं नाही तर पुढल्या वर्षी आपल्या अंगात येतयं हे ऐकून तर माझं डोकं च फिरलं. मला खूप राग येत होता. इथं तर मला श्रद्धा नाही तर अंधश्रद्धा दिसत होती. संस्कृतीच्या नावावर निष्फळ मूर्खपणा दिसत होता. नवीन, लहान कोवळ्या मुलींना कर्मकांडांना बळी पडताना मी पाहत होतो. हा माझा अनुभव जेवढा सुखकर तेवढाच वाईट पण होता. पण हे थांबणार कधी? आपणच हे सर्व थांबविले पाहिजे. आपणच विचार केला पाहिजे. जग तिकडे चंद्रावर चाललंय मात्र खेड्यापाड्यात ह्या गोष्टी सर्रास घडताना दिसून येतात. मग त्यात शिकलेले असोत व न शिकलेले धर्मानं लावलेली सवय काय लोकांच्या हातून सुटत नाही. पण नवीन पिढीने ह्याचा सारासार विचार केला पाहिजे. आपणच ह्या अंगात आलेल्या बाईकडे आपले प्रश्न घेऊन जायचं बंद झालो तर तिचं अंगात येणं आपोआपच बंद येईल. याची मी तुम्हांला खात्री देते. त्या गोष्टीची, अंधश्रद्धेचे आणि लोकांच्या वेडेपणाची आठवण अजून माझ्या मनाला लागते. त्या तीन दिवसांनी मला खूप शिकवलं ते दिवस मी विसरू शकणार नाही.

मीस यू डॅडी

निकिता शामराव कांबळे

बी. ए. भाग-२

वडीलांच आणि एक पुरुष म्हणून नात निभावणारे माझे डॅडी. लग्न झालेल्या पहिल्या दिवशी घरात मी प्रवेश केला. तेव्हा मी माझ्या आई-वडिलांना माझ्या सोबत आणू शकले नव्हते कारण माझ्या वडिलांच्या भूमिकेत असणारे माझे डॅडी सासरे आहेत. अस कधी जाणवलंच नाही. इतके प्रेमळ, मायाळू, कनवाळू नेहमी हसत-हसत डोक्यावर हात ठेवून आशीर्वाद देणारे माझे डॅडी त्याचाच आठवणीत नेहमी रममाण व्हावे असाच त्यांचा स्वभाव होता.

मी घरात प्रवेश केल्यापासून आजतागायत कधीही माझ्यावर रागवून किंवा ओरडून बोललेलं आठवत देखील नाही. त्यांना मुलगी नव्हती. पण मी घरात प्रवेश केल्यानंतर माझ्यातच त्यांनी आपली मुलगी शोधली, आणि मी मुलगी म्हणून मला ही माझ्या वडिलासारखेच माझ्यावर प्रेम करणारे, वडिलांच्या भूमिकेत सासरे असूनही वडिलासारखेच मला जपत होते. लग्नानंतर मी या घरात नवीनच होते. सगळ्यांशी जुळवून घेण्यासाठी मला वेळ लागला. पण डॅडींशी मात्र माझी लवकर ओळख झाली. मी सकाळी उठले की, डॅडी "गुड मॉर्निंग चिंगे" असे म्हणायचे अस

म्हटल्यावर मला खूप वेगळं 'फिल' व्हायचं डॅडी सकाळी लवकर उठून सगळं अंगण झाडून काढायचे. एक दिवस असच अंगण झाडत असताना एक आजोबा फिरायला जात होते. त्यांनी डॅडी विचारलं की, तुमची नात कुठं आहे? त्यावर डॅडी म्हणाले "नात माझी झोपली आहे. अंगण झाडून झाल डॅडी घरात आले व मला ही गोष्ट सांगायला लागले. सांगताना त्यांना इतका आनंद झाला होता. तो आनंद खूप वेगळाच होता.

मी कधीच न विसरणारा अविस्मरणीय क्षण म्हणजे माझा वाढदिवस लग्नानंतरचा तो पहिलाच वाढदिवस होता. १५.९.२०१५ या दिवशी घरातील सर्व मंडळींनी मला वाढदिवसाच्या शुभेच्छा दिल्या त्यावेळी मला वाटलं की, आज माझा वाढदिवस साजरा करणार नाहीत. कारण डॅडी मम्मी सोबत बोलत असताना त्याच बोलणं मी ऐकलं होत. आता ती काय लहान आहे का वाढदिवस साजरा करायला. त्याच ते बोलणं ऐकून मला खूप वाईट वाटलं पण नंतरच चित्र काहीस वेगळंच होत. दुपारी घरी सगळे जमले होते. डॅडी नी घरात पताक्या लावल्या होत्या, रंगीत फुगे 'हॅपी बर्थ डे' भिंतीवर चिकटवले होते. रांगोळी फुलांची सजावट हे सगळं बघून मला आश्चर्य वाटलं

आणि एवढंच नव्हे तर त्यांनी सगळ्यांना वाढदिवसाला बोलवलं होत त्या सर्व मंडळींना जेवणाचा कार्यक्रम ठेवला होता. इतक्या मोठ्याने हा लग्नंतरचा वाढदिवस साजरा केला हा दिवस मी माझ्या आयुष्यात कधीच विसरणार नाही. डॅडी मला म्हणाले "मी असताना तुझा वाढदिवस होणार नाही अस कधीच होणार नाही." त्याचे हे शब्द ऐकून माझे डोळे पाण्याने भरले होते. खरच माझे डॅडी जगावेगळे होते.

त्यांची एक वेगळी ओळख आहे. ती सांगायला मला खूप आवडेल, त्यांना अभ्यास करणारी मूल खूप म्हणजे खूप आवडतात. माझे १० वी चे मार्क बघून डॅडी खूप खूश झाले त्यावेळी त्यांनी मनात पक्कं ठरवलं की निकीताला खूप शिकवायचं तिला काही कमी पडू घायचं नाही. डॅडी म्हणाले, "भरपूर शिक आणि मोठी हो जिद्दीनं अभ्यास कर माझे आशीर्वाद नेहमीच तुझ्या पाठीशी असतील!" त्याचं हे बोलणं ऐकून शिकण्याची उमेद माझ्या मनात तयार झाली मी त्या दिवशी ठरवलं मला माझ्या डॅडी साठी शिकायचं आहे. त्याची ही इच्छा नक्कीच पूर्ण करायची आहे.

१० वी नंतर मी डिप्लोमाला अॅडमिशन घेतलं होत डॅडी म्हणाले, "अरे तुझं मराठी इतकं सुंदर आहे तुझं लिखाण छान आहे लेख इतका सुंदर लिहतेस तर मला वाटत तू आर्ट्स घ्यावं एवढंच ते बोलले. माझा करियर करण्याचा ट्रक चुकलेला होता. डॅडी नि तर माझ्या आयुष्याचा ट्रक बदलला मी १२ वी व्हावी म्हणून त्यांनी खूप धडपड केली माझा १२ वी चा १७ नं. फॉर्म भरला. त्यावेळी डॅडींनी पुढे होऊन सगळी जबाबदारी पार पाडली आणि डॅडी माझ्या जीवनाचा आधारस्तंभ बनले म्हणूनच मी आज इथपर्यंत पोहोचले.

मी १२ वी त असताना डॅडी माझा इंग्रजीचा अभ्यास घ्यायचे सुरुवातीला मी खूप घाबरले होते. कारण इंग्रजी शिकवताना मला त्याच उत्तर नाहीच आलं तर डॅडी रागवतील अस मला वाटायचं पण तसं काहीच झाल नाही डॅडींनी इतकं छान समाजावुन सांगितलं की मला इंग्रजी एकदम सोपा विषय वाटू लागला व त्या विषयाची ओढ निर्माण झाली डॅडी शिकवत असताना एक दिवस धाडस करून त्यांना मी म्हणाले मला खूप भिती वाटत होती डॅडी तुमची. कारण तुम्ही माझ्यावर रागवाल म्हणून. त्यावर लगेच डॅडी म्हणाले, "अरे हे काय नवीन मी कशाला रागवू तुला आज संध्याकाळी जेवायचं आहे मला तुला रागवल्यावर जेवायला दिलं नाहीस तर!" त्याच असं बोलून ऐक.न मी हसायला लागले. माझ्यासोबत माझे डॅडी पण मनमुराद हसायला लागले त्यांच हसू हे कायम निःस्वार्थ होत. त्यांच वय जरी ६३ असलं तरी अगदी निरागस स्वभावाचे होते.

माझी १२ वी बोर्डाचे परीक्षा असताना मी माझ्या माहेरी राधानगरीला गेले होते. परीक्षा अगदी जवळ आली होती. तर डॅड रोज संध्याकाळी माझ्या सोबत फोनवरून बोलायचे "काय कसा चाललाय अभ्यास, तबबेत कशी आहे? आता काय मम्मी आहे म्हटल्यावर ३ वेळा भात खाऊन झोपत नाहीस ना" अस म्हणायचे आणि हासायचे थोड्याच दिवसात २८ फेब्रुवारी २०१६ ला माझी १२ वी परीक्षा होती. त्यावेळीचा प्रसंग २७ फेब्रुवारीला डॅडी कोल्हापूरहून राधानगरीला आले होते तेसुद्धा मला 'बेस्ट ऑफ लक' देण्यासाठी मला इतका आनंद झाला होता की तो आनंद मी कधीच व्यक्त करू शकले नाही. डॅडी नि माझ्यासाठी वेळ काढला आणि मला भेटायला

आले त्याच वेळी त्यांनी पेपर लिहण्यासाठी मला पेन गिफ्ट केला तो पेन मी माझ्यासोबत आयुष्यभर जपून ठेवणार आहे. डॅडी ची आठवण म्हणून त्या पेनाच्या शार्ईत माझ्या डॅडीची माया अन् माझ्यावरच प्रेम मला दिसून आलं त्याच पेनानं बोर्डाचे पेपर लिहून चांगल्या मार्काने पास झाले. बी. ए. ला अँडमिशन घेतलं २०१७ ला बी. ए. पहिल्या वर्षातच असताना. कॉलेजच्या सुरुवातीच्या काळातच मी भाषणात भाग घेतला होता. काकाजींची पुण्यतिथी होती त्या निमित्ताने मी भाषण केलं होत आणि माझं नाव वर्तमानपत्रात छापून आलं होत. ही गोष्ट मला देखील माहीत नव्हती. पण डॅडींनी ते वर्तमानपत्र बघून त्यांना आनंद झाला मी घरी परत येईपर्यंत त्यांना राहवलं नाही ते सरळ माझ्या कॉलेजवर आले. म्हटले "डॅडी तुम्ही इकडं कस काय?" डॅडी म्हणाले, "तुझं पेपरला नाव आलं बघं. तेवढ्यासाठी तुला भेटायला आलोय." मी इतकी भारावून गेले की जरी ते माझे सासरे असले तरी वडिलासारखेच होते.

अचानक डॅडी ची तब्येत खालावली नोव्हेंबरमध्ये त्याचा गाडीवरून अपघात झाला त्यामध्ये त्यांच्या हाताला व पायाला इजा झाली नंतर थोडे दिवस गेले जानेवारी २०१८ मध्ये त्यांना जास्त त्रास होऊ लागलो. आम्ही ताबोडतोब त्यांना रिपोर्ट आल्यानंतर समजलं की, डॅडी फुफ्फुसाचा कॅन्सर झाला आहे. डॉ. अजित कुलकर्णी यांनी २ महिन्याची गॅरंटी दिली होती हे ऐकून माझ्या पायाखालची जमीन सरकली होती. माझ्या कुटुंबीयांवर दुःखाचा डोंगर कोसळला होता.

डॅडी ची तब्येत बरी नसल्यामुळे मी ३ महिने कॉलेजला गेले नव्हते. फक्त डॅडीच्या सोबत राहिले

डॅडींना फुफ्फुसाचा कॅन्सर झाला त्यामुळे त्यांना खूप वेदना होत होत्या त्या वेदना फक्त गरम पाण्याने शकल्यामुळे कमी व्हायच्या मी दिवसातून ३ ते ४ वेळा गरम पाण्याच्या पिशवीने त्याची छाती व पाट शेकून द्यायची रात्रीच जेवण मी स्वतः माझ्या हाताने डॅडींना घास भरवायची जेवताना डॅडी म्हणायचे की मला खूप दुखतंय बास आता जेवण. मी डॅडी ना लहान मुलासारखं सांगायची एकच घास घ्या मग झाल जेवण संपल शेवटचा घास घ्या अस करत त्यांना मी भरवायची डॅडी म्हणाले, "तू मला फसवून खायला घालतेस होय!" म्हणायचे आणि डोळ्यात पाणी आणायचे जेवण झाल्यावर त्यांना औषध देणं मग पायाला तेल लावून मालीश करून द्यायची डोक्यावर तेल घालून त्यांना थोपटून झोपवायची जोपर्यंत त्यांना झोप लागत नाही तोपर्यंत त्यांच्या उशाला सगळ्यांना बरं वाटायचं कारण झोप नसली तर जसा समुद्रातला मासा किनाऱ्यावर आल्यावर जसा तडपतो तसेच माझे डॅडी रात्रभर तळमळायचे त्याचे ते तडफडण मला बघवायचं नाही.

तरी ते नेहमी चांगलाच विचार करायचे म्हणायचे, "काळजी करू नका! मला काही नाही होणार."

थोड्याच दिवसानंतर माझी परीक्षा झाली मी डॅडींना सहजच म्हणाले मी माहेरी जाऊ का? त्यावर डॅडी म्हणाले तू गेल्यावर ते चार दिवस खूप अवघड जाणार आहेत. अस म्हटल्यावर माझा घरातून पायच निघेना तरीही डॅडी म्हणाले तू जाऊन ये काळजी करू नकोस म्हणून गेले तर मी जेव्हा परत आले त्यावेळी डॅडीच बोलणंच बंद झाले होत. जेवण पण बंद झाल

होत म्हणून मी त्यांना नारळ पाणी दे, मोसंबीचा रस दे अस करीत राहिले शेवटी डॉक्टरांनी सांगितले आता काहीच उपयोग होणार नाही. १३ मे २०१८ ला डॅडी नी पूर्ण शरीर गळलं होतं.

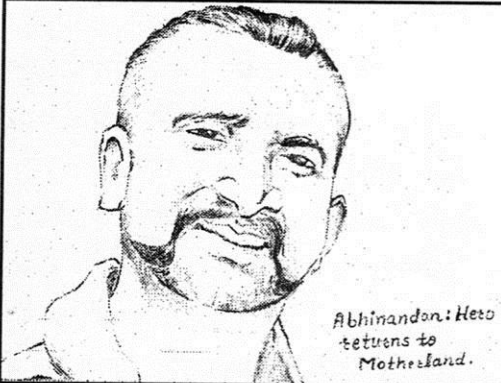
आम्ही सगळे डॅडीच्या जवळ बसून राहिलो १३ मे २०१८ ला रात्र ११ वाजल्यानंतर डॅडी फक्त डोळे इकडे तिकडे फिरवत होते. मी रात्रभर डॅडीच्या उशाशी बसून राहिले. डॅडीचे हात, पाय गार पडत आले होते. हात, पाय, कपाळ, घामाने भरले होते जसं काही अंधोळ केल्यासारखं. मी त्यांचा घाम पुसत बसले होते. रात्रभर डॅडी, डॅडी म्हणून हाक मारत होते. पण डॅडी मात्र माझ्याशी काहीच बोलले नव्हते. रोज रात्री झोपताना मला 'गुड नाइट' म्हणणारे डॅडी त्या रात्री 'गुड नाइट' म्हणालेच नाहीत. त्याच रात्री डॅडी ना म्हणाले तुम्हाला पाणी देऊ का? दूध देऊ का डॅडींनी मानेने इशारा करून नको म्हणून सांगितलं रात्र कशीबशी सरली सूर्य उगवला सोमवारी सकाळी ७.१५ मि. जे घडू नये असे वाटायचे तेच घडलं. १४ मे २०१८ रोजी सकाळी ७.१५ मि माझ्या लाडक्या जिवलग डॅडीची प्राणज्योत मालवली.

दिवस उजाडलेला असूनही माझ्यासमोर काळोख निर्माण झाला. या घटनेला माझं काळीज फाटलं होत. परमेश्वरानं माझ्या डॅडी ना नेऊन माझा घात केला. माझ्या डोक्यावरचा आशीर्वादाचा हात नाहीसा झाला होता. माझी मायेची सावली निघून गेली माझी ढाल म्हणून उभारणारे माझे डॅडी माझ्या पासून लांब गेले त्यांची लेक शिकून खूप मोठी होईल त्यावेळी तीच कौतुक करण्यासाठी सगळे असतील पण डॅडी मात्र नसतील डॅडीच प्रेत बघून गाय जशी आपल्या वासराला बघून हांबरते तशी मी डॅडी साठी हांबरत होते. डॅडी परत या! परत या ! परत या! अशी मी त्यांना साद घालत होते.

माझ्या आयुष्याचा आधारस्तंभ असणारे डॅडी माझ्या आयुष्यात पुन्हा येतील का! हो खरच आले तर मी माझं आयुष्य त्यांना फुलासारखं वाहीन

“डोंगराआड गेलेला सूर्य दिसेल पण मातीआड गेलेले माझे डॅडी मला कधीच दिसणार नाहीत हे सत्य मला शेवटी स्वीकारावंच लागलं.

मिस यू डॅडी

प्रा. श्रीमती एस. एस. शिरगुप्पी

स्त्री आणि स्त्री संघटन

अक्षता सुनिल गडकरी

बी. ए. भाग-१

'यत्र नार्यस्तु पूजन्ते स्मले तत्र देवतः!'

म्हणजे जिथे स्त्रियांची पूजा केली जाते तिला सन्मानाने वागवले जाते तेथे प्रत्यक्ष देवतांचा वास असतो. असे भारतीय संस्कृती सांगते. स्त्रियांच्या बाबतीत इतके चांगले लिहिलेलं जगात इतरत्र कुठे आढळेल की नाही याबाबत शंका वाटते. परंतु असे असले तरी जगाच्या पाठीवर भारतीय स्त्रियांनी जितका अन्याय, अत्याचार व अवहेलना सहन केली आहे. तितकी अन्यत्र कुठेही नसेल याबाबत मात्र शंका घेण्याचे कारण नाही.

प्राचीन काळापासून स्त्री ही अन्याय, अत्याचार याला बळी पडलेली आहे. पुरुषप्रधान समाजपद्धती असल्यामुळे स्त्रियांनी केवळ 'चूल आणि मूल' सांभाळावे तसेच त्यांच्या मनावर बिंबवले गेलेले दिसते. कुटुंबामध्ये सुद्धा त्यांना दुय्यमच स्थान दिले जाते. 'पिता रक्षती कौमार्ये. भ्रातर रक्षती यौवने, पुत्रस्य स्वविर भावे न स्त्री स्वातंत्रम् अर्हती' हा श्लोक काय सांगतो पहा. स्त्री ही लहान असताना तिचे रक्षण तिच्या पित्याने करावे, लग्न झाल्यावर नवऱ्याने करावे.

नवरा वारल्यावर स्त्रीने मुलाच्या (कर्त्या पुरुषाच्या) सल्ल्याने वागावे. इथंपर्यंत एकवेळ ठीक समजण्यास हरकत नसावी. परंतु शेवटच्या ओळीत जे म्हणलेलं आहे की स्त्री ही स्वातंत्र्य देण्याच्या योग्यतेची नाही. यावरून समस्त स्त्री जातीचा अपमान झालेला आहे.

जेव्हा स्त्री चूल आणि मूल यातून बाहेर पडली म्हणजे संधी मिळाल्यावर स्त्री ने आपले कर्तृत्व प्राचीन काळात ही सिद्ध केलेले आहे. हेही नाकारून चालणार नाही. संधी मिळाल्यावर स्त्रियांनी विविध क्षेत्रात 'हम भी कुछ कम नहीं या देशात ब्रिटिश राज्य आल्यावर शिक्षणाची दारे स्त्रियांसाठी खुली केली. अनंत अडचणींना तोंड देत आनंदीबाई जोशी भारतातील पहिली महिला डॉक्टर झाली. विजयालक्ष्मी पंडित, इंदिरा गांधी, किरण बेदी, कल्पना चावला, सुनिता विल्यम्य यांनी आपापल्या क्षेत्रात भरीव कार्याचा ठसा उमटवलेला आहे.

स्त्रियांना जेव्हा शिक्षणाची संधी मिळू लागली तेव्हा त्यांनी विविध क्षेत्रामध्ये पुरुषाच्या बरोबरीने किंवा त्यांच्यापेक्षा काकणभर जास्तच प्रगती केलेली

आपल्याला दिसून येते. परंतु यासाठी स्त्रियांना प्रचंड संघर्ष करावा लागलेला आहे. हे आपणास विसरून चालणार नाही. आज स्त्री समाजात ताठ मानेने वावरते, कुटुंबाच्या निर्णयप्रक्रियेत सहभागी होते. सत्तास्थाने भूषविते. पुरुषांच्या खांद्याला खांदा लावून विविध ठिकाणी काम करते. आज स्त्रियांना सन्मानाने वागवले जाते. त्यांचे मत विचारात घेतले जाते. हा बदल काही एकाकी, अचानक झालेला नाही त्यासाठी त्यांना समाजाबरोबर प्रचंड संघर्ष करावा लागला आहे. या संघर्षाची सुरुवात केली, ठिणगी टाकली क्रांतिज्योती सावित्रीबाई फुलेनी, महात्मा जोतीराव फुले यांची पत्नी एवढीच त्यांची ओळख नाही. 'विद्येविना मती गेली, मती विना नीती गेली, नीती विना गती गेली, गतीविना वित्त गेले. वित्ताविना शूद्र खचले, इतके अनर्थ एका अविद्येने केले. स्त्री आणि शूद्रांच्या अवनितीचं अचूक निदान करून त्यावर उपाययोजना करणारा महामानव म्हणजे जोतिबा फुले. स्त्रियांच्या आणि शूद्रांच्या बाबतीत डोंगराएवढे महान कार्य करणारे महात्मा फुले हे प्रचंड कार्य करू शकले. याला कारण म्हणजे त्यांची पत्नी सावित्रीबाई फुले. जिच्यामुळे मी लोकांचे, स्त्रियांचे भले करू शकतो. माझ्या हातून जे काही घडले त्याला माझी पत्नीच कारणीभूत आहे अशा शब्दांत म. फुलेनी सावित्रीबाईंचा गौरव केला आहे. आपल्या पत्नीची इतकी स्तुती करणारा नवरा क्वचितच इतिहासात आढळेल.

महिलांच्यामध्ये जागृती घडवून आणून त्यांचे संघटन बनविण्याची कल्पना प्रथम सावित्रीबाईंचीच.

त्याकाळी स्पृश्य-अस्पृश्यतेचे, शिवाशिबीचे मोठे प्रश्न होते. त्याकाळात स्त्रियांना शिक्षण द्यावे की न द्यावे यावर चर्चा वादविवाद होत. त्या काळात महिलांचा हळदी-कुंकू कार्यक्रम घडवून आणला तोही एकाच ठिकाणी बसवून सर्व जाती-धर्माच्या भगिनींना हळदी-कुंकू दिले जाईल असे अगोदर जाहीर करून, स्त्री मग ती कोणत्या का जाती -धर्माची असेना ती एकत्रित आली पाहिजे. त्याशिवाय स्त्रियांच्या स्थितीत बदल होणार नाही हे सावित्रीबाई पुरत्या जाणून होत्या.

आज स्त्रियांच्या परिस्थितीमध्ये, सामाजिक स्थितीमध्ये अनेक सकारात्मक बदल झालेले आहेत. ही चांगली घटना आहे. याचे खऱ्या अर्थाने श्रेय जर कुणाला द्यायचे असेल तर पुढे आपल्या कार्यातून आदर्श निर्माण करणाऱ्या सावित्रीबाई फुले यांनाच.

“होती प्रेरणा जिजाऊची

म्हणून स्वप्ने दिसली स्वराज्याची

झाशी लढली ब्रिटिशांशी

स्फूर्ती आली लढा देण्याची

सावित्रीबाईंचा तो शिक्षणाचा ध्यास अन्

कल्पना सुनीताचा अवकाशातील वास

ठेवू पेटवत आम्ही असाच वारसा

लेकी म्हणून आम्ही उठवू

आमचा कायमचा ठसा”

‘कृषी पर्यटन केंद्र ग्रामीण विकासासाठी एक सक्षम पर्याय’

राष्ट्रीय श्रमसंस्कार शिबीर प्रसंगी मु. पो. पडळवाडी, ता. करवीर, जि. कोल्हापूर येथील ‘अनंत फार्म हाऊस’ कृषी पर्यटन केंद्रास भेट देण्यात आली. त्याप्रसंगी कृषी पर्यटन केंद्राचे चालक श्री. संजय बजागे ऊर्फ आप्पा यांची ग्रामीण भागातील एक यशस्वी उद्योजक म्हणून मुलाखत घेण्यात आली. स्थळ - मु. पो पडळवाडी, ता. करवीर, जि. कोल्हापूर. दिनांक - ७/६/२०१८

मुलाखतकार - कु. शर्वरी मधाळे
बी.ए. भाग २

१. आप्पा, नमस्कार! एक उद्योजक म्हणून तुम्ही वेळेचे व्यवस्थापन कसे करता?

क्षेत्र कोणतेही असो वेळेचे व्यवस्थापन हा महत्त्वाचा मुद्दा आहे. वेळेचे व्यवस्थापन ही उद्योगाची गुरुकिल्ली आहे. व्यवसायात मी व माझे दोन भाऊ उतरलो आहे. मी काँक्रेटरवर असतो, वेळेची बचत होण्यासाठी बऱ्याच ऑर्डरस् आमही ऑनलाइन ही घेते. आमच्या कॅम्प्युटरला हॉटेल सॉफ्टवेअर फिड केले आहे. याद्वारे ऑर्डरस स्वीकारल्या जातात. नको असलेल्या रद्द केल्या जातात. हॉटेल सॉफ्टवेअर सारख्या अॅपसमुळे गतिशीलता वाढते.

२. कृषीपर्यटन केंद्र म्हणून हे कसं मेनटेन करता?

आज १९ वर्षे झाली मी या क्षेत्रात आहे. जोतिबा-पन्हाळा ही प्रसिद्ध पर्यटनक्षेत्र जवळच असल्याने विकासाला मोठ्या प्रमाणात चालना मिळाली याठिकाणी रस्त्यांची सुधारणा आम्ही स्वतः केली आहे. या लॉनची ही जमीन आम्ही १९८२ ला ७०००

रुपयांना विकली आणि पुन्हा १८ वर्षांनी हीच जमीन २५००० रुपयांना विकत घेतली. सुरुवातीपासून आत्तापर्यंत डेव्हलपमेंटला १८-१९ वर्षे गेली.

३. कृषी पर्यटनासाठी लोक याठिकाणी येतात का?

हो, पर्यटकांची वर्दळ नेहमीच असते. शहरी पर्यटना पेक्षा कृषीपर्यटनाला लोक महत्त्व देतात. शहरातील लोकांचा कल ग्रामीण भागाकडे दिसून येतो. पर्यटनासाठी आलेल्या लोकांचे आदरतिथ्य आम्ही छान करतो. या कृषी पर्यटनामुळे आमच्या पडवळवाडी गावातील प्रसिद्ध ‘यमाईदेवी’ मंदिरास महाराष्ट्र शासनाचा ‘क’ दर्जा मिळाला आहे.

४. आप्पा तुम्हाला याच क्षेत्रात का येऊ वाटलं?

मी बारावी नंतर हॉटेल मॅनेजमेंटचा डिप्लोमा केला. या क्षेत्राकडे वळलो. आजचे जीवन फार धावपळीचे आहे. पूर्वी लोकांना एक घर मिळत नव्हतं परंतु ‘सेकंड होम’ ही संकल्पना उदयास येत होती. पडवळवाडी हा स्पॉट जोतिबा आणि पन्हाळा यापासून

जवळच आहे. त्यामुळे पर्यटनाच्या या व्यवसायास चालना मिळेल अशी आशा होती. त्यामुळे पुण्याच्या 'डि-मार्ड' या संस्थेमध्ये मेंबरशीप केली. याच क्षेत्रात पूर्ण वेळ काम करत राहिलो.

५. या तुमच्या व्यवसायासाठी शासनाचा सॉफ्टकॉर्नर? 'लायसनस्' वगैरे मिळते का?

या कामासाठी तसा शासनाचा कोणता सॉफ्टकॉर्नर मिळत नाही. पुण्याच्या 'डि-मा' या संस्थेशी संलग्न असल्याने लायसनस्चा ही फारसा प्रॉब्लेम येत नाही.

६. या व्यवसायाला जोडून इतर आणखी कोणते व्यवसाय आहेत तुमचे?

तशी आमची ४ हॉटेलस् आहेत. मागील वर्षापासून आम्ही 'बेकरी व्यवसाय' देखील सुरू केले आहे. आम्ही 'बेकरी प्रॉडक्ट' या उत्पादनाच्या निर्मितीवर भर देतो. मागणी तसे उत्पादन या तत्वाचा वापर याठिकाणी केले जाते.

७. या बेकरी व्यवसायाशी संबंधित तुमचा मुलामुलींनी कोणते कोर्सेस वगैरे केले आहेत?

होय, पुणे येथे त्याचे या संदर्भातील शिक्षण झाले आहे. त्याचे त्याच्याकडे सर्टिफिकेट देखील आहे. त्याचबरोबर आमची 'गार्ड लाइन' खाली तो तयार झाला आहे. महिलांना उद्योग क्षेत्रात फार संधी उपलब्ध आहेत. स्वतःचा उद्योग असल्याने मोबदला जास्त प्रमाणात मिळतो.

८. काम करत असताना आपल्यासमोर कोणता ना कोणता आदर्श असतो तसा तुमच्या समोर कोणाचा आदर्श आहे?

तसा कोणताच आदर्श नाही आहे. फक्त आमचे कष्ट हेच भांडवल हे तत्त्व आहे. नवीन गोष्टी आत्मसात करायच्या असतात. स्वतःची कष्ट घेत राहण्याची कुवत वाढवा. आदर्श ठेवण्यापेक्षा तुमची कष्ट करावयाची तयारी ठेवा. 'अपयश ही यशाची पहिली पायरी असते.' न खचता येणाऱ्या प्रत्येक संकटाला धैर्याने सामोरे जाणे हाच आपला आदर्श.

९. अप्पा, असा एखादा प्रसंग अनुभव आहे का? ज्याच्यापासून तुम्ही खूप काही शिकलात?

हो आहे ना! अडचणी सर्वांनाच येतात. मला ही बऱ्याच अडचणी आल्या. वेगवेगळे अनुभव देखील येत गेले. यातून एक गोष्ट समजली की जर 'तुमचं चांगले होणार असेल तर पहिले वाईट व्हावं लागत' संकट आल्याशिवाय तुम्ही सक्षम होत नाही कोणतीही चांगली गोष्ट सरळ तुम्हाला मिळणार नाही. त्यासाठी तुमच्या पुढे संकटे यावी लागतात. संकटाला तोंड देणे ही परीक्षा तुमची असते. या परीक्षेचे चांगले फळ तुम्हाला निश्चितच मिळते. एखादी गोष्ट त्यावेळी न मिळाल्यास फार वाईट वाटतं परंतु पुढे ती गोष्ट घडली नाही म्हणून बर झालं. घडलं असती तर कदाचित हे दिवस पाहता आले नसते. असं ही वाटतं.

१०. आप्पा एक यशस्वी उद्योजक म्हणून तुमच्या गावातील इतर उपक्रमामध्ये सहभाग असतो का ?

होय. आम्ही नेहमीच अशा सामाजिक उपक्रमांमध्ये भाग घेत असतो. आमच्या पातळीवर आम्ही गावकऱ्यांना मदत ही करत असतो. ही मदत करत असताना आपण समाजाचे देणं लागतो हा भाव मनात असते याची आम्हाला जाणं आहे.

११. व्यावसायिक उद्दिष्टांबद्दल काय सांगाल ?

माणसाने स्वप्नं नेहमी मोठी पाहावीत आणि ही स्वप्न सत्यात उतरवण्यासाठी प्रयत्न करावे. स्वप्न मोठी ठेवावी तेव्हा कुठे मध्यम पातळीचे यश गाठता येईल. याच व्यवसायाला मोठं करणं हेच आमचं मुख्य उद्दिष्ट आहे.

१२. आप्पा, यमाईदेवीचे पर्यटन स्थळ आणि हा तुमचा लॉनचा स्पॉट हे दोन्ही एक करून तुम्ही नवीन उपक्रम का करत नाही ?

नक्कीच करू गेली. या देवस्थानाला ३ वर्षे आम्ही 'क' वर्ग मंजूर करून घेतला आहे. डेव्हलपमेंट चालू आहे. कंपाऊंडचे काम, फिरण्यासाठी ट्रॉक, सभागृह, टॉयलेट, बाथरूम वगैरेचे काम चालू आहे. ही कामे पार पाडून आम्ही नक्कीच या गावाचा विकास करू.

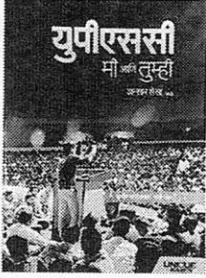
आप्पा, तुमच्यामुळे आम्हा मुर्लींना वनभोजनाचा आनंद घेता आला. व त्याच बरोबर तुमचे मोलाचं मार्गदर्शन आम्हाला लाभले. आम्ही आमच्या बरोबर तुमचे अनुभव घेऊन जात आहोत. गप्पा मारल्या त्याबद्दल मनःपूर्वक धन्यवाद!

धुक्यात हरवली वाट...!!!

कु. वर्षा संजय दुधाळे

यूपीएससी : मी आणि तुम्ही

लेखक : अन्सार शेख IAS
(ग्रंथ परीक्षण)

कु. शर्वरी रवींद्र मधाळे
बी. ए. - २

'यूपीएससी : मी आणि तुम्ही' हे पुस्तक प्रथमतः हातात घेतलं. या पुस्तकातून नावीन्यपूर्ण काहीतरी शिकावयास मिळणार हे निश्चितच होते. प्रचंड जनसमुदायाने भरलेला एक सभागृह आणि या सर्वांचे लक्ष वेधून घेणारा 'एक हिरो' मुस्लीम कुटुंबात जन्मलेल्या या पुस्तकाचा नायक प्रतिकूल परिस्थितीवर मात करून वयाच्या अवघ्या २१ व्या वर्षी यूपीएससी सारखी भारतातील अवघड समजली जाणारी स्पर्धा परीक्षा देतो आणि पहिल्याच प्रयत्नात आय.ए.एस. होतो देखील. "यूपीएससी : मी आणि तुम्ही" एक मिसाईल एक जीवनप्रवास, एक मार्गदर्शन पर ग्रंथ, एक वैचारिक आत्मचरित्र, खरंतर या पुस्तकाचा पिंड 'शून्यातून विश्वनिर्मित करणारा' असाच आहे. निराशेच्या दाट अंधारातून प्रकाशाच्या एका किरणामुळे समृद्ध जीवनाकडे जाणारा प्रवास असा आहे. शिक्षणाचा गंध ही नसणाऱ्या घरातून पहिला पदवीधर व आय.ए.एस. असा 'अन्सार शेखचा' विलक्षण संघर्षप्रवास या मध्ये चित्रित केला आहे.

हा ग्रंथ आवडण्यामागचे कारण म्हणजे हे पुस्तक टिपिकल नाही. पुस्तकात प्रवेश करताना क्रमशः ऋग्निर्देश एक सुप्रसिद्ध डायलॉग, प्रस्तावना, मनोगत, अनुक्रम आतील पानांवर लाहान मोठी चित्रे व यूपीएससीशी संबंधित विनोद इत्यादी. गोष्टींनी जटलेला - नटलेला हा ग्रंथ आहे. तसेच अनेक वैशिष्ट्यपूर्ण गोष्टींनी भरलेला आहे.

पहिलं वैशिष्ट्य म्हणजे 'अनुक्रमणिका' ही लिहिताना सुद्धा एक 'युनिकनेस' एका आधुनिक यूपीएससीच्या म्हणीशी जोडला गेला आहे.

उदा. (१) यूपीएससी का? (एकावे जनाचे करावे मनाचे)

(२) यूपीएससी का? (उतावळा अॅस्पीरिअंट गुडघ्याला बाशिंग)

(३) यूपीएससी माझा दृष्टिकोन (कष्ट करणार त्याला यूपीएससी देणार)

(४) लेखन कौशल्य व लेखन सराव (लिहिता येईना, पेन वाकडे)

(५) मुलाखतीची तयारी (इंटरव्ह्यू तारी त्याला कोण मारी) इत्यादी.

दुसरं वैशिष्ट्य म्हणजे या पुस्तकाच्या उजव्या पानांच्या वरच्या बाजूला अनुसरून 'आदर्श व्यक्तींचे विचार मांडलेत ही पद्धत पुस्तकाला एक नवपैलू पाडून जाते. हे 'विचार' विचार करावयास लावतात. या पुस्तकातील मला आवडलेले विचार:

१. Its Kind of fun to do the impossible.
२. There are two ways of meeting difficulties : you can alter the yourself to meet the difficulties.
३. If I have the belief that I can do it do even if I may not have the capacity at the beginning.
४. If you realized how powerful your thoughts are you would never think another negative thought.
५. Never stop learning if you learn one new thing every day you will overcome 99% of your competition.

तर अशा पद्धतीने या पुस्तकातील एक - एक पान काही शिकवून जाते. "ज्ञान आणि माहितीने समृद्ध असा हा शब्दबद्ध मॉडर्न ग्रंथ आहे." हा ग्रंथ स्वतःमधील आत्मविश्वास इच्छाशक्ती, जिद्द आणि प्रेरणा यांची निर्मिती करतो. झोपलेल्या विचारांना 'धडक' देण्याच कामही करतो.

हे पुस्तक कोणासाठी? तर तुमच्या-आमच्या सारख्या स्वप्न पाहणाऱ्या प्रत्येकासाठी मग

तो सामान्यातला सामान्य तरुण असो, गृहिणी, उच्चशिक्षित किंवा एखादा नापास विद्यार्थी वाचता येणाऱ्या सर्वांसाठी आणि स्पर्धापरीक्षा देणाऱ्या प्रत्येकासाठी या पुस्तकात "पेन कोणतं निवडावं ते इंटरव्ह्यूची तयारी कशी करावी" इथपर्यंत संपूर्ण माहिती सविस्तर दिली गेली आहे. त्यामुळे या क्षेत्रात अविरत धडपडणाऱ्या एकलव्यासाठी, एक श्रेष्ठ मार्गदर्शकाचं काम अन्सार शेख यांनी आपल्या ग्रंथाद्वारे चोख पार पाडले आहे. यु.पी.एस.सी. व एम.पी.एस.सी. देणाऱ्या प्रत्येक विद्यार्थ्यांने हा ग्रंथ वाचणे गरजेचे आहे यामुळे आपण यूपीएससी का करावी? ते मी अधिकारी होऊ शकेन! इथं पर्यंतच्या सर्व संकल्पना स्पष्ट होतील हे निश्चितच आहे. परंतु प्रत्यक्षात यूपीएससी न करता फक्त ती अनुभवायची असेल, यूपीएससी जगायची असेल, यूपीएससी पहायची असेल तर एकदा मनापासून नक्कीच वाचा :- "यूपीएससी : मी आणि तुम्ही!"

"दुनिया की हर चीज ठोकर

लगने से टूट जाती है ।

एक "कामयाबी" ही है, जो

ठोकर खाकर ही मिलती है ।"

लाकडाचे घर

मुळ कथा लेखक : ब्लँच रॉसीत (बेल्जियम)

मराठी अनुवाद : फिजा मकानदार

बी.ए. भाग - १

गोटे आणि ननेटी एका लहानशा लाकडाच्या घरात रहात होती. गोटे अत्यंत देखणी अशी तरुणी होती. तिने नुकतेच युवावस्थे मध्ये पदार्पण केलेले होते. तिच्या वागण्या, बोलण्यात, चालण्यात आणि हसण्या, खिदळण्यात तारुण्य ओसंडून वाहत होते. कोणिही बघताच तिच्या प्रेमात पडावं असं गोटेचे रूप खुलून आलेले होते. ननेटी ही गोटेची आई होती. ती वृद्ध होती.

“हाय! हाय!” ननेटी म्हणाली, “माझ्या मृत्यूनंतर या गोटेच कसं होणारं! कोण हिला सांभाळणार!” “मी तिला माझ्या जवळ ठेवून घेईन.” पीर म्हणाला, पीर तिच्या घराशेजारी रहायचा तो गोटेवर मनापासून प्रेम करायचा. पीरचे शब्द ऐकून ननेटीला समाधान वाटले. एक दिवस वृद्ध ननेटीने या जगाचा निरोप घेतला. ननेटीला दफन करून कब्रस्ताना मधून आलेल्या परिने गोटेला सांगितले, “ननेटीला वचन दिल्याप्रमाणे तुझ्या संरक्षणाची जबाबदारी आता माझ्यावर आलेली आहे.” पीरने गोटेला लग्नासंबंधी विचारले, “गोटे तू माझी पत्नी बनशील?”

गोटेने पीरला थोडे दिवस थांबण्यास सांगितले ती म्हणाली ‘मला विविध रंगाचे कपडे घालावयाचे आहेत. विविध ऋतूतील बदल अनुभवाचे आहेत.’

गोटेचे घर लाकडाचे होते. गोटे ने घर सुंदर व स्वच्छ ठेवलेले होते. घरात वृद्ध ननेटीचे एक बसण्याचे स्टूल होते. भाकरी ठेवण्यासाठी एक टोपली होती. चहाचा एक छोटा सेट होता. तिने तो एका सुंदर कापडा खाली झाकून ठेवलेला होता. आढ्याला विविध फुले व पक्षांसाठी घरटी तीने टांगून ठेवलेली होती. जवळच्या कोपण्यात एक टोपली होती. त्या मध्ये तिने शिवणकामासाठी लागणारी कात्री, सुई, दोरा व इतर साहित्य ठेवलेले होते. शिवणकाम करून आपला उदरफिर्वाह करीत होती.

गोटेला दोन मित्र होते. पैकी पहिला मित्र होता. ‘पीर’ दुसरी मैत्रीण होती ‘जूड’ नावाची मांजरी. ‘पीर’ नवतरुण होता. देहयष्टीने इतका मजबूत होता. की एका घावात एक चेरीचे झाड वो आवडं करायचा. गोटेलातर एका हातामध्ये उचलून घ्यायचा.

‘जूड’ मांजराने निळ्या डोळ्याची होती. तिचे डोळे समुद्रासारखे निळे, खोल आणि अथांग दिसायचे. जूड नेहमी गोटेच्या पायाजवळ झोपायची.

एक दिवस गोटे आपल्या दरवाजात शिवण काम करीत बसली होती. त्यावेळी तिथे त्या नगरीचा राजा आला. त्याच्या बरोबर खूप लोक होते. त्याने गोटेला पाहिले तिची सुंदरता त्याला वेड लावून गेली. त्याने तिला नाव विचारले, "मला गोटे म्हणतात". गोटे ने उत्तर दिले. राजा म्हणाला, "गोटे तुला माहित आहे, तू किती सुंदर दिसते ते?" गोटे म्हणाली, "माझ्या जवळ आरसा नाही". "तर माझा आरसा घे", असे म्हणून राजाने तिला आपला आरसा दिला. गोरेने आरशात बघितले तर ती खरंच खुप सुंदर दिसत होती. आपण एवढं सुंदर दिसतो या विचाराने गोटे आनंदून गेली. दुसऱ्या दिवशी राजा परत गोटेच्या घरी आला. तिला म्हणाले, "गोटे, तू मला पसंद करशील? माझ्याशी लग्न करशील?" "तुम्ही काय माझी चेष्टा करीत आहात काय?", गोटे म्हणाली. त्यारात्री गोटेला झोपच लागली नाही. "काय मी राजाची राणी बनू शकते?" असा एकच विचार ती करीत होती.

दुसऱ्या दिवशी गोटे राजा बरोबर निघून गेली. पीर घरी आला त्यावेळी त्याला चूल विझलेली दिसली. जूडला कोणीतरी भाकरीच्या बुट्टीखाली झाकून ठेवलेले दिसले. आता गोटे राजधानीमधील राजमहालात रहात होती. उंचीवस्त्रे व किंमती दागिने घालून ती मिरवत होती. पण रात्रीच्या वेळी ती शांतपणे झोपू शकत नव्हती. रात्रीच्या वेळी कोणीतरी मोठ्याने गाणे म्हणत असे. या आवाजाला मी ओळखते, कोणाचा बरे हा आवाज असेल? असं म्हणत गोटे नेहमी झोपी जाण्याचा प्रयत्न करी. एकदा तिने खिडकीचा पडदा बाजूला करून पाहिले तेव्हा तिला 'पिरे' बागेत गाणं म्हणत फिरताना दिसला.

दुसऱ्या दिवशी गोटेने राजाला बोलावून घेतले आणि सांगितले की, 'एक व्यक्ती दररोज रात्री महालाशेजारील बागेत दंगा करते. त्यामुळे मला झोप येत नाही. आपल्या शिपायांना सांगून त्या व्यक्तीला

दुसऱ्या देशात पाठवून द्यायला सांगा.' राजाने पीरला पकडून दुसऱ्या देशात पाठवून दिले.

पण दुसऱ्या दिवशीच्या रात्री पुन्हा आवाज ऐकू येऊ लागला. तो 'जूडे'चा आवाज होता. गोटेने राजाला सांगितले, 'एक मांजराने रात्रभर आरडाओरडा करते मला झोप लागत नाही.' राजाने शिपायाकरवी जूडला पकडून विहिरीत फेकून देण्यात आले. जूडे मरण पावली. दुसऱ्या दिवशीच्या रात्री गोटेला स्वप्न पडले. त्या स्वप्नात तिने आवाज ऐकले. 'मी सुई आहे. मी सुई आहे.', दुसरा आवाज आला, 'मी कात्री आहे, मी कात्री आहे.' 'मी ननेटीचा स्टूल आहे', 'मी खिडकी आहे'. गोटे आमचा आवाज ऐकलास. ओळखलंस आम्हाला.'

गोटे झोपेतून उठली. आपल्या सेवकांना बरोबर घेऊन आपल्या लाकडाच्या घरी गेली तिने सगळ्या घराला आग लावून टाकली. घरा बरोबर पक्षांचे घरटे देखिल जळून गेले होते. गेली कित्येक दिवस ते घरटे गोटेच्या घरात लटकून राहिलेले होते. गोटेला रात्रीच्या वेळी झोप न लागण्याच्या अनेक कारणांपैकी एक कारण होते. या घरट्यावर राहण्यासाठी एक चिमणी! दररोज रात्री विविध आवाज करीत गोटेच्या खिडकीत येऊन चकरा मारून जायची.

आता चिमणी रोजच गोटेच्या खिडकीत येऊन आवाज करायची. ती गोटेला म्हणत असे, "तू आता मला देखील मारण्याचा प्रयत्न करशील. पण तुझे बाण मला स्पर्श देखील करू शकणार नाहीत. इतकी उंच मी उडत राहीन."

गोटे नेहमी म्हणत राहिली, "माझ्यावर कोणी उपकार करेल काय? माझ्यासाठी या चिमणीला कोणी मारेल काय?" चिमणीस कोणी मारू शकले नाही. आणि याच कारणामुळे आज अखेर गोटेला आपल्या सोऱ्याच्या महालात निवांतपणे झोप मिळत नाही.

एक रेल्वे अपघात

मुळ कथा : टॉमस् मान (जर्मन)

मराठी अनुवाद : शिवानी शिवाजी संकपाळ

बी.ए. भाग - २

काय? तुम्हाला गोष्ट ऐकायची आहे? पण एक देखील मला नीट आठवत नाही. काय कोणतीही चालेल? ठिक आहे तर ऐका -

साधारण दोन वर्षांपूर्वीची घटना आहे. मी रेल्वेने प्रवास करीत होतो. त्या रेल्वेची दुसऱ्या रेल्वेशी टक्कर झाली व उलटून पडली. त्या वेळी घडलेली सर्व घटना आज ही माझ्या लख्खपणे लक्षात आहे.

आमच्या साहित्य परिषदेच्या कामासाठी 'ड्रेसडोन' या गावी मी जात होतो. साहित्य परिषद माझ्या प्रवासाचा सर्व खर्च करणार होती. म्हणून मी आरामदायी प्रवासाची सर्व व्यवस्था करवून घेतली होती. उंची वातानुकूलित खोली व सामान ठेवण्यासाठी दुसरी खोली मी आरक्षित करून ठेवलेली होती. आदल्या दिवशीच प्रवासाचे साहित्य बॅगामध्ये भरून मी जय्यत तयारीनिशी प्रवासाला तयार झालेलो होतो.

रात्री नऊ वाजता 'म्यूनख' स्टेशन वरून ड्रेसडोनला जाणारी रेल्वे सुटणार होती. आठ वाजण्याच्या आधीच मी स्टेशनवर पोहचलेलो होतो.

चारी दिशांनी स्टेशनवर गर्दीच गर्दी दिसत होती. प्रवासी, हमाल, विक्रेते यांनी स्टेशन भरून गेले होते. हमालाच्या डोक्यावर साहित्य देऊन मी

गर्दीला चिरत माझ्या आरक्षणाच्या डब्याजवळ येऊन उभा राहिलो.

हमालाने 'सामानवाली बोगी' मध्ये माझे साहित्य ठेवले. नंतर माझ्या किंमती साहित्यावर अनेकांचे इतर साहित्य रचले गेले. माझे साहित्या माझ्यासाठी किंमती होते. कारण मी नुकत्याच लिहिलेल्या नव्या कादंबरीचे हस्तलिखित त्या मध्ये होते. पण ते सुरक्षित असल्यामुळे आता मला काळजी नव्हती.

इतक्यात एक टिकिट चेकर धावत आला त्याने वृद्ध गृहस्थाला हटकले. तो वृद्धगृहस्थ जनरल डब्यातील टिकिट काढून आमच्या उच्चश्रेणीच्या डब्यात चढू पहात होता.

माझ्या शेजारी एक सज्जन गृहस्थ येऊन उभे राहिले. ते डब्यात चढण्यासाठी घाई करू लागले. त्यांच्या जवळ लहानसे पण सुंदर असे कुत्र्याचे पिल्लू होते. त्याच्या गळ्यात चांदीचा पट्टा बांधलेला होता. त्या गृहस्थाची बोलण्याची चालण्याची पद्धत बघून ते मोठे श्रीमंत जमिनदार, सावकार आहेत. हे कळून येत होते. तिकिट चेकर त्यांना नमस्कार करून मोठ्या आदबीने त्यांच्याशी बोलत उभा होता.

रेल्वे सुटण्याची वेळ झाली. ते जमिनदार गृहस्थ माझ्या शेजारच्या आरक्षित जागेकडे वळले. ते जात असताना त्यांचा जोराचा धक्का मला लागला. पण त्यांनी माझी माफी मागण्याची तसदी देखील घेतली नाही. आपल्या श्रीमंतीच्या थाटात माझ्याकडे दुर्लक्ष करीत आपल्या कुत्र्यासह ते वातानुकुलीत खोलीत निघून गेले. सर्वांना माहित होते की पाळीव प्राण्यांना घेऊन रेल्वेतून प्रवास करता येत नाही. ते कायद्याच्या विरुद्ध आहे. पण याची पर्वा त्या श्रीमंत गृहस्थांना नव्हती. आपल्या खोलीत जाऊन त्यांनी दरवाजा बंद करून घेतला.

शिट्टी वाजली. इंजिनने आपले काम सुरु केले व रेल्वे पुढे जाऊ लागली. मी पुस्तक घेऊन लॅम्पच्या खाली वाचन करीत बसलो. आता रेल्वेने गती पकडली होती.

काही वेळाने टिकिट चेकर आला. त्याने माझे टिकिट तपासून 'शुभरात्री' म्हणत जमिनदाराच्या खोलीच्या दारात उभं राहून त्याने दरवाजा वाजविला. कितीतरी वेळ दार वाजविल्यावर 'एवढ्या रात्री कोण मला त्रास देत आहे?' असा क्रोध युक्त आवाज आतून आला. 'मला आपले टिकिट पाहावे लागेल. माझ्या कामात मला सहकार्य करा.' असं मोठ्या नम्रतेने चेकरने बाहेरून सांगितले.

काही क्षणात अर्धवट उघडलेल्या दरवाजातून तिकिट बाहेर आले. चेकरने तपासले व परत दिले 'शुभरात्री' म्हणून तो पुढे गेला. झाल्या प्रकाराने मी इतका चकित झालो की नुसता पाहतच बसलो. नाही तर मी चेकरला सांगितलं देखील असतं की या गृहस्थाने आपल्या बरोबर एक कुत्रादेखील खोलीत नेलेला आहे.

थोड्या वेळाने मी पुस्तक बंद करून झोपी जाण्याचा विचार करू लागलो. इतक्यात रेल्वे काही वेगळ्याच पद्धतीने हालण्याचा भास मला झाला. काही क्षणात आकाशातून वीज कोसळावी असा भयंकर आवाज झाला व जोराचा धक्का बसला. मी त्या धक्क्याने दुसऱ्या बाजूला जाऊन पडलो. माझा उजवा खांदा इतक्या जोराने खिडकीवर आपटला की तो पूर्ण सोलून निघाल्यासारखा वाटला.

रेल्वे इतक्या जोरानं हालू लागली की कोणी एका जागेवर स्थिर उभं राहू शकत नव्हतं. काही क्षणातच रेल्वे रुळावरून घसरली. आमचा डबा उलथापालथा होत खाली कोसळला. सर्वत्र आरडाओरडा सुरु झाला. प्रवाशांचे मदतीसाठी ओरडणे सुरु झाले. काही लोक देवाचा धावा करू लागले. प्रत्येकाची बाहेर पडण्यासाठी धडपड सुरु झाली. त्या धक्काबुक्कीत मी कधी डब्याच्या बाहेर येऊन पडलो माझे मलाच कळले नाही. सर्वत्र अंधार पसरलेला होता. कोणास किती लागले हे काही कळत नव्हते. अपघाताचा आवाज ऐकून गावातले लोक हातात बॅटच्या घेऊन मदतीस आले. अपघात कसा झाला? कोणास किती लागले? कोणी मृत्यूमुखी पडले का? एकापेक्षा अनेक सवाल सर्वत्र ऐकू येऊ लागले. परमेश्वराची कृपा ही की कोणी अपघातात मरण पावले नव्हते. इतक्यात मला माझ्या साहित्याची आठवण झाली. या उलथापालथीत माझी कादंबरी कुठे गहाळ झाली तर करायचे काय? या विचाराने मी बेचैन झालो. या कादंबरीच्या लेखनासाठी प्रकाशकाकडून मी अधीच काही पैसे घेतलेले होते. त्यामुळे कादंबरीचे हस्तलिखित हरवले तरी मला ते परत लिहावे लागणार होते. मनातल्या मनात मी कादंबरीची प्रकरणे आठवू लागलो.

मदतीला आलेल्या लोकांच्या हातातील बॅटरीच्या उजेडात आता बऱ्यापैकी दिसू लागले होते. परिस्थितीचा आंदाज येऊ लागलेला होता. एका मोठ्या राक्षसाचे शरीर उलथेपालथे पडावे तशी अपघातग्रस्त रेल्वे मला दिसत होती.

हळू हळू मी 'सामानवाली बागी'कडे वळलो. प्रत्यक्ष बघून व ऐकून कळलं की बोगीचे बाहेरून नुकसान झालेले आहे. आतील सामान जसं आहे तसंच आहे. माझी कादंबरी व इतर साहित्य सुरक्षित आहे हे बघून मी परमेश्वराला अनेकदा धन्यवाद दिले.

आम्हाला नंतर असे कळलं की प्रवाशांना पुढील प्रवासासाठी घेऊन जाण्यासाठी दुसऱ्या रेल्वे गाडीची व्यवस्था करण्यात आलेली आहे. आम्ही सर्वजण तिची वाट पाहात बसलो. सर्वांच्या बरोबर गप्पा मारतामारता माझी साहित्यिक, राजकारणी, गरीब, श्रीमंत, व्यापारी, नोकर, हमाल अशा अनेकांशी माझा परिचर झाला.

इतक्यात दुसरी रेल्वे आली. ज्याचा जो डब्बा होता. त्यात सर्वजण चढले. मी माझ्या वातानुकूलित डब्यात चढलो. बघितले तर अनेकजण डब्यात येण्याचा प्रयत्न करीत होते. शेवटी तो डब्बा गर्दीने भरून गेला.

कशी तरी कसरत करत फार मोठ्या मुश्किलीने एका कोपनीयीत बसण्यापुरती जागा मिळविसली. नंतर मी समोर बघितलं तर काय? चांदीचा पट्टा असलेल्या कुत्र्याला घेऊन गाडीत चढलेले जमिनदार साहेब आता त्यांच्याजवळ तो कुत्रा नव्हता. बहुतेक 'सामानवाली बोगी'मध्ये त्याला ठेवले असणार. जमिनदार साहेब अत्यंत तोकड्या जागेत अंगचोरून बसलेले होते. आता त्यांचा थाट, माट, जामिनदारी, श्रीमंती, रूबाब

आणि उच्चश्रेणीचे तिकीट याचा काहीच उपयोग होणार नव्हता. अचानक आलेल्या परिस्थितीमुळे गरीब, श्रीमंत हा भेद कुठल्या कुठे पळून गेलेला होता. सर्वजण एक समान झालेले होते. जमिनदार गृहस्थ बसल्या बसल्या या परिस्थितीने निर्माण केलेल्या या 'साम्यवादा'ला' तिखट शब्दात नाकारत होते. आपला द्वेष व्यक्त करीत होते. त्याच वेळी जमिनदारासमोर बसलेला लोहार त्यांना म्हणाला, 'महाराज, आपला जीव वाचला आणि थोडीशी का असेना आपल्याला बसायला जागा मिळाली यातच धन्यवाद माना.'

जमिनदार साहेबांनी आपले रागाने लालभडक झालेले तोंड खिडकीकडे वळवले व ते बाहेर बघत बसले. मी मात्र मोठ्या आनंदाने या लोहाराबरोबर गप्पा मारत आमचा पुढचा प्रवास सुखकर करीत राहिलो.

दो हंसों का जोडा...!!

कु. शर्वरी रविंद्र मधाळे

पद्य विभाग

कविता माझी झुंजत आहे...

क्षण हे का थांबले आज
कळेना आज मनाला
पाहता तुझे डोळे
विसरून गेले या जगाला...

डोळ्यात अश्रुंनी माझ्या
आज आभाळ दाटुनी आले,
क्षण हे तुझे अन् माझे
वाच्यात झोकुनी गेले....

वाटेवरती आपल्या क्षणांच्या
हरवते हे मन माझे
गजबलेल्या या वाटेवरती
मन हे माझे वाळवंट आहे.....

तु समोर आहेस आज
पण शब्द माझे गुंतले आहे
काय बोलावे काय कळेना
“कविता माझी झुंजत आहे....

रमीजा महमंद जमादार
बी. ए. भाग-२

कळले आज मला....

कळले आज मला
तुझ्या त्या कठोर वाणीची गोडवी
तुझ्या त्या चेहऱ्याचे कठोर स्मित
कळले आज मला....

होऊनी सागर साऱ्या जगासाठी
स्वतःला वाहूनी आज
तरिही तु एवढी संध कशी
कळले आज मला...

दुसऱ्यांसाठी लढता लढता
स्वतःच्या स्वातंत्र्याची बळी दिली
तरीही आकाशांचीच स्वप्ने रचली
कळले आज मला....

रमीजा महमंद जमादार
बी. ए. भाग-२

आठवणी

आठवणीच्या झोक्यात
 एक झोका उंच जाता
 जिथे स्वप्न नव्हे तर
 वास्तवाचा स्पर्श व्हावा
 त्या स्वर्गात असेल जागा
 स्वप्नातल्या माणसांची
 जी मने जोडून जातात
 त्यांचे नाते या जगाशी
 भांबावलेल्या एक पिलाला
 धिराचा एक हात असावा
 आठवणींच्या झोक्यात
 एक झोका उंच जावा
 आठवणी या असतात काय ?
 आळवावरच्या थेंबेसारखी
 दुर जाता माणसे ती
 बनतात एका लाटेसारखी
 मनाच्या कोन्यावरती
 एक तीर आधार असावा
 आठवणींच्या झोक्यात
 एक झोका उंच जावा

रमीजा महमंद जमादार
 बी. ए. भाग-२

मी एक मृत्यू पावलेला

माणूस बोलतोय....!

श्वास होता श्वासात जेव्हा
 नव्हतं कोणी डोकावून बघायला
 आज जेव्हा श्वासच उरला नाही
 तेव्हा ओले सगळे बघायला
 आज पहा माझा काय थाट
 लोक जमतील मला अंधोळ घालायला
 आयुष्यभर नाही पाहिलं कधी कापड
 आज नवीन पांढरं शुभ्र वस्त्र मला नेसायला
 नव्हतं कोणी रडायला माझ्याबरोबर
 तेव्हा नव्हतं कोणी हसवायला
 आज जेव्हा झोपलोय शांतपणे मुक्त होऊन
 तर आले सगळे टाहो फोडायला
 जेव्हा उपाशी होतो रात्रो-रात्र
 नव्हतं कोणी एक घास खाऊ घालायला
 आज जेव्हा भूक मेली माझ्याच बरोबर माझी
 ठेवलाय माझ्यासाठी भात शिजवायला
 जन्मभर लाथा मारून गेले जे मला
 आज आले माझ्या पाया पडायला
 शब्दाचाही आधार नाही दिला ज्यांनी
 आज चौघे-चौघे आले मला धरायला
 आज काय किंमत त्या रडण्याला ?
 आज काय किंमत त्या छाताड फोडण्याला ?
 ज्या घरात राहतच नाही आज कोणी
 काय किंमत ती घरपूजा करण्याला
 काय किंमत ती घरपूजा करण्याला

अक्षता सुनिल गडकरी
 बी. ए. भाग-१

पाऊस आणि वीज

तो यायची सुरुवात होत नाही तोवर....
 आपलं दर्शन देऊन
 त्याच्यावरचा हक्क ती बजावते
 म्हणून पाऊस 'तो' आणि
 वीज 'ती' असते.
 त्या बिचाऱ्याचे भयाण रूप
 दोन, तीन दिवस
 सलग पडल्याशिवाय
 नजरेस येत नाही,
 तिनं मात्र एकदा डोळे वटारून पाहिलं
 की कुणी तिच्या नजरेस
 नजर देत नाही,
 निळ्या -काळ्या आकाशातही
 आपली वेगळी छटा ती सजवते
 म्हणून पाऊस "तो"
 आणि वीज "ती" असते
 त्याला फक्त माहीत असतं
 बरसनं, बरसनं आणि बरसत राहाणं
 ती मात्र जाणून असते
 काळ्या अंधारात दोन क्षण लख्ख चमकणं
 भयाण पावसाचे रूप सावरीत
 सखीला सख्याजवळ ती नेते
 म्हणून पाऊस "तो"
 आणि वीज "ती" असते.

खुशबू निसार सय्यद

बी. व्होक फूड प्रोसेसिंग अँड मॅनेजमेंट भाग-२

आठवणी

झरे नभ झरझर,
 आली ओली सर
 मातीला या दरवळ
 पावसाळी
 फिरे वारा भिरभिर
 जाई कसा आरपार
 अवखळ भेट ओल्या
 पावसाळी
 विरहाचे कोटी कण
 आठवांचे 'ओले सण'
 येई मन हे भरून
 पावसाळी
 बोले कसे ओले रान
 सांगे बघ पान पान
 तुझी माझी आठवण
 पावसाळी
 तुझ्या माझ्या गाठीभेटी
 गीत तुझे माझ्या ओठी
 रुसण्याची खरी-खोटी
 पावसाळी
 आता हळूहळू पुन्हा
 विरतील ही मनीची
 अंतरे ही छोटी-मोठी
 पावसाळी

आरती शरद भिलारे

बी. व्होक (फुड प्रोसेसिंग अँड
 मॅनेजमेंट) भाग-२

बापू (महात्मा गांधी)

थोर महात्मं होऊन गेले फार
 त्यात अग्रेसर होते महात्मा गांधीचे नाव
 गांधीनी दिली अहिंसेची शिकवण
 त्यांचे नाव घेता होते मिठाच्या सत्याग्रहाची आठवण
 अनेक चळवळीत सामील झाले
 चरख्यावरील वस्त्रे ल्याले
 श्रीमंतीचा केला त्याग
 घेतला स्वतंत्र्याचा माग
 बापूंचे आयुष्य होते देशासाठी
 देशाला स्वातंत्र्य मिळेल या आशेपोटी
 गांधीजी होते बापू देशाचे
 बनले कैवारी ते लोकांचे
 पाठीशी उभे राहिले
 मागेपुढे न पाहिले
 अशा या बापूंचे स्वप्न
 शेवटी अपूर्णच राहिले
 आयुष्य त्यांनी देशासाठी घालवले
 त्यांच्या विचारांनी देशाला तारले
 देश स्वतंत्र झाला त्यांच्या
 प्रयत्नानी अथक

त्यांनी केले त्यांच्या जन्माचे सार्थक
 असे हे बापू आजही आहेत प्रत्येकाच्या मनात
 सोनेरी अक्षरांनी नाव कोरून गेले ते
 इतिहासाच्या पानात

अक्षता सुनिल गडकरी
 बी. ए. भाग-१

“ती”

ती साथ जीवनाची
 अस्तित्व ही तिच्याने,
 वळनावरी वयाच्या
 भेटे नव्यानव्याने।
 ती लाट सागराची
 भरेल, वाहिल मागे;
 उथळत्या किनाऱ्या
 गर्भीत अर्थ सांगे ।
 ती रात्र पौर्णिमेची
 शिंपीत येई प्रीत,
 स्वच्छंद प्रांजळाची
 सांगे जगास रीत ।
 ती गाठ रेशमांची
 बांधुनी ठेवी नाती,
 कोंडीत जीवनाच्या
 ती हात देई हाती।

ज्योती परशराम
 बिरजे

बी. व्होक (फुड
 प्रोसेसिंग अँड मॅनेजमेंट) भाग-२

छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या स्वराज्यात चाललय काय

इथे आमच्या माता, भगिनी कोणी पण सुरक्षित नाय
महाराज होते तेव्हा प्रत्येक गोष्टीला होता न्याय
आज मात्र खऱ्यावर होताना दिसतोय अन्याय
महाराजांच्या स्वराज्यात प्रजेला नव्हती कसलीच भीती
आज मात्र प्रत्येक जण जीव मुठीत घेऊन जगती
राजांच्या काळात नव्हता धन धान्यांचा अभाव
आज मात्र महागाईने वाढलाय प्रत्येक गोष्टीचा भाव
माझा राजा प्रजेला नेहमी सुखी ठेवत असे
पण आजच्या पुढाऱ्यांना जनतेची कदरचं नसे
इथे रोज होतात अत्याचार आणि घेतला जातो बळी
प्रत्येक वेळी होतो भेदभाव आणि खुडली जाते कळी
इथे आज जगण्याचा काढून घेतला जातोय हक्क
माणूसच माणसाशी लढतोय आरक्षणासाठी चक्क
हे सगळा चित्र बघून व्हायला होत थक्क

आपण घेतो भुमिका बघ्याची आणि उभे राहतो मख्ख
महाराज होते तेव्हा न्हवती कुणाची लाचारी
आज मात्र मुलगे घरी आणि मायबाप फिरती बाजारी
महाराज होते तेव्हा सगळे राहत होते गुण्यागोविंदाने
आज मात्र राहीला गोविंद आणि गुण झाले उणे
महाराज होते तेव्हा घुसले होते मुघल दुष्मन म्हणून
सगळीकडे मांडला उच्छाद आणि तोडले स्वराज्याचे
कायदे कानून

आजही त्या मुघलांसारखे काही जण आपल्यात
लपलेत

तेच आज दादा, भाई, आणि अण्णा बनून गर्दीत
घुसलेत

सगळीकडे नजर फिरवा स्वराज्य झालयं रित
हे पाहून मनात विचार येतो

राजे येतील का परत इथं

आज राजे असते, तर छाटली असती गुन्हेगारांची
मान

मी मेलो तरी चालेल पण, राहीली पाहीजे माझ्या
स्वराज्याची शान

जाता जाता एकच

राजांच्या मुखी असे जयघोष जगदंब..जगदंब...
जगदंब

मनापासून वाटतं... परत होऊदे स्वराज्याच्या
उभारणीचा प्रारंभ... प्रारंभ... प्रारंभ

तेजस्विनी नरसू शिंदे
बी. ए. भाग-१

वीर माऊली

नऊ मास, नऊ दिस उदरात तू वाढलास
 कधी ओझं नाही वाटलास....
 इवल्याशया जीवाला तुझ्या खूप जपलं
 अगदी तळहाताच्या फोडासारखं
 खाऊ-माखू- न्हाऊ तुला घातलं
 आजारपणात फुलासारखं राखलं
 डोळ्याच्या केलेल्या वातीचे दिवस सरले
 सोन्याने माझ्या, पदार्पण तारुण्यात केले....
 वाचूनी शौर्याच्या कथा-गाथा
 म्हणाला टेकवूनी मजजवळ माथा
 आई ऋण फेडायचं मला भूमातेच...
 डोक्यात वेड घेतलं सैन्यभरतीचं
 आनंद माझा गगनात मावेना
 औक्षण करूनी पाठविले रणांगना
 पहिली काही वर्षे होते राहिली फेरी
 पण तो हल्ली येतच नाही घरी
 पाहूनी वाट थकले डोळे,
 दाटुनी येतो कंठ उरी...
 ओथंबलेले नयन परी मन विचारी अंतरी
 पाखरा, कधी परतून येशी घरी
 आठवण खूप येते तुझी जेव्हा
 लपंडावाच्या आठवणी होतात नव्या
 संपव हा डाव नको लावू वाट पहायला
 थकले डोळे, थकली गात्र
 तू दिसावास हीच मनिषा मात्र
 ईश्वरा, माझा सोन्या मला भेटावा
 न-पेक्षा तुझ्या घरी मिळावा विसावा.....

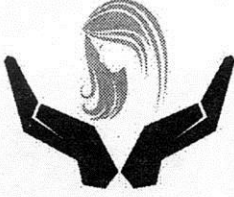
कु.शर्वरी रविंद्र मघाळे
 बी. ए. भाग-२

आयुष्य

आयुष्यभर सोबत असुन,
 जवळ कधी बसत नाही.
 एकाच घरात राहून आम्ही,
 एकमेकांस दिसत नाही.
 हरवला तो आपसांतला,
 जिव्हाळ्याचा संवाद.
 एकमेकांस दोष देऊन,
 नित्य चाले वादविवाद.
 धाव धाव धावतो आहे,
 दिशा मात्र कळत नाही.
 हृदयाचे पाऊल कधी,
 हृदयाकडे वळत नाही.
 इतकं जगून झालं पण,
 जगायलाच वेळ नाही.
 जगतो आहोत कशासाठी,
 काहीच कसला मेळ नाही.
 क्षण एक येईल असा,
 घेऊन जाईल हा श्वास.
 अर्ध्यावरच थांबलेला,
 असेल जीवन प्रवास.
 अजूनही वेळ आहे,
 थोडं तरी जगून घ्या.
 सुंदर अश्या जगण्याला
 डोळे भरून बघून घ्या.

कु.शर्वरी रविंद्र मघाळे
 बी. ए. भाग-२

“ये आई... मलाही हे जग पाहु दे।।

मी गर्भात असल्यापासुन तु झुरतेस
 तुझ्याबरोबर मीही झुरु लागते
 सांग मजला मी काय पाप केले?
 माझा जन्म होऊ दे
 ये आई, मलाही मोकळा श्वास घेऊ दे
 ये आई, मलाही हे जग पाहु दे ॥१॥
 ही आपली संस्कृती फार कटू वाटते
 हीच रूढी परंपरा पुढे चालते
 तुच शिल्पकार माझ्या जीवनाची होऊ दे
 सांग ना समाजाला स्त्रीमुळेच जग चालते
 ये आई, मलाही मोकळा श्वास घेऊ दे
 ये आई, मलाही हे जग पाहु दे ॥२॥
 ये आई, सांग ना, आई गं
 सांग ना तु मलाच का मारतेस
 आई मुलाने काळीज मागतलं की
 काळीज सुद्धा मागे-पुढे न पाहता
 देतेस, मगमाझ्या जगण्याचा
 अधिकार का नाकारतेस ॥३॥
 आई तू चांगले संस्कार करतेस
 बरोबर आहे ना गं, तु तर कुठे

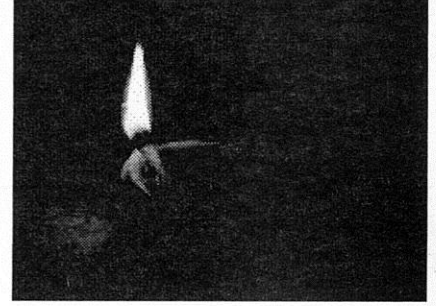
चुकतेस; या परिस्थितीला भाग
 पडतेस आई ये आई सांग ना
 तु मलाच का मारतेस
 ये आई, मलाही मोकळा श्वास घेऊ दे
 ये आई, मलाही हे जग पाहु दे ॥४॥

ज्योती डोईफोडे
 बी. ए. भाग-१

दुष्काळ

ओसाड झाले रान
 पडल्या जमिनीला भेगा
 या आसुसलेल्या जीवांना
 थोडे तरी पाणी देना ॥१॥
 थोडे तरी कृपा करा
 या पोट्यावर भुकलेल्या
 थोडे तरी पाणी सोडा.
 पाटात या सुकलेल्या ॥२॥
 ओलावा नाही या दुष्काळी मातीत
 कोठून येईल हिरवळ पावसाचे हे असे
 घेतलेले कर्ज आता फेडायचे कसे? ॥४॥
 भूक गेली विकोपास
 लागली हुरहूर मनास
 नाही अस्तित्त्व शेतकऱ्यांचे
 जगावे कसे विचारतो मनास

प्रज्ञा माणिक गणगे
 ११ वी (सायन्स) 'अ'

सैनिक

तूच रे- तूच रे
 महान असा तूच रे
 देशाच्या सीमेवर तू उभा रे
 आम्हाला अभय देतोस रे
 ऊन, पाऊस, वारा
 याचे नाही भान जरा
 तूझे लक्ष्य तेच
 देशाचे संरक्षण हेच
 पर्वताप्रमाणे अढळ राहून
 रक्षण करतोस डोळ्यात तेल घालून
 घराची येते तुला आठवण फार
 पण देश सेवेचा तुझा निर्धार
 तू करतोस देशाचे रक्षण
 म्हणून जगतो आम्ही सूरखी जीवन
 तू देशाचा आहेस सन्मान
 म्हणून वाटतो तुझा अभिमान

प्रतिक्षा सोपान धुमाळे

११ वी कॉमर्स 'ब'

पणती

काळोख अथांग लोचनासमोर
 मनात उसळे द्वंद घोर
 कोणती दिशा अचूक ना कळे,
 बिथरलेले हे पाऊल वेंधळे
 कावरी दशा जिवास जाळी
 रात्रीसवे पहाटही काळी
 रस्ता चुकला की ठिकाणच चुकले ?
 माळरानी मन गुदमरले
 अंबर फाटले धरा उसवली,
 माझी सावली मजपासून भागली
 तुफान उसळले दूर किनारा,
 अंतरी डोकावून शोधतोय सहारा
 सावरतोय जरा देऊन तुफानास छाती
 मनाच्या काळोखात तेवते इवली पणती....

कु. शर्वरी रविंद्र मघाळे

बी. ए. भाग-२

आजचा बेधडक पाऊस...

(कोकणी भाषेतील कविता)

कधीही येतो कधीही जाता
वेळ काळ बघना नाय
आधि होता शिस्तबंध
पावणे कशे अचानक येतत
तसो पाऊस येता
पावणे येताना खाऊक घेऊन येतत
आणि पाऊस सगळ्यांना पाणी घेऊन येता
पावणे कधीही इले तरी तेंचो आदरातीर्थ करतत
आणि पाऊस कधीही इलो तर तेका शिवे घालतत
पाऊस म्हणता,
मी इलय तरी बोंबाबोंब
मी नाय इलय तरी बोंबाबोंब
तुम्हीच सांगा माका
मी काय करू या सगळ्यांवर
मी होतय शिस्तबंध
तुम्ही केलात माका बेशिस्त
तुमच्या नेटवर्क साठी
तोडल्यात माझे हात पाय
झाडा होती म्हणान पाऊस होतो
असा फक्त लोका म्हणतत
करनत मात्र काय नाय
चूक मात्र तुमची
शिक्षा भोगतय मी....

वैष्णवी विलास भोगले
बी. ए. भाग-१३

ज्योत

कधी काळी माझे नव्हते काय उरलेले
मग आताच कसे लिहिते काही सूचलेले ?
हात जळेपर्यंत मशाली वागविल्या,
रक्त आटेपर्यंत तुमच्यापर्यंत तुमच्यासाठी राबलो,
पण अज्ञानाच्या डोहामध्ये आम्हा बुडविले
ज्ञानाचे देव्हारे नव्हते आम्हा खुले
तो मार्ग मिळाला भीम-फुल्यामुळे
आता कुठे रुजताहेत आमची पाळेमुळे
पण शहाणे म्हणविणारे हसतात होऊन खुळे
धोतऱ्याच्या फुलांचे होत आहेत गुलाब,
जळलेले मोहोर पुन्हा पालवू लागलेत,
फाटलेल्या धमन्यातून जीवन फुलू लागले,
पणत्या तेवू लागल्या कुडाच्या भिंतीत
म्हणूनच....
कधी काळी माझे नव्हते काय उरलेले,
पण तुमच्या आशीर्वादाने थोडेतरी गवसले.

सुप्रिया मनोहर वडर
बी. ए. भाग-२

ताराराणी विद्यापीठ

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाचे पदवी अभ्यासकेंद्र

कमला कॉलेज, कोल्हापूर.

११ वी १२ वी उत्तीर्ण तसेच अनुत्तीर्ण महिला व मुलींसाठी पदवी शिक्षणाची सोय

समाजातील उच्च शिक्षणापासून वंचित राहिलेल्या तसेच आपल्या काही जबाबदाऱ्यांमुळे, अडचणींमुळे पारंपरिक शिक्षण पद्धतीमध्ये सहभागी होऊन शिक्षण घेऊ न शकलेल्या महिला आणि मुलींसाठी यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाचा 'बी. ए. आणि बी. कॉम.' पदवी अभ्यासक्रम तसेच एम. ए. मराठी, हिंदी अभ्यासक्रम शिकविण्याची सोय.

पदवी व पदव्युत्तर अभ्यास केंद्राची वैशिष्ट्ये

- * बी. ए. विशेषस्तर पदवी करीता मराठी, हिंदी, इतिहास, अर्थशास्त्र, समाजशास्त्र आणि राज्यशास्त्र विषयाची सोय.
- * मराठी एम. ए. भाग - १ साठी 'लोकसाहित्य विषयाचे अध्यापन' सुरु.
- * मराठी एम. ए. भाग - २ साठी अध्यापन सुरु.
- * हिंदी एम. ए. भाग १ व २ साठी अध्यापन सुरु.
- * उच्चविद्याविभूषित प्राध्यापक वर्ग.
- * १२वी उत्तीर्ण किंवा वय वर्ष १६ पूर्ण असलेल्या आणि मराठी, हिंदी, इंग्रजी लिहिता वाचता येणाऱ्या महिला व मुली प्रवेशास पात्र
- * वैयक्तिक मार्गदर्शनावर भर.
- * प्रशस्त आणि अद्ययावत महाविद्यालयाची इमारत.
- * पदवी शिक्षण पूर्ण करणाऱ्या विद्यार्थिनींना यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाचे पदवी प्रमाणपत्र.
- * यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक मार्फत - "गुणवत्तापूर्ण अभ्यासकेंद्र" म्हणून गौरव व गुणवत्तावर्धक कार्याबद्दल रोख पुरस्कार रु. ४०,०००/-, स्मृती चिन्ह व प्रशस्तिपत्र.

* अधिक माहितीसाठी *

केंद्र संयोजक : प्रा. श्री. डॉ. एन. व्ही. पोवार (अर्थशास्त्र विभाग)

यांचेशी प्रत्येक रविवारी सकाळी ११.०० ते दुपारी १.०० या वेळेत संपर्क साधावा

केंद्र प्रमुख : यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाचे पदवी अभ्यासकेंद्र, कमला कॉलेज, कोल्हापूर.

विशेष श्रेणी प्राप्त विद्यार्थिनी

तृतीय वर्ष
कला

पालडे शितल
इंग्रजी

सुतार रेखा
इंग्रजी

कांबळे महानंदा
इंग्रजी

मुल्ला तब्बु
हिंदी

कांबळे आरती
हिंदी

कोळी ज्योती
हिंदी

जुगदार सुवर्णा
अर्थशास्त्र

मगदूम पूजा
अर्थशास्त्र

मुल्ला यास्मिन
अर्थशास्त्र

नलवडे दिपिका
अर्थशास्त्र

पाटील सारिका
अर्थशास्त्र

साळोखे ऋतुजा
समाजशास्त्र

कांबळे कोमल
समाजशास्त्र

कांबळे प्रतिभा
समाजशास्त्र

तृतीय वर्ष
वाणिज्य

मोरे प्रगती

तृतीय वर्ष
बी.सी.ए.

पठाण सना

पडवल माधुरी

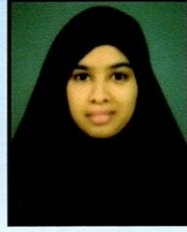

जंगम अंकिता

विशेष श्रेणी प्राप्त विद्यार्थिनी

तृतीय वर्ष
बी. व्होक रिटेल मॅनेजमेंट
अँड आय.टी.

खान नुझरहत

निंबाळकर दिक्षा

वाबळे पूजा

तृतीय वर्ष
बी. व्होक फूड प्रोसेसिंग
अँड टेक्नॉलॉजी

करपे नेहा

चौगुले सरिता

पटेल हर्षा

अत्तार कैसर

कुंभार प्रगती

खटावे ऋतुजा

खटावे क्षितीजा

मुल्लाणी परवीन

मकानदार परवीन

भुरले प्रतिक्षा

कोळी स्वाती

करंबे नम्रता

हकीम खतिजा

एम. ए.
योगशास्त्र

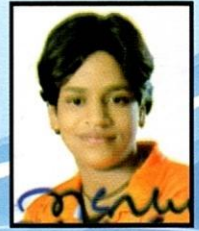
अनुराधा देशपांडे

हर्षदा कबाडे

सौ. दिपाली करडे

पूजा ठाकूर

विशेष श्रेणी प्राप्त विद्यार्थिनी

सौ. अर्चना लाड

किशोरी पसारे

अजिता गायकवाड

शितल पाटील

पल्लवी तपासे

पी. जी. डी. वाय. टी.

राधिका सूर्यवंशी

वृषाली करमरकर

प्रथम श्रेणी प्राप्त विद्यार्थिनी

* एम. ए. इंग्रजी : * कु. अश्विनी घाटगे * कु. प्रतिक्षा गोसावी * सुवर्णा पाटील

* एम. ए. गृहशास्त्र : * दिवेकर तारा महादेव * परांजपे हर्षदा * पोवार अमृता गणपतराव

* एम. ए. योगशास्त्र : * अनुराधा देशपांडे * हर्षदा कबाडे * सौ. दिपाली करडे * पूजा ठाकूर * सौ. अर्चना लाड * किशोरी पसारे * अजिता गायकवाड * शितल पाटील * पल्लवी तपासे

* पी. जी. डी. वाय. टी. : * राधिका सूर्यवंशी * वृषाली करमरकर

* तृतीय वर्ष कला : इंग्रजी - * भोसले पूजा बाळासाहेब * देसाई सोनाली दिलीप * गुजर प्रियांका धैर्यशील * माने शुभांगी एकनाथ * मोरे दिपाली जितेंद्र * पाटील समीक्षा संजय * पोवार पूनम संजय * सैल अभिलाषा अशोक

* तृतीय वर्ष कला : हिंदी - * पठाण रुबिना अब्दुलखान * मुल्ला यास्मिन * मुजावर आरजू अल्लाबक्ष * कांबळे पूजा सिकंदर * कांबळे सरिता सर्जेराव * पठाण सिद्दी सलीम

प्रथम श्रेणी प्राप्त विद्यार्थिनी

- * **तृतीय वर्ष कला : अर्थशास्त्र** - * देसाई भक्ती अशोक * कडिमणी पारु बसाप्पा
* कुचकोरवी मंजु गंगाराम * मोरे मारिया विलास * यादव काजल दिलीप * लोहार वनिता
प्रल्हाद
- * **तृतीय वर्ष कला : समाजशास्त्र** - * कांबळे प्रियांका दत्तात्रय * इंगवले राधिका मारुती
* कांबळे प्रणोती जगन्नाथ * मुल्लाणी तय्यैब अप्पासाहेब
- * **तृतीय वर्ष कला : गृहशास्त्र** - * जमादार नजमा इलाही * पाटील ऐश्वर्या राजाराम
* मोरे शिवानी सुनील * रजपूत पल्लवी महादेव
- * **तृतीय वर्ष वाणिज्य विभाग** - * पाटील भाग्यश्री गुरापपा * माळी प्राजक्ता दिपक
* पाटील ऐश्वर्या संजय * मुजावर शर्मिष्ठा नजीम * मुल्ला सुमय्या जाहिदल्ली * धवन
नलिनी मारुती * मिठारी प्रणाली गजानन * पाटील योगिनी अण्णासो * जमादार करिश्मा
इब्राहिम * देसाई राधिका रमेश * देसाई अस्मिता * मोगल मुस्कान रियाज * मोरे स्नेहा
बाबासो
- * **तृतीय वर्ष बी. सी. ए. विभाग** - * गिरी प्राजक्ता तातोबा * गुहाघरकर तब्बसूम रमजान
* जाधव पूजा धोंडिराम * कांबळे ज्योती गौतम * कांबळे कोयल चंद्रकांत * नाईक योगिता
शिवराम * निमक सोनाली सतीश
- * **तृतीय वर्ष बी व्होक : रिटेल मॅनेजमेंट अॅण्ड आय.टी.** - * नेहा करपे * हर्ष पटेल *
स्वाती कोळी * प्रगती कुंभार * परवीन मुल्लाणी * ऋतुजा काटवे * क्षितीजा काटवे *
सरिता चौगुले * प्रतिक्खा भुरले
- * **तृतीय वर्ष बी. व्होक : फूड प्रोसेसिंग अॅण्ड मॅनेजमेंट** - * नूझहत फातिमा खान *
दिक्षा निंबाळकर * पूजा वाबळे

हार्दिक अभिनंदन...!

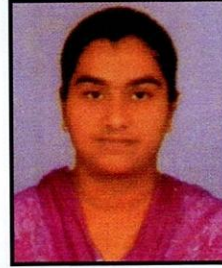
कु. दिक्षा निंबाळकर
बी.व्होक. फूड प्रोसेसिंग
अँड मॅनेजमेंट भाग - ३
CII-FACE SAK MERIT
CUM MEANS SCHOLARSHIP

कु. मनिषा माने
बी.व्होक. फूड प्रोसेसिंग
अँड मॅनेजमेंट भाग - ३
CII-FACE SAK MERIT
CUM MEANS SCHOLARSHIP

कु. रमीजा महंमद जमादार
बी.ए. भाग २
युवा साहित्य संमेलन - गगनबावडा
निमंत्रितांच्या मराठी काव्यवाचन सोहळ्यात सहभाग

कु. आरती कृष्णा पाटील
बी.ए. भाग २
महाराष्ट्र शासन मराठी भाषा विभाग
राज्य मराठी विकास संस्था आयोजित
मराठी काव्य वाचन स्पर्धेत विभागीय स्तरावर
प्रथम क्रमांक प्राप्त

कै. सुलेखा विश्वास बागल शिष्यवृत्ती प्राप्त विद्यार्थिनी

शिंदे तेजस्विनी
बी. ए. भाग - १

शिंदे निकिता
बी. कॉम. भाग - १

आमते राजकुंवर
बी. कॉम. भाग - १

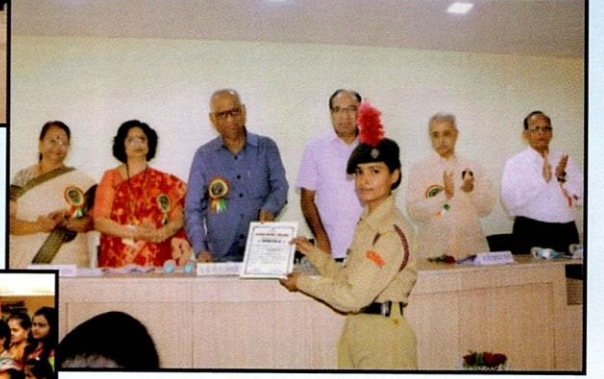
बेलेकर धनश्री
बी. कॉम. भाग - १

विविध उपक्रम

कु. स्नेहल हुक्कीरे हिला बेस्ट एन.सी.सी. कॅडेट पुरस्कार प्रदान करताना प्रमुख पाहुणे उद्योगपती श्री. व्ही. एन. देशपांडे, कार्यकारी अध्यक्ष मा. प्राचार्य डॉ. क्रांतिकुमार पाटील

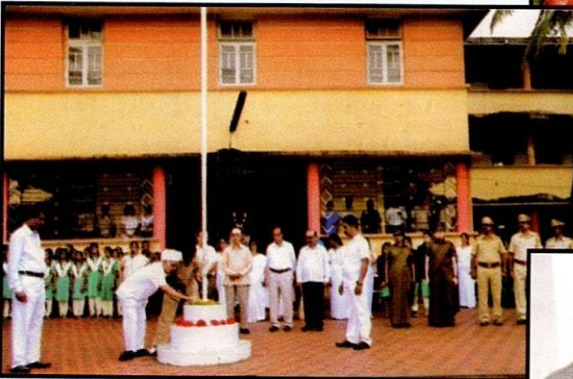
वार्षिक दिन सोहळा उद्घाटन - संस्थेचे सचिव मा. प्राजक्त पाटील व इतर

मातृदिन स्नेहमेळा

प्रजासत्ताकदिन सोहळा

लीड कॉलेज कार्यशाळा
विषय - फळ व भाजीपाला प्रक्रीया
काळाची गरज

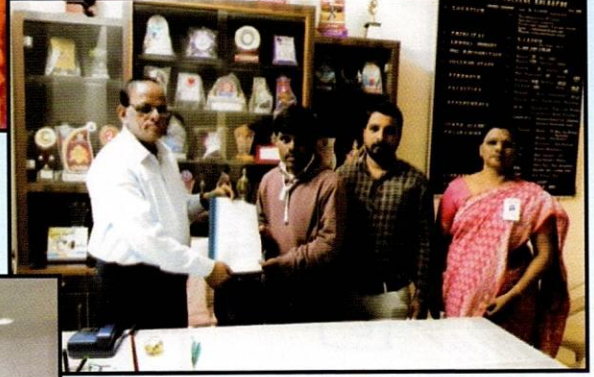
विविध उपक्रम

लीड कॉलेज कार्यशाळा

विषय - 'महिलांवरील अत्याचार व महिला संरक्षण जाणीव जागृती'

सामंजस्य करार - फूड प्रोसेसिंग विभाग
कमला कॉलेज व मास्टर लॅब कोल्हापूर

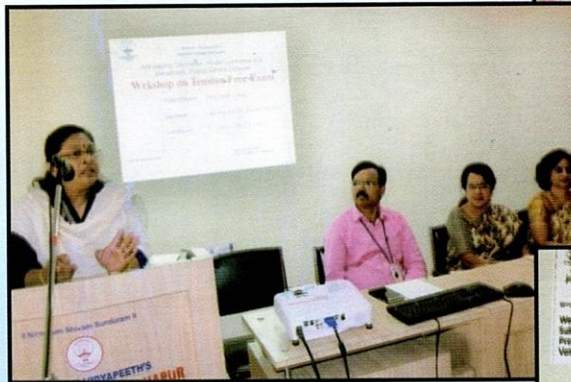
सामंजस्य करार - रिटेल मॅनेजमेंट विभाग व जेम्स अँड ज्वेलरी विभाग - आय.टी.आय.

रोड सेफ्टी अवेअरनेस प्रोग्रॅम
मार्गदर्शक - राहूल नलवडे
आर.टी.ओ. अधिकारी

'तणावमुक्त परीक्षेतील यश'
मार्गदर्शक - श्रीमती गीता चवके

'कॅन्सर जागृती' व्याख्यान
मार्गदर्शक - डॉ. ऋतुजा पोवार

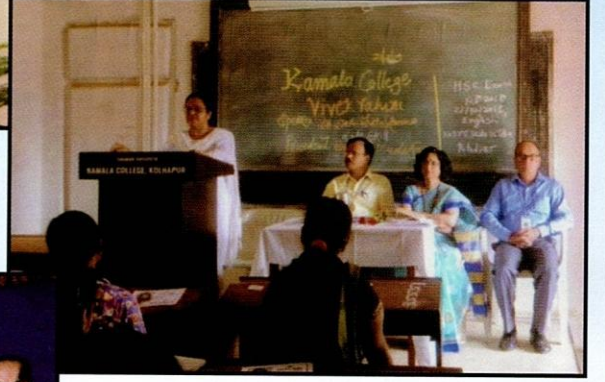

विविध उपक्रम

‘ताणतणाव निवारण’ कार्यशाळा
मार्गदर्शक - प्रा. श्रीमती दहीभाते

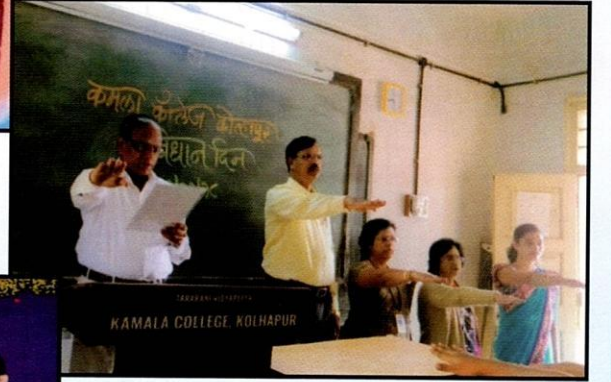
‘मतदान हक्क’
मार्गदर्शक - प्रा. डी. ए. पाटील

रॅगिंग प्रतिबंधक शपथ
मार्गदर्शक - प्राचार्य डॉ. जे. बी. पाटील

संविधान दिन शपथ
मार्गदर्शक - प्राचार्य डॉ. जे. बी. पाटील

इंडक्शन प्रोग्रॅम फॉर सिनिअर कॉलेज
मार्गदर्शक - प्राचार्य डॉ. जे. बी. पाटील

शिवाजी विद्यापीठाच्या
राष्ट्रीय सेवा योजना सल्लागार समितीवर
प्रा. अनिल घस्ते यांची निवड

हिंदी विभागा

प्रतिरोध

हमने तो कलियाँ माँगी ही नहीं काँटे ही माँगे
पर वो भी नहीं मिले

यह न मिलने का एहसास जब सालता है
तो काँटों से भी अधिक गहरा चुभ जाता है, तब
प्रतिरोध में उठ जाता है मन -

भाले की नोकों से अधिक मारक बनकर
हमने कभी वट-वृक्ष की फुनगी पर बैठकर
इतराने की कोशिश नहीं की

हमने तो उसके जड़ों के गिर्द जमे रहकर
शांती से समय की शताब्दी काट लेने की चाह पाली थी सदा
पर निरंतर बौछारों ने यह भी न माना

बार-बार हमारे जमे रहने की चाह को ठुकराती रहीं
धकेल-धकेल कर - बहती रहीं धार में / साल-दर-साल
किसी भी पेड़ की जड़ के पास

यह न टिक पाने का एहसास जब सलता है तो
बौछार से अधिक जोरदार धक्का मारता है
तब, प्रतिरोध में उठ जाते सब मिट्टी के कण
जड़ों को उखाड़ देते हैं हम नंगे हो जाते हैं वन
और, चल देते हैं नये ठौर खोजने - हम गिर जाते हैं
कि तर्क-हीन बात मान लो हमारी

जब तुम तर्क-संगत बात सुनने को भी तैयार नहीं होते तो
यह न सुने जाने का - न पहचाने जाने का - एहसास
जब सालता है - तो तर्क से अधिक धारदार बनकर काटता है -
तब प्रतिरोध में उठ जाता है

समूह बनकर जन -

भावभीनी श्रद्धांजलि

- रमणिका गुप्ता

अनुक्रमणिका

गद्य परिमल

१. ऐ वतन, वतन मेरे आबाद रहे तू... (प्रासंगिक लेख)	सुश्री. परवीन मेहबूब तोरगल	कला भाग-१
२. ये सैनिक है तो हम है (चिंतनपर लेख)	सुश्री. स्नेहल देसाई	कला भाग-१
३. राजनिती में महिलाओं का योगदान (वैचारिक लेख)	सुश्री. परवीन मेहबूब तोरगल	कला भाग-१
४. किसान की कहानी मेरी जुबानी (समीक्षात्मक लेख)	सुश्री. फिजा मकानदार	कला भाग-१
५. मानवता की बलि (वैचारिक लेख)	सुश्री. ऐश्वर्या फडणीस	कला भाग-२
६. माता-पिता (वैचारिक लेख)	सुश्री. तेजस्विनी कदम	कला भाग-१
७. पृथ्वी को बुखार आ गया है (एकांकी)	सुश्री. शिवानी पाटील	कला भाग-३

पद्य परिमल

१. आजादी के परवाने	सुश्री. पल्लवी शिंदे	कला भाग-१
२. आज माँ भारत फिर रोई	सुश्री. फिजा मकानदार	कला भाग-१
३. सावधान रहो अब आतंकवादियों ।	सुश्री. तेजस्विनी कदम	कला भाग-१
४. आज की दुनिया	सुश्री. सुषमा धनगर	कला भाग-१
५. बेटियाँ	सुश्री. तेजस्विनी कदम	कला भाग-१
६. मैं बोझ नहीं हूँ ।	सुश्री. सुजान जाफर खाटीक	कला भाग-१
७. दिन दोस्ती के	सुश्री. मेघा धनगर	कला भाग-१
८. अनाथ	सुश्री. फिजा मकानदार	कला भाग-१
९. विद्रोही भावना..	सुश्री. सुजान जाफर खाटीक	कला भाग-१
१०. टाईम पास	सुश्री. मेघा धनगर	कला भाग-१
११. अकेला	सुश्री. सुषमा धनगर	कला भाग-१
१२. नारी	सुश्री. अरुषा शरद पाटील	कला भाग-१

पान पूरक

* हिंदी भाषा में विद्वानों के विचार * शायरी

* चुटकुला * गरीब परिवार पर निबंध * स्वास्थ्य के लिए हँसते रहे

ऐ वतन, वतन मेरे आबाद रहे तू....

सुश्री परवीन मेहबूब तोरगल

कक्षा - कला भाग 2

**“वतन से मोहब्बत वो इस कदर निभा गये,
मोहब्बत के दिन वतन पर जान लुटा गये.”**

**“हम सुबह से कर रहे थे बाते इश्क की, वो हमारे
हिस्से की मौत ओढकर हमे इश्क सिखा गये”**

जम्मू कश्मीर के पुलवामा में 14 फरवरी गुरुवार के दिन दोपहर के समय एक तैसा हादसा हुआ जो हिंदूस्तानवालों ने कभी सपने में भी नहीं सोचा होगा। जम्मू से श्रीनगर में जानेवाली केंद्रीय राखीव पुलिस(सीआरपीएफ) पर आतंकी हमला हुआ। जैश-ए-मोहम्मद के आतंकीयों ने आत्मघाती हमला कर सीआरपीएफ की बस को उड़ा दिया। इस हमले में हमारे 40 जवान शहीद हो गये।

जिस ताफे पर हमला हुआ उस में 78 गाडियाँ थी और उन में 2 हजार 547 जवान प्रवास कर रहे थे और सीआरपीएफ के 76 वे बटालियन के 39 जवान बस में थे। जैश-ए-मोहम्मद के अंतर्गत किलो आरडीएक्स हमले से गाडी धडकी। इस हमले में जवानों के तुकड़े तुकड़े हो गये।

जैश-ए-मोहम्मद ने रचा हुआ यह हमला पाकिस्तान में रचा गया है और यह हमला कश्मीर के जीले में रहने वाले एक युवक ने किया है ऐसा

कहा जाता है। इस हमले से पूरा हिंदुस्थान रो रहा है और कह रहा है....

**“मोदी जी कुछ बात सुनो अब आरपार
हो जाने दो सेना को आदेश थमा
दो पाक को साफ हो जाने दो.”**

इस आतंकी हमले में एक पत्नी ने अपने पति को खोया, माँ ने अपने बेटे को खोया, बहन ने अपने भाई को खोया, एक बेटा ने अपने पिता को खोया और भारत माँ ने अपने जवान खोए।

**हर बार वह सुहागन क्यों सिंदूर भरी मांग धोती है?
क्यों हर बार वह माँ बेमौत मौत की नींद सोती है?
क्यों हर वक्त वह बहन अपने मृत भाई के लिए
रक्षासूत्र संजोती है?**

बताए ना साहब,

हर बार एक सैनिक का परिवार ही क्यों रोता है?

जवानों को श्रद्धाजंली देते हुए हिंदुस्थानवालों ने ना मुस्लिम धर्म देखा, ना हिंदू धर्म देखा, ना ईसाई धर्म देखा बस वतन का, मानवता धर्म निभाया। कई लोगों ने सोशल मीडिया के जरिए जवानों को श्रद्धाजंली दी। क्यों रे पाकिस्तान तुझे शर्म न आयी अपने कार्य पर? कम से कम अपने परिवार के मासूम चेहरे की

ओर देखा होता तो किसी भी परिवार को खत्म करने की तेरी हिम्मत नहीं होती ।

प्रेम के दिवस पर पाक देश ने
एक ऐसा दिन दिखलाया
भारत माँ के बेटों को
उस ने मार गिराया ।

14 फरवरी को सीआरपीएफ जवानों की शहादत दिवस घोषित किया जाएगा ऐसा कहा जाता है । इस हमले से हर हिंदुस्तान के लोगो में प्रतिशोध की भावना है, गुस्सा है, आँसू है । कई लोगों ने कहा,

“जल रही है आग सीने में, अब फिर आर पार
हो जाने दो

कोहराम मचा दो दुश्मन के खैमे में
ईंट का जवाब अब पत्थर से देने दो.”

बेटी की तो पिता बिदाई करता है, लेकिन आज एक बेटी ने अपने पिता की बिदाई की । एक माँ यह कहकर रो पडी आधा शरीर कैसे ले हम जब आप

एक इंच कम होने पर आर्मी में नहीं लेते । जाते जाते शहीद जवान ने यह कहकर चले गये होंगे,

“में तिरंगा फहराकर वापस आऊंगा लेकिन में
वापस अवश्य आऊंगा.”

रही बात शहीद जवानों के परिवार की, कई लोगों ने कहा उनके परिवार को हम मदद करेंगे, उनके बच्चों का खर्चा हम उठाएंगे क्या सच में उन्होंने सहाय्यता की या नहीं की यह तो शहीद जवानों के परिवारवालों को ही पता ।

जब सीआरपीएफ का वाहन आ रहा था उस समय यह घटना घटी इसका जिम्मेदार कौन ? जैश-ए-मोहम्मद, 40 जवान या हमारे ही वतन से कोई ? जब जवान छुट्टीयों से आते जाते है, एक जगह से दूसरी जगह जाते है, तब वह सुरक्षित जा रहे है या नहीं जा रहे है यह देखने की जिम्मेदारी किसकी ?

हम सबका अभिमान है हिन्दी, भारत देश की शान है हिन्दी...!

राष्ट्रभाषा के संबंधों में सन्माननीय व्यक्तियों के विचार -

* हिंदी राष्ट्रीयता के मूल को सिंचती है और दृढ़ करती है ।

- राजर्षि पुरषोत्तमपास टण्डन

* कोई भी देश सच्चे अर्थों में तब तक स्वतन्त्र नहीं, जब तक अपनी भाषा में नहीं बोलता ।

- महात्मा गांधी

* मैं राष्ट्रभाषा के साथ-साथ प्रान्तीय भाषाओं का विकास भी चाहता हूँ, जिससे की भाषायी एकता से हमारा देश सुदृढ़ हो सके ।

- डॉ. प्रभात शास्त्री

* हिंदी भाषा की शक्ति का प्रवाह बदला नहीं जा सकता ।

- महामना मदमोहन मालवीय

* राष्ट्र के एकीकरण के लिए सर्वमान्य भाषा से अधिक बलशाली कोई सत्त्व नहीं । मेरे विचार में हिंदी ही ऐसी भाषा है ।

- लोकमान्य तिलक

सुश्री. मेघा धनगर

कला भाग - 1

ये सैनिक हैं तो हम हैं ।

सुश्री. स्नेहल देसाई

कक्षा, कला भाग-1

अपने जीवन को कुर्बान कर देने वाले, पल-पल-मौत के साये में बैठे रहने वाले, अपने घर-परिवार से दूर नितांत निर्जन में कर्तव्य निर्वहन करने वाले, जाँबाज सैनिकों के लिए बस चंद शब्द, चंद वाक्य, चंद फुल, दो-चार मालाएँ दो चार दीप और फिर उनकी शहादत को विस्मृत कर देना, उन सैनिकों का विस्मृत कर देना ।

बस! इतना सा ही तो दायित्व निभाते हैं हम । ये अपने आप में कितना आश्चर्यजनक है साथ ही विद्रूपता से भरा हुआ कि जिन सैनिकों के चलते हम स्वतंत्रता का आनंद उठा रहे हैं उन्ही सैनिकों को हमारा समाज न तो जीते- जी यथोचित सम्मान देता है और न ही उनकी शहादत के बाद । समूचे परिदृश्य को राजनीतिक चश्मे से देखने की आदत के चलते, वातावरण में तुष्टीकरण का रंग भरने की कुप्रवृत्ति के चलते, प्रत्येक कार्य के पीछे स्वार्थ होने की मानसिकता के चलते समाज में सैनिकों के प्रति भी सम्मान का भाव धीरे-धीरे तिरोहित होता जा रहा है । न केवल सरकारें वरन आम नागरिक भी सैनिको को देश पर जान न्यौछावर करने वाले के रूप में नहीं वरना सेना में नौकरी करने वाले व्यक्ति के रूप में

देखने लगे हैं, उनके कार्य को देश-प्रेम से नहीं बल्कि जीवन-यापन से जोड़ने लगे हैं; उनकी शहादत को शहादत नहीं नौकरी करने का अंजाम बताने लगे हैं ।

ऐसा इसलिए सच दिखता है क्योंकि अब सैनिकों के काफिले शहर से खामोशी से गजर जाते हैं । उनके निकलने पर न कोई बालक, कोई युवक न कोई बुजुर्ग जयहिन्द की मुद्रा में दिखता है । समाज की ऐसी बेरुखी के कारण चलते ही सरकार भी सैनिकों के प्रति अपने कर्तव्य-दायित्व से विमुख होती दिखाई देती है । यदि ऐसा न होता तो किसी शहीद सैनिक के नाम पर कोई नेता अपशब्द बोलने की हिम्मत न करता, किसी सैनिक की शहादत को तुष्टीकरण से न जोडा जाता; किसी सैन्य कार्यवाही को फर्जी न बताया जाता ।

संभव है कि एक सैनिक के लिए अपनी जीविका के लिए सेवा में जाना मजबूरी रहती हो किंतु किसी सैनिक की शहादत के बाद, भी उसकी संतानो के द्वारा उस पर गर्व करना, सैनिक बनकर, देश की रक्षा करने का संकल्प लेना, उस अमर शहीद के परिजनों द्वारा तिरंगे पर बलिदान होने की कसम लेना मजबूरी नहीं हो सकती ? बहरहाल, देर तो अभी भी नहीं

हुई है। हम सभी के एकसाथ जागना होगा, निरंतर जागे रहना होगा। प्रतिदिन न सही तो महा में कि एक दिन समस्त सैनिकों को पूरे सम्मान के साथ याद तो कर ही सकते हैं, उनके लिए कोई भव्य आयोजन नहीं पर अपने बच्चों को उनकी विरता के बारे में तो बता ही सकते हैं। उनके विरोध से बोले जानेवाले वचनों का विरोध तो कर ही सकते हैं।

समाज किसी भी दशा में जाये, राजनीति अपनी करवट किसी भी तरफ ले, तुष्टीकरण की नीति क्या है, यह अलग बात है मगर सच यह है कि सैनिकों की उँगली ट्रिगर पर है, तभी हम खुली हवा में साँसे ले रहे हैं, सच यह है कि वह हजारों फिट ऊपर ठंड में अपनी हड्डियाँ गलाता है, तभी हम बुद्धिजीवी होने का दंभ पाल पाते हैं, सच यह है कि वह सैनिक अपनी जान को दाँव पर लगा ये बैठा होता है, तभी हम पूरी तरह जीवन का आनंद उठा पाते हैं; सच यह भी

है कि एक सैनिक अपने परिवार से दूर तन्मयता से अपना कर्तव्य निभाता है, तभी हम अपने परिवार के साथ खुशियाँ बाँट पाते हैं।

अंतिम सच यही है, आंसू लाने वाला सच यही है, परिवार में एक शहादत के बाद भी उनकी संताने सैनिक बनने की चाह रखते हैं। हमारा कर्तव्य है हम नागरिक तो सैनिकों के सम्मान को कम न होना दे, कम से कम हम नागरिक तो उनकी शहादत पर राजनीति न होने दे; उन सैनिकों को गुमनामी में न खाने दे; आइये संकल्प को, अपने देश के लिए अपने तिरंगे के लिए और उस से भी आगे जाकर अपने जाँबाज सैनिकों के लिए।

जय हिंद, जय हिंद की सेना...!!

**चु
ट
कु
ले**

एक लड़का बाईक से गीर गया, अपनी माँ के साथ डॉक्टर के पास गया।

डॉक्टर : What's happend?

माँ : मेरा बेटा बाईक से गीर गाया है।

डॉक्टर : Tell me in english.

माँ : माय लोन्डा. गिरोन्डा, फिरोन हिरो होन्डा.

*****

टी.व्ही. रिपोर्टर ने एक जखमी से पूछा -

जब बॉम्ब गिरा तो क्या वो जोरसे गिरा ?

जखमी ने गुस्से में कहाँ -

नहिं साले, वो रिगंता हुआ मेरे पास आया और शर्म से बोला dhummm (धम्म)।

*****

सुश्री. मेघा धनगर
कला भाग - 1

राजनीति में महिलाओं का योगदान

सुश्री परवीन मेहबूब तोरगल

कक्षा कला भाग-2

हम भारतीय परिवार चिमटे से पैसे को पकड़ते हैं और राजनीति में पैसा नहीं बल्कि समय निवेश करना पड़ता है और ऐसे में जब निवेशक एक महिला हो तो पारिवारिक दबाव के चलते कोई भी सामाजिक मंजिल तय करना काफी मुश्किल हो जाता है, परंतु जिस क्षेत्र में महिलाएँ हो जैसे राजनीति क्षेत्र में तब वह क्षेत्र महिलाओं के हौसले की वजह से शक्तिशाली बन जाता है।

भारतीय राजनीतिक व्यवस्था पुरुषों और महिलाओं को उनके लिंग के बावजूद समाज शक्तियाँ और भूमिका देती है। भारत में लगभग वर्षों के लिए देश की प्रधानमंत्री श्रीमती इंदिरा गांधी थी। भारत की पहली महिला राष्ट्रपति श्रीमती प्रतिभा पाटील और विदेश मंत्री श्रीमती सुषमा स्वराज, लोकसभा अध्यक्ष सुमिता महाजन, रक्षा मंत्री निर्मला सीतारमण, काँग्रेस अध्यक्ष सोनिया गांधी हाल ही में काँग्रेस की सरचिटणीस प्रियांका गांधी की नियुक्ति हुई है। राजस्थान की मुख्यमंत्री ममता बॅनर्जी, जम्मू कश्मीर की मुख्यमंत्री मेहबूब मुफ्ती। इन्हें किसी भी परिचय की आवश्यकता नहीं है।

सोनिया गांधी

काँग्रेस अध्यक्ष सानिया गांधी का नाम भारत में ही नहीं बल्कि विश्व की ताकतवर महिलाओं में लिया जाता है। 2004 और 2009 के लोकसभा चुनावों में सोनिया गांधी के नेतृत्व में काँग्रेस ने उल्लेखनीय सफलता हासिल की। सोनिया गांधी काँग्रेस में 1997 से आज तक अध्यक्ष हैं। जब की कोई इतने लंबे समय तक अध्यक्ष पद पर बना रहा?

प्रियांका गांधी

प्रियांका गांधी को हम फीरोज गांधी तथा इंदिरा गांधी की पोती हैं। हाल ही में उनकी भारतीय काँग्रेस कमेटी की राष्ट्रीय महासचिव में नियुक्ति हुई है। प्रियांका गांधी का आना अंदाजा लगाया जाता है की काँग्रेस कि सत्ता इस चुनाव में जीत सकती है।

इंदिरा गांधी

इंदिरा गांधी वर्ष 1966 से 1977 तक लगातार 3 पारी के लिए भारत गणराज्य की प्रधानमंत्री रही और उसके बाद चौथी पारी में 1980 से लेकर 1984 में उनकी राजनीतिक हत्या तक भारत की प्रधानमंत्री

रही। वह भारत की प्रथम और अब तक एकमात्र महिला प्रधानमंत्री रही।

सुषमा स्वराज

सुषमा स्वराज भारतीय जनता पार्टी द्वारा संसद में विपक्ष की नेता बन गई है। सुषमा स्वराज दिल्ली की मुख्यमंत्री भी रह चुकी है।

प्रतिभा देवी सिंह पाटील

प्रतिभा देवी सिंह पाटील भारत की पूर्व राष्ट्रपति थी। प्रतिभा पाटील जुलाई 2007 में भारत की पहली महिला राष्ट्रपति बनी और साबित किया की महिलाएँ नीति निर्णायक मुद्दों पर भी आगे रह सकती है।

हिंदुस्तान में हम कई सारे क्षेत्र देखते हैं जिसमें हमें पुरुषप्रधान सबसे आगे दिखाई देता है, लेकिन

हिंदुस्तान का सबसे बड़ा क्षेत्र 'राजनीति' एक ऐसा क्षेत्र है जहाँ अब हमें महिलाओं का क्षेत्र दिखाई देता है। इन महिलाओं ने इतने बड़े पद पर रहकर साबित कर दिया की कोई भी कंधों से कंधा मिलाकर काम कर सकती है। इसका जितना जागता उदाहरण है हमारी भारत की पहिली महिला प्रधानमंत्री इंदिरा गांधी। आज यह महिलाएँ एक देश की, एक राज्य की मुख्यमंत्री हैं, अध्यक्ष हैं, राष्ट्रपति हैं। क्या यह गर्व की बात नहीं है? इस साल चुनाव आ रहे हैं अगर इस साल कोई महिला हिंदुस्तान की प्रधानमंत्री बनेगी तो जाहिर है हर एक भारतीय महिलाओं को अपना अस्तित्व साबित करना नहीं पड़ेगा।

गरीब परिवार पर निबंध

एक स्कूल में एक आमिर बाप की बेटी ने गरीब परिवार पर निबंध लिखा था। एक गरीब था, माता गरीब थी। और बच्चे भी गरीब थे। परिवार में चार नौकर थे। वो भी गरीब थे। कार भी टूटी हुई Merc...dz... थी। उनका गरीब ड्रायव्हर बच्चों को टूटी हुई कार में ही घर छोड़ता था। बच्चों के पास मोबाइल भी पुराने थे, एक भी मेगा पिक्सल नहीं था। माली और कुक भी गरीब थे, मतलब पूरा परिवार गरीब था ॥

सुश्री. तेजस्विनी कदम
कला भाग - 1

स्वास्थ्य के लिए हँसे

छोकटे कद का बुढ़ा व्यक्ति बगीचे में आराम से बैठा था। एक महिला उसके पास आई और बोली तुम कितने खुश दिखाई देते हो। बुढ़ापे में भी खुश रहने का रहस्य मुझे बताओगे? तो वह बोला, मैं रोज ३० सिगारेट पीता हूँ, एक बोतल शराब पीता हूँ। मैंने कभी कसरत नहीं की और तला हुआ भोजन मुझे बहुत पसंद है। आश्चर्य चकित होकर उस महिला ने कहा, कमाल है तुम्हारी उमर कितनी है? वह तुरंत बोला, २४ साल !

सुश्री. तेजस्विनी कदम
कला भाग - 1

किसान की कहानी मेरी जुबांनी

सुश्री मकानदार फिजा इस्माईल

कला भाग-1

**“धरा का चीरकर सीना, नये अंकुर उगाता है।
उगाकर अन्न मेहनत से, हमें भोजन खिलाता है।
सदा जिसने मिटायी भुख, जन अन की जहाँ भर की
वही हलधर अभावों में, गलें फाँसी लगाता है।”**

‘जय जवान, जय किसान यह बोलते हमारी जुबान नहीं थकती जिसके हम नारे लगा रहे हैं। वह हमारे देश का एक नागरिक है। वह है ‘किसान’ जो पुरे देश का पोशिंदा है। भारत एक कृषिप्रधान देश है और किसान उसकी ‘आत्मा’ किसान अनाज बोता है और पुरे देश को खिलाता है, परंतु उसका बोया अनाज ही उसे भुखसे तडपाता है।

उन्होंने कर्जा हमारे लिये लिया पर हमारी सरकार कर्जा माफ करने के बाजाए और बढ़ा रही है। क्यों हम उनका कर्जा माफ नहीं कर सकते? उनका योगदान क्या हमारे लिए कम है। आज ऐसे अनेक किसान हैं और कृषिश्रमीक हैं जो सिर्फ ऋण और दिवालयेपन की वजह से आत्महत्या कर चुकी हैं। और यह आँकड़ा हरसाल बढ़ता जा रहा है।

2014 से 2016 तक तीन वर्षों के दौरान ऋण और दिवालियापन एवं अन्य कारणोंसे करीब 36 हजार किसानोंने आत्महत्या की है।

2014 के रिपोर्टनुसार 12,360 किसान एवं कृषिश्रमीकोंने आत्महत्या की, ये आँकड़ा यही पर नहीं रुका 2015 में 12,602 इतना आँकड़ा था, उसके साथ 2015 के रिपोर्ट के अनुसार देशभर में दिवालियापन या ऋण के कारण 8,007 किसान और 4,595 कृषिमजदुरों ने आत्महत्या की। 16 फरवरी 2019 को हमारे महाविद्यालय में आंतरराष्ट्रीय चर्चासत्र संपन्न हुआ। उसमें प्रमुख वक्ता के रूप में खासदार श्री. राजु शेटीजी जर्मन से आयी गेल ओमवेट जी, भारत पाटनकर उपस्थित रहे उन्होंने किसान पर होने वाले अन्याय अत्याचार के बारे में बात की सिर्फ इतना ही नहीं श्री. राजु शेटी जी अपने विचार प्रकट करते हुए कहा कि मौसम में जो बदलाव आ रहा है। साथ ही किसान को उसके फसल की सही कीमत नहीं मिलती बल्कि बीच के दलाल उनको कम कीमत में सारा माल खरीदते हैं परिणामतः फसल पर लिया कर्जा बढ़ता ही रहता है इसका परिणाम किसान आत्महत्या कर रहा है। अगर ऐसा ही चलता रहा तो किसान खेती करना छोड़ देंगे। इसके उपर उन्हें एक ही उपाय दिख रहा है और वह यह है कि किसान के अनाज को योग्य मूल्य देना साथ ही उन्हें ऋण से मुक्त करना होगा और फिर किसान ऋण के चपेटे में ना आए इसके उपर ध्यान देना होगा। किसान और

कृषिश्रमिकोंकी के उपर एक ध्यान देना होगा। किसान और कृषिश्रमिकोंकी के उपर एक धोरण तयार होना चाहिए। सिर्फ सरकार को ही नहीं हमें भी ध्यान देना होगा। जनता को एकजुट होकर किसानों की मदद करनी होगी।

इसी बात पर एक मेरी संवेदना -

जमीन जल चूकी है, आसमान अभी बाकी है,
सुखे कुँए तुम्हारा इम्तहान बाकी है,

बरस जाना इस बार वक्त पर मेघा,

किसी का मकान गिरवी है,

किसी का लगान बाकी है !!!

किसी का मकान गिरवी है,

किसी का लगान बाकी है !!!

हम सबका अभिमान है हिन्दी, भारत देश की शान है हिन्दी...!

राष्ट्रभाषा के संबंध में सन्माननीय व्यक्तियों के विचार -

- * हिंदी देश की एकता की ऐसी कड़ी है, कि जिसे मजबुत करना हर भारतीय का कर्तव्य है।
- श्रीमती इंदीरा गांधी
- * भारत जैसे देश में हिंदी जैसे शक्तिशाली भाषा में कैसे काम नहीं किया जा सकता, यह बात हमारी समझ से परे है।
- श्रीमत्तारायण
- * कोई भी राजनीतिक कारण कितने ही प्रबल क्यो न हो, हिंदी भाषा के इस उत्थान में आड़े देना चाहिए।
- ठाकूर श्रीनाथ सिंह
- * मैं यह दावे के साथ कह सकता हूँ, कि हिंदी के बिना हमारा काम नहीं चल सकता।
- बंकिमचंद्र चटर्जी
- * राष्ट्र का प्राण साहित्य होता है और उस साहित्य का निर्माण कर्ता समाज का बहुत बड़ा सेवक होता है।
- देशरत्न डॉ. राजेंद्र प्रसाद
- * सब लोग अपनी-अपनी मातृभाषा की रक्षा करते हुए हिंदी को साधारण भाषा के रूप में पढ़े।
- अरविंद घोष
- * हिंदी भाषा को भारतीय जनता तथा संपूर्ण मानवता के लिए बहुत बड़ा उत्तरदायित्व संभालना है।
- डॉ. सुनिताकुमार चाटर्जी
- * मुल्क की भाषा और साहित्य ही हर एक मुल्क की तरक्की की गवाह है।
- राजर्षी पुरषोत्तम टण्डन
- * हिंदी उन सभी गुणों से अलंकृत है, जिनके बल पर विश्व की साहित्यिक भाषाओं की अगली श्रेणी में सामासीन हो सकती है।
- मैथलीशरण गुप्त
- * हिंदी केवल हिंदुओं की भाषा नहीं है, अपितु वह हिंदु, मुसलमान, पारसी, ईसाई आदी जो भारतवर्ष में जन्म पाये हैं, उन सबकी भाषा है।
- सातवलेकर

सुश्री. मेघा धनगर

कला भाग - 1

मानवता की बलि

सुश्री ऐश्वर्या धनंजय फडणीस
कक्षा कला भाग-3

इंसानियत यानी मानवता, फिर चाहे वो किसी भी देश का हो, किसी भी जाति का हो, या फिर किसी भी शहर का हो, सबका एकमात्र प्रथम उद्देश होता है एक अच्छा इंसान होना। आज के इस दौर में इंसान मानवता को छोड़कर इंसान के द्वारा बनाए गये धर्मों के भेद-भाव के रास्ते पर निकल पड़ा है। इसमें कुछ तो हम लोंगो की अपनी सोच है और कुछ राजनेताओं द्वारा रचे प्रपंच है, जो कि राजनीतिक लाभ में भेद-भाव को बढ़ावा देता है। जिसके चलते एक इंसान किसी दूसरे इंसान की ना तो मजबूरी समझता है और ना ही उसकी मदद करता है। इसका उदाहरण है -

'निर्भया कांड' हो गया था, उस समय निर्भरा और उसका दोस्त रात के दस बजे काम के लिए जा रहे थे तब कुछ लोगों ने निर्भया पर बलात्कार किया, तब उसके दोस्त ने आसपास के उनकी मदद नहीं की परिणाम स्वरूप उस निर्भया की मृत्यु हो गयी। अब लोग रास्ते में आकर निर्भया को न्याय मिलना चाहिए ऐसी माँग करते हैं। लेकिन अब क्या फायदा है ? इन सब बातों का ? अब जो होना था वह तो हो गया। निर्भया की तो मृत्यु हो गयी। क्या यह है इंसानियता ? जो उस समय में एक इंसान दूसरे इंसान की सहायता नहीं कर सकता। इसलिए यह

कहना उचित होगा -

*"मरते थे इंसान कभी,
पर अब मर रही इंसानियत
पैसे, सत्ता और ताकत के लालच में
आ गई हवानियत"*

आज के इस दौर में इंसान अपने कामों में व्यस्थ हो गया है कि इंसान को अपने पडोस में कौन रहात है, अपनी गली में कौन रहता है, इतना ही नहीं अपने घर में कौन आता-जाता है इसका भी पता नहीं होता।

अगर रास्ते में चलते-चलते कोई घटना घटती है, तो सिर्फ जाने वाले इंसान उस तरफ देखते रहते हैं, लेकिन कोई मदद करने के लिए आगे नहीं आता। इसका और एक उदाहरण है -

हाल ही में मुंबई में एक व्यक्ति को रास्ते में हृदय की पीडी होने के कारण उसकी वहाँ पर ही मृत्यु हो गई, उस समय सड़क पर आने जाने वाले लोग वही पर खडे रहकर सब देखते रहे, लेकिन उस वक्त एक भी व्यक्ति ने उसकी सहायता नहीं की, और उसकी मृत्यु हो गयी।

कुछ घटनाओं को देखकर तो लगता है की इंसानियत तार-तार हो रही है। उत्तर प्रदेश के गाजियाबाद शहर की घटना जिसमें एक पति प्रसव

पीड़ा से त्रस्त अपनी पत्नी को जल्दी अस्पताल में पहुँचाने के लिए गाड़ी तेज चला रहा था। तभी अचानक उसकी गाड़ी दूसरी गाड़ी से टकरा गई। गुस्से में आकर उस महिला ने गाड़ी की चाबी अपने पास रख ली। वह पति गिडगिडाने लगा। मिन्नते करने लगा, परंतु उसकी मदद नहीं की।

इससे यह स्पष्ट होते कि इंसान को इंसानियत के नाते मदद करने कि बजाए उस घटना का विडियो बनाकर सोशल मीडिया पर डालने की जल्दी होती है। इस पर यह कहा जा सकता है कि इंसान में इंसानियता तो खत्म हो रही है। आज इंसान केवल अपना स्वार्थ पहले देखता है। उसको

दूसरों के प्रति न मन में भावना रही है और नहीं अपनापन रहा है।

इन सभी बातों को देखकर ऐसा लगता है कि अगर इंसानियता ही नहीं रहेगी तो एक इंसान का दूसरे इंसान पर से विश्वास ही उठ जाएगा। इसीलिए यह कहना सही होगा कि

“देख तेरे संसार की हालत

क्या हो गयी भगवान।

कितना बदल गया इंसान।

कितना बदल गया इंसान।”

हम सबका अभिमान है हिन्दी, भारत देश की शान है हिन्दी...!

राष्ट्रभाषा के संबंध में सन्माननीय व्यक्तियों के विचार -

* हमें जगह-जगह से और विभिन्न भाषाओं अच्छे-अच्छे विचारों को चुनना चाहिए।

- महामना मदनमोहन मालवीय

* ऐसा प्रयत्न करे, जिससे आपकी भाषा राष्ट्रभाषा होने का गौरव पाये।

- महामना मदनमोहन मालवीय

* किसी एक प्रदेश के अंग्रेजी हठ के कारण समस्त देशमें हिंदी की प्रगति को नहीं रोका जा सकता।

- श्रीमती इंदीरा गांधी

* भाषा ही वह बुराक और वह हवा है, जिस पर देश के हर एक बच्चे की विचार शक्ती परवरीश पाती है।

- राजर्षी पूरबोत्तमदास टण्डन

सुश्री. मेघा धनगर

कला भाग - 1

चु
ट
कु
ला

और पप्पू पास हो गया...

क्या आपको पता है पप्पू ने एकसाम कैसे पास किया?

स्कूल में इश्क का नया माहौल तयार हो गया, क्लास की टिचर को पप्पू से प्यार हो गया, इस बात से सारी क्लास का दिल उदास हो गया, साली क्लास फेल और पप्पू पास हो गया।

माता-पिता

सुश्री. तेजस्विनी सुनिल कदम

कक्षा कला भाग-1

“ये तो सच है के भगवान है,
मगर फिर भी अंजान है।
धरती पे रूप माँ-बाप का,
उस विधाता की पहचान है।”

क्या यह सच है? हाँ यह सच है। अपने माँ-बाप उस भगवान की पहचान होते हैं क्योंकि, माँ-बाप की दुआओं में जो ताकद होती है, वह ताकद भगवान के पास भी नहीं है। जिनकी वजह से मैं आज इस जगह हूँ, वह है मेरे माँ-बाप! ईश्वर ही इस दुनिया का निर्माता पालनहार है। लेकिन मेरा अनुभव कहता है कि, अपने माता-पिता ही अपने लिए सबकुछ है। माता-पिता ही ईश्वर का सच्चा रूप है। माता-पिता क्या होते हैं, यह अनाथ बच्चोंसे पूछकर ही समझ सकते हैं।

माँ ! क्या है माँ ? अरे माँ एक अंधे की आँख है। एक अपाहिज का पैर है। माँ के कदमों के नीचे जन्नत है। माँ वह जगह है, जहाँ अपने औलाद के हर गुनाह माफ हो जाते हैं। अपनी संतान की परवरिश में थोड़ीसी भी कशिश न रखते हुए बिना किसी आशा उस औलाद की खुशी के लिए अपने आप को भुला देनेवाली केवल माँ ही हो सकती है। इसलिए तो इतना आमिल होते हुए भी इंसान माँ के बिना अधूरा है। मुझे आज भी याद है 'दिवार' फिल्म का

दोनों का संवाद।

अमिताभ : मेरे पास बंगला है, गाड़ी है, पैसा है, हर ऐशोआराम है। क्या है तेरे पास ?

शशीकपूर : मेरे पास माँ है। माँ ही मेरी सबसे बड़ी दौलत है।

इससे जाहिर होता है की, माँ ही दुनिया की सबसे बड़ी दौलत है।

मेरे दिल में जितनी जगह माँ की है, उतनीही मेरे पिताजी की है। अगर किसीने मुझे पूछा की पिता क्या होता है? तो मैं उसे कहूँगी, माँ घर का सौभाग्य होती है, तो पिता घर का वास्तव। लेकिन, इस घर के वास्तव को अस्तित्व को कभी हमने समझा है? कमी नहीं। कहीं भी, कोई व्याख्याता 'पिता' इस विषयपर कभी अधिक बात नहीं करता। कुछ बोला जाता है, तो माँ पर ही बोला जाता है। कई लोगों ने पिता का वर्णन क्रोधी, बेवडा, पत्नीका छल करनेवाला किया है। इस समाज में ज़्यादा से ज़्यादा २ प्रतिशत पिता ऐसे होंगे, जो अच्छे पिता हैं।

माँ के पास आँसुओंका झरना होता है, पर बाप के पास सन्न का घाट होता है। जब भी माँ रोती है, उनका सांत्वन पिता ही करता है और रोनेवाले से ज़्यादा परिश्रम सांत्वन करनेवाले को करना पड़ता है। रोज हमे खाना बनाकर खिलानेवाली माँ याद रहती है। लेकिन हमारी जिंदगीभर के रोटी का नियोजन

करनेवाला पिता को हम आसानी से भुल जाते हैं । अपनी लड़की को ड्रेस लेंगे, बेटे को उसकी पसंद से कपड़े लेंगे लेकिन, खुद फटे पुराने कपड़े पहनकर चलाएँगे । वह पिता होता है ।

अपनी तबीयत ठिक न होने पर भी काम करता है क्योंकि, बेटे की शादी, बेटे की पढ़ाई इसकी चिंता उसे लगी रहती है । गरीबी के बावजूद भी बेटे को मेडिकल, इंजिनियरिंग के बड़े-बड़े महंगे कॉलेज का दाखिला करता है । दिन-रात मेहनत करके लड़के को हर महीना उसकी जरूरतों के लिए रुपये भेजता है । वह कभी खुद की पर्वा नहीं करता । लेकिन, बेटे की पढ़ाई के लिए दुनिया का हर एक काम करता है ।

जब हमारा नतीजा निकलने के बाद माँ, वह हमें नजदीक लेती है, हमें प्यार करती है । लेकिन चुपचाप जाकर मिठाई लेकर आनेवाला पिता किसी को याद नहीं आता । बच्चे को जनम देनेवाली माँ की बहुत तारीफ की जाती है, पर अस्पताल के बाहर बेचैन होकर घूमनेवाले पिता की कोई भी पर्वा नहीं करता ।

पिता का महत्त्व कोई समझ नहीं सकता । छोटी उम्र में जब पिता गुजर जाते हैं तब ऐसे बेटे की कई जिम्मेदारियाँ संभालनी पड़ती हैं । उन्हें हर एक चीज के लिए तरसना पड़ता है । पिता को सच्चे रूपसे पहचान लेनेवाली उनकी बेटे होती है । ससुराल जानेवाली लड़की अपने पिता से फोन पर बात करते वक्त पिता की बदली हुई आवाज उसी क्षण पहचानती है । फिर वह उन्हें कई सवाल पूछती है । इसीलिए अपने माता-पिता को कभी भुलना नहीं चाहिए । उन्ही से हमारा अस्तित्व है ।

मेरे माँ-बाप के लिए -

“तुम्हे हर वो खुशी दुंगी,
मेरी सारी जिंदगी दूँगी,
वादा करती हूँ, माँ-पापा,
तुम्हे उम्रभर नहीं भूलूँगी ।”

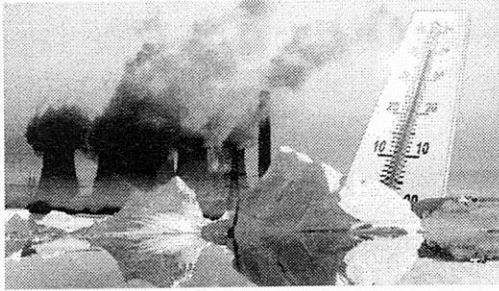

अकेले हम तो, क्या गम है ।

कु. पौर्णिमा चांदेकर
बी. ए. भाग १

पृथ्वी को बुखार आ गया है

सुश्री. शिवाजी सुभाष पाटील
कक्षा कला भाग-3

(नीलू की माँ उसे लेकर स्कूल से घर लौट रही है।)

नीलू : माँ तुझे पता है, आज टीचरने क्या सिखाया हमें ?

माँ : हाँ बता तो ।

नीलू : टीचर ने कहा, पृथ्वी को बुखार आ रहा है ।

माँ : क्या ?

नीलू : बुखार, पृथ्वी बीमार हो गई है ।

माँ : हुँ।

नीलू : टीचर ने कहा, इससे हम सबभी बीमार हो जाएंगे ।

माँ : ऐसा क्या ?

नीलू : टीचर बोलीं, बारिश नहीं होगी, गर्मी बढ़ेगी, सब जगह रेगिस्तान हो जाएगा । सब सब जीव जंतु और हम मर जाएंगे । क्या ऐसा होगा, माँ ?

माँ : चल हाथ-मुँह धोकर खाने बैठ । इसकी बात बाद में करेंगे । देख तो घर में कौन आए हैं ?

नीलू : कौन माँ ?

माँ : गाँव से तेरे दादाजी । अभी उन्हें तंग मत कर, खाने के बाद मिल लेना।

(नीलू, उसके माता-पिता, और दादाजी बात कर रहे हैं।)

पिता : प्रणाम बाबूजी!

दादा : जीते रहो बेटा !

पिता : ऐसे अचानक चले आए। चिड़्डी भेज दी होती, तो लेने आ जाता।

दादा : नहीं बेटा, तुम इतने व्यस्त रहते हो। अपना क्या है, खाली बैठे हैं। गाँव मे हाल बुरा है बेटा।

पिता : क्यों क्या हुआ बाबूजी ।

दादी : मालूम नहीं पडता बेटा। सब कुछ बदल रहा है। किसी का कुछ ठिकाना नहीं रहा। मार्च-अप्रैल में ही बारिश हो जाती है । और इतनी तेज बारिश कि कटाई के लिए तैयार फसल खराब हो जाती है। और जून- जुलाई में जब सारा खेत जोतकर तैयार बैठे होते हैं कि बारिश आए और बुआई शुरू करें, तब बारिश कहाँ है? जानते हो पिछले साल कब बारिश आई? ठेठ सितंबर में । ऐसा भी होता देखा है?

मई-जून की बारिश मार्च और सितंबर में हो रह है। कुछ समझ में नहीं आता कि क्या हो रहा है। ऐसे में कोई खेती करते तो कैसे? मौसम का अनुमान ही नहीं हो पाता।

पिता : हूँ। मौसम सचमुच बदल रहा है। अखबार, टीवी में भी इसकी खूब चर्चा हो रही है।

नीलू : टीचर भी यह कहती थी। मौसम बदल रहा है। पृथ्वी बीमार हो रही है। पापा, पृथ्वी क्यों बीमार हो रही है?

दादा : कलियुग आ गया है। और क्या!

(नीलू, परिवार समेत टीवी देखने बैठी है।)

टीवी से : "ह" चैनल में आपका स्वागत है। मैं हूँ स्वाती पंचाल। अब सुनिए "ह" चैनल की तेज-तरार खबरें।

चीन में असमयकी बारिश से बारी बाढ़ आ गई है। पानी बीजिंग शहर में घुसने से लाखों लोगो के लिए संकट पैदा हो गया है। राहत कार्य जोरों पर है।

दादाजी : कलियुग, घोर कलियुग। यहाँ बूँद-बूँद के लिए तरस रहे हैं, वहाँ प्रलय मचा हुआ है।

टीवी से स्वाती : वैज्ञानिक इस असमय की बारिश से परेशान है। उनका कहना है कि यह पृथ्वी की जलवायु के बदलने का एक और प्रमाण है।

और देश के अधिक निकट, समाचार है कि गंगोत्री का हिमनद पिघलने लगा है। बर्फ की बड़ी-बड़ी सिलियाँ नीचे की ओर बह रही हैं, जिससे अलमोडा, देहरादून आदि

निचले शहरों को खतरा पैदा हो गया है। गंगा का जल स्तर बढ़ने के भी संकेत हैं। इसे भी वैज्ञानिक पृथ्वी के गरमाने से जोड़कर देख रहे हैं।

मेरे साथ इस समय स्टूडियो में मौसम विभाग की अध्यक्ष डॉ. प्रेमलता परमार है। उनसे समझने की कोशिश करते हैं कि यह सब क्या हो रहा है। प्रेमलता जी स्टूडियो में आने के लिए धन्यवाद। अच्छा बताइए, यह सब क्या हो रहा है। एक ओर बाढ़, एक ओर सुखा, कहीं बर्फ पिघल रही है, कहीं बेमौसम की बारिश....

प्रेमलता : हां, इसका तो डर या ही। वैज्ञानिक पहलेसे ही चेतावनी दे रहे हैं, कि मानव क्रियाकलापों से पृथ्वी गरमाने लगी है। ये सब मौसमी परिवर्तन इस के परिणाम है।

स्वाती : प्रेमलता जी, किन मानव क्रियाकलापों के ये परिणाम हैं?

प्रेमलता : पेड़ों का अंधाधुंध काटा जाना, धुआ उगलते कारखानों की संख्यामें बतहशा वृद्धि शहरों का फैलाव, वाहनों की रेल पेल...ये ही सब इसके कारण हैं। इन सबसे वायुमंडल में कार्बन डाय आक्साइड की मात्रा बढ़ रही है जो सूर्य से आनेवाली गरमी को पृथ्वी पर ही रोक लेती है। यह कार्बन डाय आक्साइड पृथ्वी को एक चादर की तरह लपेट लेता है और उसे गरम करती जाती है। इससे ध्रुवों और पहाड़ों के बर्फ पिघलने लगी है। समुद्र का स्तर ऊपर उठ रहा है। वर्षा की परिपाटी बदल

गई है। जहाँ पहले बारिश होती थी वहाँ नहीं हो रहीं हैं और जहाँ होती नहीं थी वहाँ हो रही है। हमारे देश में यह देखने के लिए मिल रहा है। असमय की बरसात से पकी फसल नष्ट हो गई। और अगली बुआई के लिए बारिश ही नहीं आई ...

दादाजी : बिलकुल ठीक.... घोर कलियुग .... शिव, शिव..

(नीलू स्कूल में बैठी है।)

नीलू : मैं आपने पिछली कक्षा में कहा था कि पृथ्वी को बुखार हो गया है और इससे हमसब भी बीमार हो जाएंगे। पृथ्वी को कैसे ठीक किया जा सकता है, कौन सी दवा पीने से पृथ्वी ठीक हो सकती है, ताकि हम भी बीमार होने से बच सकें?

टीचर : नीलू, तुमने बहुत अच्छा सवाल पूछा है। पर पृथ्वी का बुखार उतारना आसान नहीं है। उसका बुखार कई सालों की हमारी करतूतों का परिणाम है। हम पर अपनी आदते बदल सकते हैं और ऐसे काम कर सकते हैं, जिनसे पृथ्वी को आराम मिले।

नीलू : वे कौन से काम हैं ?

टीचर : तुम में से हर बच्चा सभी वस्तुओं का किफायती उपयोगी करे। बिजली का, पानीका, भोजन का, कागज का, कपड़े का। इनमें से किसी का भी अपव्यव मत करो। ये सब पृथ्वी से चीजें निकालकर बनाइ जाती हैं। यों समझ लो की पृथ्वी की छाती फाडकर। यदि हम कम वस्तुओं से काम चलाए, तो पृथ्वी को कम चोट

पहुँचेगी। अच्छा बताओ, चोट लगने पर हम क्या करते हैं?

बच्चे : चोट पर मरहम लगाते हैं।

टीचर : शाबाश! अच्छा बता सकते हो, पृथ्वी के लिए सबसे अच्छा मरहम क्या है?

नहीं मालूम? ठीक है, मैं ही बता देती हूँ। वह है पेड़पौधे। यदि पृथ्वी का शरीर पेड़े-पौधों से ढका रहे, तो, उसे चोट नहीं लगती, और उसके धाव भर जाते हैं। तुम सबको अपने घर के पास कम से कम एक पेड़ तो लगाना ही चाहिए। और केवल लगा ना ही नहीं है, उसकी देखभाल तब तक करनी चाहिए, जब तक वह पेड़ बड़ा न हो जाये।

(नीलू और उसके साथी, पेड़ लगा रहे हैं)

नीलू : इसे कहाँ लगाएँ?

शालिनी : क्या यह स्थान ठीक रहेगा ? यह रास्ते से कुछ हटकर है।

बिपिन : हां यह अच्छी जगह है। लाओ यहाँ मैं गड़ढा खोदता हूँ।

जावेद : नीलू, लाओ तो पौधा.... सँभलकर।

शबनम : यह लो मैं पानी छिड़कती हूँ। कैसे कुम्हला सा गया है बिचारा।

ऐथनी : आओ इसके चारो ओर इन ईंटों को सजा दे, ताकि हमरा पौधा सुरक्षित रहे।

नीलू : अब रोज स्कूल से आकर इसे हम पानी देंगे। याद रहे, यह पृथ्वी का मरहम है। यह पेड़ पृथ्वी का बुखार उतारेगा, और हम सबको बीमारी से बचाएगा।

पद्य परिमल

आजादी के परवाने ।

मरेंगे अपने देश के लिए,
जियेंगे अपने देश के लिए ।
गायेंगे अपना राष्ट्रगान,
बढायेंगे अपने देश की शान।
नही सोयेंगे दिन-रात
कहेंगे हम हैं तो डरने की क्या बात ?
लायगे सबकुछ याद
जब करेंगे दुश्मन पर मात
मरमिटे सैनिक हमारे
पुलवामा के केहेर मे
जो थे आजादी के दिवाने
वह तो थे दिवाने मस्ताने
यह है आजादी के परवाने
यह है आजादी के परवाने ।

सुश्री. पल्लवी शिंदे
कला भाग-1

आज माँ भारत फिर रोई...

हुई खुन से लत पत काया,
देख, आज भारत माँ का दिल रोया ।
मेरी सेवा में जिसने आज जान गवाई,
जिसने मुझपे अपनी जान लुटाई।
ये देख आज भारत माँ दुखी हुई,
"ये क्या किया मेरे सपुतो,
मेरे लिए अपनी जान गवाई" ।
तीलमिला उठी है आज वह
क्योंकि जान गवानी पडी उसके बेटोंको ।
सोया है देश पुरा पर
वह न सोई पाई
खो दिया उन्होंने अपना एक अंग
आज ये बोल रो पडी
देख जवानों की लथपथ खुन में काया
छाया देश में दुःखो का साया
अपने सपुतो को देख रोई
अपने आँचल में छुपा कर सोई
उसकी आंसुओ से आज गंगा-जमुना भर गई
आज माँ भारती फिर रोई
आज माँ भारती फिर रोई....

फिजा मकानदार
बी. ए. भाग-1

सावधान रहो अब आतंकवादियों ।

सावधान रहो अब आतंकवादियों
किसी को ना हम छोड़ेंगे ।
चाहे दुनिया के हो किसी कोने में
तुम्हे चुन चुन कर मारेंगे ।

अगर आजमाना चाहते हो
तो सामने अब आ जाओ ।
देख सारे देश का बच्चा बच्चा
फिर तुझपर कैसे थूंकता है ।

बुझदिल! तू मुँह पर
काला कपडा बांध क्यों घूमता है ।
तू कीडा उस गंदी नाली का है ।
जिसमें थूकना भी गंदा लगता है ।

इन्सान होकर इन्सान की जान
लेने तूले हो तुम ।
बेहतर तुमसे है - कुत्ता
चाहे जिसकी सीधी हो, दुम ।

पल भर में तुझको मैं आज उडा दूँ
पर मानवता धर्म रोकता है ।

तू इतना नीच है कि अपने कर्मा का
भांडा उस भगवान के सर फोडता है ।

बनाए जाति, धर्म इन्सान ने
पर एक ही रंग सजाये खून में भगवान ने
तू कौन होता है इन्सान
इन्सान का बटवारा करनेवाला,

तेरा खात्मा करने आये हम बनकर ज्वाला।

माला-टोपी पहन कोई,
हिंदू-मुस्लिम नहीं बनता है ।
सच्चा भारतीय ही देश का
अच्छा नागरीक कहलाता है ।

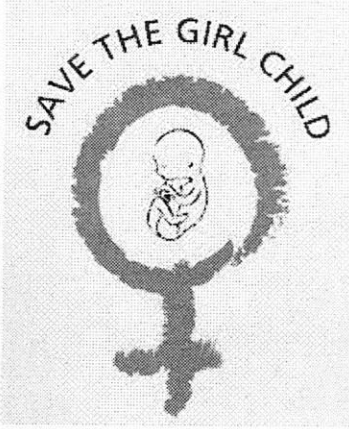
यह ललकार है तुमको,
सरहद पार के डफोको ।
अब हम में ना कोई टूटेगा,
भारत माता के लिए हर मर मिटेगा ।
अपनी भारत माता के लिए मर मिटेगा ।

सुश्री. तेजस्विनी कदम
कला भाग - 1

आज की दुनिया

अनाज हो गया रासायनिक, स्वाद कहाँ है?
कपडे, हो गए छोटे, शर्म कहाँ है?
भोजन हो गया हल्का, ताकद कहाँ है?
नेता हो गया कुर्सी का, देश कहाँ सुखी है?
फूल हो गया प्लॉस्टिकका, खुशबू कहाँ है ?
चेहरा हो गया मेकअप का, रूप कहाँ है?
प्रोग्राम हुए चॅनेल पर, संस्कार कहाँ है?
इन्सान हुआ माया का, दया कहाँ है?
भक्त हुए स्वार्थ के, भगवान कहाँ है?
संत हुए स्वार्थी, सत्संग कहाँ है?
पानी हुआ गंदा, गंगाजल कहाँ है?

सुषमा धनगर
कक्षा कला भाग-1

बेटियाँ

सदियों से बेटियों को सताया गया,
पैदा होने पर मातम मनाया गया ।
खुदा की बख्शी गई इस हँसी भेंट को,
बोझ कहकर दिल उसका दुखाया ।
जुल्म सहते रहो और कुछ न कहा,
उसे बचपन से ही सिखाया है ।
खुद की हस्ती मिटाकर सभी को सँवारा,
सम्मान फिर भी न उसको दिलया गया ।
राम की अग्निपरीक्षा तो होती नहीं,
उंगली सीता पर ही उठायी गयी ।
मर्दों को जन्म भी उसी ने दिया,
फिर भी कुचला और दबाया गया ।
चंद्र रूपयों के खातिर बन सकी न दुल्हन,
अगर बन गई कभी तो जलयी गयी।
इतिहा जुल्म की आप मत पुछिए,
जन्म लेने से पहलेही दफनाया गया ।

सुश्री. तेजस्विनी कदम
कला भाग-1

मैं बोझ नहीं हूँ ।

शाम हो गई अभी तो घुमने चलो न पापा
चलते चलते थक गई कंधे पर बिठा लो न पापा
अंधरे से डर लगता है, सीने से लगा लो न पापा
मम्मी तो सो गयी
आपही छप्पी देकर सुलाओ न पापा
स्कूल तो पूरी हो गई
अब कॉलेज जाने दो न पापा
पाल पोसकर बडा किया
अब जुदा तो मत करो न पापा
अब डोली में बिठा ही दिया तो
आँसु तो मत बहाओ न पापा
आपकी मुस्कराहट अच्छी है
एक बार मुस्कराओ न पापा
आप ने मेरी हर बात मानी
एक मार और मान जाओ न पापा
इस धरती पर बोझ नहीं मैं
दुनियाँ को समझाओ न पापा

सुश्री. सुजान जाफर खाटीक
बी. ए. भाग-1

दिन दोस्ती के

मैत्री के वो दिन अपने, भीड़ में क्यों बीछड़ गये
रास्ते हो गये अलग और सुखद दिन वो निकल गये
आयेंगे क्या वो दिन, तेरे मेरे मैत्री के
मखमली यादों और सुनहरे क्षणोंके ।

सुश्री. मेघा धनगर
कला भाग-1

अनाथ

दुनिया के भीड़ में, मैं अकेली चल रही हूँ
कभी उदास बेठी हूँ, तो कभी खुशी से उछल रही हूँ ।
अपना कोई है नहीं, पराया किसी को कहते नहीं
मिलता है जो खुशी से, मिलते है हम भी हँसी से
तन्हाई से है प्यार, किसी का न इंतजार
कभी शहर तो कभी पेशा बदल रही हूँ
दुनिया की भीड़ में मैं अकेली चल रही हूँ
मेहनत की खाती हूँ, चैन से सो जाती हूँ
घर कभी बनाया नहीं, रह लेती हूँ मैं हर कहीं
करती हूँ काम सच्चाई से, प्यार है अच्छाई से
माँ की ममता के लिए तिल तिल पिघल रही हूँ
दुनिया कि भीड़ में मैं अकेली चल रही हूँ
गाडी बंगले का शौक नहीं, सादा जीवन ही सही
नहीं है मुझमे कोई व्यसन, जो भी कपडे मिल जाये
लेती हूँ पहन....

अनजान है ये डगर, अनजान है ये सफर....
देखकर दुसरे परिवारों को ईर्ष्या से जल रही हूँ
दुनिया की भीड़ में, मैं अकेली चल रही हूँ
कभी उदास बेठी हूँ, तो कभी खुशी से उछल रही हूँ ।

फिजा मकानदार
कला भाग-1

विद्रोही भावना....

बहुत हो गया माफीनामा अब आर-पार हो जाने दो,
कश्मीर के घोडे अब पाकिस्तान मिटाने दो,
बहुत हो गया भाषण इन फायर सरकारों का
अब समय आ गया है दुश्मन के सहारों का
गीदड सीमा में आकर शेरों का खून बहाता है
ये देख मेरा हृदय फटने को आता है
जब भी कोई साथी मेरा सीमा पर जान लुटाता है
लहू खौलता है, लेकिन मेरा दिल भर आता है
जो देशद्रोह के साथी है पहले उनको बेनकाब करो।
मेरी पावन धरती से गद्दारों को साफ करो
सरहद पार बैठे आंतकी, अभी तलक वो जिंदा है ।
धिक्कार है मेरे जीवन पर देश मेरा शर्मिंदा है ।
किया है पैदा तुमको उस ....का एहसान है
शहीदो के रक्त से ही तो आबाद हिंदुस्तान है ।
जिसने अपना बेटा सौप दिया उस माँ को सलाम है ।
सुखवीर नमन करती है, माँ तु मदर से महान है ।
जय जननी ! जय हिंद ! जय भारत!

सुश्री. सुजान जाफर खाटीक
कला भाग-1

शायरी

दोस्तों की कसम कभी लेते नहीं
अपना दर्द छुपाते नहीं
जितना भी सताना है सताओ
हम इस रिश्तों को तोडते नहीं

वादा है आपकी दोस्ती साँस रहेगी
यादों की झलक पास रहेगी,
नहीं भुलाएँगे आपकी दोस्ती को
जब तक इस धड़कन मे साँस रहेगी।

सुश्री सुषमा धनगर
कला भाग-1

टाईम पास

हट्ट उसका बहुत था
इसीलिए दोस्ती में मेरा पैर फिसल रहा था ।
लग रहा था गिरते वक्त संभालेगी
मुझे और मेरे मन को
पर संभालने को उसे आता ही नहीं था,
मुझे गिराना ही उसका मकसद था ।
उसका हर एक शब्द सही लग रहा था
इसलिए सपनें में भी मैंने दोस्ती का सपना रचा था ।
पर एक दिन हँसकर उसने कहा
भुल जा मुझे और मेरी दोस्ती को
ये तो सिर्फ टाईम पास था ।

सुश्री. मेघा धनगर
कला भाग-1

अकेला

आया हूँ अकेला अकेला ही जाऊँगा
इस बदलती दुनिया में फिर नहीं आऊँगा।
कर्तव्य तो अपना अवश्य पुरा करूँगा।
गलत कदम रखने से मैं खुद को रोख लूँगा।
जीवन को अपनी जान बना लूँगा।
जिंदगी के सफर में ही मैं सब कुछ सिखता
न्याय के रास्ते पर ही चला रहूँगा जाऊँगा।
जो रोके मुझको उसे सबक सिकाऊँगा।
मैं भी इन्सान हो... य सबको बताकर
इस बदलती दुनियामें कुछ आदर्श जाऊँगा
रखकर जाऊँगा।

सुश्री. सुषमा धनगर
कला भाग-1

नारी

है एक शब्द ऐसा
जिसके बिना जीवन कैसा ?
खाने में महत्त्व नमक जैसा
उसका महत्त्व जीवन में वैसा
कौन है थे याद आया ?
हाँ... यही हमारी नारियाँ
उसके बिना जीवन में
कैसे आएगी माया ?
कई रूप है नारियों के
सावित्रीबाई, आनंदीबाई आदर्श नारी जीवन के
शिक्षा, अस्पताल जैसे क्षेत्रों में
मुह में आते पहले नाम सिर्फ नारियों के
ऐसा कौनसा क्षेत्र है
जिसमें नारी पिछो है
खेल, उद्योग, सेवा क्षेत्रों में
नारी हो सबसे ....है
नारी का असली अर्थ है किसको पता ?
बहन, दादी, नानी है वो माता और देवता
अगर घर में ना हो पापा
बच्चों के लिए बनती वो पिता
जितना बोलू कम उसके बारे में
उसके बिना न मिठास जीवन में
मत समझो कम नारी को
यही मुस्कुराहट ब्याएगी देश में

सुश्री. अरुषा शरद पाटील
कला भाग-1

ग्रंथालय कार्यक्रम

- ◀ 'ई कमला डॉट इन' चे उद्घाटन प्रसंगी मा. प्राचार्य क्रांतिकुमार पाटील कार्यकारी अध्यक्ष ताराराणी विद्यापीठ, कोल्हापूर व इतर

'ई कमला डॉट इन' संदर्भात ▶
विद्यार्थिनींसाठी मार्गदर्शन

- ◀ 'वाचन प्रेरणा दिन' भित्तीपत्रकाचे उद्घाटन

'ग्रंथपरीक्षण लेखन' ▶
यशस्वी विद्यार्थिनींचे
अभिनंदन

- ◀ श्री सिद्धी विनायक गणपती मंदिर ट्रस्ट, मुंबई यांच्या मार्फत मोफत २०० पुस्तकांचा संच स्वीकारताना ग्रंथपाल श्रीमती उर्मिला कदम

बैंचलर ऑफ व्होकेशन रिटेल मॅनेजमेंट अँड आय. टी.

◀ कमला रिटेल शॉपी
'दसरा दिवाळी'

'शॉर्ट टर्म कोर्स' ▶
जी.एस.टी.

◀ कमला रिटेल शॉपी
संक्रांत स्पेशल

टॅली टॅलेंट टेस्ट ▶

◀ व्हॅलेंटाईन डे थीम

हेअर स्टाईल स्पर्धा ▶

बॅचलर ऑफ व्होकेशन रिटेल मॅनेजमेंट अँड आय. टी.

◀ कमला रिटेल शॉपी
फ्रेंडशीप डे

▶ प्रोजेक्ट डिझाईन
अँड रिसर्च मेथडॉलॉजी व्याख्यान

▶ ब्रिज कोर्स
बेसिक कॉन्स्पेट ऑफ अकाँटिंग

▶ विद्यार्थिनी प्रीती शिंदे हिच्या
'वहिनी कलेक्शन' शॉपीचा उद्घाटन समारंभ

▶ विद्यार्थिनी अश्विनी पाटील हिच्या
'नक्षत्र क्रीएशन' शॉपीला शैक्षणिक भेट

▶ शासकीय तंत्र निकेतन, कोल्हापूर
शैक्षणिक भेट

बॅचलर ऑफ व्होकेशन फूड प्रोसेसिंग अँड मॅनेजमेंट

◀ सिल्क थ्रेड ज्वेलरी मेकिंग कार्यशाळा

मॉडेल अँड न्यू कॉन्स्पेट मेकिंग स्पर्धा ▶

◀ 'जागतिक महिला दिन' निमित्त
आयोजित उपक्रम

मेथड ऑफ डाटा कलेक्शन ▶
व्याख्यान - प्रा. तृप्ती माने

▶ नेस्ले इंडिया मार्फत आयोजित 'क्रियेटिव्ह किचन'
या विषयावर आयोजित एकदिवसीय कार्यशाळा

अविष्कार स्पर्धेत सहभागी
विद्यार्थिनी ▶

बॅचलर ऑफ व्होकेशन फूड प्रोसेसिंग अँड मॅनेजमेंट

◀ गद्रे मराईन फूड प्रा. लि, रत्नागिरी
येथे शैक्षणिक भेट

एक्सॉटिक फूड प्रा. लि., रत्नागिरी ▶
येथे शैक्षणिक भेट

◀ अमय डेअरी प्रॉडक्टस्, इचलकरंजी
येथे शैक्षणिक भेट

डिपार्टमेंट ऑफ टेक्नॉलॉजी, ▶
शिवाजी विद्यापीठ येथे शैक्षणिक भेट

◀ अभय बेकरी, इचलकरंजी
येथे शैक्षणिक भेट

जागतिक अन्न दिनानिमित्त ▶
अन्नगट प्रदर्शन

गृहशास्त्र विभाग

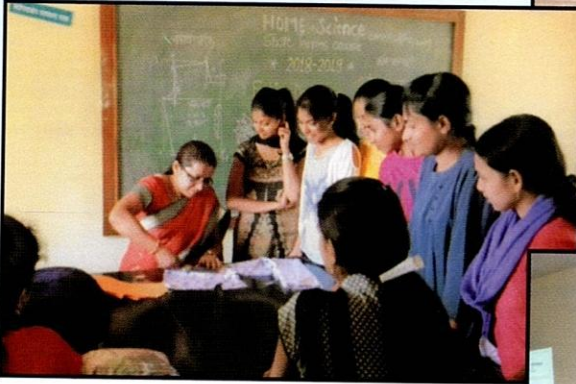

‘पर्यावरण पूरक गणपती डेकोरेशन’
कार्यशाळा

◀ जागतिक स्तनपान सप्ताहानिमित्त
भित्ती पत्रकाचे उद्घाटन

◀ शॉर्ट टर्म कोर्स इन
फॅशन डिझायनिंग

राष्ट्रीय पोषण आहार सप्ताहानिमित्त
‘गो फरदर विथ फूड’ या विषयावर
व्याख्यान - श्रीमती दिपाली धावरे

◀ पोषक पाककृती स्पर्धा

वार्षिक दिन निमित्त
आयोजित पाककृती स्पर्धा

गृहशास्त्र विभाग

◀ लोगो बनविण्याची स्पर्धा

‘रक्तदान करताना - आहाराविषयी घेण्याची काळजी’ या विषयावरील भितीपत्रक प्रदर्शन

◀ कौटुंबिक न्यायालयास भेट

मराठी वाङ्मय, वादविवाद मंडळ व शिक्षक पालक संघ

◀ शिक्षकदिनानिमित्त प्राचार्यांना वंदन करताना मराठी विभागातील विद्यार्थिनी

मराठी विकास संस्था महाराष्ट्र शासन यांच्यावतीने आयोजित काव्यवाचन स्पर्धेत कोल्हापूर विभागात प्रथम क्रमांकाचे पारितोषिक मिळविलेली कु. आरती पाटील हिचे अभिनंदन करताना मा. प्राचार्य डॉ. क्रांतिकुमार पाटील कार्यकारी अध्यक्ष, ताराराणी विद्यापीठ

मराठी वाङ्मय, वादविवाद मंडळ व शिक्षक पालक संघ

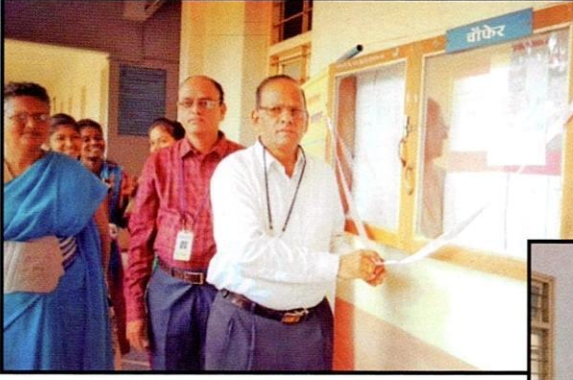
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर आजीवन अध्ययन व विस्तार विभाग
आणि कमला कॉलेज, शिक्षक-पालक संघ यांच्या संयुक्त विद्यमाने
आयोजित 'अॅक्युप्रेशर कार्यशाळा

'अॅक्युप्रेशर कार्यशाळा' >
उपस्थित पालक वर्ग

< वाचन प्रेरणा दिनानिमित्त
भिक्तीपत्रकाचे उद्घाटन

मराठी भाषा दिनानिमित्त प्रभारी प्राचार्या
डॉ. तेजस्विनी मुडेकर यांचे स्वागत करताना
मराठी विभागाच्या विद्यार्थिनी

< मराठी भाषा दिनानिमित्त
भिक्ती पत्रकाचे उद्घाटन

मराठी भाषा दिनानिमित्त कुसुमाग्रज यांच्या >
कवितांचे साद्रीकरण करताना विद्यार्थिनी

English Section

*It matters not
what someone is born,
but what they grow to be.*

- J. K. Rowling

*Made weak by time and fate,
but strong in will
To strive, to seek, to find
and not to yield.*

- Tennyson

INDEX

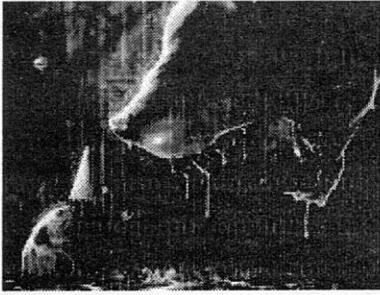
PROSE SECTION

1. Never back down	Ms. Desai Madhura D.
2. Jijau - a Spirited Woman	Ms. Patil Arati K.
3. The Girl in Room No. 105	Ms. Madhale Sharvari R.
4. Creativity and Educational System	Ms. Mane Shubhangi E.

POETRY SECTION

1. Because it's you	Ms. Chandekar Pournima R.
2. My parents	Ms. Madhale Sharvari R.
3. Love	Ms. Dudhale Varsha S.
4. Good Leader	Ms. Desai Gauri S.

Never Back Down or Fall Apart

Ms. Desai Madhura Deepak

B.Com. Part I

I want to share something of my life because it will be helpful to keep morale of other students. I passed S.S.C. examination with good marks and chose the science stream. I studied hard; mathematics was and is my favorite subject, obtained good marks in H.S.C. examination. I wanted to become an engineer, my parents consented and I joined the KIT (Kolhapur Institute of Technology) College. I offered Production Engineering trade. I was in very happy mood, enjoyed new company, studied well and appeared for the first year examination. But Alas! I passed mathematics with good marks but could not clear other four theory papers. I thought and thought. In fact, searched for reasons for my failure. My parents were watching my plight. But they did not say anything about it. I was fighting with myself; whether to take second chance or change the stream. I was losing my heart. Somehow I could come to terms with myself. I am good at mathematics, then why should accuse myself if not good at some other subjects.

I took firm decision of changing stream and chose commerce stream. Naturally I did

not know ABC... of it. My choice of it was for better job opportunities. The first lecture of Accountancy, I got butterflies in my stomach. I could not understand anything, and went totally blank. The words 'Debit' and 'Credit' started whirling in my head; which entry to put under debit and which to under credit I could not understand. Commerce terminology also gave me bad times in the beginning. I asked other students for help but nobody could make me understand it. However, I was attending all the lectures regularly. Other subjects did not give me that trouble. But Accountancy - I asked help from sister - No help - So I decided to go for private coaching class. That teacher also refused as our first semester exams were approaching and little time was left. Again I collected myself, I bought 11th std. Accountancy book, taught myself, then 12th std. Accountancy book, now something something I started understanding. But I know that I had been through the mill.

The first semesters exams were over. Accountancy paper proved tough; I felt that I would have to reappear for it. Now I was firm on this - I will not break down or back down. During vacation, I joined a private

class, studied basic concepts of Accountancy; learnt them whole-heartedly. I also started studying the next semester syllabus. As I started understanding the subject, I started liking it. As I started liking it, it became easier for me.

Results of the first semester were displayed and I was in total shock! What a miracle! I had cleared all subjects including Accountancy. I got 22 marks in it. Thanks to Examiners and my efforts.

Confidence rose in me. I practiced problems and gave them to our teacher to check them. Practice helped me a great deal, now I am good at it. With full confidence I am going to appear for the second semester

examination. I am certain, damn sure about high score.

What I want to communicate is that do not lose heart in difficult situation. I did not get depressed, though I failed in engineering and had to give up that field. Even then problems, difficulties were chasing me. But I did not give up my hope. I tried, worked well, studied well and hard and now I am on right track.

It's always better to keep morale high. It's not good to lose confidence and get depressed. Our salt lies in fighting back, finding out at what we are good and strong.

*Whenever you feel like criticizing
any one just remember that all
people in this world haven't had
the advantages that you've had.*

- The Great Gatsby, F. Scott Fitzgerald

*Real courage is when you know
You're licked before you begin, but
You begin anyway and see it
Through no matter what*

- To Kill a Mockingbird, Harper Lee

Not all those who wander are lost.

- J.R.R. Tolkein

Jijau : A Spirited Woman

Ms. Patil Arati K.

B. A. II

We always talk of how great Shivaji was. What we see always matters. We do not look at hands that give mould to an Idol. Idol, always at centre; not the hands that shape or give turn to the physique or mind. Very few of us know about Jijabai the mother of Shivaji. In fact the origin of greatness of Shivaji lies in his mother, her teaching, her upbringing of Shivaji.

What were the state of affairs in India when Shivaji was born or say Jijabai was born? Everything was rotten in the state of Denmark (India)! There were many kingdoms in India, and the kings were fighting among themselves. In fighting has always been a curse for India. Invaders were attacking and looting India. Mughals came, established themselves within no time nearly all kingdoms became servile to them. Indian Kings, think tanks, people started serving them without giving heed to their great Vedic traditions. Some started protecting them, some advising them, on what time is good for them to do things, not even least thinking of their great religion.

Loss of self respect took place in due course of time. Years passed, Empires

extended Mughals in North, Bahamani's in South. Yet nobody cared for his motherland or religion or one's own clan. Patriarchy considers 'woman' as property, a thing to give or take, there are a few exceptions to it also. The Northern India was crushed under the feet of Mughals and the South was under different Shahis - Kutubshahi, Adilshahi, Nizamshahi.... etc. And who were serving them - Rajputs, Marathas, Indians. Actually their land and women were being looted by Moguls and others but nobody bothered about it. Patriarchy is supposed to protect, woman but did it? Sadly the answer is no! Jijabai's birth was in such a situation, state of affairs.

Jijabai was born in 1598 in Jadhav family of Sindkhed (Vidarbha). Lakhojirao Jadhav was her father who was serving Nizams. In her childhood, she was taught horse riding, sword fighting etc. Malojirao Bhosale was also serving there. On one festival occasion Jijabai and Shahaji (Maloji's son) came in front of each other. By looking at them, somebody commented 'what a couple they will make!' Though both of them were children, a promise of marriage came from both families.

However, Lakhojirao was unwilling about it. After some years Bhosales raised themselves upto the status of Jadhavs and marriage of Shahaji and Jijabai took place. However Lakhoji hated Bhosale family. Some unhappy incident caused these two families fight with each other. Many incidents bruised Jijabai's mind. Lakhojirao Jadhav joined the Mughals in order to harass Shahaji Jijabai was deeply troubled by the attitude of both families. They were fighting with each other and serving others. Mughals invaded Nizam. Shahaji and Lakhoji came in front of each other. Lakhoji attacked Shahaji, Shahaji had to escape with Jijabai who was pregnant at that time. Shahaji kept Jijabai at Shivneri fort and went to Pune. Lakhoji reached Shivneri and met his daughter, Jijabai. Jijabai, very hurt poured her heart out and asked her father, "Why do you fight among yourselves for so called ego? You both serve invaders, isn't it disgraceful? You are only slaves to them, don't you understand it? You are fighting against your own people." Daughter's words touched the heart of father. He met Shahaji and hostility between Jadhav family and Bhosale family came to an end. Jijabai gave birth to Shivaji at Shivneri.

Two heinous incidents : Mahabatkhan abducting Shahaji's sister-in-law, Godavari and Deceitful killings of unarmed Lakhojirao and his three son tore Jijabai's heart apart. Her mind and heart became stony. She became totally disgusted with it. Yet she became strong from inside. She felt she must do, act to correct things around. Though she

lived among dangers, atrocities of rulers, she became stronger and stronger. She became resolute about her goal. She closely watched passivity of natives, in-fights of Indians. Hierarchy in society, undue pride of one's own caste or clan or position, no introspection about what went wrong, no respect for women were the causes of down fall of Indians. The devastating incidents made her strong from within. After Shivaji's birth, Jijau started shaping the destiny of Maharashtra. Her nurturing of Shivaji on right path, telling ideal stories from Mahabharat, Ramayan, teaching him warfare tactics were foundations of 'future Shivaji'. Shivaji's brain was seeded with good, just things and just decisions.

Meanwhile Shahaji shifted to Karnataka, married Tukabai and started living luxurious life. The elder son Sambhaji was with him. Jijabai took the different decision. She took efforts in rebuilding Pune. She started living there away from dark shadows of sinister conspiracies of Mughal or other Shahi courts. She with immense strength and courage started facing and overcoming dangerous situations. It is said that she had blessings of Bhavani Mata. It means to me that she was psychologically strong, fearless, ready to take on anything with wisdom and committed to her goal. She did not allow Shivaji to stay with Shahaji in fear that he would become luxury lover. It shows not only Jijau's resoluteness, deep thinking about building personality but also how company and environment around us matter! Nature and Nurture, both should

be good! And that was taken care of by Jijau in constructing Shivaji as a great sensible king, loved and respected by all.

She made Shivaji to take oath of Swaraj at early age. With confidence and cool, she navigated Shivaji to build Swaraj through hazardous path. Jijau's love, affection for common people helped Shivaji to build fort of loyalty around him. Jijau's teachings were foundations of Swaraj : self respect, respect for others including religion, women, common men irrespective of their social status. Though these efforts of building Swaraj a sovereign state were attacked from all sides by Mughals and other Shahis, faith in Swaraj remained intact.

Whenever Shivaji was on warfare, crusade, Jijau kept close watch on socio-political affairs of the state. She did not allow any kind of disturbance in it. Whenever Shivaji was in danger, she advised him how to overcome it. As she herself was an adept in warfare, she taught Shivaji guerrilla warfare tactics so that the enemy would suffer a great loss. Because of Jijau, Shivaji became an ideal ruler, all Rayat started adoring him, became ready to scarify anything for him or for the sake of a sovergein state Swaraj. Jijau in culcated respect for women in him, she imbibed in him respect for all religions and also for flora and fauna. His Adnyapatre reflect these things.

Jijau's all efforts to mould her son was a visionary reaction of the then pervading

situation. When it became matter of life and death for Swaraj, Shivaji agreed to go to Agra on the given promise of protection by Mirzaraje Jaising. Jijau though broken inside but having great faith in herself did not allow faith in the concept of Swaraj break either of her or her people. Jijau led her people and protected her life goal. As deceitfulness is in the blood of Mughals, Shivaji was imprisoned by Aurangzeb. But Jijau proved herself mountain of Sahyadri. Till Shivaji's return from Agra, she was the backbone of Swaraj. Even in Shivaji's absence seaport was completed. One can say that in all decisions of Shivaji reflect Jijau's teachings, her wisdom.

Jijau's judicious nature settled many problems of state and administration with ease. The wrong was punished and the right was upheld. Her reformative nature brought back converted Pasalkar into Hindu religion. Jijau single handedly brought up Shivaji, moulded him into a righteous king in absence of Shahajiraje. Jijau created firm faith in Swaraj so much that even muslims were given higher positions in Shivaji's army. Muslims also had great faith in Shivaji. Jijau also moulded Sambhaji, her grandson. She encouraged him to learn Urdu and Persian languages.

Jijau a real soulful force behind Shivaji's Swaraj : Barbaric atrocities of Mughals, Adilshahi, Nizamshahi, Kutubshahi, fanatic Portugese, actually crushed Indians but Jijau stood for all, gave strength to Shivaji, the only surviving son to fight against all and save the dear land. In face of all adversities, she did not

allow herself or Shivaji to deter from her goal. She blessed Shivaji in his all attempts : she broke the tradition of sati. After Shahaji death, she did not go sati but firmly stood behind Shivaji and Swaraj. She guided Shivaji in his administration. She saw that Shivaji became a coronated king and died in 1674.

Everyone, talks of Shivaji, his greatness, his contribution but very few talk about his virtues that were inculcated in him by Jijau. Jijau, (can I say Mother India?) caused a better change in India's destiny. Three salutes to her faith, strength, guts, righteousness, courage and fighting spirit!!!

*"You have brains in your head.
You have feet in your shoes.
You can steer yourself any direction you choose.
You are your own.
And you know what you know.
And you the one who'll decide where to go..."*

- Dr. Seuss

Literature adds to reality, it does not simply describe it. It enriches the necessary competencies that daily life requires and provides; and in this respect, it irrigates the deserts that our lives have already become.

- C. S. Lewis

Literature is one of the most interesting and significant expressions of humanity.

- P. T. Barnum

*It's in literature that true life can be found.
It's under the mask of fiction
that you can tell the truth.*

- Gao Xinjian

The Girl in Room No. 105

Ms. Sharvari Madhale

B. A. - II

I am a teenager and my favourite author in English is Chetan Bhagat. You might have guessed the reason. He writes in simple, easy flowy English and his stories are love stories. Everybody loves to read love stories in one's teenage or even after that. To his credit 8 best sellers are there but I like the most is 'The Girl in Room No. 105'. It is a love story but encapsulated in crime mystery and thrill. It is different from his earlier books. All of his books I have read, each one is different in its backdrop. But 'The Girl in Room No. 105' has a fresh, storyline and there are many twists in the plot.

'Keshav Rajpurohit' is an IIT an who is a teacher in a JEE coaching center. He is in disturbed state of mind because of his broken love affair. Yet he loves her who is a beautiful Kashmiri Muslim girl named 'Zara'. Break up had taken place before four years, yet he is not able to forget her. He goes on drinking in her memory. He tries to forget her but with whatever intensity he tries to forget her, with double speed and intensity he remembers, loves her. His mind is shadowed with her memories.

Fortunately or unfortunately, on the eve of her birthday Zara texts keshav. Already drunk, Keshav rushes to meet Zara in her hostel room (of course Room No. 105) in dead dark night. He re-experiences thrill of meeting his girl friend by climbing tree and entering the room through window. Zara is asleep. He goes ahead and touches her but feels cold. He gets shocked to see Zara dead. Now, he is caught in a whirlwind of events. The story has many subplots. Chetan Bhagat skillfully waves them around main plot and that too in racy style.

Keshav investigates the suspect killers of his lost love Zara one by one until he finds out the true culprit with the help of the police-inspector Rana. He first suspects Prof. Saxena (Ph.D. guide of Zara) who tried to harass Zara. It is proved that Prof. Saxena has a limp and could not have climbed a tree to kill Zara. After all in the front there are CCTV cameras but not the tree. Otherwise story would not have gone forward. Then he tries to find Sikandar, Zara's step brother who happens to be part of a terrorist group in Kashmir. Keshav gets help from Zara's father and checks her room for some clues to resolve

the mystery of her death. He finds a locker with gun powder, pregnancy kit, self-photo of Sikandar and Zara, Sikandar holding gun in his hand. Keshav investigates all clues and finds that Sikandar is not guilty. But before that Sikandar commits suicide.

Then Keshav investigates an Army officer on suspicion that he finds his photos with Zara on Instagram. Keshav finds out that the army officer has gifted Zara expensive jewelry, and his house in Delhi is searched and they find pregnancy kits and histories related to abortion divorce, gold blocks in his house and gets convinced with the theory that he made Zara pregnant and killed her in guilt. Dinner party at Zara's father's house is arranged to announce the name of the murderer and arrest him unknowingly by inviting everyone Zara knew, after the 100th day of her death.

However, before the day of announcement, Keshav goes to Hyderabad and comes to know that all the time he was suspecting

wrong persons. Many of suspects, after investigation, Keshav knows that they are not murderers. But Raghav, Zara's present boyfriend is the real killer.

Keshav in his Endeavours is accompanied by his close friend all the time. Saurabh is a friend indeed as he helps him in all times.

Climax gives an apt end to the story. It was fun reading a book. I liked it for many reasons : (1) How fate to two lovers are decided by the compatibility of their families. (2) Whatever choices we make, we have to pay for it. (3) Mixing of Kashmir issue. (4) Love can make you blind. If love can tame a beast, unlove can bring a beast out of man. (5) Youngsters do not bother about caste, religion and society whereas Grownups are not ready to accept it. Soon younger ones become grown ups.

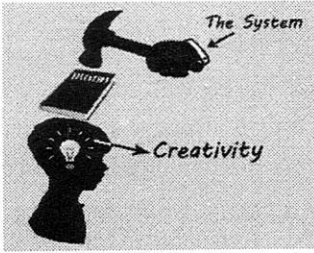

*Great literature is simply language charged
with meaning to the utmost possible degree.*

- Ezra Pound

*Literature must rest always on a principle, and
temporal considerations are no principle at all.
For, to the poet, all times and places are one;
the stuff he deals with is eternal and eternally
the same : no theme is cinept, no past or present
preferable.*

Creativity and Role of Education System

Ms. Shubhangi E. Mane

M.A. Part - 1

Education is an essential tool. It is systematic process, act of learning and most important factor for the development and gets success in life. It provides ability and the only way to acquire knowledge and improve skills. Without education, we are incomplete and our lives are useless. But my concern is about creativity and education. Let's think about these two words with different approaches.

Educational system kills creativity :

Children have a great abilities, qualities and idea in innovation as they are not afraid to make mistakes. If you are not prepared to be wrong you will never find anything original. So being wrong is also matter of being creative. But we teach our children that being wrong is worst thing ever. According to Picasso - "Every child in the world is an artist. If children frighten to make mistakes they won't be able to create anything. Our education system is just like that."

It is out of children's creative capabilities, the way that we are educating children and people these days is not right at all as we are putting limits to their minds. It kills creativity

and students are educated to be a good workers rather than a creator to get good job. In 21st century creativity is as important in education as literacy and we should treat it with the same status. It is useless to be part of rat race to score marks and ranks and we are not in position to realize the main purpose of the education.

Creativity and Education : Corelation.

It is another point of view that illustrates the idea of creativity.

(a) **Creativity - Beyond education :** The most important is that creativity has wings it can perpetuate anywhere, anytime and in any mode. It is totally different from pattern and schooling system.

(b) **Creativity - Part of Education :** When children get knowledge then and then only he can apply it to the innovative mind. e.g. The writer can't create his oeuvre unless and until he has excellent vocabulary and content knowledge which he gets from education.

(c) **Creativity through the subject :** Education system is like canvas and various subjects are like beautiful colours. We can

also find creativity through each subject. Every subject has its own perspectives and knowledge. It is easy to find area of interest of students and setting opportunities for them to prove their own innate skills and creativity.

Do we consider our Education System is future ready?

This kind of question is like global challenge and thoughtful question not only for India but all countries which have poor education system.

But I am very hopeful and positive about system in India. Today's education system has brought much transformation and good changes which leads to diversified knowledge. It has adopted many activities apart from curricular to enhance, promote

and inculcate the educations main purpose and creativity among the students.

In nut shell the education system in India is going to be transforming students to greater extent to be creative. As creativity seeds for uniqueness and something new, no doubt there are some loopholes, we need to work upon it as matter of perfection. Pressure of something won't enhance creativity, freedom will do it. And most important thing, we have to keep in the mind that "Creativity can not be taught but is a skill born into people."

"Everybody is a genius but if you judge a fish by its ability to climb a tree, it will live its whole life believing that it is stupid."

- Albert Einstein.

*The tree of nonsense is watered with error,
and from its branches swing the pumpkins of disaster.*

- Nick Harkaway, The Gone-Away World

*Making English grammar conform to Latin rules
is like asking people to play baseball using
the rules of football.*

- Bill Bryson

*I like the word 'indolence'.
It makes my laziness seem classy!!*

- Bern Williams

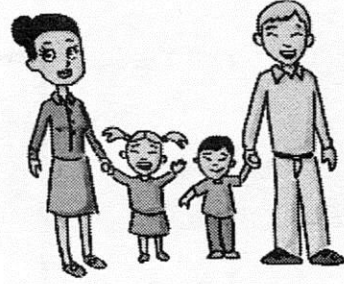
Why do we have noses that run and feet that smell.

- Unknown

Poetry Section

Because it's you....

After a while, when I recognized you
Everything was clearly changing.
My world separates too before and after
knowing you.
When you breathe, a warm wind blows,
When you smile, dazzling sunlight shines.
Because you stayed there, because it's you
I'm really, completely happy
I follow you as time flows and stops some
times, I gaze at you.
Every moment of you, I hope it'll be me
Just thinking of if overwhelms me filling
me with you.
When I'm looking at you, you seem faraway
like a dream.
A starlight that has flown to me for several
light years is you right now.
Because you stayed there, because it's you.

Miss.Chandekar Pournima R.

B. A. Part - I

My Parents

You both are special in
in every way,
Encouraging me more and
more each passing day.
You both are the reasons
Why I am so strong.
With you two to help
Not a thing
could go wrong.
You have both helped me
through many
trials and tribulations
you have made things
better in every situations.
Thank you both for always
being there and showing me
that you truly care.
Words could never explain
how I feel about you.
But I hope you know that
I truly Love You two..

Miss. Sharvari R. Madhale

B. A. Part - II

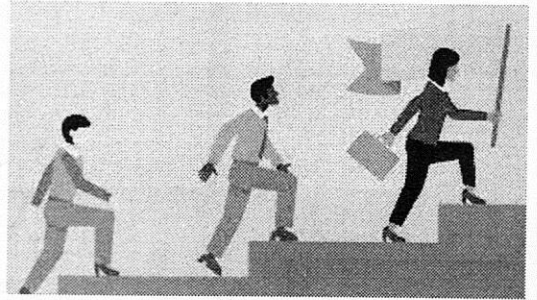

Love

In your eyes, in your mind
Love is being drawn
Even if we are far apart
Even if we are hidden
Love is you.
I hope longing that comes with wind
Can tell you my heart
Love is the moment, Love is the moment
The day, the moment you come
You filled up my eyes.
You filled my heart.
And I keep thinking of you
Love is the moment
the day, the moment you left
I can't forget it.
I keep thinking about it.
Close your eyes, close your ears
I feel the Love, even if I can't catch you
even if I can't hug you
The day, the moment I left you
My heart stopped, the time stopped too
Love is the moment.

Miss. Dudhale Varsha S.

B. A. Part - II

Good Leader

A Good Leader is who brings you forward
And keep all selfishness & bad things
backward.

He takes all the burden and tension

And only rewards the accurate person.

He lives for his Goal and Ambition.

And plays important role in making decision.

He treats his subordinates like brother.

And takes the proper action together.

A leader is a Good motivation.

As he also plays the role of Activator.

A leader is a always 'Good Leader'.

Because he leads the better.

Miss. Gauri S. Desai

B.Com. Part - I - Sem. II

विविध उपक्रम

कमला रिटेल शॉपी रक्षाबंधन

भाषिक कौशल्य विकास काव्यवाचन स्पर्धा

शैक्षणिक भेट गंगा मिल्क प्रोडक्ट उलपे

वर्कशॉप ऑन योगा फॉर फिटनेस

शैक्षणिक भेट 'केदारलिंग बेकरी'

वसतिगृह पालकांसाठी ॲक्युपेशर कार्यशाळा उद्घाटन

शैक्षणिक भेट कॉसमॉस बँक अर्थशास्त्र विभाग

ग्रामसभा गडमुडशिर्गी, ग्रामपंचायतीस शैक्षणिक भेट

विविध उपक्रम

◀ वसतिगृह विद्यार्थिनींसाठी
उद्बोधन व समुपदेशन वर्ग

◀ सात्विक फूड, कणेरीमठ
शैक्षणिक भेट उपक्रम

मेहंदी स्पर्धा

तळसंदे येथील गोपाळ समाजास शैक्षणिक भेट

वर्कशाॅप ऑन स्कूल डेव्हलपमेंट अँड एन्ट्राप्रिनअरशिप

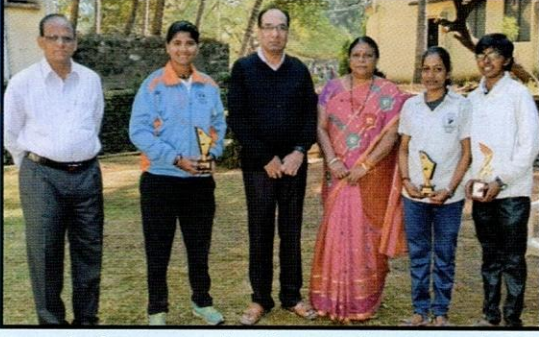
फोरम ऑफ फ्री एन्टरप्राइज वक्तृत्व स्पर्धा

माधुरी वुल्न्स शैक्षणिक भेट

क्रीडा विभाग

कार्यकारी अध्यक्ष मा. डॉ. क्रांतिकुमार पाटील यांच्या समवेत इंटर झोनल क्रिकेट स्पर्धेत उत्कृष्ट खेळाडू अॅवॉर्ड प्राप्त केलेले खेळाडू कु. संयोगिता निगडे व तेजस्विनी कोकणे, शितल संकपाळ (आंतर विद्यापीठ खेळाडू)

कार्यकारी अध्यक्ष मा. डॉ. क्रांतिकुमार पाटील यांच्या समवेत शिवाजी विद्यापीठ इंटर झोनल क्रिकेट स्पर्धेत उपविजेतेपद मिळविलेला संघ

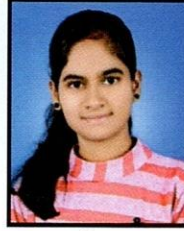
देदिप्यमान यश

आकांक्षा सूर्यवंशी
ऑल इंडिया आंतरविद्यापीठ फूटबॉल स्पर्धेत सहभाग

तेजस्विनी पाटील
ऑल इंडिया आंतरविद्यापीठ फूटबॉल स्पर्धेत सहभाग

भक्ती पवार
ऑल इंडिया आंतरविद्यापीठ फूटबॉल स्पर्धेत सहभाग

ऋतुजा सूर्यवंशी
ऑल इंडिया आंतरविद्यापीठ फूटबॉल स्पर्धेत सहभाग

संयोगिता निगडे
ऑल इंडिया आंतरविद्यापीठ क्रिकेट स्पर्धेत सहभाग

तेजस्विनी कोकणे
ऑल इंडिया आंतरविद्यापीठ क्रिकेट स्पर्धेत सहभाग

शितल संकपाळ
ऑल इंडिया आंतरविद्यापीठ क्रिकेट स्पर्धेत सहभाग

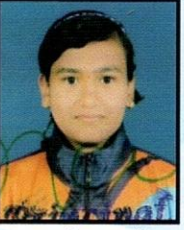
मुस्कान गोलंदाज
ऑल इंडिया आंतरविद्यापीठ सॉफ्ट बॉल स्पर्धेत सहभाग

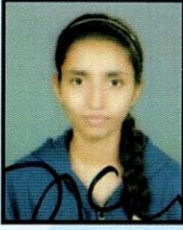
प्रतिक्षा कांबळे
ऑल इंडिया आंतरविद्यापीठ सॉफ्ट बॉल स्पर्धेत सहभाग

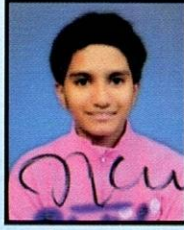
पूजा वाडकर
ऑल इंडिया आंतरविद्यापीठ सॉफ्ट बॉल कॅपकारिता निवड

धनश्री तनपुरे
ऑल इंडिया आंतरविद्यापीठ सॉफ्ट बॉल कॅपकारिता निवड

आस्मा कुरणे
मॅरेथॉन स्पर्धेत सहभाग

कोमल जाधव
राज्यस्तरीय ज्युदो व कुस्ती स्पर्धेत सहभाग

ज्योती डोईफोडे
राज्यस्तरीय कराटे स्पर्धेत सहभाग

धनश्री दातार
ऑल इंडिया आंतरविद्यापीठ तायक्वांदो सहभाग

एन.सी.सी. विभाग

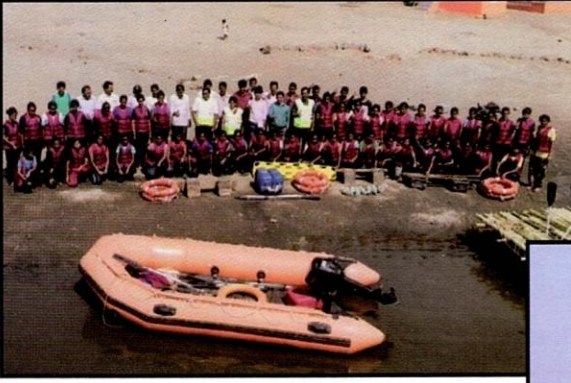

धनुर्विद्येचे प्रशिक्षण घेताना कॅडेट
सोनाली खेमलापूरे आणि अंजली जाधव

पहिल्या महिला रेस्क्यू पथकात (आपदासखी)
सहभागी एन.सी.सी. कॅडेटचा सत्कार

आपत्ती व्यवस्थापनाचे प्रशिक्षण घेताना
कॉलेजच्या एन.सी.सी. कॅडेट

अॅडव्हान्स् लिडरशिप कॅंप (ए.एल.सी.)
जोरहाट (आसाम) येथे कॅंपमध्ये सहभागी
कॅडेटची वायुसेना विभागास भेट

स्वच्छता मोहिम रॅलीमध्ये
सहभागी एन.सी.सी. कॅडेट

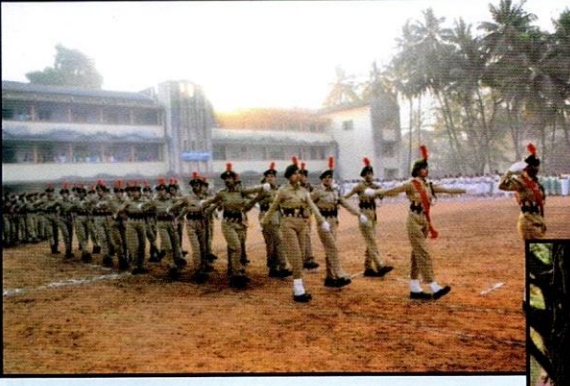
पॅरसेलिंगचे प्रशिक्षण घेताना
एन.सी.सी. कॅडेट संयोगी जाधव

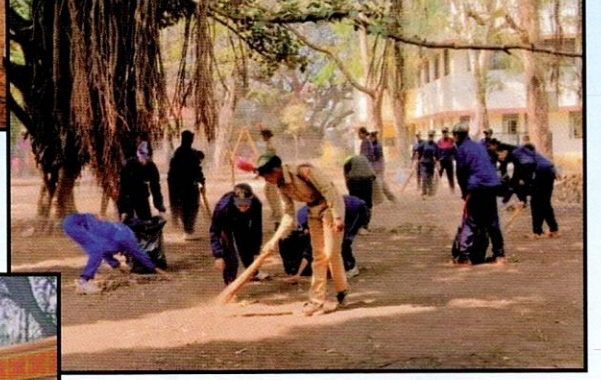

एन.सी.सी. विभाग

- ▶ प्रजासत्ताक दिन २०१८-२०१९ संचलन करताना एन.सी.सी. कॅडेट

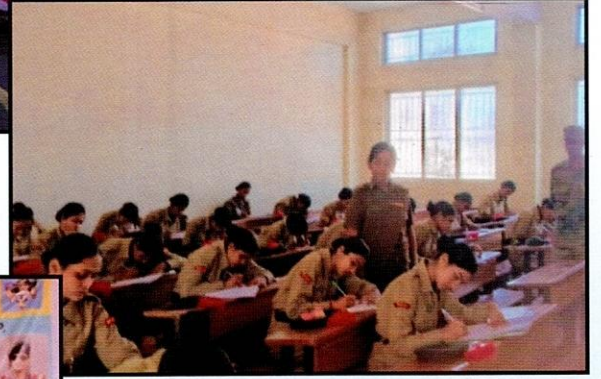
स्वच्छता मोहिम राबविताना
एन.सी.सी. कॅडेट

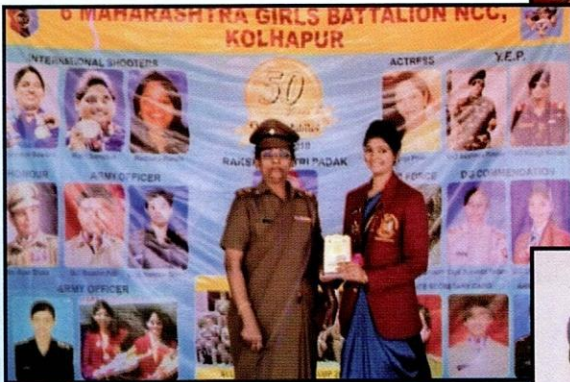
- ▶ मतदान जागृती संदर्भात मानवी साखळी करुन जनजागृती करताना एन.सी.सी. कॅडेट

एन.सी.सी. 'बी' सर्टिफिकेटची
परीक्षा देताना कॅडेट

- ▶ 6 - MAH Girls BN एन.सी.सी.च्या गोल्डन ज्युबेली कार्यक्रमात उत्कृष्ट एन.सी.सी. कॅडेट बक्षीसासोबत सार्जंट शुभांगी घराळ व मेजर वर्षा साठे

सेल्फ डिफेन्स वर्कशॉप

राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग

स्वच्छता पंधरवडा निमित्त रेल्वे स्थानकाची सफाई

ग्रामस्वच्छता अभियानांतर्गत रेल्वेस्थानक परिसर स्वच्छता मोहिम

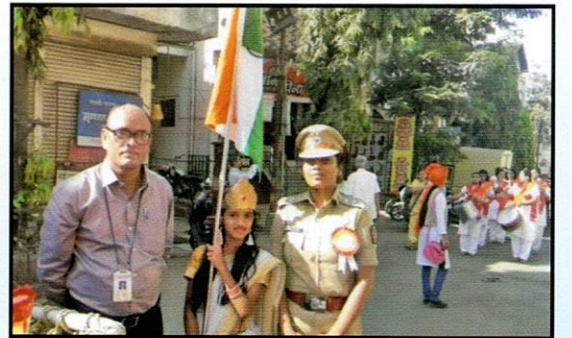
१५ ऑगस्ट २०१८
जिल्हाधिकारी कार्यालयाच्या
उपक्रमात सहभाग

शिवाजी विद्यापीठ दीक्षांत समारंभानिमित्त आयोजित
ग्रंथदिंडीमध्ये सहभाग

तिरंगा रॅलीमध्ये सहभाग

तिरंगा रॅली सहभाग

तिरंगा रॅली सहभाग

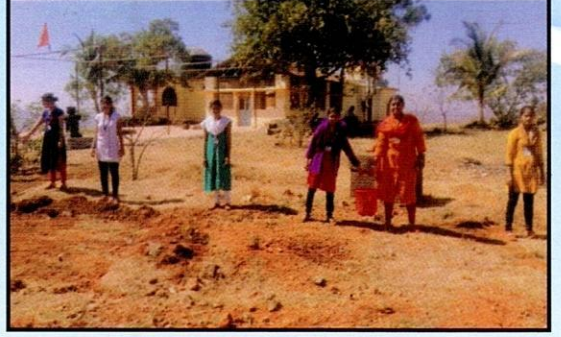
पडवळवाडी विद्यामंदिर ग्रंथभेट उपक्रम

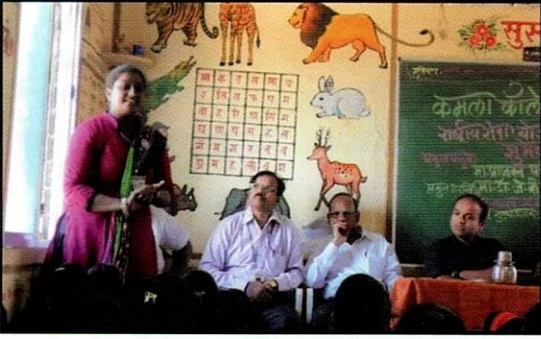
राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग

पडवळवाडी येथील ग्रामस्थ महिलांना फळप्रक्रिया कशी करावी यावर प्रात्यक्षिक सादरकरून दाखविताना प्रा. बेनिझर शिकलगार, प्रा. रविना कुलकर्णी, प्रा. नेहा बुगडे

पडवळवाडी गावातील यमाईमंदिर परिसरातील झाडांना पाणी घालताना शिबिरार्थी स्वयंसेवक विद्यार्थिनी

राष्ट्रीय सेवा योजना समारोप शुभेच्छा समारंभात मनोगत मांडताना शिबिरार्थी स्वयंसेवक विद्यार्थिनी कु. आरती पाटील

'आई-बाबा मला जगु द्या' वा विषयावर पथनाट्य सादर करताना राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या विद्यार्थिनी

वसतिगृह व रॅंगिंग प्रतिबंधक समिती

रामकृष्ण विवेकानंद आध्यात्मिक केंद्र व डी. वाय पाटील मेडिकल कॉलेज यांच्या संयुक्त विद्यमाने मोफत नेत्र तपासणी शिबीर

स्वातंत्र्यदिनानिमित्त 'मतीकाम स्पर्धेचे' आयोजन 'कै. डॉ. व्ही. टी. पाटील जयंती' वसतिगृह समिती सदस्य व विद्यार्थिनी

वसतिगृह व रॅगिंग प्रतिबंधक समिती

'वसतिगृह दिन' साजरा करताना विद्यार्थिनी

मातीकाम (क्लेआर्ट) कार्यशाळेत मार्गदर्शन करताना - श्री. गणेश कुंभार

इंग्लिश फोरम

'Communication Skills' या विषयावरील एकदिवसीय कार्यशाळेत मार्गदर्शन करताना प्रो. जलाल

'Communication Skills' या विषयावरील एकदिवसीय कार्यशाळेत मार्गदर्शन करताना श्रीमती प्रज्ञा सावंत

'अमृता प्रितम' यांच्या साहित्याची ओळख उपक्रम

कमला कॉलेज व विवेकानंद कॉलेज इंग्रजी विभागांतर्गत सामंजस्य करार करण्यात आला.

वृत्तपत्रीय साहित्य, लेख, व्यंगचित्रे यांच्या भिती पत्रकाचे सादरीकरण

हिंदी विभाग

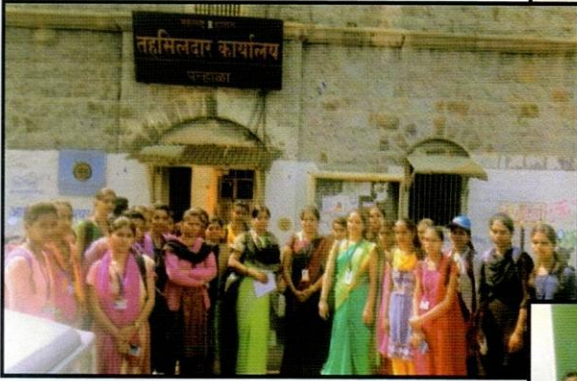

- ◀ हिंदी दिवस २४ सप्टेंबर २०१८ प्रसंगी
मार्गदर्शन करताना
प्रा. डॉ. संदीप किर्दत

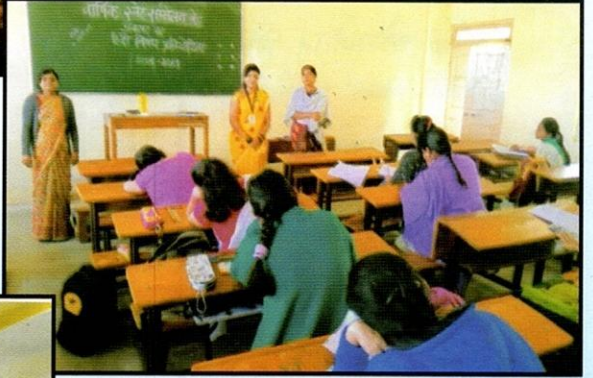
- ◀ 'विज्ञापन और हिंदी भाषा'
या विषयावर मार्गदर्शन करताना
प्रा. डॉ. सुनील बनसोडे

- ◀ स्थानिक स्वराज्य संस्था
तहसिलदार कार्यालय पन्हाळा
येथे शैक्षणिक भेट

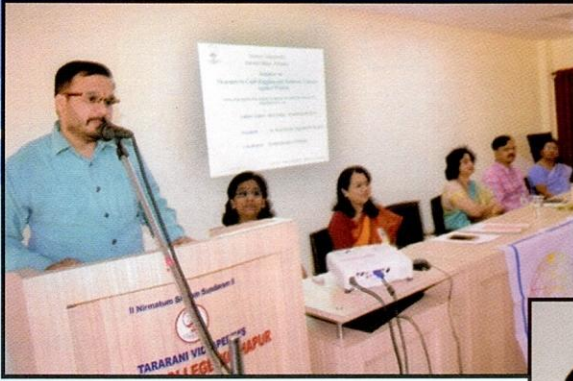
- ◀ हिंदी निबंध लेखन
स्पर्धा

- ◀ भोगावती महाविद्यालय
ग्रंथालयास भेट

अंतर्गत तक्रार निवारण समिती व सामाजिक समस्या जाणिव जागृती समिती

- ◀ 'रिंगिंग प्रतिबंधक व महिला अत्याचार' या विषयावर मार्गदर्शन करताना मा. न्यायमूर्ती श्री. उमेशचंद्र मोरे

वाहन परवाना शिबीर ▶

- ◀ हॅडी क्राफ्ट शॉर्ट टर्म कोर्स

बेटी बचाव अभियानांतर्गत
स्त्री विशेषांक उद्घाटन समारंभ ▶

- ◀ निबंध लेखन स्पर्धा
'बेटी बचाव बेटी पढाव'

निसर्ग मंडळ व आर्ट सर्कल

◀ 'पर्यावरण वाचवा'
पोस्टर प्रदर्शन

वाढदिवशी महाविद्यालयास
रोप प्रदान उपक्रम ▶

◀ 'एनर्जी कन्झर्वेशन' या विषयावर
व्याख्यान देताना श्री. अमर साळोखे (नेदरलँड)

मूकनाट्य सादरकरण ▶

◀ मूकनाट्य स्पर्धेतील
सहभागी विद्यार्थिनी

कराओके सिंगिंग स्पर्धा ▶

स्टाफ वेलफेअर कमीटी शुभेच्छा समारंभ

◀ प्राचार्य डॉ. जे. बी. पाटील

प्रा. सौ. साधना माने (गावडे) ▶

◀ प्रा. सौ. एस. डी. नांद्रेकर

प्रा. श्रीमती कविता बागवे ▶

◀ प्रा. श्री. एन. एस. शिरोळकर

अर्थशास्त्र विभाग

‘वाढती लोकसंख्या व अन्न प्रक्रिया’
या विषयावरील भिती पत्रकाचे प्रदर्शन

‘शिक्षक दिन’ प्रसंगी
मनोगत व्यक्त करताना
विद्यार्थिनी

जागतिक लोकसंख्या दिना निमित्ताने
आयोजित व्याख्यानात विचार मांडताना
श्री. शशिकांत पंचगल्ले

बेटी बचाव बेटी पढाव
कार्यक्रमात मार्गदर्शन करताना
न्यायमूर्ती मा. उमेशचंद्र मोरे

कॉमर्स विभाग

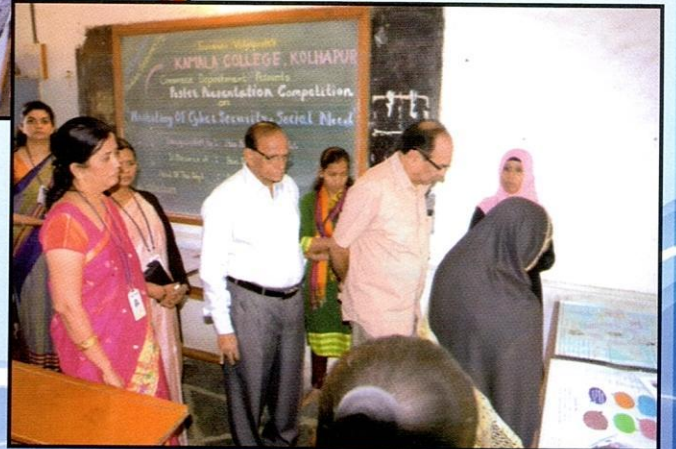
◀ 'गुंतवणूक साक्षरता' या विषयावर
व्याख्यान - मार्गदर्शन
श्री. पी. जी. शेखर बँक ऑफ बडोदा

'स्मॉल इंडस्ट्री डे'
निमित्त भिती पत्रकाचे
प्रदर्शन ▶

◀ 'सायबर सेक्युरिटी'
या विषयावरील
पोस्टर प्रदर्शन

पोस्टर सादरीकरण
स्पर्धा ▶

समाजशास्त्र विभाग

'महिलांवरील हिंसाचार' या विषयावरील व्याख्यान मार्गदर्शक प्राचार्य डॉ. क्रांतिकुमार पाटील कार्यकारी अध्यक्ष ताराराणी विद्यापीठ, कोल्हापूर

शैक्षणिक भेट - स्थळ 'सीमा बायोटिक टिश्यू कल्चर' केळी प्रयोग शाळा व नर्सरी, तळसंदे

शैक्षणिक भेट - स्थळ बॅरिस्टर बाळासाहेब खर्डेकर ग्रंथालय शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

शैक्षणिक भेट - स्थळ बालकल्याण संकुल कोल्हापूर

भित्तीपत्रकाचे सादरीकरण
विषय - महिलांवरील अत्याचार

भित्तीपत्रकाचे सादरीकरण
विषय - प्लास्टिकबंदी आणि पर्यायी साधनांचा वापर आणि जागृती

भित्तीपत्रकाचे सादरीकरण
विषय - आपला राष्ट्रध्वज आपला अभिमान

भित्तीपत्रकाचे सादरीकरण
विषय - तरुणांमधील वाढती व्यसनाधिनता : एक समाशास्त्रीय चिंतन

बी. सी. ए. विभाग

◀ पी.सी. असेंबली दोन दिवसीय वर्कशॉप
मार्गदर्शक - श्री. संजय हेरुड

‘प्रोजेक्ट गायडन्स’ सेमिनार
मार्गदर्शक - श्रीमती अनुजा जोशी

◀ पी.एच.सी. प्रोग्रॅमिंग सेमिनार
मार्गदर्शक - दिव्या गांधी

शैक्षणिक भेट - मारपो प्रा. लि. ▶

◀ पालक सभा
मार्गदर्शक - प्राचार्य डॉ. जे. बी. पाटील

‘डाटा सायन्स’ सेमिनार
मार्गदर्शक - दिपाली पाटील

अहवाल विभाग

अनुक्रमणिका

१. क्रीडा अहवाल
२. राष्ट्रीय छात्र सेना (N.C.C.)
३. राष्ट्रीय सेवा योजना (N.S.S.)
४. बी.सी.ए. विभाग आणि
५. करिअर मार्गदर्शन व समुपदेशन कक्ष
६. बॅचलर ऑफ व्होकेशन (रिटेल मॅनेजमेंट अँड आय.टी.)
७. बी. व्होक फूड प्रोसेसिंग अँड मॅनेजमेंट
८. स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन समिती
९. आंतरराष्ट्रीय चर्चासत्र
१०. अंतर्गत गुणवत्ता हमी कक्ष
११. अग्रणी महाविद्यालय योजना
१२. गृहशास्त्र विभाग
१३. प्राध्यापक प्रबोधिनी समिती
१४. सामाजिक स्वास्थ्य जाणीव जागृती समिती
१५. क्रांतिवीर रंगरावदादा पाटील ग्रंथालय
१६. कॉमर्स फोरम
१७. इंग्लिश फोरम
१८. आर्ट सर्कल
१९. निसर्ग व पर्यावरण संरक्षण जाणीव जागृती मंडळ
२०. गुंजारव-भित्तिपत्रक
२१. हिंदी साहित्य मंडळ
२२. मराठी वाङ्मय आणि वादविवाद मंडळ
२३. शिक्षक पालक संघ
२४. सामाजिक समस्या जाणीव जागृती समिती
२५. अंतर्गत तक्रार निवारण समिती
२६. अर्थशास्त्र मंडळ
२७. लोकसंख्या शिक्षण मंडळ
२८. फोरम ऑफ फ्री एन्टरप्राइज मुंबई
२९. सामाजिक शास्त्र मंडळ
३०. अंधश्रद्धा निर्मूलन समिती
३१. विवेक वाहिनी समिती
३२. साक्षरता अभियान
३३. तक्रारनिवारण समिती
३४. विद्यार्थीनी कल्याण निधी विभाग
३५. मा.सौ. मंगल मल्लिकार्जुन कोरी शिष्यवृत्ती विभाग
३६. मोफत सायकल वाटप योजना
३७. वसतिगृह व रॅगिंग प्रतिबंधक समिती
३८. वार्षिक दिन
३९. सांस्कृतिक विभाग
४०. पी. जी. पी. जी. डिप्लोमा इन योगा थेरपी
४१. एम. ए. योगशास्त्र
४२. यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ पदवी आणि पदव्युत्तर अभ्यास केंद्र
४३. मानसशास्त्रीय समुपदेशन कक्ष
४४. कौशल्य व उद्योजकता विकास केंद्र
४५. शिस्त समिती
४६. करिअर ओरिएन्टेड कोर्सेस समिती
४७. संशोधन कक्ष
४८. नवमतदार नोंदणी/मतदार साक्षरता समिती
४९. स्कॉलरशिप समिती
५०. समाजशास्त्र मंडळ
५१. पदवी प्रमाणपत्र वितरण समारंभ
५२. मॅटारिंग सेल
५३. समान संधी कमिटी - दिव्यांग व्यक्ती
५४. ग्राहक जागृती विभाग

* क्रीडा अहवाल *

सिनियर विभागाच्या संघाने शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर झोन व इंटरझोन स्तरावर बॉस्केट बॉल, फूटबॉल, सॉफ्टबॉल, क्रिकेट, टेबल, ज्युदो, तायक्रांदो, योगा, कुस्ती स्पर्धेमध्ये भाग घेतला.

क्रिकेट स्पर्धेत इंटरझोनमध्ये द्वितीय क्रमांक प्राप्त झाला. आंतरविद्यापीठ स्पर्धेमध्ये संयोगिता निवाडे, शितल संकपाळ व तेजस्विनी काकणे यांची निवड होवून या सहभागी झाल्या. फूटबॉल संघाने तृतीय क्रमांक घेवून आंतर विद्यापीठ स्पर्धेत आकांक्षा सुर्यवंशी, ऋतुजा सुर्यवंशी, तेजस्विनी पाटील व भक्ती पवार यांची निवड होवून या सहभागी झाल्या. ऑलइंडिया आंतर विद्यापीठ तायक्रांदो स्पर्धेत धनश्री दातार सहभागी झाली. सॉफ्टबॉल आंतरविद्यापीठ स्पर्धेत मुस्कान गोलंदाज, प्रतिक्षा कांबळे या सहभागी झाल्या. पूजा वाडकर व धनश्री तामपूरे यांची युनिव्हर्सिटी सॉफ्टबॉल कॅम्पकरीता निवड झाली होती.

कोमल जाधवने ५० किलो गटात कुस्तीमध्ये प्रथम क्रमांक व ज्युदो ४६ किलो गटात प्रथम क्रमांकाने व राज्यस्तर स्पर्धेत मिळविला. आंतर विद्यापीठ क्रिकेट स्पर्धेत संयोगिता निगडे, विमल संकपाळ व तेजस्विनी काकुबी यांनी बेस्ट क्रिकेट अवार्ड मिळविला. तसेच आंतर विभागीय टेबल टेनिस, फूटबॉल, सॉफ्टबॉल स्पर्धेत सिनियर संघाने तृतीय क्रमांक मिळविला. धनश्री दातारने तायक्रांदो आंतर विभागातील स्पर्धेत प्रथम क्रमांक मिळविला तर ज्योति डोईफोडेने कराटे स्पर्धेत प्रथम क्रमांक मिळविला. अस्मा कुरणने मॅरेथॉन स्पर्धेत भाग घेतला.

ज्युनियर विभागाच्या संघाने फूटबॉल, स्कॅश, कबड्डी व अॅथलेटिक्स स्पर्धेत भाग घेतला. फूटबॉल संघाला जिल्हास्तर स्पर्धेत उपविजेतेपद मिळाले तर स्कॅश संघाची विभागीय स्पर्धेकरीता निवड झाली. शिवानी फडतरेची फूटबॉल स्पर्धेत व सिद्धी झुंजे अॅथलेटिक्स स्पर्धेत राष्ट्रीयस्तरावर सहभागी झाली. तीचे अॅथलेटिक्सचे इव्हेंट १०० मी, २०० मी धावणे होते. सिद्धी झुंजे ही राज्यपातळीवरील अॅथलेटिक्स मीट मध्ये १०० मी धावणे, २०० मी धावणे, ४०० मी धावणे या इव्हेंटमध्ये प्रथम क्रमांकावर होती. या सर्व ज्युनियर विभागाच्या खेळाडूंना मार्गदर्शन व प्रोत्साहन क्रीडा शिक्षक श्री रघू पाटील सर यांनी दिले.

ताराराणी विद्यापीठाचे कार्यकारी अध्यक्ष मा. डॉ. क्रांतिकुमार पाटीलसर व संस्थेचे सेक्रेटरी मा. श्री प्राजक्त पाटील सर यांचे विजयी खेळाडूंना वेळोवेळी मार्गदर्शन व प्रोत्साहन लाभले. तसेच कमला कॉलेजचे माजी प्राचार्य मा. जे. बी. पाटील व प्रभारी प्राचार्य डॉ. तेजस्विनी मुडेकर यांचे प्रोत्साहन लाभले. याचे सहकार्याने क्रीडा विभाग प्रगतीकडे वाटचाल करित आहे.

डॉ. सुनिता मा. काळे
विभाग प्रमुख

* राष्ट्रीय छात्र सेना (N.C.C.) अहवाल *

"Unity and Discipline" हे ब्रिद वाक्य अनुसरून

शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९ या सालातील एन. सी. सी मध्ये देण्यात आलेल्या प्रशिक्षण व त्याच्या आधारे कमलाच्या कॅडेटसनी घेतलेली भरारी उल्लेखनीय आहे.

अ) शैक्षणिक प्रगती :

राष्ट्रीय छात्रसेनेच्या 'बी' प्रमाणपत्र परीक्षेमध्ये १२ कॅडेटस् उत्तीर्ण झाल्या तर 'सी' प्रमाणपत्र परीक्षेत २८ कॅडेटस् उत्तीर्ण झाल्या. कॉलेजच्या या दोन्ही परीक्षेचा निकाल १००% लागला.

ब) राष्ट्रीय स्तरावरील कॅम्पमधील सहभाग :

* दि. १० जून ते २० जून मध्ये योगा प्रशिक्षणाचा कार्यक्रम राबविण्यात आला. दि. २१ जून २०१८ आंतरराष्ट्रीय योगा दिवसाच्या सोहळ्याला कॉलेजच्या ५० कॅडेटस्नी सामुहिक प्रात्यक्षिके केली या कार्यक्रमास ६ MAH GIRL BN (NCC Kop.). बटालियनचे अधिकारी उपस्थित होते. * दि. १५ नोव्हेंबर ते २४ नोव्हेंबर २०१८ या कालावधीत आयोजित (Advance Leadership Camp) जोरहाट आसाम येथे आपल्या महाविद्यालयातील CPL धनश्री पाटील, विद्या पाटील, Cdt. मृणालिनी कांबळे यांची निवड झाली. या कॅम्पमध्ये महाराष्ट्र संघाचा द्वितीय क्रमांक आला.

क) राज्य स्तरावरील कॅम्पमधील सहभाग :

* दि. २ जुलै ते दि. ११ जुलै २०१८ या कालावधीत कोल्हापूर येथे आयोजित प्री. थल सैनिक कॅम्प (PRE-TSC) मध्ये कॉलेजच्या चार कॅडेटस् सहभागी झाल्या होत्या. * दि. १८ जुलै ते दि. २७ जुलै २०१८ या कालावधीत कोल्हापूर येथे आयोजित थल सैनिक कॅम्प I & II साठी SGA स्नेहल हुक्कीरे, SGA ज्योती बंके, Cdt शिवाजी जाधव यांची निवड झाली. * दि. २८ जुलै ते दि. ६ ऑगस्ट २०१८ या कालावधीत झालेल्या थल सैनिक कॅम्प IV साठी ही निवड झाली होती. SGA स्नेहल हुक्कीरे आणि SGA ज्योती बंके यांची TSC-IGC अहमदनगर येथे झालेल्या कॅम्पसाठी निवड झाली होती. या कॅम्पमधील झालेल्या विविध स्पर्धामधील Juding Distance and Field या स्पर्धेमध्ये SGA स्नेहल हुक्कीरे हिला गोल्ड मेडल मिळाले. * TSC-CAI - I अहमदनगर येथे झालेल्या कॅम्पसाठी SGA ज्योती बंके हिची निवड झाली. * दि. २८ सप्टेंबर ते दि. ७ ऑक्टोबर कोल्हापूर येथे झालेल्या प्रि आर.डी.सी. कॅम्प साठी ५ कॅडेट्सी निवड झाली होती. * दि. ९ ऑक्टोबर ते दि. १८ ऑक्टोबर कोल्हापूर येथे झालेल्या आर.डी.सी.-१ या कॅम्पसाठी ३ कॅडेट्सी SGA स्नेहल हुक्कीरे, L-CPL संयोगी जाधव व Cdt. शुभांगी चौगुले यांची निवड झाली. * दि. ३ नोव्हेंबर ते दि. १२ नोव्हेंबर पुणे येथे झालेल्या IGC - RDC या कॅम्पसाठी Cdt. शुभांगी चौगुले हिची सांस्कृतिक विभागातून निवड झाली होती. * दि. २२ डिसेंबर ते दि. २ जानेवारी या कालावधीत आयोजित PRE-MENU NAVEL CAMP रत्नागिरी येथे झालेल्या कॅम्पसाठी ANO ऑफिसर रनचार्ज म्हणून मेजर वर्षा साठे यांची नेमणूक झाली होती.

ड) कोल्हापूर ग्रुपस्तरावरील कॅम्पमधील सहभाग व इतर सहभाग :

* दि. १५ ऑगस्ट २०१८ रोजी 'स्वतंत्रता दिवस' समारंभात कॉलेजच्या सर्व एन. सी. सी. कॅडेटस् ध्वजवंदनासाठी उपस्थित झाल्या. प्रथम वर्षाच्या कॅडेटस्नी शपथ ग्रहण केली. २६ जानेवारी २०१९ प्रजासत्ताक दिन तसेच सोहळ्याच्या पथसंचलनात सर्व कॅडेट सहभागी झाल्या. * दि. २ जुलै ते ११ जुलै २०१८ मध्ये कोल्हापूर येथे आयोजित ATC (Annual Training Comp) मध्ये कॉलेजच्या १० कॅडेटस् सहभागी झाल्या. * दि. ४ जानेवारी २०१९ ते १३ जानेवारी २०१९ या कालावधीत कोल्हापूर येथे ATC (Annual Training Comp) मध्ये कॉलेजच्या ८ कॅडेटस् सहभागी झाल्या.

* दि. २९ जानेवारी २०१९ रोजी शिवाजी विद्यापीठ लिड कॉलेज स्कीम अंतर्गत "Self-defence" एकदिवसीय कार्यशाळा घेऊन सर्व कॅडेटसना "Self-defence" प्रशिक्षण देण्यात आले. * दि. २८ मे २०१८ रोजी सर्व कॅडेटस्नी फायरिंगचे प्रशिक्षण व टेन्ट पिचिंगचे प्रशिक्षण घेतले.

इ) सामाजिक कार्यातील सहभाग

* दि. १ जुलै २०१८ रोजी कमला कॉलेजच्या परिसरामध्ये कॉलेजच्या कॅडेटस्नी वृक्षारोपण केले. तसेच दि. ५ जून २०१८ रोजी सर्व कॅडेटस्नी एन. सी. सी. भवन परिसरात वृक्षारोपण केले. * दि. १ नोव्हेंबर ते दि. १० नोव्हेंबर या कालावधीत झालेल्या धनुर्विद्या प्रशिक्षणात (Atchary Training) १० कॅडेटस् सहभागी झाल्या. * दि. २२ ऑक्टोबर ते २४ ऑक्टोबर रोजी झालेल्या Parajumping Training मध्ये ४ कॅडेटस् सहभागी झाल्या होत्या. * दि. २१ सप्टेंबर २०१८ रोजी कोल्हापूर शहरातील मध्यवर्ती बस स्थानकाची स्वच्छता मोहीम स्वच्छ भारत अभियान अंतर्गत एन. सी. सी. कॅडेटस्नी राबवली होती. * दि. ८ डिसेंबर २०१८ रोजी सर्व कॅडेटस्नी कॉलेज परिसरामध्ये स्वच्छता

मोहिम राबवली. * राजारामपूरी पोलीस स्टेशन अंतर्गत निर्भया पथकात चार कॅडेट कार्यरत आहेत. * दि. २ मार्च २०१९ रोजी मतदान जागृती कार्यक्रमात बिंदू चौक येथे मानवी साखळी करून EVM मशिनवर मतदान कसे करायचे याबद्दल माहिती देण्याचे कार्य सर्व NCC कॅडेट्स केले. * पल्स पोलिओ अभियान, वॉटर डे, वर्ल्ड अर्थ अवर २०१९ "Give up to Give back" या मध्ये सर्व कॅडेट सहभागी झाल्या. * ३ डिसेंबर २०१८ अपंगासाठी मतदान जागृती संदर्भात माहिती व दिव्यांग मतदारांसाठी सेवा सुविधा कशाप्रकारे आहे या जागृती अभियानात सर्व कॅडेट सहभागी झाल्या. * दि. ८ फेब्रु. २०१९ रोजी सुरक्षा सप्ताहानिमित्त आर. टी. ओ. श्री. जितेन्द्र पाटील यांचे "रस्ता वाहतुक नियम व सुरक्षा" या विषयावर व्याख्यान करण्यात आले.

* वार्षिक पुरस्कार

सन २०१८-१९ या शैक्षणिक वर्षात दिला जाणारा कमला कॉलेजची राष्ट्रीय स्तरावरील 'उत्कृष्ट छात्र सैनिक' पुरस्कार SGT संयोगी धनाजी जाधव व राज्य स्तरावरील कामगिरी बद्दल 'उत्कृष्ट छात्र सैनिक' पुरस्कार SGT स्नेहल संजय हुक्कीरे यांना देण्यात आला.

* विशेष उल्लेखनीय पुरस्कार

* कॉलेजची NCC कॅडेट SUO शुभांगी मधुकर घराळे हिला दिल्ली येथील डायरेक्टर जनरल मार्फत NCC मधील भरीव योगदानाबद्दल देण्यात येणारे D. G. Commandation कार्ड प्राप्त झाले. आज पर्यंत तिने २० NCC चे विविध कॅम्पमध्ये सहभाग घेतला तसेच दिल्ली येथील प्रजासत्ताक संचलनामध्ये सहभागी होती. * कॉलेजच्या NCC ऑफिसर मेजर वर्षा साठे यांना D.G. N.C.C दिल्लीकडून नुकतेच 12 Year Long Medal प्राप्त झाले या आधीही त्यांना 7 Year Long Seva Medal प्राप्त झाले आहे. * शिवाजी विद्यापिठातर्फे देण्यात येणारी NCC Best Cadet सन २०१७-१८ करिता "The Capt Jaysing George 'A' Jadhav Memorial Price Rs. 1600/-" व सर्टिफिकेट SVO शुभांगी मधुकर घराळे हिला प्राप्त झाले आहे. * दि. ८ मार्च ते २२ मार्च २०१९ दरम्यान महाराष्ट्र शासनाकडून देण्यात आलेल्या नैसर्गिक आपत्तीच्या काळात मदत व बचाव कार्य कशाप्रकारे करायचे ह्याचे प्रशिक्षण देशातील पहिल्या ५० मुलींना देण्यात आले. हे बचाव पथक भारतातील पहिलेच मुलींचे पथक असून त्यातून "आपदा सखी" महिला रेस्कूपथकाची स्थापन झाली. या पथकात कॉलेजच्या ८ कॅडेट्सची निवड झाली. व त्यांनी हे खडतर प्रशिक्षण पूर्ण केले. यातील ४ कॅडेटची प्रशिक्षक म्हणून नेमणूक झाली. SGT सुवर्णा कांबळे, कॅडेट तिहारिका राऊत, कॅडेट तेजश्री सुतार, कॅडेट आश्विनी काताळे, कॅडेट श्रद्धा पाटील, कॅडेट प्रज्ञा पवार, कॅडेट प्रियांका आंबेकर, कॅडेट मेघा शिंदे यांनी कॉलेजला हा बहुमान प्राप्त करून दिला.

कॉलेजच्या या NCC विभागातील सर्व कॅडेटसना वेळोवेळी सतत सहकार्य व मार्गदर्शन कॉलेजचे प्राचार्या डॉ. जे. बी. पाटील यांचेकडून मिळाले तसेच ताराराणी विद्यापिठाचे कार्यकारी अध्यक्ष डॉ. क्रांतिकुमार पाटील यांचेही मोलाचे मार्गदर्शन मिळाले.

मेजर प्रा. श्रीमती वर्षा पिनाकीन साठे
एन.सी.सी. विभाग प्रमुख

* राष्ट्रीय सेवा योजना *

* विशेष श्रमसंस्कार शिबीर

आमच्या कमला कॉलेजच्या राष्ट्रीय सेवा योजनेचे विशेष श्रमसंस्कार शिबीर मौजे-पडवळवाडी ता. करविर, जि. कोल्हापूर येथे संपन्न झाले. या शिबीराचा कालावधी दिनांक २/१/२०१८ ते दिनांक ८/१/२०१८ असा होता. या शिबीराचे उद्दिष्ट 'स्वच्छ भारत-स्वस्थ भारत अभियान' असे होते. या शिबीर कालावधीमध्ये केलेल्या कामाचा अहवाल पुढील प्रमाणे आहे.

* मंगळवार, दिनांक २/१/२०१८ रोजी सकाळी शिबीर छावणीकडे प्रयाण केले. शिबीर स्थळाची स्वच्छता व कार्यक्रमाची पूर्व तयारी करून सकाळी ११०.०० वाजता मा. सरपंच सौ. अक्काताई व्हरकटे यांच्या हस्ते उद्घाटन झाले. या प्रसंगी उपसरपंच सौ. सुमन रांजगवे तसेच ग्रामपंचायत सदस्य व शिक्षक वृंद उपस्थित होते. दूपारच्या सत्रामध्ये राष्ट्रीय सेवा योजना व समाज विकास या विषयावर चर्चासत्र आयोजित करण्यात आले. यामध्ये विद्यार्थिनी व ग्रामस्थ सहभागी झाले. * बुधवार, दिनांक ३/१/२०१८ रोजी सकाळच्या सत्रामध्ये मौजे पडवळवाडी मधिल वरची वाडी मधिल रस्त्यांची स्वच्छता केली व सांडपाण्याचा निचरा केला. दूपारच्या सत्रामध्ये सकारात्मक जिवनशैली या विषयावर श्री. अनिल चौगळे यांचे व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. * गुरुवार, दिनांक ४/१/२०१८ रोजी सकाळच्या सत्रामध्ये खालचीवाडीतील रस्त्यांची स्वच्छता करून सांडपाण्याचा निचरा केला. दूपारच्या सत्रामध्ये 'गिरिभ्रमण व निसर्गाचे संवर्धन' या विषयावर श्री संजय पाटील यांचे व्याख्यान आयोजित केले. * शुक्रवार, दिनांक ५/१/२०१८ रोजी सकाळच्या सत्रामध्ये गावातील मुला-मुलींच्या प्रमाणाचे सर्वेक्षण केले. या सर्वेक्षणामध्ये आम्हांला असे आढळून आले कि, १०० मुलांपाठीमागे ७८ मुली असे विषम प्रमाण आहे. ही गोष्ट चिंताजनक आहे. हे गावचे सरपंच, उपसरपंच व सदस्यांच्या निर्दशनास आणून दिले. त्याचप्रमाणे वृद्धांची देखभाल कुटुंबियांन कडून कशी केली जाते याबद्दल सर्वेक्षण केले. त्यामध्ये ८०% वृद्धांनी कुटुंबियांन कडून केल्या जाणाऱ्या देखभालबद्दल समाधान व्यक्त केले. तर २०% वृद्धांनी असमाधान व्यक्त केले ही गोष्ट गावातील मान्यवरांच्या लक्षात आणून दिली. दूपारच्या सत्रामध्ये शाळेतील मुलांच्या 'माता-पालकांचा मेळावा' आयोजित करण्यात आला. त्यामध्ये प्राचार्या, डॉ. सौ. विद्या साळोखे यांचे व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. त्याप्रसंगी त्यांनी मातांनी आपले आरोग्य कसे राखावे, मुलांचे संगोपन कसे राखावे, तसेच स्त्रीभ्रुण-हत्या हि समाजासाठी किती घातक व अमानुष आहे हे माता पालकांना पटवून दिले. तसेच १० वी नंतर कोण-कोणत्या क्षेत्रात करियर संधी आहे त्या बद्दल मार्गदर्शन केले. * शनिवार, दिनांक ६/१/२०१८ रोजी सकाळच्या सत्रामध्ये यमाईदेवी परिसरातील वृक्षांना आळी करून पाणी दिले. व तो परिसर स्वच्छ केला. दूपारच्या सत्रामध्ये ३.०० वाजता प्रथम एज्युकेशन फौंडेशन मुंबई यांच्या वतिने सौ. नंदा रोकडे व सौ. मनिषा कांबळे यांचे 'रोजगार मित्र' या संकल्पनेवर व्याख्यान झाले. त्यानंतर त्यांनी आमच्या विद्यार्थिनींना या संकल्पनेचे सदस्य करून घेतले. सायंकाळी ठिक ७.०० वाजता तणावमुक्त आनंदी जीवन या विषयावर प्रा. व्ही. डी. तडसरे यांचे व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. * रविवार, दिनांक ७/१/२०१८ रोजी सकाळच्या सत्रामध्ये मौजे पडवळवाडी येथे 'प्लॅस्टिक मुक्त गाव' हि माहिम राबविण्यात आली. त्यामध्ये स्वयंसेविकांनी गावातील प्लॅस्टिक एकत्र करून त्यांची योग्य ती विल्हेवाट लावण्यात आली. दूपारच्या सत्रामध्ये प्रा. डॉ. हरिभाऊ वनमोरे यांचे राष्ट्रीय सेवा योजनेतून स्व व्यक्तिमत्व विकास या विषयावर व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. * सोमवार, दिनांक ८/१/२०१८ रोजी सकाळच्या सत्रामध्ये शाळेचा परिसरातील झाडांना आळी करून पाणी घातले व शिबीर स्थळाची स्वच्छता केली. दूपारच्या सत्रामध्ये सांस्कृतिक कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले त्यामध्ये स्वयंसेविका प्राथमिक शाळेमधिल विद्यार्थी व विद्यार्थिनी, शिक्षकवृंद व ग्रामस्थ सहभागी झाले. या नंतर सायंकाळी ६.०० वाजता मा. सरपंचाच्या अध्यक्षतेखाली शुभेच्छा समारंभ झाला व त्यानंतर शिबीरार्थिनी ग्रामस्थांचा निरोप घेतला.

वरिल उपक्रमांबरोबरच अंधश्रद्धा निर्मुलन, स्त्री आरोग्य, जलसंवर्धन, महिला सबलीकरण व सक्षमीकरण असे विविध प्रकल्प राबवण्यात आले. या शिबीरासाठी ताराराणी विद्यापिठाचे कार्यकारी अध्यक्ष मा. डॉ. क्रांतिकुमार पाटील यांचे मार्गदर्शन व प्रेरणा मिळाली तसेच गावचे सरपंच सर्व सदस्य इतर मान्यवर, शाळेचे मुख्याध्यापक व शिक्षक यांचे मोलाचे सहकार्य लाभले.

* नियमित कार्यक्रम

आमच्या कमला महाविद्यालयात राष्ट्रीय सेवा योजना १९८४ पासून कार्यरत आहेत. या योजनेमध्ये २०० स्वयंसेविका सहभागी आहेत. तसेच यामध्ये दोन कार्यक्रम अधिकारी आणि चार समिती सदस्य सहभागी आहेत. या योजनेअंतर्गत २०१८-२०१९ या शैक्षणिक वर्षात आमच्या स्वयंसेविकांनी पुढील उपक्रम राबविले.

* सन २०१८ च्या पावसाळ्यात १ जुलै, २०१८ रोजी १३ कोटी वृक्ष लागवडी अंतर्गत कमला महाविद्यालयाच्या परिसरात राबविण्यात आला. * १५/७/२०१८ रोजी पडवळवाडी गावातील पिण्याचा पाण्याचा टाकीभोवती स्वच्छता केली. आणि 'स्वच्छ भारत अभियान' विषयी गावकऱ्यांना माहिती दिली. * १५/७/२०१८ रोजी दत्तक खेडे मौजे पडवळवाडी येथील प्लॉस्टिक गोळा करून प्लॉस्टिक मुक्त पडवळवाडी हा उपक्रम राबविला. * १४/८/२०१८ रोजी महाविद्यालयाच्या परिसरातील तणाचे निर्मूलन केले आणि परिसर स्वच्छ केला. * २६/८/२०१८ रोजी पडवळवाडी येथील गटारांची स्वच्छता करून सांडपाण्याचा निचरा केला. लोकांना अंधश्रद्धा न पाळण्याविषयी समुपदेशन केले. * २/९/२०१८ रोजी पडवळवाडीतील ग्रामस्थांना कॅशलेस इंडियाचे महत्त्व तसेच साक्षरतेचे महत्त्व पटवून दिले. * १६/९/२०१८ रोजी यमाईदेवी परिसरातील झाडांना पाणी घातले. * २४/९/२०१८ रोजी राष्ट्रीय सेवा योजना दिनानिमित्त स्वच्छता करण्यात आली. आमच्या विद्यार्थिनींनी शाहू टर्मिनिस् परिसरातील झाडलोट केली. * २ ऑक्टोबर २०१८ 'महात्मा गांधी' यांच्या १५० व्या जयंतीनिमित्त वर्षभर विविध कार्यक्रम राबविले त्यामध्ये महाविद्यालयातील स्वच्छता, बीसीए लॅबची स्वच्छता, हॉस्टेल परिसरातील स्वच्छता केली. महात्मा गांधी जयंती साजरी केली. * १७/१०/२०१८ रोजी कॉलेज परिसराची स्वच्छता केली. १३/१०/२०१८ रोजी आपत्ती व्यवस्थापनाच्या बाबतीत मार्गदर्शन केले. * ८/३/२०१९ रोजी मौजे पडवळवाडी येथे माता-पालक मेळावा आयोजित केला. यावेळी ४०० हून अधिक पालकांनी सहभाग घेतला. प्राचार्य हरिभाऊ वनमोरे आणि डीवाएसपी पंढरीनाथ मांदरे यांनी मार्गदर्शन केले. यावेळी सरपंच अक्काताई व्हरकटे, सुनिल अतिग्रे, मुख्याध्यापक संजय नलवडे आणि पालक हजर होते.

प्रा. अनिल घस्ते, प्रा. डॉ. सुजय पाटील
कार्यक्रम अधिकारी

प्रा. रेखा पंडित, प्रा. रजनी कारदगे, प्रा. तृप्ती माने, प्रा. विकास नाईक
सहाय्यक सदस्या

* बी. सी. ए. विभाग *

शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९ मध्ये विद्यार्थिनीच्या सर्वांगीण विकासासाठी बी.सी. ए विभागामार्फत विविध कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले.

* शिक्षक व विद्यार्थिनी यांच्यातील शैक्षणिक संवाद सुलभ व्हावा यासाठी "Google classroom" या "Virtual Classroom" ची मदत घेण्यात येते. * दि. ३१ जुलै २०१८ रोजी "Project Guidance" या विषयावर प्रतिभा कॉम्प्युटरच्या सौ. अनुजा जोशी यांचे व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. * "Engineer's Day" निमित्त "Cyber Crimes" या विषयावरती बी. सी. ए. विभागाच्या विद्यार्थिनींनी भितीपत्रक सादर केले. * दि. २३ ऑगस्ट २०१८ रोजी "PHP Programming" या विषयावरती IIT कोल्हापूर कु. दिव्या गांधी यांची व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. * दि. २५ ऑगस्ट २०१८ रोजी विभागांतर्गत पालक व महाविद्यालय यांच्यात सुसंवाद साधण्यासाठी पालक मेळाव्याचे आयोजन करण्यात आले. * दि. ४ सप्टेंबर २०१८ रोजी दोन दिवसीय "PC Assembly" कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले. या कार्यशाळेसाठी IIT चे श्री. सुजय हेरवाडे यांचे मार्गदर्शन लाभले. * दि. १२ जानेवारी-२०१९ रोजी विभागांतर्गत "Mapro Pvt Ltd" येथे शैक्षणिक सहलीचे आयोजन करण्यात आले. * दि. ६ फेब्रुवारी २०१९ रोजी "Data Science" या विषयावर न्यु कॉलेजच्या सौ. दिपाली पाटील यांचे व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. * आमच्या विभागातर्फे इतर महाविद्यालयांमध्ये होणाऱ्या आंतर महाविद्यालयीन स्पर्धेमध्ये सहभागी होण्यासाठी विद्यार्थिनींनी प्रोत्साहित केले जाते. आणि अश्या स्पर्धेमध्ये विद्यार्थिनींनी यशही मिळवलेले आहे. * TSEIGC अहमदनगर येथे झालेल्या राज्यस्तरीय कॅम्प मध्ये कु. स्नेहल हुक्कीरे यांनी "Judging Distance And Field Signals" या स्पर्धेत "सुवर्णपदक" मिळवले. * भारती विद्यापीठातर्फे आयोजित

केलेल्या "IMK-TECHFEST 2019" या स्पर्धेअंतर्गत मुलींनी मिळवलेले यश पुढीलप्रमाणे :- कु. प्रियांका रावल, कु. वृषाली भोसले यांना "LUDOKING" या स्पर्धेमध्ये प्रथम क्रमांक मिळाला. कु. श्रद्धा माने, कु. अपूर्वा खरे यांनी "TECH - QUIZ" या स्पर्धेत द्वितीय क्रमांक मिळविला.

वरील सर्व उपक्रमांना ताराराणी विद्यापीठाचे कार्यकारी अध्यक्ष मा. प्राचार्य डॉ. क्रांतिकुमार पाटील, माजी प्राचार्य डॉ. जे. बी. पाटील व प्रभारी प्राचार्या डॉ. टी. बी. मुडेकर मंडम यांचे मार्गदर्शन लाभले.

बी. सी. ए. विभाग प्रमुख
श्रीमती विद्या बडदारे

* करिअर मार्गदर्शन मानसशास्त्रीय समुपदेशन *

महाविद्यालयामधील विद्यार्थिनींसाठी करिअर मार्गदर्शन व समुपदेशन विभाग कार्यरत आहे. महाविद्यालयामधील विद्यार्थिनींच्या अभिरुची व्यक्तिमत्त्वातील विशेष गुण ओळखण्यासाठी शोधिका तयार केलेली असून तिच्यामार्फत विद्यार्थिनींच्या आवडीचा अभ्यास करून त्यांना करिअरच्या वाटा व संधी विषयी मार्गदर्शन केले जाते. या वर्षी स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन शिबीर आयोजित केले होते त्याचा लाभ विद्यार्थिनींनी घेतला.

मानसशास्त्रीय समुपदेशनामध्ये विद्यार्थिनींच्या मानसिक समस्या, भावनिक समस्या, नकारात्मक विचार, अभ्यासाच्या चांगल्या सवयी, स्मरण भीती चिंता' या संदर्भात समुपदेशन केले जाते.

समिती प्रमुख
प्रा. अनिल सु. धस्ते

* बॅचलर ऑफ व्होकेशन (रिटेल मॅनेजमेंट अँड आय.टी.) *

कौशल्यावर आधारित शिक्षण ही आजच्या काळाची खरी गरज आहे. जागतिकीकरण आणि माहिती तंत्रज्ञानाच्या युगात अनेक क्षेत्रात रोजगार व स्वयंरोजगाराच्या संधी मोठ्या प्रमाणात आहेत. रिटेल मॅनेजमेंट अँड आय. टी. हे त्यापैकी एक या क्षेत्रातील विविध पदांवरील जबाबदाऱ्या व्यवस्थितपणे हाताळण्यासाठीचे ज्ञान व प्रात्याक्षिक कौशल्य विद्यार्थिनींना देण्यासाठी या विभागामार्फत पुढील उपक्रम राबवण्यात आले.

* यशस्वी उद्योजिका -

(१) कु. प्रीती शिंदे : 'झेपावणाऱ्या पंखांना क्षितिज नसते.' - आमच्या महाविद्यालयातील द्वितीय वर्षाची विद्यार्थिनी कु. प्रीती शिंदे हिची बी. व्होक भाग-१ मध्ये असताना 'बीवा फॅशन अॅपरल्स' मध्ये फॅशन अँडव्हायझर पदासाठी निवड झाली. त्यातील अनुभव व महाविद्यालयातील प्रात्याक्षिक शिक्षण यामुळे तिला व्यवसायातील धोके आणि संधीचे नेमके आकलन झाले. तिचा आत्मविश्वास वाढला आणि दि. २४ जुलै, २०१८ रोजी खरी कॉर्नर, कोल्हापूर येथे स्वतःचे 'वहिनी कलेक्शन' हे कॉस्मेटिक, ज्वेलरी, अॅपरल्स भांडार सुरू केले.

(२) सौ. आश्विनी पाटील : बी. व्होक रिटेल मॅनेजमेंट ह्या अभ्याक्रमातून प्रेरणा घेऊन आमच्या महाविद्यालयातील बी. व्होक. भाग-३ ची विद्यार्थिनी सौ. आश्विनी पाटील हिने 'नक्षत्र क्रिएशन्स' हा स्वतःचा ब्रँड सुरू करून आकाशकंदील, कोल्हापूर चटणी, ऑर्गॉनिक गूळ, काकवी, पणत्या अशा अनेक वस्तूंचे रिटेलिंग व्यवसाय सक्षमपणे सांभाळत आहे.

या महिला उद्योजिका आमच्या महाविद्यालयातील इतर विद्यार्थिनींसाठी 'रोल मॉडेल' बनल्या आहेत.

या विभागाच्या इतर विद्यार्थिनी अष्टविनायक डेंटल केअर, केदारलिंग बेकरी, क्लासिक प्रॉडक्ट, ग्लॅमर फोटो स्टुडिओ, अनंत सोलार पॉवर, बिवा अॅपरल्स, किस्मत हार्डवेअर अशा अनेक ठिकाणी नोकरी करत शिक्षण घेत आहेत. शिवाय मॅहदी, फूड प्रॉडक्ट्स, पार्लर, फॅशन डिझायनिंग या क्षेत्रात स्वयंरोजगातही कार्यरत आहेत.

* तज्ज्ञ मार्गदर्शक व्याख्यान -

विद्यार्थिनींना त्यांच्या अभ्यासक्रमातील विविध कल्पना अधिक स्पष्ट व्हाव्यात व उद्योग जगतात त्याचा होणारा वापर याबद्दल मार्गदर्शन व्हावे या हेतूने विविध विषयावर रिटेलिंग व तत्सम क्षेत्रात प्रत्यक्ष कार्य करणाऱ्या तज्ज्ञ मार्गदर्शकांची व्याख्यान आयोजित करण्यात आली.

* दि. २७/८/२०१८ रोजी तज्ज्ञ मार्गदर्शक श्री निलेश पाटील, एच. आर., 'सिनियर एक्झिक्युटीव्ह, Tessitura Maruti India Pvt. Ltd. तामगाव, कोल्हापूर. विषय : ह्यूमन रिसोर्स क्षेत्रातील करिअरच्या संधी. * दि. ५/५/२०१८ रोजी तज्ज्ञ मार्गदर्शक डॉ. के. पी. पाटील रिजनल कोऑर्डिनेटर, डिपार्टमेंट ऑफ एज्युकेशन, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर. विषय : प्रोजेक्ट डिझाईन आणि रिसर्च मेथडॉलॉजी. * दि. ५/१०/२०१८ रोजी तज्ज्ञ मार्गदर्शक श्री राजन गोंदकर ज्वेलरी डिझायनर, होड ऑफ एज्युकेशन, जी. एस. आय. मुंबई. विषय : ज्वेलरी डिझाईन क्षेत्रातील विविध स्पर्धा. * दि. १२/९/२०१८ रोजी तज्ज्ञ मार्गदर्शक श्री. एस. एम्. पांढरे, समन्वयक, सेंट्रल ऑफ एज्युकेशन एकसलन्स जम्सि अँड ज्वेलरी, गव्हर्नमेंट पॉलिटेक्नीक, कोल्हापूर. विषय : शासकीय तंत्रनिकेतनमधील विविध कोर्सेस. * दि. ६/१०/२०१८ रोजी तज्ज्ञ मार्गदर्शक श्री प्रशांत पस्टलवरा प्राचार्य गव्हर्नमेंट पॉलिटेक्नीक, कोल्हापूर विषय : ज्वेलरी क्षेत्रातील महिलांचा सहभाग * दि. ११/२/२०१८ रोजी तज्ज्ञ मार्गदर्शक श्रीमती दिपा सोमय्या, मॅनेजर, वेंकटेश्वरा गारमेंटस्, कोल्हापूर. विषय : 'व्हिज्युयल मर्चंडाईजींग एक आव्हानात्मक करिअर'.

* शैक्षणिक भेटी

विद्यार्थिनींनी प्रत्यक्ष उद्योगामध्ये जाऊन रिटेलिंगच्या विविध संकल्पना व कौशल्ये यांचे प्रात्यक्षिक ज्ञान आत्मसात व्हावे यासाठी विविध मॉल्स, स्पेशलिटी स्टोअर्स, कॉम्प्युटर सेंटर्स, शैक्षणिक संस्था याठिकाणी शैक्षणिक भेटींचे आयोजन करण्यात आले. त्या पुढील प्रमाणे -

* दि. १६/८/२०१८ वेंकटेश्वरा गारमेंटस्, कोल्हापूर * दि. १२/९/२०१८ शासकीय तंत्रनिकेतन, कोल्हापूर * दि. ३/१०/२०१८ माधुरी वुल्न्स, रमणमळा, कोल्हापूर. * दि. ३/१०/२०१८ गंगा मिल्क प्रोडक्टस्, (उलपे डेअरी) क. बावडा, कोल्हापूर. * दि. १/११/२०१८ नक्षत्र क्रिएशन्स, कोल्हापूर. * दि. १२/१/२०१९ मॅप्रो फुड पार्क, शेंडुरजने, वाई. * दि. २५/१/२०१९ गोविंदराव मसाले, कळंबा, कोल्हापूर. * दि. ८/२/२०१९ स्थानिक स्वराज्य संस्था, उजळाईवाडी, कोल्हापूर. * दि. २८/२/२०१९ मॉडर्न स्कूलस् ऑफ कॉम्प्युटर्स, कोल्हापूर. * दि. २७/२/२०१९ 'सात्विक' ऑर्गॅनिक फुडर्स, कोल्हापूर.

* कमला रिटेल शॉपी

वेगवेगळ्या जबाबदाऱ्या व्यवस्थितपणे हाताळण्यासाठी ज्ञान व प्रात्यक्षिक कौशल्य येण्यासाठी विभागामार्फत 'कमला' रिटेल शॉपीचे आयोजन करण्यात येते.

* दि. २/८/२०१८ ते ४/८/२०१८ फ्रॅंडशीप डे. * दि. २०/८/२०१८ ते २५/८/२०१८ रक्षाबंधन स्टॉल्स. * दि. १५/१०/२०१८ ते १७/१०/२०१८ दसरा, दिवाळी फेस्टीव्हल स्टॉल. * दि. १५/१/२०१९ मकरसंक्राती स्टॉल्स उभारण्यात आले.

* स्पर्धा

विद्यार्थिनींच्या अंतर्गत कलागणांना वाव मिळण्यासाठी व नवनवीन कल्पनांना प्रोत्साहन देण्यासाठी विविध स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले.

* दि. २५/८/२०१८ केशरचना, नेलआर्ट, मेंहदी * दि. ३०/०८/२०१८ क्रिएटिव्ह प्रॉडक्ट अँड कॉन्सेप्ट मेकींग * दि. २१/२/२०१९ टॅली टॅलेंट टेस्ट- सनवीम इन्फोटेक प्रा. लि.च्या संयुक्त विद्यमाने.

* करिअर अवरनेस प्रोग्रॅम

विद्यार्थिनीसाठी पालवर्गास बी. व्होक, रिटेलल मॅनेजमेंट अँड आर. टी. या कार्सची व त्यामधील विविध करिअर संधींची माहिती करून देण्यासाठी दि. ५/१०/२०१८ व १९/१२/२०१८ रोजी करिअर अपॉच्युनिटीन इन बी. व्होक. कोर्स' या विषयावरील परिसंवादाचे आयोजन केले.

* कार्यशाळा

*३०/६/२०१८ कौशल्य विकास आणि उद्योजकता कार्यशाळा तज्ञ मार्गदर्शक श्री निवास कोळी, श्रीमती इ. सी. शेख, कौशल्य विकास अधिकारी, राजन अंगरे, आय. जी. कॅम्प्यूटर्स एज्युकेशन * दि. १३/८/२०१८ ते २७/८/२०१८ ब्रीज कोर्स- विषय- बेसिक कॉन्सप्टस् ऑफ अकाउंटिंग. * दि. १३/२/१९ ते २३/२/२०१९ शॉर्ट टर्म कोर्स- विषय - जी. एस. युझिंग टॅली इ. आर. पी. ९. विकास काशिद, मॉडर्न स्कूल ऑफ कॅम्प्यूटर्स.

* सामंजस्य करार -

दि. ५/१०/२०८ रोजी विद्यार्थिनींना शिक्षणाबरोबर काही रोजगार आणि स्वयंरोजगारच्या संधी उपलब्ध करून देण्याच्या हेतुने सेंट्रल ऑफ एक्सलन्स इन जेम्स अँड ज्वेलरी, शासकीय तंत्रनिकेतन, कोल्हापूर, जूना पूणे-बंगलोर महामार्ग, कोल्हापूर यांच्यासोबत सामंजस्य करार करण्यात आला.

* भित्तिपत्रक अंक प्रकाशन

महिला दिनाचे औचित्य साधून दि. ८/३/२०१९ रोजी विभागातर्फे 'सॅनिटरी नॅपकीन काळाची गरज आणि व्यवसाय संधी' या विषयावरील भित्तिपत्रकाचे प्रकाशन करण्यात आले. या भित्तिपत्रकामध्ये सॅनीटरी नॅपकीनच्या वापराचे फायदे व तोटे, पर्यावरणाचे धोके, पर्याय तसेच उद्योगाच्या संधी याविषयी संचित्र माहिती देण्यात आली.

* ऑन जॉब ट्रेनिंग-

* १०/३/१९ ते २५/३/१९ या कालावधीमध्ये तृतीय वर्ष बी. व्होक च्या विद्यार्थिनींसाठी वेगवेगळे गट पाडून राजेश सिल्वर प्रा. लि. हुपरी, एन. ए. मोमिन असो. पार्थ एंटरप्रायझेस, केदारलिंग बेकरी या ठिकाणी प्रशिक्षणासाठी पाठवण्यात आले.

* विद्यार्थिनींचा इतर स्पर्धेत सहभाग व यश

* दि. २७/१२/१८ रोजी शिवाजी विद्यापीठ आयोजित 'अविष्कार २०१८-१९' या संशोधन स्पर्धामध्ये विद्यार्थिनींचा सहभाग. * इतर विभागामार्फत घेतलेल्या विविध स्पर्धेत विद्यार्थिनींनी उत्स्फूर्त सहभाग होता. व त्यांनी यश मिळविले.

विभागाच्या सर्व उपक्रमांना तारारानी विद्यापीठ कार्यकारी अध्यक्ष मा. प्राचार्य डॉ. क्रांतिकुमार पाटील यांचे सहकार्य आणि विभागातील शिक्षकवर्ग सौ प्राची खाडे, सौ पूजा खोपकर, सौ सुजाता जगताप आणि सौ आरती कणिरे यांचा उत्स्फूर्त सहभाग लाभला.

डॉ. सौ. वर्षा मेंदगी

समन्वयक, बी. व्होक. रिटेल मॅनेजमेंट अँड आय.टी.

* बी. व्होक फूड प्रोसेसिंग अँड मॅनेजमेंट विभाग *

शैक्षणिक वर्ष २०१४-१५ पासून बॅचलर ऑफ व्होकेशनल फूड प्रोसेसिंग अँड मॅनेजमेंट हा कौशल्यावर आधारित व्होकेशनल कोर्स सुरु करण्यात आला. या विभागामार्फत नेहमीच वैविध्यपूर्ण उपक्रम राबविण्यात येतात.

* चालू शैक्षणिक वर्षातील विशेष आनंदाची व उल्लेखनीय बाब म्हणजे मागील वर्षी लिड कॉलेज योजनेमार्फत "Research Sensitization schemes for college student" या उपक्रमात निवड झालेल्या "Development of Therapeutic cake with special Reference to Diabetic and Heart Disease Patient" या संशोधनास २ रा क्रमांक आणि रोख २०००/- रु.चे

पारितोषिक प्राप्त झाले. * दुसरी कौतुकास्पद व अभिमानाची बाब म्हणजे बी. व्होक भाग ३ वर्षातील कु. नुजहतफातिमा खान, कु. पुजा वाबळे, कु. दिक्षा निंबाळकर, कु. ऐश्वर्या पाटील या विद्यार्थिनींच्या "Development of Nutri Drink to prevent cure Malnutrition and Anaemia" या संशोधन प्रकल्पाची शिवाजी विद्यापीठ लिड कॉलेज योजने अंतर्गत "Research Sensitization Scheme for College students" या उपक्रमात निवड करण्यात आली. सदर संशोधन प्रकल्पास शिवाजी विद्यापीठाचे रु. १०,०००/- इतके अनुदान मिळाले. प्रा. रेखा पंडित यांनी संशोधन मार्गदर्शक म्हणून जबाबदारी पार पाडली.

* Induction Programme

* दि. ११ जुन ते ३० जुन : चालु शैक्षणिक वर्षाची सुरुवात कोर्स विषयी समुपदेशन करून करण्यात आली. यात कोर्सच्या समन्वयिका प्रा. रेखा पंडित व विभागाच्या शिक्षकांनी १२ वी उत्तीर्ण विद्यार्थिनींना तसेच त्यांच्या पालकांना कोर्सची ओळख व्याप्ती व त्यामधील करिअर संधी याविषयी समुपदेशन केले. * दि. २८/७/२०१८ रोजी महाविद्यालयाद्वारे आयोजित "Induction Programme" च्या निमित्ताने बी. व्होक फुड प्रोसेसिंग अँड मॅनेजमेंट विभागाच्या विद्यार्थिनींना व पालकांना कोर्सची व्याप्ती, ओळख व संधी यांची माहिती उपलब्ध करून देण्यात आली.

* तज्ञ व्यक्तींची व्याख्यान

* दि. ३/८/२०१८ रोजी जागतिक स्तनपानानिमित्त डॉ. स्नेहल माळी, नाईस क्लिनिक कोल्हापूर यांचे 'Breastfeeding : Foundation of Life' या विषयावर व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. * दि. १५/८/२०१८ रोजी प्रा. डॉ. अभिजीत गाताडे, डिपार्टमेंट ऑफ टेक्नोलॉजी, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर यांचे "अन्न प्रक्रिया व दर्जा नियंत्रण" या विषयावर मार्गदर्शनपर व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. * दि. २१/९/२०१८ रोजी विभागाची माझी विद्यार्थिनी कु. आरती म्हेत्रे, Quality Control Incharge, श्रीमंत दगडुशेठ हलवाई, पुणे यांचे 'Quality Control and Management' या विषयावर व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. यामध्ये २५ विद्यार्थिनी सहभागी झाल्या. * दि. १६/१०/२०१८ रोजी जागतिक अन्न दिवस यानिमित्त श्री. एम्. एस्. केंबळकर, सहाय्यक अन्न प्रशासक अधिकारी कोल्हापूर यांचे "अन्न दर्जा व भेसळ" या विषयावर व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. कोल्हापूर विभागाचे संस्थापक सदस्य तसेच रॉबीन हूड आर्मीचे श्री आसिफ पटेल यांचे "Zero Hunger" या विषयावर व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. * दि. २३/१/२०१९ रोजी प्रा. पृथ्वी जोशी, यशवंतराव चव्हाण कॉलेज, सातारा यांचे विभागाच्या भाग ३ च्या विद्यार्थिनींसाठी "फूड पॅकेजिंग" या विषयावर व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. * दि. २९/१/२०१९ रोजी प्रा. श्रद्धा कुलकर्णी, सायबर कॉलेज, कोल्हापूर यांचे "Quality Control & waste Management" या विषया वर मार्गदर्शन पर व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. यासाठी बी. व्होक भाग २ च्या विद्यार्थिनी उपस्थित होत्या. * दि. २/२/२०१९ रोजी श्री. किरण वाळके, मास्टर लॅब कणरी-वाडी, कोल्हापूर यांचे व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. यासाठी भाग १, २ व ३ च्या विद्यार्थिनींना "Basic Concepts of Microbiology" या विषयावर तज्ञ मार्गदर्शन केले. * दि. ८/२/२०१९ रोजी प्रा. शिवाजी साळोखे, श्री. अनगरसिद्ध शिक्षण प्रसारक मंडळ, सांगुळवाडी यांचे व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. यासाठी भाग ३ च्या विद्यार्थिनींनी त्यांना "Food Microbiology" या विषयावर तज्ञ मार्गदर्शन केले.

* Faculty Exchange :

* दि. ५/९/२०१८ रोजी प्रा. वैदही भागवत, होम सायन्स विभाग यांचे 'खनिजे तत्वे व शारिरातील महत्व' या विषयावर व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. यासाठी बी. व्होक. २ च्या १६ विद्यार्थिनी उपस्थित होत्या. * दि. २२/९/२०१८ रोजी प्रा. तृप्ती माने, होम सायन्स विभाग यांचे "Method of Data Collection" या विषयावर मार्गदर्शनपर व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. सदर व्याख्यानाचा बी. व्होक भाग २ व ३ च्या ३३ विद्यार्थिनींनी लाभ घेतला.

* Faculty Development Programme

* दि. ९/७/२०१८ रोजी E-Kamla Learning system या अंतर्गत Module Training आयोजित करण्यात आले. त्यामध्ये विभागातील सर्व शिक्षकांनी सहभाग नोंदवला. * दि. ५/८/२०१८ रोजी विभागातील शिक्षकांसाठी कोबार्क सिस्टिम चे श्री दस्तगीर शेख "Caliberation of Bakery Equipment" या विषयावर प्रात्यक्षिकासह मार्गदर्शन केले. * दि. २३/८/२०१८ ते २९/८/२०१८ या दरम्यान "Industrial Bakery Product" या विषयावर ७ दिवसीय "शॉर्ट टर्म कोर्स" आयोजित करण्यात आला. यासाठी श्री दस्तगीर शेख, कोनार्क बेकरी ओव्हन कंपनी, कोल्हापूर यांचे मार्गदर्शन लाभले. यामध्ये विभागातील सर्व शिक्षकांनी सहभाग नोंदवला.

* शैक्षणिक भेटी

* दि. २८/९/२०१८ रोजी 'अभय बेकरी' इचलकरंजी येथे बी. व्होक भाग १ च्या विद्यार्थिनींची शैक्षणिक भेट. या शैक्षणिक भेटीमध्ये विद्यार्थिनींना बेकरी उपकरणे, प्रक्रिया पद्धती, प्रक्रिया विभाग याचा अभ्यास केला. यामध्ये ३३ विद्यार्थिनींचा सहभाग झाला. * दि. २८/९/२०१८ रोजी 'अभय डेअरी प्रॉडक्टस्' इचलकरंजी येथे बी. व्होक भाग २ च्या विद्यार्थिनींची भेट. या भेटीमध्ये दुध आणि दुग्धजन पदार्थांवरील प्रक्रिया वापरण्यात येणारी उपकरणे, आणि प्रक्रिया विभाग यांची ओळख करून या विषयी प्रात्यक्षिकेसह माहिती मिळाली. * दि. २८/९/२०१८ रोजी इचलकरंजी येथील "अभय स्नॅक फुडस्" या ठिकाणी बी. व्होक ३ च्या विद्यार्थिनींची शैक्षणिक भेट. या शैक्षणिक भेटीमध्ये स्नॅक फूड बनवण्यासाठी वापरण्यात येणारी उपकरणे, प्रक्रिया पद्धती, पॅकेजिंग विभाग यांना भेट दिली. * दि. १९/१०/२०१८ रोजी शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर डिपार्टमेंट ऑफ टेक्नॉलॉजी येथे बी. व्होक भाग १ च्या विद्यार्थिनींची शैक्षणिक भेट. या भेटीद्वारे पदार्थ वाळविण्यासाठी वापरण्यात येणाऱ्या विविध ड्रायरची ओळख करून त्याचा वापर कसा करायचा याचा अभ्यास केला. * दि. ११/१०/१९ रोजी मास्टर्स लॅब, कणेरी, कोल्हापूर येथे बी. व्होक २ व ३ च्या विद्यार्थिनींनी शैक्षणिक भेटी आयोजित करण्यात आली. या भेटी दरम्यान अन्न दर्जा नियंत्रण, अन्न सुक्ष्मजीवशास्त्र व फूड पॅकेजिंग या विषयी मार्गदर्शन करण्यात आले. * दि. १२/०२/१९ रोजी "पियुष कॅनिंग सेंटरला" शैक्षणिक भेट देण्यात आली. या भेटी दरम्यान विविध फळे व भाज्यांवरील प्रक्रिया व त्याचे कॅनिंग पद्धतीने संरक्षण या विषयावर प्रात्यक्षिकेसह मार्गदर्शन करण्यात आले. याचा ६० विद्यार्थिनींनी लाभ घेतला.

* ऑन जॉब ट्रेनिंग प्रोजेक्ट, एर्टनशिप

* दि. २७/५/२०१८ ते २७/६/२०१८ या कालावधीत बी. व्होक भाग-३ च्या विद्यार्थिनींनी "क्रेझी आईस्क्रिम" गोकुळ शिरगाव येथे ट्रेनिंग व प्रोजेक्टवर्कचे आयोजन. सदर ट्रेनिंगमध्ये विद्यार्थिनींना आईस्क्रिमचे विविध स्वाद, उत्पादन, प्रक्रिया दर्जा नियंत्रण, पॅकेजिंग, मार्केटिंग, साठवणूक, अन्नविषयक मानके व कायदे या विषयी प्रशिक्षण घेतले व अहवाल तयार केला. * दि. १५/९/२०१८ ते १५/१०/२०१८ : बी. व्होक भाग २, व ३ च्या विद्यार्थिनींनी या कालावधीत अभय बेकरी, आर्या बेकरी (मिरज) व केदारलिंग बेकरी येथे इन्टर्नशिप केली. या मध्ये विद्यार्थिनींनी वेगवेगळे बेकरीचे पदार्थ, त्यांची उपकरणे, प्रक्रिया व दर्जा नियंत्रण याचे प्रशिक्षण घेतले व अहवाल सादर केला. * दि. १/६/२०१८ ते ५/७/२०१८ : बी. व्होक भाग २ च्या विद्यार्थिनींनी शाहू मिल्क कागल येथे इन्टर्नशिप पूर्ण केली. या कालावधीत विद्यार्थिनींना दुग्ध व दुग्धजन्य पदार्थांवर केली जाणारी प्रक्रिया याचे प्रशिक्षण घेतले व त्याचा अहवाल सादर केला. * दि. १/१/२०१९ ते २०/१/२०१९, बी. व्होक भाग २ च्या विद्यार्थिनींनी केदारलिंग बेकरी, कोल्हापूर येथे इन्टर्नशिप पूर्ण केली. या कालावधीत विद्यार्थिनींना बेकरीसाठी लागणारे उपकरणे, त्याची उत्पादने, प्रक्रिया, दर्जा, नियंत्रण, पॅकेजिंग, मार्केटिंग, साठवणूक याविषयी प्रशिक्षण दिले.

* इतर उपक्रम

* दि. १/९/२०१८ रोजी पालक सभेचे आयोजन करण्यात आले. यामध्ये पालकांना कोर्स विषयीची ओळख, व्याप्ती व करिअर संधी याविषयी समुपदेशन केले. * दि. १४/१२/१८ रोजी महाविद्यालयातील १२ वी च्या विद्यार्थिनींना बी. व्होक फूड प्रोसेसिंग अँड मॅनेजमेंट कोर्सची व्याप्ती व रोजगार संधी याचे मार्गदर्शन करण्यात आले. * दि. ३/८/२०१८ रोजी जागतिक स्तनपान सप्ताह निमित्त भितीपत्रकाचे प्रदर्शन भरवण्यात आले. यामध्ये ४० विद्यार्थिनींनी सहभाग नोंदविला.

* पोस्टर स्पर्धा

* दि. १६/७/२०१८ रोजी जागतिक लोकसंख्या दिनानिमित्त पोस्टर स्पर्धा आयोजित करण्यात आली. यामध्ये कु. अमृता कदम (भाग-२), कु. हर्षदा पाटील (भाग-२) व कु. खुशबु सय्यद (भाग-२) यांनी अनुक्रमे प्रथम, द्वितीय व तृतीय क्रमांक पटकावला.

* प्रश्नमंजुषा स्पर्धा

* दि. ७/८/२०१८ रोजी 'जागतिक स्तनपान सप्ताह निमित्त प्रश्नमंजुषा आयोजित करण्यात आली. यामध्ये कु. नुजहतफातिमा खान (भाग३), कु. मोनिका पवार (भाग २), कु. श्रेया परदेशी (भाग१) यांनी प्रथम क्रमांक पटकावला.

* वक्तृत्व स्पर्धा

* दि. १५/१०/२०१८ रोजी जागतिक अन्न दिना निमित्त वक्तृत्व स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले. या स्पर्धेत कु. हर्षदा पाटील (भाग २) व कु. मुस्कान हुक्केरी (भाग १) यांनी अनुक्रमे प्रथम व द्वितीय क्रमांक पटकावले.

* बेस्ट आऊट ऑफ वेस्ट

* दि. १५/१०/२०१८ रोजी जागतिक अन्न दिना निमित्त भाग १,२,३ च्या विद्यार्थिनींसाठी "Best Out of waste" ही स्पर्धा आयोजित करण्यात आली. यामध्ये कु. ऐश्वर्या पाटील (भाग३), कु. ऋतुजा पवार (भाग२), कु. खुशबु सय्यद (भाग२) व कु. काजल सावंत (भाग२) यांनी प्रथम, द्वितीय, तृतीय व उत्तेजनार्थ क्रमांक पटकावला.

* Confectionary Album Making

* दि. १५/११/२०१८ रोजी भाग १ च्या विद्यार्थिनी करिता "Confectionary Album Making" स्पर्धा आयोजित करण्यात आली. यामध्ये सर्व विद्यार्थिनींनी उत्स्फूर्त सहभाग नोंदवला. यामध्ये कु. मुस्कान हुक्केरी, कु. श्वेता भट व कु. स्नेहा बिराजदार यांनी प्रथम, द्वितीय व तृतीय क्रमांक पटकाविला.

* लेबल मेकिंग

* दि. १०/१/२०१९ रोजी भाग ३ मधील विद्यार्थिनींसाठी "लेबल मेकिंग" ही स्पर्धा आयोजित करण्यात आली. यामध्ये १८ विद्यार्थिनींनी सहभाग नोंदवला. कु. नजहतफातिमा खान, कु. दिक्षा निंबाळकर, कु. ऐश्वर्या पाटील आणि कु. रसिका जाधव यांनी प्रथम, द्वितीय व तृतीय क्रमांक पटकावली.

* अन्न साठवणूकीच्या पद्धती स्पर्धा

* दि. २२/१/२०१९ रोजी "Different Preservation Methods" या विषयावर स्पर्धा आयोजित करण्यात आली. यामध्ये भाग १ च्या ३४ विद्यार्थिनी सहभागी झाल्या. कु. आराधिता बाभोरिकर, कु. केतकी कुलकर्णी आणि कु. संजोत पाटील यांनी प्रथम, द्वितीय व तृतीय क्रमांक पटकावला. * दि. ८/३/१२ रोजी जागतिक महिला दिनानिमित्त विभागातील विद्यार्थिनींच्या पालकांसाठी पाककृती स्पर्धा ठेवण्यात आली. सौ. सिमा पाटील यांनी प्रथम क्रमांक पटकावला. यानंतर पालकांसाठी व कॉलेजमधिल प्राध्यापिकांसाठी Quiz Competition व Funny Games आयोजन करण्यात आले.

* Consultancy

चालू शैक्षणिक वर्षात विभागामार्फत विविध उद्योजकांना उद्योगाविषयी मार्गदर्शन करण्यात आले. यामध्ये * हर्ष प्रोडक्टस्, कोल्हापूर यांना ६ वर्षांच्या बालकांकरिता नविन पौष्टिक सत्व तयार करून देण्यात आले. त्यामध्ये 'झायफुट नाचणी सत्व' व 'व्हेजि नाचणी सत्व' हे दोन फ्लेवर तयार करण्यात आले. * पियुष कॅनिंग कोल्हापूर यांच्या टोमॅटो केचप व टॅमरिंड सॉस या उत्पादनांसाठी सल्ला देण्यात आला. तसेच उत्पादन विश्लेषण करून देण्यात आले. * समर्थ फुडस् यांना कोल्हापूरी चटणी या उत्पादनासाठी सल्ला देण्यात आला आणि उत्पादनाचे विश्लेषण करून देण्यात आले.

सदर उपक्रमातून महाविद्यालयास रु. ११,०००/- प्राप्त झाले.

* Lead College

* २१/८/२०१८ रोजी अग्रणी महाविद्यालय योजने अंतर्गत मध्ये CNCVCW, SIBER घेण्यात आलेल्या आयुर्वेदिक न्युट्रिशन या विषयावरील एकदिवसीय कार्यशाळेत विभागाच्या ५ विद्यार्थिनी व १ प्राध्यापिका सहभागी झाल्या. * ७/१२/२०१८ रोजी अग्रणी महाविद्यालय योजनेअंतर्गत शहाजी छत्रपती महाविद्यालयामध्ये घेण्यात आलेल्या Research sensitization scheme for college student या विषयावरील एकदिवसीय कार्यशाळेत विभागाच्या १ प्राध्यापिका व ४ विद्यार्थिनी सहभागी झाल्या. * ४/१/२०१९ रोजी अग्रणी महाविद्यालय योजनेअंतर्गत विभागामार्फत फळे व भाजीपाला प्रक्रिया या विषयावर १ दिवसीय कार्यशाळा आयोजित करण्यात आली. यासाठी प्रमुख पाहुणे म्हणून प्राचार्य डॉ. एस. एस. गवळी, यशवंतराव चव्हाण कॉलेज कोल्हापूर तसेच डॉ. पांडूरंग पाटील, समन्वयक लिड कॉलेज श्री शहाजी छत्रपती महाविद्यालय क्लस्टर, कोल्हापूर यांना आमंत्रित करण्यात आले. प्रथम सत्रासाठी मा. डॉ. एस. एम. लोखंडे, शिवाजी विद्यापीठ, फुड टेक्नोलॉजी विभाग, कोल्हापूर यांचे मार्गदर्शन लाभले. द्वितीय सत्राला विभागातील प्राध्यापिका व विद्यार्थिनींनी फळे व भाजीपाला प्रक्रिया चित्रफीतीद्वारे सादर केली. कार्यशाळेच्या अंतिम सत्रामध्ये पियुष कॅनिंगच्या उद्योजिका श्रीमती मीनल भोसले यांनी फळे व भाजीपाला यांच्यापासून तयार करण्यात येणाऱ्या पदार्थांचे प्रात्याक्षिके दाखविण्यात आले. या कार्यशाळेत प्राध्यापक व विद्यार्थिनी मिळून एकूण १३० सहभागी होते.

* प्रदर्शन विक्री व भित्तीपत्रक

* दि. १/८/२०१८ रोजी भाग १ च्या विद्यार्थिनींनी अन्नाचे विविध गट व त्याचे फायदे याचे प्रदर्शन आयोजित करण्यात आले. यामध्ये ३४ विद्यार्थिनींचे १० स्टॉल मांडण्यात आले होते. * दि. ३/८/२०१८ रोजी जागतिक स्तनपाना निमित्त भित्तीपत्रक प्रकाशित करण्यात आले. * दि. २४/८/२०१८ व २५/८/२०१८ रोजी रक्षाबंधन दिना निमित्त विभागामार्फत "कमला फुड शॉपी" चे आयोजन करण्यात आली. सदर उपक्रमात ६० विद्यार्थिनींनी २५ स्टॉलवर चॉकलेट व नारळाचे निरनिराळे पदार्थ मांडले व विक्री केली. * दि. १/१०/२०१८ रोजी जागतिक रक्तदानानिमित्त भित्तीपत्रक प्रकाशित करण्यात आली. यासाठी 'रक्तदान व आहार' या विषयावर भित्तीपत्रक प्रकाशित करण्यात आली. * दि. १६/१०/२०१८ रोजी 'अन्न गट' या विषयावर भित्तीपत्रक प्रकाशित करण्यात आले. * दि. १५/१/२०१९ रोजी वार्षिक दिनानिमित्त कॉलेज मार्फत आयोजित फूड फेस्टीव्हल मध्ये विभागाचे वेगवेगळ्या पदार्थांचे १० स्टॉल मांडण्यात आले.

* P. G. Workshop

* दि. २९ व ३०/३/२०१९ रोजी विभागाच्या भाग ३ च्या विद्यार्थिनींसाठी P. G. Workshop आयोजित करण्यात आले. या कार्यशाळे अंतर्गत उत्तीर्ण विद्यार्थिनींसाठी उच्च शिक्षणासाठी असणारी प्रवेश प्रक्रिया व प्रवेश परिक्षा या बद्दल मार्गदर्शन करण्यात आले. यासाठी डॉ. अभिजीत गाताडे, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर यांचे मार्गदर्शन लाभले.

* शैक्षणिक सहल

* दि. १६/३/२०१८ व १७/३/१८ रोजी विभागाची रत्नागिरी येथे शैक्षणिक सहल आयोजित करण्यात आली.
* दि. १६/३/१८ रोजी रत्नागिरी येथील गद्रे मराईन प्रा. लि., परांजपे अँग्रो प्रोसेसिंग व एक्सॉटीक फ्रुटस् प्रा. लि. फूड इंडस्ट्रींना भेटी देण्यात आल्या. * दि. १७/३/२०१८ रोजी रत्नागिरी मधील 'रत्नागिरी विशेष कारागृह' येथे भेट देऊन तेथिल मधुमक्षिका पालन व मधावरिल प्रक्रिया प्रकल्पास तसेच केंद्यांनी केलेली शेती याला भेट देण्यात आली. तसेच जेलमथिल सावरकरांच्या ऐतिहासिक स्मारकास भेट देण्यात आली. * दि. ८/२/२०१९ रोजी विभागाच्या प्राध्यापिकांनी पडळवाडी, पन्हाळा येथे आऊटरिच प्रोग्राम घेतला. यामध्ये गावातील सर्व महिलांना फळे व भाजीपाला प्रक्रिया व त्यांचे महत्व या विषयावर व्याख्यान देण्यात आले. तसेच फळे व भाजीपाला यांच्यापासुन बनविण्यात येणाऱ्या विविध पदार्थांची प्रात्यक्षिके दाखविण्यात आली. यामध्ये गावातील ४० ते ४५ महिलांनी उत्सुत सहभाग नोंदवला.

विद्यार्थिनींचा महाविद्यालयातील स्पर्धेत सहभाग व यश

* दि. ७/९/२०१८ रोजी गृहशास्त्र या विभागाद्वारे "राष्ट्रीय पोषण सत्पाह" निमित्त आयोजित पोषक पाककृती स्पर्धेत विभागाच्या १३ विद्यार्थिनी सहभाग झाल्या. त्यामध्ये हर्षदा मोहीते (बी. व्होक भाग-१) या विद्यार्थिनीने उत्तेजनार्थ क्रमांक प्राप्त केला. * दि. ३/१/२०१९ रोजी समाजशास्त्र या विभागाद्वारे निबंध स्पर्धा आयोजित करण्यात आली. त्या स्पर्धेत विभागाच्या ९ विद्यार्थिनी सहभागी झाल्या. * दि. १०/१/२०१९ रोजी गृहशास्त्र या विभागाद्वारे कुकरी स्पर्धेत विभागातील १० मुली सहभागी झाल्या. त्या मध्ये कु. पुजा बावळे (भाग-३) हिला उत्तेजनार्थ क्रमांक मिळवला व कु. साक्षी पाटील (भाग-३) हिने प्रथम क्रमांक पटकावला. * दि. १०/१/२०१९ रोजी भाषा विभागाद्वारे काव्य लेखन स्पर्धा घेण्यात आली. यामध्ये बी. व्होक भाग २ च्या ५ विद्यार्थिनी सहभागी झाल्या. * दि. ११/१/२०१९ रोजी गृहशास्त्र या विभागाद्वारे रांगोळी स्पर्धा घेण्यात आली. यामध्ये विभागाच्या ९ मुली सहभागी झाल्या. कु. स्नेहा बिराजदार हिने उत्तेजनार्थ क्रमांक पटकाविला. * दि. १२/१/२०१९ रोजी गृहशास्त्र या विभागाद्वारे मेहेंदी स्पर्धा घेण्यात आली. या स्पर्धेमध्ये विभागाच्या ६ विद्यार्थिनी सहभागी झाल्या. बी. व्होक भाग १ च्या मुस्कान हुक्केरी हिने प्रथम क्रमांक मिळवला. * ग्रंथालयामार्फत आयोजित करण्यात आलेल्या 'ग्रंथ परिक्षण' या स्पर्धेमध्ये बी. व्होक भाग १ ची विद्यार्थिनी कु. स्मितल संजय तोडकर हिने तृतीय क्रमांक मिळवला. * दि. १५/१/२०१९ रोजी वार्षिक स्नेहसंमेलनानिमित्त आयोजित करण्यात आलेल्या 'फॅन्सी ड्रेस' स्पर्धेमध्ये बी. व्होक. फूड च्या सर्व विद्यार्थिनींनी उत्सुतपणे सहभाग नोंदवला. यामध्ये भाग १ च्या विद्यार्थिनींनी प्रथम क्रमांक पटकावला. तसेच विभागातील विद्यार्थिनींचे १० अन्नपदार्थ स्टॉल मांडून प्रदर्शन व विक्री करण्यात आली.

* आऊटरीच प्रोग्राम

* दि. २६/११/२०१८ ते ३०/११/२०१८ रोजी RAMETI घारे आयोजित कृषी सहाय्यक प्रशिक्षण कार्यक्रमात विभागाच्या समन्वयिका प्रा. रेखा पंडित यांच्या सह विभागाच्या प्रा. बेनझीर शिकलगार, प्रा. रविना कुलकर्णी व प्रा. स्नेहा बुगडे या शिक्षकांनी "अन्न संरक्ष, अन्न मानके व कायदे" या विषयावरील विविध उपविषयांवर तज्ञ मार्गदर्शन केले. * दि. २६/१२/२०१८ ते ३०/११/२०१८ रोजी RAMETI घारे आयोजित कृषी सहाय्यक प्रशिक्षण कार्यक्रमात विभागाच्या समन्वयिका प्रा. रेखा पंडित यांच्या सह विभागाच्या प्रा. बेनझीर शिकलगार, प्रा. रविना कुलकर्णी व प्रा. स्नेहा बुगडे या शिक्षकांनी "सोयाबीन प्रक्रिया" या विषयावरील विविध उपविषयांवर तज्ञ मार्गदर्शन केले. * दि. ८/३/२०१९ रोजी विभागामार्फत जागतिक दिना निमित्त विविध महिला उद्योगांना भेटी देण्यात आल्या. या अंतर्गत विद्यार्थिनींना उद्योग उभारणीसाठी आवश्यक असणारे मार्गदर्शन करण्यात आले. यामध्ये गृहीणी उद्योग, स्वयंसिद्धा व श्री सुमंगल महिला उद्योग या उद्योग केंद्राचा समावेश होता.

* वर्कशॉप आणि शॉर्ट टर्म कोर्स

* दि. २३/८/२०१८ ते २९/८/२०१८ रोजी विभागामार्फत "इंडस्ट्रीयल बेकरी प्रॉडक्टस्" हा ७ दिवसाचा शॉर्ट टर्म कोर्स आयोजित करण्यात आला. या कोर्ससाठी श्री. दस्तगीर शेख कोणार्क मशिनरी, कोल्हापूर यांनी मार्गदर्शन केले. यामध्ये विविध बेकरी उत्पादनाचे प्रात्याक्षिक दाखविण्यात आले. या कोर्ससाठी विभागाच्या सर्व प्राध्यापिका व सर्व विद्यार्थिनींनी सहभाग नोंदविला. * दि. ८/१०/२०१८ रोजी श्रीमती रंजिता पाटील या विभागा अंतर्गत 'नेस्ले इंडिया मार्फत' 'Creative kitchen' या विषयावर एक दिवसीय कार्यशाळा आयोजित करण्यात आली. या कार्यशाळेसाठी विभागाच्या सर्व प्राध्यापिका व विद्यार्थिनीं सहभागी झाल्या.

* Employment and self employment

चालू वर्षामध्ये विभागाच्या ८५% विद्यार्थिनींना रोजगार संधी प्राप्त झाल्या. या मध्ये ४०% विद्यार्थिनींनी स्वतःचे उद्योग स्थापन केले. तर ४५% विद्यार्थिनींना वेगवेगळ्या उद्योगक्षेत्रामध्ये काम करण्याची संधी लाभली. * श्रीमंत दगडूशेठ हलवाई, पुणे, ओरगा क्रिएशन प्रा. लि. कोल्हापूर, केदारलिंग बेकरी, फ्रॉस्टी आईस्क्रिम, न्युट्रीरिच प्रा. लि., मॅकडोन्डल्डस् यासारख्या नामांकित उद्योगक्षेत्रामध्ये विभागाच्या विद्यार्थिनी उच्च पदावर काम पाहत आहेत. * १५% विद्यार्थिनी उच्च शिक्षण घेत आहेत.

* मॅप्रो इव्हेंट

मॅप्रो कंपनी मार्फत "New Products Launch activities" हा उपक्रम राबवण्यात आला. या उपक्रमात "Earn while you" योजने अंतर्गत विद्यार्थिनींना विक्री विषयक प्रशिक्षण देण्यात आले. यामध्ये विद्यार्थिनींना प्रशिक्षण प्रमाणपत्र व मानधन देण्यात आले. या उपक्रमात २७ विद्यार्थिनींनी लाभ घेतला.

प्रा. रेखा पंडित

समन्वयिका-बी. व्होक- फूड प्रोसेसिंग अॅण्ड मॅनेजमेंट

* स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन समिती *

चालू शैक्षणिक वर्षात समितीमार्फत स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शनाबाबत विविध उपक्रम राबविण्यात आले.

* शनिवार दि. २१.०७.२०१८ रोजी प्रा. रेखा पंडित यांनी स्पर्धा परीक्षा समितीची माहिती देण्याच्या उद्देशाने विद्यार्थिनींना व्याख्यानाद्वारे मार्गदर्शन केले. तसेच 'चालू घडामोडी' या विषयावर विद्यार्थिनींबरोबर गट चर्चा आयोजित केली. * मंगळवार दि. २५.९.२०१८ रोजी स्पेक्ट्रम अॅकॅडमी, कोल्हापूर च्या संयुक्त विद्यमाने 'राज्य सेवा परीक्षांचे स्वरूप व तयारी' या विषयावर श्री एस. जी. पवार यांनी मार्गदर्शन केले. * बुधवार दि. १०.१०.२०१८ रोजी विद्या प्रबोधिनी, कोल्हापूर यांनी विद्यार्थिनींकरिता 'स्पर्धा परीक्षाकरिता इंग्रजी व गणिताची तयारी' या विषयावर एक दिवसीय कार्यशाळेद्वारे विविध तज्ञांची व्याख्याने आयोजित केली तसेच विद्यार्थिनींच्या शंकांचे समाधान केले. सदर उपक्रमास ४५ विद्यार्थिनी उपस्थित होत्या. * सोमवार दि. २२.१.२०१९ रोजी स्पेक्ट्रम अॅकॅडमी, कोल्हापूर चे श्री. एस. जी. पवार व श्री. सागर कांबळे यांनी 'बँक परीक्षांची तयारी' या विषयावर विद्यार्थिनींना मार्गदर्शन केले. या व्याख्यानास ७२ विद्यार्थिनी उपस्थित होत्या.

वरील व्याख्यानाव्यतिरीक्त विद्यार्थिनींना स्पर्धा परीक्षेकरिता समिती सदस्यांनी वर्षभर वैयक्तिक मार्गदर्शन केले.

श्रीमती रेखा पंडित

समिती प्रमुख

* आंतरराष्ट्रीय चर्चासत्र *

भारतीय अर्थव्यवस्थेचा कणा म्हणजे शेती परंतु आज शेती क्षेत्रावरील अरिष्टे गडद होत चालली आहेत आणि हताश शेतकऱ्यांच्या आत्महत्या विषण्ण करून टाकणाऱ्या आहेत. विविध कारणांमुळे शेती हा अवघड व तोट्यातला व्यवसाय ठरत आहे. शेतकऱ्यांच्या व्यथा वेदना ह्या विषयावर सखोल चर्चा व्हावी ह्या हेतूने महाविद्यालयात शनिवार, दि. १६ फेब्रुवारी रोजी "Plight Of Indian Farmers : Issues and Challenges" "भारतीय शेतकऱ्यांच्या व्यथा वेदना, दशा-समस्या व आव्हाने" या विषयावर एक दिवसीय बहुविद्या शाखीय आंतरराष्ट्रीय चर्चासत्राचे आयोजन करण्यात आले.

सदर आंतरराष्ट्रीय चर्चासत्राचे उद्घाटन मा. खासदार श्री. राजू शेटी, संस्थापक स्वाभिमानी पक्ष व स्वाभिमानी शेतकरी संघटना यांच्या हस्ते मा. डॉ. क्रांतिकुमार पाटील, कार्यकारी अध्यक्ष, ताराराणी विद्यापीठ, कोल्हापूर यांच्या अध्यक्षतेखाली संपन्न झाले. उद्घाटनापर भाषणामध्ये मा. खासदार राजू शेटी यांनी शेतकऱ्यांसमोरील आव्हाने, राजकारण्यांची भूमिका, राज्यव्यवस्थेची उदासीनता या विषयावर आपले विचार परखडपणे मांडले. उद्घाटन समारंभ प्रसंगी मा. डॉ. एस. एन. पवार, उपाध्यक्ष, ताराराणी विद्यापीठ, व मा. श्री. प्राजक्त पाटील, सेक्रेटरी, ताराराणी विद्यापीठ, मा. डॉ. भारत पाटणकर, मा. गेल ऑम्वेट, जलनायक भाई संपतराव पवार, मा. स्कॉट कॅफोरा व इतर मान्यवर उपस्थित होते. उद्घाटन समारंभात 'Aarhat Multidisciplinary International Educational Research Journal (ISSN 2278-5655) (SJIFmapct Factor 6.23) (Peer Reviewed) चे प्रकाशन मान्यवरांचे हस्ते करण्यात आले. यामध्ये शोधनिबंधाचा समावेश करण्यात आला.

आपल्या बिजभाषणातून डॉ. भारत पाटणकर, अध्यक्ष श्रमिक मुक्तिदल यांनी शेतीमधील महिलांचा सहभाग, शेतीचा शोध, वस्तूविनिमय पद्धती, पारंपारिक शेतीचे महत्त्व ह्या विषयावर आपली मते मांडली आणि पारंपारिक शेतीचे महत्त्व ह्या विषयावर आपली मते मांडली आणि पारंपारिक शेती संस्कृती जपण्याचा मंत्र दिला. सत्राचे अध्यक्षस्थान मा. डॉ. एस्. एन्. पवार यांनी भूषविले.

प्रथम तांत्रिक सत्रामध्ये जलनायक मा. श्री. संपतराव पवार यांनी भारतीय शेतकऱ्यांची स्वातंत्र्योत्तर दशा, दुष्काळ व त्याचे नियोजन, पर्यावरण पूरक विचारांनी शेती व्यवसाय करण्याची आवश्यकता इ. विषयांवर आपले विचार मांडले. प्रथम सत्राचे अध्यक्षस्थान मा. श्री. जालंधर पाटील, शहर अध्यक्ष, स्वाभिमानी शेतकरी संघटना ह्यांनी भूषविले. द्वितीय तांत्रिक सत्रामध्ये मा. स्कॉट कॅफोरा यांनी अमेरिकेतील आधुनिक शेती ह्या विषयावर आपले मते मांडली. अमेरिकेतील शेती व्यवसायमधील विविध प्रयोगांची सचित्र माहिती दिली. द्वितीय सत्राचे अध्यक्षस्थान मा. डॉ. एम. ए. शेख, माजी एकसीक्युटीव्ह डायरेक्टर कर्मविर विद्या प्रबोधिनी यांनी भूषविले.

सह समांतर सत्रामध्ये शोधनिबंधाचे सादरीकरण घेण्यात आले. सदर सत्रांच्या अध्यक्षस्थानी डॉ. सुवर्णा शिंदे, डॉ. अद्वैत जोशी, डॉ. शिवाजी होडगे, डॉ. एस्. आय. नुरानी, डॉ. जे. ए. कुलकर्णी, डॉ. बी. डी. वाघमारे होते.

समारोप समारंभाच्या अध्यक्षस्थानी मा. डॉ. अस्मिता पाटील, सहयोगी प्राध्यापिका, न्यू लॉ. कॉलेज, कोल्हापूर होत्या. कायद्याच्या दृष्टिकोनातून शेतीबद्दल आपले विचार मांडत असताना शेतीवरील संशोधनाची आवश्यकता शेतीबद्दलचे विविध देशामध्ये संशोधनातून शेतीत करण्यात येत असलेले विविध प्रयोग ह्या विषयी सखोल चर्चा केली.

समारोपप्रसंगी प्रभारी प्रा. डॉ. श्रीमती तेजस्विनी मुडेकर ह्यांनी चर्चासत्राविषयी आपले विचार व्यक्त केले. सदर चर्चासत्रासाठी द. कोरीचा, हाँगकाँग, स्विडन इ. देशांतून तर विविध राज्यातून ३०६ प्रतिनिधी सहभागी झाले.

चर्चासत्र यशस्वी होण्यासाठी मा. डॉ. क्रांतिकुमार पाटील, कार्यकारी अध्यक्ष, ताराराणी विद्यापीठ यांचे बहुमूल्य मार्गदर्शन व प्रोत्साहन लाभले. तसेच प्रभारी प्राचार्या डॉ. तेजस्विनी मुडेकर, सहकारी प्राध्यापक वर्ग, कार्यालयीन कर्मचारी व विद्यार्थिनींचे बहुमोल सहकार्य लाभले.

निमित्तिका - प्रा. डॉ. श्रीमती नीता धुमाळ

समन्वयक - प्रा. डॉ. श्री. सुजय पाटील

* अंतर्गत गुणवत्ता हमी कक्ष *

महाविद्यालययात गुणवत्तेची संस्कृती वृद्धिंगत होऊन स्त्री शिक्षण क्षेत्रातील उत्कृष्ट महाविद्यालय बनावे यासाठी अंतर्गत गुणवत्ता हमी कक्ष सातत्याने प्रयत्नशील आहे. या कक्षामध्ये एकूण ११ सदस्य कार्यरत असून ते 'Think Tank' म्हणून काम पाहतात.

संस्थेचे ध्येयविधान उद्दिष्टे आणि नॅकच्या Core Values ला सुसंगत असा पुढील पाच वर्षासाठी कृती आराखडा तयार करण्यात आला आहे. गुणवत्तेमध्ये निरंतर सुधारणा होण्यासाठी शैक्षणिक व प्रशासकीय बाबींमध्ये विशेष लक्ष दिले जाते. महिला सबलीकरणसाठी आणि कौशल्य विकासासाठी नाविण्यपूर्ण उपक्रम राबविण्यावर भर दिला जातो.

कृतीयोजना ठरवणे आणि त्याची अंमलबजावणी यासाठी वेळोवेळी मिटींगचे आयोजन करण्यात आले. आणि त्यातून कृतीयोजना अंमलबजावणीचा आढावा घेण्यात आला.

शैक्षणिक वर्ष २०१७-१८ च्या कार्याचा संपूर्ण आढावा घेऊन महाविद्यालयाचा Annual Quality Report (A.Q.A.R) सप्टेंबर, २०१६ मध्ये नॅक, बंगलोर कडे सादर केला.

विद्यार्थिनींसाठी वेगवेगळ्या विषयांवर शॉर्ट टर्म कोर्सेस, क्षेत्रभेटी, चर्चासत्रे, कार्यशाळा, स्पर्धा, संशोधन उपक्रम राबविण्यात आले. प्राध्यापकांसाठी फॅकल्टी डेव्हलपमेंट प्रोग्राम, आंतरराष्ट्रीय परिषंवादाचे आयोजन करण्यात आले.

सी. पी. ई. सल्लागार समितीने केलेल्या शिफारशी समितीसमोर मांडून त्याची अंमलबजावणी करण्याच्या दृष्टीने चर्चा करण्यात आली. नॅकच्या सुधारित मूल्यांकन पद्धतीवर चर्चा होऊन त्यादृष्टीने राबवावयाचे उपक्रम आखण्यात आले. स्वायत्त महाविद्यालयाचा प्रस्ताव सादर करणेबाबतचा ठरावही करण्यात आला.

वरील सर्व उपक्रम राबविताना मा. कार्यकारी अध्यक्ष डॉ. क्रांतिकुमार पाटील यांचे बहुमोल मार्गदर्शन लाभले. त्याचबरोबर मा. प्राचार्य डॉ. जे. बी. पाटील आणि सर्व सहकारी प्राध्यापक बंधूभगिनींचे आणि कर्मचारी वर्गाचे सहकार्य बहुमोल ठरले.

डॉ. सौ. वर्षा मेंदर्गी

समन्वयक- आयू. क्यू. ए. सी.

* अग्रणी महाविद्यालय योजना *

शिवाजी विद्यापीठ अग्रणी महाविद्यालय योजनेमध्ये कमला कॉलेज हे श्री शहाजी छत्रपती महाविद्यालयाच्या परिक्षेत्रात येते. या शैक्षणिक वर्षात ४ कार्यशाळा मंजूर करण्यात आल्या.

* अहवालसाली बुधवार, दिनांक १ ऑगस्ट २०१८ रोजी 'महिलांवरील अत्याचार व महिला संरक्षण विषयक जाणिव जागृती' या विषयावरील कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले. समन्वयिका म्हणून प्रा. डॉ. तेजस्विनी मुडेकर यांनी काम पाहिले. साधन व्यक्ती सौ. राजश्री साकळे-विषय : 'महिला अत्याचार स्वरूप व मानसिकता', मा. प्राचार्य अॅड. डॉ. मंगला पाटील (बडदरे) विषय: महिलाविषयक कायदे, मा. कु. प्रिती खोत व मा. कु. शिवानी पाटील स्वसंरक्षण प्रात्यक्षिके आयोजित करणेत आली. * शनिवार, दि. ८ सप्टेंबर, २०१८ रोजी 'Communicative English' या विषयक कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले. समन्वयिका म्हणून प्रा. डॉ. नीता धुमाळ यांनी काम पाहिले. साधन व्यक्ती श्री नेजाद जलाल विषय: Importance of communicative English श्रीमती प्रज्ञा सावंत विषय : Learner centric Approach to Communicative English. * शुक्रवार, दि. ४ जानेवारी, २०१९ रोजी 'Fruits and Vegetable Processing : Need of Hour' या विषयावरील कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले. साधनव्यक्ती - डॉ. एस. एम. लोखंडे-विषय 'Scope and Importance of Fruits and Vegetables' प्रा. रविना कुलकर्णी विषय: 'Fruits and vegetables processing : Principles and Methods,' B. Voc - Food Processing and Management 'च्या विद्यार्थिनींनी व्हिडिओ लेक्चर' द्वारे माहिती दिली. श्रीमती मिनल

भोसले- Demonstration and preparation of fruits and vegetable Products. * मंगळवार, दि. २९ जानेवारी, २०१९ रोजी 'Self Defense' या विषयावरील कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले. समन्वयिका म्हणून मेजर वर्षा साठे यांनी काम पाहिले. श्री संदिप पाटील, अध्यक्ष इंडियन कुंग फू ऊ शु असोसिएशन व त्यांचे सहकारी यांनी 'Self Defense' या विषयावर व्याख्यान देऊन प्रात्यक्षिके सादर केले. * शिवाजी विद्यापीठाच्या अग्रणी महाविद्यालय योजने अंतर्गत असणाऱ्या 'Research sensitization Scheme for College students' मध्ये बी. व्होक फुड प्रोसेसिंग अँड मॅनेजमेंट विभागातील विद्यार्थिनींनी सादर केलेल्या 'Development of Nutri Drink to over Malnutrition and Anemia' या संशोधन प्रकल्पास १०,०००/- रु. चे प्रोत्साहन निधी प्राप्त झाला.

अग्रणी महाविद्यालय योजने अंतर्गत कमला महाविद्यालय व इतर महाविद्यालयात आयोजित कार्यशाळांमधून महाविद्यालयातील ५०० पेक्षा अधिक विद्यार्थिनी सहभागी झाल्या. अग्रणी महाविद्यालय योजने अंतर्गत उपक्रमांचे आयोजन करण्यासाठी या प्राचार्य डॉ. क्रांतिकुमार पाटील, कार्यकारी अध्यक्ष ताराराणी विद्यापीठ, प्राचार्य जे. बी. पाटीलसर यांचे बहुमोल मार्गदर्शन लाभले.

लिड कॉलेज समन्वयिका
प्रा. डॉ. श्रीमती तेजस्विनी मुडेकर

* गृहशास्त्र विभाग *

दरवर्षी प्रमाणे चालू शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९ मध्ये गृहशास्त्र विभागामार्फत विद्यार्थिनींच्या सर्वांगीण विकासाकरिता अभ्यासाबरोबरच विविध उपक्रम राबविण्यात आले. यात काही उपक्रम अभ्यासपूरक, काही विस्तार कार्यक्रम तर काही कौशल्य विकास होण्याच्या दृष्टीने आयोजित करण्यात आले.

INDUCTION PROGRAMME

महाविद्यालयात प्रवेश घेतलेल्या नवीन विद्यार्थिनींना महाविद्यालयाची ओळख व्हावी, महाविद्यालयाचे नियम, शिस्त माहिती होण्याच्या दृष्टीने शनिवार, दि. २८/७/२०१८ रोजी INDUCTION PROGRAMME आयोजित करण्यात आला होता. सदर कार्यक्रमास विभागाच्या प्रथम वर्षाच्या १०० विद्यार्थिनी उपस्थित होत्या.

* तज्ञ व्यक्तींची व्याख्याने

* बुधवार, दि. ८/८/२०१८ रोजी प्रा. डॉ. वर्षा पाटील, गृहशास्त्र विभाग प्रमुख, मालती वसंतराव पाटील कन्या महाविद्यालय, इस्लामपूर यांचे बी. ए. भाग-३ व एम. ए. गृहशास्त्राच्या विद्यार्थिनीकरिता 'Role of micronutrients in Diet' या विषयावर व्याख्यान आयोजित करण्यात आले होते. कार्यक्रमाच्या समन्वयक म्हणून प्रा. रेखा पंडित यांनी काम पाहिले. सदर व्याख्यानास २३ विद्यार्थिनी उपस्थित होत्या. * शुक्रवार, दि. ७/९/२०१८ रोजी प्रा. श्रीमती संगीता पाटील, श्रीमती ए. आर. पी. कन्या महाविद्यालय, इचलकरंजी यांचे 'Recent trends in Interior Decoration' या विषयावर व्याख्यान झाले. सदर व्याख्यानास विभागाच्या ७८ विद्यार्थिनी उपस्थित होत्या. कार्यक्रमाचे नियोजन प्रा. वर्षा साठे यांनी केले. * सोमवार, दि. १०/९/२०१८ रोजी प्रा. श्रीमती उर्मिला खोत, गृहशास्त्र विभाग प्रमुख श्रीमती ए.आर.पी. कन्या महाविद्यालय, इचलकरंजी यांचे 'पुष्परचना आणि पुष्प सजावट : व्यवसाय संधी' या विषयावर व्याख्यान आयोजित करण्यात आले होते. सदर व्याख्यानास ४८ विद्यार्थिनी उपस्थित होत्या. व्याख्यानाचे आयोजन विभागप्रमुख श्रीमती रेखा पंडित यांनी केले.

◆ Faculty Exchange व्याख्याने - * सोमवार, दि. २७/८/२०१८ रोजी बी.ए. भाग-२ च्या विद्यार्थिनीकरिता 'Preparation of Fudge' या विषयावर बी.व्होक फुड प्रोसेसिंग विभागाच्या श्रीमती स्नेहा बुगडे यांचे व्याख्यान व प्रात्यक्षिक घेण्यात आले. * बुधवार, दि. ५/९/२०१८ रोजी बी.ए. भाग-२ व एम.ए. च्या

विद्यार्थिनीकरिता 'Safety measures of Food Preservation' विषयावर बी.व्होक फुड प्रोसेसिंग विभागाच्या श्रीमती बेनझीर शिकलगार यांचे व्याख्यान आयोजित करण्यात आले.

◆ **कार्यशाळा - *** गुरुवार, दि. ६/९/२०१८ रोजी गणपती उत्सवानिमित्त पर्यावरण पुरक गणपती डेकोरेशन कार्यशाळा आयोजित करण्यात आली होती. कार्यशाळेत मखर, मंडप, वॉलपीस, फुले, हार, आसन, झुंबर, वेल इ. विविध प्रकार प्रात्यक्षिकांसह दाखविण्यात आले. कार्यशाळेच्या दुसऱ्या सत्रात विद्यार्थिनींकडून सदर वस्तू तयार करण्याचा सराव करून घेण्यात आला व तिसऱ्या सत्रात तयार वस्तूंची विक्री व वस्तू तयार करण्यासाठी कच्चा माल उपलब्ध होण्याविषयी मार्गदर्शन केले. कार्यशाळेत गृहशास्त्र विभागाची माजी विद्यार्थिनी कु. तारा दिवेकर हिने मार्गदर्शक म्हणून काम पाहिले. कार्यक्रमास विद्यार्थिनींचा उत्स्फूर्त प्रतिसाद लाभला. एकूण ७८ विद्यार्थिनी व १० प्राध्यापकांनी कार्यशाळेचा लाभ घेतला. * शनिवार, दि. २२/९/२०१८ रोजी 'सिल्क थ्रेड ज्वेलरी' या विषयावर एक दिवसाची कार्यशाळा संपन्न झाली. कार्यशाळेत सिल्क थ्रेड पासून विविध प्रकारची कानातले, गळ्यातले, बांगड्या, कंगन सेट, बुच, साडीपिन, हेअर पिन इत्यादि प्रात्यक्षिकाद्वारे मार्गदर्शन करण्यात आले. तसेच विद्यार्थिनींना सरावासाठी ज्वेलरी करण्यावर भर देण्यात आला. कार्यशाळेस श्रीमती पद्मश्री मादर्नईक यांनी मार्गदर्शक म्हणून काम पाहिले. २८ विद्यार्थिनी व ०७ प्राध्यापकांनी कार्यशाळेचे लाभ घेतला. * सोमवार, दि. ८/१०/२०१८ रोजी 'Creative Kitchen' या विषयावर नेस्ले इंडिया प्रायोजित एक दिवसीय कार्यशाळा घेण्यात आली. श्रीमती रंजिता पाटील, कलनरी ऑफीसर, नेस्ले इंडिया, कोल्हापूर विभाग यांनी मार्गदर्शन केले. कार्यशाळेत ९२ विद्यार्थिनी व ११ प्राध्यापक हजर होते. समन्वयक म्हणून श्रीमती रेखा पंडित यांनी काम पाहिले.

◆ **Short Term Courses - *** दि. १२/१०/२०१८ ते १७/१०/२०१८ दरम्यान पाच दिवसांचा 'Computerized Embroidery' चा कोर्स राबविण्यात आला. कोर्सचा १६ विद्यार्थिनींनी लाभ घेतला. श्रीमती भारती मुढे, राजाराम कॉलेज, कोल्हापूर यांनी तज्ञ मार्गदर्शक म्हणून काम पाहिले. कोर्सच्या समन्वयिका म्हणून प्रा. रेखा पंडित यांनी काम पाहिले. * दि. २०/०२/२०१८ ते २८/०२/२०१८ दरम्यान एकूण ३० तासांचा 'Fashion Designing' हा शॉर्ट टर्म कोर्स विभागामार्फत आयोजित करण्यात आला. सदर कोर्सला बी.ए.भाग-३ व एम.ए. गृहशास्त्राच्या एकूण १८ विद्यार्थिनींनी लाभ घेतला. कोर्सच्या समन्वयिका म्हणून श्रीमती तृप्ती माने यांनी काम पाहिले.

◆ **विविध स्पर्धा व भिती पत्रक - *** जागतिक स्तनपान सप्ताहानिमित्त दि. ३/८/२०१८ रोजी 'Breast Feeding : Foundation of Life' या विषयावर बी.व्होक फुड प्रोसेसिंग विभागाच्या संयुक्त विद्यमाने भिती पत्रक प्रकाशित करण्यात आले. * राष्ट्रीय पोषण सप्ताहानिमित्त दि. १/९/२०१८ रोजी 'समतोल आहाराची मार्गदर्शक तत्त्वे' या विषयावर गृहशास्त्र विभागात भितीपत्रक प्रकाशित करण्यात आले. * दि. १४/०९/२०१९ ला मकरसंक्रांती निमित्त 'तिळ-गुळ आणि आरोग्य' या विषयावर बी.व्होक. प्रोसेसिंगच्या संयुक्त विद्यमाने भितीपत्रक प्रकाशित करण्यात आले. * राष्ट्रीय पोषण सप्ताहानिमित्त शुक्रवार दि. ७/९/२०१८ रोजी पोषक पाककृती स्पर्धा आयोजित करण्यात आली होती. स्पर्धेत २९ विद्यार्थिनींनी भाग घेतला. यात कु. श्रुती पाटील, बी.ए.भाग-१ हिने प्रथम क्रमांक पटकाविला. द्वितीय क्रमांक कु. रिजवाना मकानदार बी.ए.भाग-३ व तृतीय क्रमांक कु. श्वेता भट बी.व्होक.(फुड प्रोसेसिंग) भाग-१ यांनी मिळविला. कु. हर्षदा मोहित बी.व्होक.फुड प्रोसेसिंग भाग -१ व कु. आरती घाटगे बी.ए. भाग-१ यांना उत्तेजनार्थ पारितोषिक प्राप्त झाले. * महाविद्यालयाच्या वार्षिक दिनानिमित्त दि. १०/०९/२०१९ रोजी पाककृती स्पर्धा संपन्न झाली. स्पर्धेत कु. साक्षी पाटील बी.व्होक. फुड प्रोसेसिंग भाग-३, कु. प्रगती चौगुले बी.ए.भाग-१ व कु. दिव्या माने ११ वी आर्ट्स या विद्यार्थिनींनी अनुक्रमे प्रथम, द्वितीय व तृतीय क्रमांक प्राप्त केला. तर कु. अस्मिता सुतार बी.ए. भाग-१ व कु. पुजा वाबळे बी.व्होक. फुड प्रोसेसिंग भाग-३ यांना उत्तेजनार्थ बक्षीसे मिळाली. * दि. ११/९/२०१९ रांगोळी स्पर्धा आयोजित करण्यात आली. यात प्रथम, द्वितीय व तृतीय क्रमांक अनुक्रमे कु. सिद्धी कराडे, बी.सी.ए.-१, कु. प्रगती चौगुले बी.ए.-१ व कु. रसिका भोसले बी.व्होक-३ यांनी प्राप्त केले. तर कु. स्नेहा बिराजदार बी.व्होक.-१ व कु. प्रियांका सुतार ११ वी कॉमर्स यांना उत्तेजनार्थ पारितोषिके मिळाली. * दि. १२/९/२०१९ रोजी मेहंदी स्पर्धा आयोजित करण्यात आली. सदर स्पर्धेत कु. मुस्कान हुक्केरी बी.व्होक. फुड प्रोसेसिंग

-१, कु. तन्वी माने ११ वी सायन्स व कु. संस्कृती वाघ ११ वी आर्टस् यांनी अनुक्रमे प्रथम, द्वितीय व तृतीय क्रमांक पटकावला. उत्तेजनार्थ क्रमांक कु. नाझी पठाण ११ वी आर्टस् व कु. प्रियांका सुतार ११ वी कॉमर्स यांनी प्राप्त केला.

◆ **शैक्षणिक भेटी** - चालू शैक्षणिक वर्षात विभागामार्फत पुढील प्रमाणे भेटी देण्यात आल्या. * दि. २९/१०/२०१८ रोजी लोकशाही पंधरवड्या निमित्त बी.ए.भाग-१ च्या विद्यार्थिनींनी नागांव ग्रामपंचायतीस भेट देऊन तेथील कामकाजाची माहिती घेतली. * दि. ७/२/२०१८ रोजी कौटुंबिक न्यायालय, कोल्हापूर येथे बी.ए.भाग-३ च्या विद्यार्थिनींनी भेट देऊन न्यायालयाच्या कामकाजाची माहिती घेतली. दोन्ही भेटींचे आयोजन प्रा. तृप्ती माने यांनी केले. * दि. २६/२/२०१९ रोजी बी.ए. भाग-२ च्या विद्यार्थिनींनी 'जॅक अँड जिल' या बेबी मॉलला भेट देऊन लहान मुलांसाठी उपलब्ध आरोग्यविषयक साहित्य, खेळणी, कपडे, खाद्यपदार्थ इ. माहिती घेतली. * दि. ६/३/२०१९ रोजी जानकी हॉस्पिटल, राजारामपुरी, कोल्हापूर येथे बी.ए.भाग-२ च्या विद्यार्थिनींच्या भेटीचे आयोजन करण्यात आले होते. भेटी दरम्यान विद्यार्थिनींनी हॉस्पिटलमध्ये उपलब्ध असलेल्या सोयी-सुविधा, गर्भवती स्त्री व तान्ह्या बाळाकरिता असलेल्या सेवा-सुविधांची माहिती घेतली. * दि. ७/३/२०१९ रोजी बालभवन, ताराराणी विद्यापीठ, कोल्हापूर ला बी.ए.भाग-२ व एम.ए.च्या विद्यार्थिनींनी भेट दिली. भेटी दरम्यान बालभवनचे दैनंदिन कामकाज, उपलब्ध सोयी-सुविधा व विद्यार्थिनींची माहिती घेतली. तसेच पूर्वप्राथमिक अवस्थेतील विद्यार्थिनींकरिता विविध विकास साधण्याची शैक्षणिक साधने दाखवून प्रात्यक्षिके घेतली.

◆ **ऑऊटरीचे प्रोग्रॅम** - * बी.ए.भाग-२ व एम.ए.च्या विद्यार्थिनींनी दि. ७/३/२०१९ रोजी बालविहकासातील महत्त्वाचे टप्पे व त्या अनुषंगाने पूर्व प्राथमिक बालकांचा विकासाच्या नोंदी घेतल्या. यात मुलींची उंची, वजन, दंडधर, छातीघेर, डोक्याचा घेर यांची मोजमाप केली. तसेच कारक विकास, बोधात्मक विकास, भावनिक, सामाजिक व भाविक विकासाच्या नोंदी घेतल्या व पालकांना त्याबाबत मार्गदर्शन केले. सदर उपक्रमाच्या समन्वयक म्हणून प्रा. रेखा पंडित यांनी काम पाहिले.

विभागाच्या सर्व उपक्रमांना मा. डॉ. क्रांतिकुमार पाटील सरांचे मार्गदर्शन लाभले. तसेच प्राचार्य डॉ. जे. बी. पाटील सर, प्रभारी प्राचार्या डॉ. टि. बी. मुडेकर मॅडम यांचेही मार्गदर्शन लाभले. विभागातील सहकारी श्रीमती साठे मॅडम, श्रीमती तृप्ती माने मॅडम, श्रीमती वैदेही भागवत मॅडम यांचे सहकार्य लाभले.

प्रा. रेखा पंडीत

विभाग प्रमुख-गृहशास्त्र विभाग

* प्राध्यापक प्रबोधिनी समिती *

आंतरविद्याशाखीय ज्ञानाची देवाण-घेवाण करण्याच्या हेतूने प्राध्यापक प्रबोधिनी कार्यरत आहे. चालू शैक्षणिक वर्षात १ ऑगस्ट २०१८ रोजी 'योगा फॉर फिटनेस' या कार्यशाळेचे योग तज्ञ शिल्पा देगांवकर यांनी मार्गदर्शन केले. द्वितीय सत्रात २६ फेब्रुवारी २०१९ रोजी डॉ. विजय कुंभार यांनी 'स्वायत्तता : समज व गैरसमज' या विषयावर प्राध्यापकांशी चर्चा करून मार्गदर्शन केले. सदर उपक्रमासाठी ताराराणी विद्यापीठाचे कार्यकारी अध्यक्ष मा. प्राचार्य. डॉ. क्रांतिकुमार सर, प्राचार्य डॉ. जे. बी. पाटील व प्रभारी प्राचार्या डॉ. तेजस्विनी मुडेकर यांचे मार्गदर्शन व समिती सदस्यांचे सहकार्य लाभले.

प्रा. डॉ. श्रीमती अनघा पाठक

समिती प्रमुख

* सामाजिक स्वास्थ्य जागृती समिती *

दरवर्षी प्रमाणे चालू शैक्षणिक वर्षात समिती मार्फत आरोग्यविषयक जाणीवजागृती करण्याच्या उद्देशाने विविध उपक्रम राबविण्यात आले.

* दि ३१/३/२०१८ रोजी इनरव्हील क्लब, कोल्हापूर व प्रादेशिक परिवहन कार्यालयाच्या संयुक्त विद्यमाने 'रस्ता सुरक्षा जाणीवजागृती' कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला. कार्यक्रमात प्रादेशिक परिवहन अधिकारी श्री. राहुल नलवडे

यांनी रस्ता सुरक्षिततेबाबत विद्यार्थ्यांना सविस्तर मार्गदर्शन करून विद्यार्थिनींना रस्ता सुरक्षेविषयी शपथ दिली. कार्यक्रमास इनरव्हील क्लबच्या अध्यक्षा सौ. शमिष्ठा चौगुले, सचिव सौ. मनिषा संकपाळ व सहकारी उपस्थित होत्या. सदर कार्यक्रमाचा ९२ विद्यार्थिनींनी लाभ घेतला. * दि. ३/८/२०१८ रोजी जागतिक स्तनपान सप्ताहानिमित्त डॉ. स्नेहल माळी, नाईस क्लिनिक, कोल्हापूर यांचे "Breast Feeding U Foundation of life" या विषयावर व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. सदर व्याख्यानाचा विद्यार्थिनी व प्राध्यापकांनी लाभ घेतला. * राष्ट्रीय पोषण सप्ताहानिमित्त दि. ४/९/२०१८ रोजी प्रा. दिपाली ढवणे, राजाराम कॉलेज, कोल्हापूर यांचे "Go Further with Food" या विषयावर व्याख्यान संपन्न झाले. सदर कार्यक्रमास एकूण ८४ विद्यार्थिनी व ८ प्राध्यापिका उपस्थित होत्या. पोषण सप्ताहानिमित्त गृहशास्त्र विभागात भिक्तीपत्रक प्रकाशीत करण्यात आले व विद्यार्थिनींकरिता पोषक पाककृती स्पर्धा आयोजित करण्यात आली. * दि. २९/११/२०१८ रोजी. मा. पंतप्रधान, भारत सरकार यांच्या 'स्वस्थ भारत यात्रा' या महत्त्वाकांक्षी कार्यक्रमांतर्गत अन्न व औषध प्रशासन कार्यालय यांच्या संयुक्त विद्यमाने जनस्वास्थाच्या दृष्टीकोनातून 'दैनंदिन जीवनात समतोल आहाराचे महत्त्व' या विषयावर आहारतज्ञ डॉ. शमिन शर्मा यांचे व 'आहार- स्वच्छता आणि आरोग्य' या विषयावर श्री. एस. एस. केंबळकर, असिस्टंट कमिश्नर, फूड अँड ड्रग, कोल्हापूर विभाग व्याख्यान संपन्न झाले. सदर कार्यक्रमास विद्यार्थिनी व प्राध्यापकांचा उत्स्फूर्त प्रतिसाद लाभला. कार्यक्रमास १०२ विद्यार्थिनी आणि ७ प्राध्यापिका उपस्थित होत्या.

समितीच्या सर्व उपक्रमांना मा. डॉ. क्रांतिकुमार पाटील, मा. प्राचार्य. डॉ. जे. बी. पाटील, प्रभारी प्राचार्या डॉ. तेजस्विनी मुडेकर यांचे मार्गदर्शन लाभले. तसेच सर्व समिती सदस्यांचे सहकार्य लाभले.

प्रा. रेखा पंडित
समिती प्रमुख

* क्रांतिवीर रंगरावदादा पाटील ग्रंथालय *

ग्रंथालयाची आजअखेर एकूण ग्रंथसंपदा ५९,६३३ आहे व त्याची किंमत रु. ७६,१४,९९१/- इतकी आहे. ग्रंथसंग्रहामध्ये प्रत्येक विषयाच्या पाठ्यपुस्तकाबरोबर संदर्भग्रंथ, स्पर्धा परीक्षांसाठीची उपयुक्त पुस्तके एनसायक्लोपिडिया, विश्वकोश, डिक्शनरीज सुद्धा अद्यावत स्वरूपात उपलब्ध आहेत. पाठ्यपुस्तके संदर्भ साहित्य इ. बरोबरच विविध विषयावरील CD's सुद्धा उपलब्ध आहेत. ग्रंथालयात विविध विषयावरील संशोधन जर्नल्स ४७ व इतर विषयांवरील ३२ मॅकझिन्स उपलब्ध आहेत. मराठी व इंग्रजी भाषेमधील एकूण १० वृत्तपत्रे घेतली जातात. या सर्व मुद्रित साहित्य बरोबरच N-List Online Journal ही ग्रंथालयात उपलब्ध आहेत. शिवाजी विद्यापीठाच्या डॉ. बाबासाहेब खर्डेकर नॉलेज रिसोर्स सेंटर द्वारा संलग्न महाविद्यालयांना मोफत उपलब्ध करून देण्यात आलेली INFID सुविधेद्वारे Online Journals उपलब्ध करून दिली आहेत. बुक बँक योजनेमधून सिनिअर विभागामध्ये ४१ व ज्युनिअर विभागातून २४७ तसेच सिद्धिविनायक गणपती मंदिर न्यास मुंबई द्वारा मिळालेल्या २०० पुस्तकसंचाचे अशा एकूण ४८८ पुस्तक संचाचे वाटप करण्यात आले.

ग्रंथालयामार्फत सुरु करण्यात आलेल्या Kamla Institutional Repository ची पूर्वीची लिंक <http://59.97.234.215.8080/xmlui/> होती ती Networking पद्धतीमुळे झालेल्या बदलामुळे बदलण्यात आली. नवीन Link .पुढीलप्रमाणे <http://59.97.238.102:8080/xmlui/> अशी आहे. दि. २३ जून २०१८ रोजी क्रांतिवीर रंगरावदादा पाटील यांच्या १३ व्या स्मृतिदिनानिमित्त व दि. २५ डिसेंबर २०१८ रोजी १०१ जयंतीनिमित्त ताराराणी विद्यापीठाचे कार्यकारी अध्यक्ष डॉ. क्रांतिकुमार पाटील यांच्या हस्ते प्रतिमापूजन करण्यात आले. यावर्षी श्री सिद्धिविनायक गणपती मंदीर ट्रस्ट मुंबई यांचेकडून २०० पुस्तक संच भेटस्वरूप मिळाले आहेत. त्याचे वाटप विद्यार्थिनींना करण्यात आले.

ग्रंथलयामार्फत घेतले जाणारे विविध उपक्रम :

* दि. १५ ऑक्टोबर २०१८ रोजी वाचन प्रेरणा दिनानिमित्त "वाचाल तर वाचाल" या भिक्तीपत्रकाचे आयोजन करण्यात आले. यामध्ये वाचन संस्कृती रुजविण्याचा संदेश देण्यात आला. * दि. १६ ऑक्टोबर २०१८ रोजी ग्रंथालयामार्फत विद्यार्थिनींनी 'ग्रंथ परिक्षण' स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले. यामध्ये २२ विद्यार्थिनी सहभागी झाल्या. त्यामधून प्रथम, द्वितीय, उत्तेजनार्थ क्रमांक काढण्यात आले. अनुक्रमे शर्वरी रविंद्र मधाळे (बी. ए. भाग १), गौरी शिरीष देसाई (बी. कॉम. भाग १) , स्मितल संजय तोडकर (बी. व्होक फूड १) व ऋतुजा रत्नधर पाटील (बारावी सायन्स) * Online Learning Management system faculty Training programme on from 6th Aug 2018 to 11 Aug 2018. * २५ जानेवारी २०१९ रोजी भोगावती महाविद्यालय, कुरुकली, भोगावती साखर कारखाना व राधानगरी धरण येथे शैक्षणिक ग्रंथालय भेटीचे आयोजन करण्यात आले. त्यामध्ये २५ विद्यार्थिनींनी सहभाग घेतला. * (ekamala.in) - Training session for students on date 11th March 2019 * दि. २५ मार्च ते २७ मार्च २०१९ या कालावधीमध्ये विद्यार्थिनींसाठी Short Term Course या "Use of Library" विषयावर आयोजित केला. यामध्ये २९ विद्यार्थिनींनी सहभाग घेतला. त्यांना प्रमाणपत्र देण्यात आले.

* विशेष उल्लेखनीय

विद्यापीठ स्तरीय ग्रंथ परीक्षण स्पर्धा मोहनराव पतंगराव पाटील महाविद्यालय, बोरगाव यांचेमार्फत आयोजित स्पर्धेमध्ये कु. दिपाली पाटील, बी. कॉम. भाग ३ प्रथम क्रमांक विजेती. रोख रक्कम २,२२२/- व प्रमाणपत्र मिळविले.

ग्रंथालयाचे दैनंदिन कामकाज पार पाडताना संस्थेचे कार्यकारी अध्यक्ष यांचे आम्हांला नेहमीच मार्गदर्शन लाभते. तसेच महाविद्यालयाच्या प्रभारी प्राचार्य नेहमीच आमच्या पाठीशी असतात. ग्रंथालयाचा सर्व सेवकवर्ग कार्यरतत्पर आहे. तसेच ग्रंथालय समितीचे सहकार्य आम्हांस नेहमीच लाभते. प्रत्येक उपक्रमामध्ये ग्रंथालय उत्फुल्लित हजर असते.

सौ. उर्मिला राजेंद्र कदम
ग्रंथपाल, सचिव ग्रंथालय समिती

* कॉमर्स फोरम *

विद्यार्थिनींना वाणिज्य क्षेत्रातील विविध क्षेत्रातील अद्यावत ज्ञान मिळावे, या क्षेत्रातील नवनवीन व बदलत्या प्रवाहांची व्हावी आणि वाणिज्य शाखेतील विविध करिअर संधीची ओळख होऊन त्यांनी या क्षेत्रात उत्तम करिअर करावे यासाठी महाविद्यालयात कॉमर्स फोरमच्या मिटींगमध्ये वर्षभर राबवायच्या कार्यक्रमांचे नियोजन करण्यात आले. अहवाल सालात या विभागामार्फत पुढील उपक्रम राबविण्यात आले.

* दि. ४ ऑगस्ट २०१८ रोजी 'टॅली विथ जी एस टी या क्षेत्रातील करिअर संधी' या विषयावर व्याख्यान तज्ञ मार्गदर्शक - श्री योगेश मोहिते, श्री. विकास काशीद * दि. २७ ऑगस्ट २०१८ रोजी 'वाणिज्य क्षेत्रातील करिअर संधी' या विषयावर व्याख्यान तज्ञ मार्गदर्शक - निलेश पाटील * दि. २८ ऑगस्ट २०१८ ते १५ नोव्हेंबर २०१८ शॉर्ट टर्म कोर्स इन टॅली विथ जी एस टी' चे आयोजन तज्ञ मार्गदर्शक- श्री. योगेश मोहिते, श्री. विलास काशीद, श्रीमती. आरती चौगुले(संयुक्त विद्यमाने : मॉडर्न स्कूल ऑफ कॉम्प्युटर्स, कोल्हापूर) * दि. ३० ऑगस्ट २०१८- स्मॉल इंडस्ट्री डे साजरा करण्यात आला. त्यानिमित्त भित्तिपत्रिकेचा अंक प्रकाशित. * दि. ५ सप्टेंबर २०१८ शिक्षक दिन साजरा करण्यात आला. व्याख्यानाचे आयोजन 'वाणिज्य क्षेत्रात सृजनशील शिक्षकांची गरज' * दि. ९ सप्टेंबर २०१८ टाकाळा विद्यामंदिर, कोल्हापूर येथे Outreach Program चे आयोजन. * विद्यार्थिनींमार्फत 'ओरिगामी डेकोरेशन फॉर गणेश चतुर्थी ' वर्कशॉपचे आयोजन व प्रात्याक्षिके सादर. * शाळेतील विद्यार्थिना चिक्की, राजगीरा लाडू व खाऊचे वाटप. विद्यार्थिनींसाठी वक्तृत्व स्पर्धा, कथाकथन स्पर्धांचे आयोजन नगरसेविका श्रीमती भालकर एस. एस. आणि मुख्याध्यिका श्रीमती काटकर यांचे सहकार्य लाभले. * दि. २० डिसेंबर २०१८ रोजी बॉम्बे स्टॉक एक्स्चेंजच्या संयुक्त विद्यमाने 'गुंतवणूक साक्षरता' या विषयावर व्याख्यानाचे

आयोजन. तज्ञ मार्गदर्शक श्री. पी. जी. शेखर, बँक ऑफ बडोदा. * दि. १२ जानेवारी २०१९ रोजी 'सायबर सेक्युरिटी' या विषयावर जागतिक ग्राहक दिनानिमित्त पोस्टर प्रेझेंटेशन स्पर्धेचे आयोजन. उद्घाटक मा. प्राचार्य डॉ. क्रांतिकुमार पाटील, अध्यक्ष ताराराणी विद्यापीठ. * दि. २९ जानेवारी २०१९ रोजी निबंध स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले. * दि. २९ जानेवारी २०१९ रोजी वादविवाद स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले. * दि. २९ फेब्रुवारी 'टॅली टेलेंट सर्च' स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले. * दि. २८ फेब्रुवारी २०१९ रोजी शिवाजी विद्यापीठ वाणिज्य व व्यवस्थापन शिक्षक संघामार्फत आयोजित 'कॉमर्स टॅलेंट टेस्ट' मध्ये २२ विद्यार्थिनी सहभागी झाल्या.

वरील सर्व उपक्रमांना मा. कार्यकारी अध्यक्ष प्राचार्य डॉ. क्रांतिकुमार पाटील यांचे मार्गदर्शन लाभले. महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. जे. बी. पाटील यांचे मार्गदर्शन प्राप्त झाले. वाणिज्य विभागातील सर्व शिक्षकांचे सहकार्य लाभले.

डॉ. सौ. वर्षा मेंदगी
प्रमुख, कॉमर्स फोरम

◆ ENGLISH FORUM ◆

English forum started its activities with remedial teaching for each class in July. Classwise spelling tests were held to improve spellings of the students. On the occasion of the Independence Day Patriotic Poems Recitation Competition was held.

This year Kamala College, Department of English did MOU with the English Department of Vivekanand College. Majority of English department students participated in 'English Week' organised by the department of english Vivekanand College, Kolhapur. Ms. Arati Patil got the first prize in Poetry Recitation Competition. Ms. Jyoti Banke got the third prize in Essay Writing Competition. Ms. Sharvari Madhale got consolation prize in Story Telling Competition.

Display of Newspaper articles on literary and current issues is a regular feature of English Forum. Essay writing competition various subjects was held in the second semester. Classwise tests on texts and grammar were regularly held. Screening of movies : The Tempest, Othello, Baromas, Disgrace, Joseph Andrews, Madam Bovary, The fall of House of Mr. Usher, Crime and punishment, The stranger, The things fall apart, The enemy of the state, The Glass Manegerie were screened for the better understanding of the tests. The stories Kafan, Gift of Magi, documentary on Amrita Pritam, documentary on Partition, Video, Poems of Mukthibodh, Recitations of poems by Amrita Pritam, Scenes in Bravely Fought the Queen were also screened.

Translated works like Mahanirvan by Satish Alekar, वासना की छाया में (in Passions Shadow) by Mohan Rakesh were read for the benefits of the students.

Visit to Dr. Khardekar Library of Shivaji University and Library Vivekanand College, Kolhapur were organised for M.A.(English) students. Essay Writing, Story Reading and Quiz Competitions as texts wereheld.

Lead College workshop as Communicative English was organises to awaken students about job opportunities English gives.

To falicitate Prin. Dr. J. B. Patil's Retirement, Farewell function was organized. Students from past and present batches expressed their feelings and wished him 'All the best' for his retired life.

With the co-operation of all department faculty. English form activities were sucuessfully carried out.

Smt. Sumati R. Salunkhe

Chairperson, English Forum

* आर्ट सर्कल *

विद्यार्थिनींच्या अंगी असलेल्या सुप्त कलागुणांना प्रोत्साहन देण्याच्या उद्देशाने आर्ट सर्कलच्या माध्यमातून प्रयत्न केले जातात. त्या अनुषंगाने महाविद्यालयामध्ये विविध स्पर्धेचे आयोजन करण्यात येते.

* दि. ६/९/२०१८ रोजी 'माईम' (मूकनाट्य) स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले. सर्वधर्मसमभाव, पर्यावरण संरक्षण, रस्ता सुरक्षा इ. विषयांच्या माध्यमातून प्रबोधन करण्यात आले. * दि. ७/९/२०१८ रोजी 'कोलाज पेंटिंग' स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले. त्याअंतर्गत विद्यार्थिनींनी विविधरंगी कागदाच्या तुकड्यापासून आकर्षक चित्रे तयार केली. * दि. ८/९/२०१८ रोजी 'मॉडेल मेकिंग' ह्या स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले. * दि. २५ ऑक्टोबर २०१८ रोजी महावीर कॉलेज, कोल्हापूर येथे संपन्न झालेल्या जिल्हासत्रीय युवा महोत्सवामध्ये पथनाट्य, वक्तृत्व, वादविवाद, माईम, लोकगीत, समूहगायन, वैयक्तिक सुगम गायन इ. स्पर्धांमध्ये विद्यार्थिनी सहभागी झाल्या. * दि. १५ जानेवारी, २०१९ रोजी महाविद्यालयात संपन्न झालेल्या वार्षिक दिनाच्या ऐतिहासिक, पारंपारिक, आधुनिक प्रादेशीक राष्ट्रीय एकात्मता दर्शविणाऱ्या फॅन्सी ड्रेसचे सादरीकरण करण्यात आले. * दि. २५ जानेवारी २०१९ रोजी भगीरथी महिला संस्था व संघटीत युवाशक्ती आयोजित भिमा पथनाट्य महोत्सवांतर्गत 'आई बाबा मला जगू द्या' हे स्त्री भ्रूण हत्येविरोधी पथनाट्य सादर करण्यात आले. सादर पथनाट्यास द्वितीय क्रमांक प्राप्त झाला व रु. १०,०००/- चे रोख बक्षिस देण्यात आले. तसेच उत्कृष्ट दिग्दर्शक, उत्कृष्ट अभिनेत्री व लक्षवेधक अभिनेत्री अशी प्रत्येकी रु. १०००/- ची बक्षिसे प्राप्त झाली. * दि. २४ जानेवारी, २०१९ रोजी करोओके सिंगिंग स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले. त्या अंतर्गत विद्यार्थिनींनी विविध मराठी, हिंदी गाण्यांचे सादरीकरण केले.

वर्षभरामध्ये विविध स्तरावरील स्पर्धांमध्ये विद्यार्थिनींना सहभागी होण्यासाठी मार्गदर्शन करण्यात आले.

वरील सर्व कार्यक्रमांना कार्यकारी अध्यक्ष मा. प्राचार्य डॉ. क्रांतीकुमार पाटील यांचे प्रोत्साहन लाभले तसेच मा. प्राचार्य डॉ. जे. बी. पाटील यांचे मार्गदर्शन लाभले.

प्रा. डॉ. नीता धुमाळ

समिती प्रमुख - आर्ट सर्कल

* निसर्ग व पर्यावरण जाणिव जागृती मंडळ *

विद्यार्थिनींमध्ये पर्यावरणसंबंधी जाणिव जागृती व्हावी ह्या उद्देशाने महाविद्यालयामध्ये निसर्ग व पर्यावरण जाणिव जागृती मंडळ कार्यरत आहे. अहवालसाली * दि. ६/९/२०१८ रोजी 'पर्यावरण संवर्धनामध्ये विद्यार्थ्यांचा सहभाग' ह्या विषयावर निबंध स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले. त्यामध्ये विद्यार्थिनींनी पर्यावरण संवर्धन आणि देश, प्रदूषण, वृक्ष संवर्धन, नैसर्गिक आपत्ती व विद्यार्थी अशा विविध विषयांवर आपले विचार प्रभावीपणे मांडले. * दि. ७/९/२०१८ रोजी 'पर्यावरण बचाव' ह्या विषयावरील पोस्टर स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले. त्याअंतर्गत स्वच्छ भारत, प्रदूषण, नैसर्गिक साधन संपत्तीचे नियोजन इ. विषयांवर पोस्टर प्रेझेंटेशनद्वारे पर्यावरण संवर्धनाचा संदेश देण्यात आला. * दि. ७/९/२०१८ रोजी आयोजित केलेल्या कोलाज पेंटिंग स्पर्धेमध्ये पर्यावरण संवर्धनाचा संदेश देणारे पेंटिंग सादर करण्यात आले. * तसेच विविध महाविद्यालयात आयोजित पर्यावरणसंबंधी कार्यशाळेत विद्यार्थिनी सहभागी झाल्या.

वरील सर्व उपक्रमांना मा. कार्यकारी अध्यक्ष, प्राचार्य डॉ. क्रांतीकुमार पाटील यांचे प्रोत्साहन लाभले व मा. प्राचार्य डॉ. जे. बी. पाटील यांचे मार्गदर्शन लाभले.

प्रा. डॉ. नीता धुमाळ

निसर्ग मंडळ समिती प्रमुख

* 'गुंजारव' भितीपत्रक *

नेहमीप्रमाणे २०१८-१९ या शैक्षणिक वर्षात ही 'गुंजारव' ला विद्यार्थिनींचा उस्फुर्त प्रतिसाद मिळाला. विविध विषयांवर अभ्यासपूर्ण लेख प्रसिद्ध करण्यात आले. ताराराणी विद्यापीठाचे संस्थापक अध्यक्ष कै. डॉ. व्ही. टी. पाटील तथा काकाजी यांच्या जीवन कार्याविषयी लेख प्रसिद्ध करून 'गुंजारव' ची सुरवात झाली. जागतिक स्तनपान सप्ताहानिमित्त स्तनपान व त्याचे फायदे या विषयावरती अभ्यासपूर्ण शास्त्रीय माहिती प्रसिद्ध केली. लघुउद्योग दिनानिमित्त भारतीय लघुउद्योगांची स्थिती यावरती लेख प्रसिद्ध केले. हिन्दीनिमित्त 'हिन्दी भाषामें विद्वानोंके योगदान' या विषयामध्ये हिन्दीतील अनेक लेखक व त्यांचे वाङ्मय असे लेख प्रसिद्ध झाले. सायबर क्राईम हा सध्या स्थितीतील महत्वाचा विषय. यावरती महाजालामध्ये कोणकोणते गुन्हे होऊ शकतात त्यापासून आपण स्वतःचे संरक्षण कसे करावे या संबंधी लेखन इंजिनिअर्स डे निमित्त प्रसिद्ध केले. प्लॅस्टिक हे पर्यावरणविरोधी असल्याने सरकारद्वारे प्लॅस्टिक बंदी करण्यात आली त्यावेळी प्लॅस्टिक बंदी व रोजगाराच्या संधी या विषयी विद्यार्थिनींनी लेख प्रसिद्ध केले. वाचन प्रेरणा दिना निमित्त ग. दि. माडगूळकर व पु. ल. देशपांडे विषेशांक प्रसिद्ध करण्यात आला.

प्रथमसत्रातील उत्साह कायम ठेवत द्वितीयसत्रामध्ये 'गुंजारव' गुंजन करत राहिले. राष्ट्रीय सभा व तिचे संस्थापक सदस्य यांची माहिती देणारे लेख राष्ट्रीय सभा स्थापन दिनानिमित्त प्रसिद्ध करून त्यांचे भारतीय स्वातंत्र्य लढ्यातील कार्य यांची माहिती दिली गेली. १७ जानेवारी रोजी 'काकाजीकी छायामें' कै. डॉ. व्ही. टी. पाटील यांचा व त्यांचे कार्य या विषयी माहितीपर लेखांक हिन्दी भाषेमध्ये प्रसिद्ध करण्यात आले. २६ जानेवारी प्रजासत्ताक दिना निमित्त राष्ट्रध्वजाविषयी अभ्यासपूर्ण माहिती देणारा अंक 'आपला राष्ट्रध्वज आपला अभिमान' प्रसिद्ध केला. सध्या तरुण वर्गामध्ये वेगवेगळ्या व्यसनांना बळी पडण्याची संख्या वाढत चालली आहे. ह्याची कारण मिमांसा व उपाय योजन या विषयावर 'तरुणांमधील वाढती व्यसनाधिनता: एक समाजशास्त्रीय चिंतन' हा अंक प्रसिद्ध केला. २८ फेब्रुवारी हा मराठी भाषा दिन मराठी संदर्भात अंक प्रसिद्ध करून साजरा केला. मार्चमध्ये 'सॅनिटरी नॅपकीन-काळाची गरज व व्यवसाय संधी' या विषयावरती लेखांक प्रसिद्ध केला. सर्व विभागातील विद्यार्थिनींचे व सहकाऱ्यांचे सहकार्य मोलाचे ठरले.

प्रा. श्रीमती एस. आर. साळुंखे
भिती पत्रक गुंजारव समिती

* हिंदी साहित्य मंडळ *

हिंदी साहित्य मंडळाची स्थापना अनेक उद्देश पूर्तीसाठी करण्यात येते. यामध्ये हिंदी साहित्याच्या अभ्यासाबरोबर भाषेच्या दृष्टिकोनातून विद्यार्थिनींच्या अनेक क्षमता विकसित व्हाव्यात या प्रमुख उद्देशाबरोबर भाषेचे उच्चारण, हिंदी लेखन, व्याकरण, भाषेचे ज्ञान वाढावे या उद्देशाने अनेक विविध कार्यक्रमांचे आयोजन हिंदी साहित्य मंडळाच्या वतीने केले जाते.

सन २०१८-१९ या शैक्षणिक वर्षामध्ये हिंदी विभागामार्फत विविध उपक्रम राबविले गेले.

* दि. ३१ जुलै २०१८ रोजी 'प्रेमचंद जयंती' चा कार्यक्रम हिंदी विभागामार्फत घेण्यात आला. * दि. १४ ऑगस्ट २०१८ रोजी हिंदी देशभक्तीपर गीत-गायन स्पर्धा आयोजित केली. तसेच अमृता प्रीतम यांच्या जयंतीनिमित्त 'एक थी अमृता' या विषयावर कार्यक्रम दि. ४ सप्टेंबर २०१८ रोजी घेण्यात आला. 'हिंदी दिना' निमित्त हिंदी पंधरवडा साजरा करण्यात आला. * दि. ८ सप्टेंबर ते १५ सप्टेंबर २०१८ या दरम्यान विविध स्पर्धांचे आयोजन करण्यात आले. 'हिंदी वक्तृत्व' स्पर्धा यामध्ये कु. परवीन मेहबूब तोरगल प्रथम क्रमांक, कु. ज्योती गारवे कला भाग -१ द्वितीय क्रमांक. कु. पुनम पाटील कला भाग-१ तृतीय क्रमांक मिळविला. तसेच 'हिंदी कथा-कथन' स्पर्धे मध्ये ज्योती बुध्याळ प्रथम क्रमांक, मेघा धनगर

द्वितीय क्रमांक व फिजा मकानदार तृतीय क्रमांक मिळविला. तसेच हिंदी दिनानिमित्त २४ सप्टेंबर २०१८ रोजी प्रा. डॉ. संदीप किर्दत, अध्यक्ष हिंदी विभाग, रावसाहेब रामराव पाटील, महाविद्यालय सावळज याचे प्रमुख पाहुणे म्हणून व्याख्यान आयोजित केले गेले. १६ ऑक्टोबर २०१८ रोजी स्थानिक स्वराज्य संस्था भेटी उपक्रमांतर्गत तहसिलदार कार्यलय पन्हाळा येथे कला भाग १ च्या विद्यार्थिनींनी भेट दिली. * १० जानेवारी २०१९ रोजी वार्षिक स्नेहसंमेलनानिमित्त घेणेत आलेल्या निबंध स्पर्धेमध्ये कु. परवीन मेहबूब तोरगल प्रथम, कु. ऐश्वर्या फडणवीस द्वितीय कु. योगीता दत्तात्रय सुतार ११ वी कॉमर्स, तृतीय क्रमांक मिळवला.

* अभ्यास भेट

* भोगावती महाविद्यालय, कुरुकली येथे ग्रंथालयास २७ जानेवारी २०१९ रोजी भेट दिली. *College with potential for Excellence (CPE) Scheme अंतर्गत हिंदी विभागाच्यावतीने 'विज्ञापन और हिंदी भाषा' या विषयावर अल्पावधी पदविका कोर्स १२ फेब्रुवारी २०१९ ते २८ फेब्रुवारी २०१९ रोजी प्रा. डॉ. सुनील बनसोडे हे बीजभाषक म्हणून उपस्थित राहिले. * दि. २३ फेब्रुवारी रोजी मा. उर्मिला कदम मॅडम, ग्रंथपाल, कमला कॉलेज यांनी सायबर सुरक्षा व विज्ञापन याविषयी मार्गदर्शन केले. * दि. २८ फेब्रुवारी २०१९ रोजी अल्पावधी पदविका कोर्स चे समापन प्रा. डॉ. सूरज चौगुले, वारणा महाविद्यालय, ऐतवडे खुर्द यांनी केले. 'विज्ञापन और हिंदी भाषा तथा करिअर के विविध अवसर' या विषयावर विद्यार्थिनींना मार्गदर्शन केले.

हिंदी, साहित्य मंडळाच्या सर्व उपक्रमांना मा. कार्यकारी अध्यक्ष, प्राचार्य डॉ. क्रांतिकुमार पाटील यांचे प्रोत्साहन लाभले. व मा. प्राचार्य डॉ. जे. बी. पाटील यांचे मार्गदर्शन लाभले.

प्रा. डॉ. छाया शंकर माळी
हिंदी विभाग

* मराठी वाङ्मय आणि वादविवाद मंडळ *

मराठी वाङ्मय मंडळाच्यावतीने तारासणी विद्यापीठाचे संस्थापक अध्यक्ष कॅ. डॉ. व्ही. डी. पाटील तथा काकाजी यांच्या ११८ या जयंती निमित्त शनिवार दि. १८/०८/२०१९ रोजी निबंध लेखन स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आलेले होते. या स्पर्धेत कनिष्ठ आणि वरिष्ठ विभागातील एकूण ५६ विद्यार्थिनी सहभागी झालेल्या होत्या.

* दि. १३ ऑक्टोबर २०१८ रोजी 'वाचन प्रेरणा दिन' साजरा करण्यात आला. या वेळी ग. दि. माडगूळकर, पु. ल. देशपांडे आणि राम गणेश गडकरी यांच्या साहित्यावरील भितीपत्रकाचे उद्घाटन करण्यात आले. * दि. २७ फेब्रुवारी २०१९ रोजी कुसुमाग्रज यांचा जन्मदिवस 'मराठी भाषा दिवस' म्हणून साजरा करण्यात आला. या प्रसंगी कुसुमाग्रज यांच्या प्रतिमेचे पूजन करून मराठी भाषा विषयक लेखांचा समावेश असणाऱ्या भितीपत्रकाचे उद्घाटन करण्यात आले नंतर कुसुमाग्रज यांच्या विविध काव्यरचनांच्या गायनाचा कार्यक्रम पार पडला. * दि. २/१/२०१९ रोजी न्यू कॉलेज कोल्हापूर येथे आयोजित आंतरमहाविद्यालयाने काव्य वाचन स्पर्धेचे कु. आरती कृष्णा पाटील, बी. ए. भाग २ व कु. ज्योती कुमार काशिद बी.ए. भाग २ या विद्यार्थिनी सहभागी झाल्या तर या स्पर्धेत कु. आरती कृष्णा पाटील हिला द्वितीय क्रमांकाचे पारितोषिक मिळाले. * दि. २३/१०/२०१८ रोजी महावीर कॉलेज कोल्हापूर येथे आयोजित कोजागिरी पौर्णिमा काव्यवाचन स्पर्धेत कु. फिजा मकानदार बी.ए.भाग १ व आरती पाटील बी.ए.भाग २ या सहभागी झाल्या. * महाराष्ट्र शासन मराठी भाषा विभाग राज्य मराठी विकास संस्था यांच्या मार्फत आयोजित रंगमंच अविष्कार स्पर्धेत कु. ऋतुजा रवींद्र चव्हाण बी. ए. भाग ३, कु. प्रियांका सुरेश मगदूम बी.ए. भाग ३, कु. आरती कृष्णा पाटील बी. ए. भाग ३ या विद्यार्थिनी सहभागी झाल्या. या स्पर्धेत कोल्हापूर विभाग सराव कु. आरती कृष्णा पाटील हीला काव्यवाचन स्पर्धेत प्रथम क्रमांक मिळाला. या प्रसंगी तिला शासनाच्यावतीने तीन हजार रुपये स्मृतिचिन्ह २०१९ पुणे येथे होणाऱ्या राज्यस्तरीय काव्यवाचन स्पर्धेसाठी निवड झाली. * कॉलेजच्या वार्षिक दिना निमित्त काव्यलेखन स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले होते. या मध्ये कु. ऋतुजा रत्नहार पाटील १२ वी आर्ट्स

प्रथम क्रमांक, कु. शर्वरी रवींद्र मधाळे बी. ए. भाग २ द्वितीय क्रमांक कु. अक्षता सुनील गडकरी बी. ए. भाग २ तृतीय क्रमांक व उत्तेजनार्थ म्हणून माधवी धोंडिराम शिनगारे ११ वी सायन्स, कु. प्रज्ञा माणिक गणगे यांची निवड झाली. * या शैक्षणिक वर्षात अग्रणी महाविद्यालय आयोजित विविध महाविद्यालयातील मराठी भाषा विषयक उपक्रमात मराठी विभागाच्यावतीने विद्यार्थिनी सहभागी झाल्या. * न्यू कॉलेज दि. २९/१/२०१९ विषय- प्रसार माध्यमातील मराठी रोजगार आणि स्वयंरोजगार संधी. * के.एम.सी कॉलेज दि. ५/३/२०१९ विषय. अनुवाद प्रक्रिया. * शिवाजी विद्यापीठ मराठी विभाग दि. २१/१/२०१९ विषय पुन्हा एकदा खांडेकर.

या वरील मंडळाच्या विविध उपक्रमांना मा. कार्यकारी अध्यक्ष मा. प्राचार्य डॉ. क्रांतिकुमार पाटील, प्राचार्य डॉ. जे. बी. पाटील, प्रभारी प्राचार्य डॉ. तेजस्विनी मुडेकर यांचे प्रोत्साहन व मार्गदर्शन लाभले.

प्रा. डॉ. सुजय पाटील

प्रमुख - मराठी वाङ्मय मंडळ, आणि वादविवाद मंडळ

* शिक्षक पालक संघ *

महाविद्यालयातील विविध उपक्रमांची माहिती पालकांना व्हावी. पालकांच्या अनुभवांचा, सल्ल्यांचा उपयोग महाविद्यालयाला व्हावा. या उद्देशाने शिक्षक पालक संघाच्यावतीने विविध उपक्रम राबविले जातात. याचाच एक भाग म्हणून दि. १ सप्टेंबर २०१९ रोजी 'पालक सभेचे' आयोजन करण्यात आलेले होते.

या प्रसंगी शिवाजी विद्यापीठाच्या आजीवन व विस्तार विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने पालकांसाठी, विद्यार्थिनींसाठी 'अॅक्युप्रेशर कार्यशाळेचे' आयोजन करण्यात आलेले होते. या प्रसंगी तज्ज्ञ मार्गदर्शकांनी विविध शारीरिक व मानसिक व्याधींवर अक्युप्रेशर उपचार पद्धतीद्वारे कशी मात करता येते हे दाखवून दिले. तसेच कलर थेरपीचा उपयोग कसा करावा यासंदर्भात मार्गदर्शन केले गेले.

शिक्षक पालक संघाच्या सर्व कार्यक्रमांना, उपक्रमांना मा. कार्यकारी अध्यक्ष डॉ. क्रांतिकुमार पाटील, प्राचार्य डॉ. जे. बी. पाटील, प्रभारी प्राचार्य डॉ. तेजस्विनी मुडेकर यांचे प्रोत्साहन व मार्गदर्शन लाभले.

प्रा. डॉ. सुजय पाटील

शिक्षक पालक संघ प्रमुख

* सामाजिक समस्या जाणिव जागृती समिती *

विद्यार्थिनींमध्ये सामाजिक बांधिलकी निर्माण व्हावी या हेतूने महाविद्यालयात सामाजिक समस्या जाणिव जागृती समिती कार्यरत आहे. समितीच्यावतीने अहवालसाली पुढील उपक्रमांचे आयोजन करणेत आले. * सामाजिक समस्या जाणिव जागृती समिती, बेटी बचाओ अभियान व समाजशास्त्र विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने मंगळवार, दि. २१ ऑगस्ट २०१८ रोजी 'महिला अत्याचार व महिला सबलीकरण' या विषयावर पोष्टर स्पर्धेचे आयोजन करणेत आले. ६१ विद्यार्थिनींनी स्पर्धेत सहभाग नोंदविला. स्पर्धेचे प्रायोजकत्व इनरव्हिल क्लब ऑफ कोल्हापूर सनराईज यांनी स्वीकारून बक्षिसाची रक्कम अदा केली. * इंडियन असोसिएशन फॉर द ब्लाइंड आवाहनावरून Visually challenged मुलांच्या शिक्षणासाठी प्राध्यापक व विद्यार्थिनींनी संकलित केलेले ३,८४०/- रु च्या निधी मदुराई येथे पाठवण्यात आला. * कु. साक्षी शिंदे हिच्या शस्त्रक्रियेसाठी प्राध्यापकांकडून १,०५०/- रु मदत देण्यात आली. * बेटी बचाओ अभियान व सामाजिक समस्या जाणिव जागृती समिती यांच्या संयुक्त विद्यमाने 'बेटी बचाओ-बेटी पढाओ' स्त्री सबलीकरण, 'स्त्री अत्याचार या विषयावरील पोस्टरचे प्रदर्शन डी. टी. एड. ज्युनियर कॉलेज, कोल्हापूर येथे १० सप्टेंबर २०१८ ते १४ सप्टेंबर २०१८ या कालावधीत भरविण्यात आले.

* समिती व बेटा बचाओ अभियान यांच्यावतीने 'स्त्री-विशेषांक' प्रकाशित करणेत आला. * सोमवार, दि. ०७ जानेवारी २०१९ रोजी वाहन परवाना शिबीराचे आयोजन करण्यात आले. श्री. राजगुरु बराडे यांनी मार्गदर्शन केले. शिबिरामध्ये ४९ विद्यार्थिनींची 'लर्निंग लायसेन्सची' प्रक्रिया पूर्ण करणेत आली.

वरील उपक्रम राबविणेसाठी मा. प्राचार्य डॉ. क्रांतिकुमार पाटीलसर, मा. प्राचार्य डॉ. जे. बी. पाटील सर यांचे मार्गदर्शन व समिती सदस्यांचे सहकार्य लाभले.

प्रा. डॉ. श्रीमती तेजस्विनी मुडेकर
अध्यक्षा सामाजिक समस्या जाणीव जागृती समिती

* अंतर्गत तक्रार निवारण समिती *

सामाजिक व न्यायात्मक जाणीव जागृती येण्यासाठी महाविद्यालयामध्ये अंतर्गत तक्रार निवारण समिती कार्यरत आहे. महाविद्यालयातील महिला व विद्यार्थिनींवर कोणत्याही प्रकारचा अन्याय होऊ नये याबाबत समिती नेहमी दक्ष असते. * विद्यार्थिनी आर्थिक दृष्ट्या सक्षम व्हाव्यात या उद्देशाने अर्थशास्त्र विभाग व समितीच्या वतीने ३० ऑगस्ट ते १० सप्टेंबर २०१८ या कालावधीत 'Handy Craft' या शॉर्टटर्म कोर्सचे आयोजन करण्यात आले. सौ. शर्मिला पाटील व सौ. श्रद्धा वाझे या साधन व्यक्ती होत्या. ८० विद्यार्थिनींनी या कोर्सचा लाभ घेतला. * १ ऑगस्ट २०१८ रोजी 'महिलांवरील अत्याचार व मीहला स्वसंरक्षण जाणिव जागृती' कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले. अंतर्गत तक्रार निवारण समिती व बेटा बचाओ अभियान यांच्या संयुक्त विद्यमाने ३ जानेवारी २०१९ रोजी 'मला जगू द्या', 'स्त्री शिक्षण गरजेचे', 'स्त्रियांवरील अत्याचार एक गंभीर समस्या' या विषयांवर निबंध स्पर्धेचे आयोजन करणेत आले. स्पर्धेत ६५ विद्यार्थिनी सहभागी झाल्या. माजी विद्यार्थिनी संघाने स्पर्धा पुरस्कृत करून बक्षिसाची रक्कम रु. ७०० प्रदान केले. * अंतर्गत तक्रार निवारण समिती, बेटा बचाओ अभियान, रॅगिंग प्रतिबंधक समिती सकाळ समूह यांच्या संयुक्त विद्यमाने १ मार्च २०१९ रोजी मा. न्यायाधिश श्री. उमेशचंद्र मोरे यांचे 'रॅगिंग प्रतिबंध व महिला अत्याचार' या विषयावर व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले. या विषयाशी संबंधित विविध महाविद्यालयात व शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर येथे आयोजित कार्यशाळा व सेमिनार मध्ये महाविद्यालयातील ४५ विद्यार्थिनी सहभागी झाल्या. अहवाल साली तीन बैठका झाल्या. समितीपुढे कोणतीही तक्रार अहवालसाली आली नाही.

समितीचे उपक्रम राबविताना समिती सदस्य डॉ. नीता धुमाळ, डॉ. सुजय पाटील यांचे सहकार्य लाभले. तारारानी विद्यापीठाचे कार्यकारी अध्यक्ष मा. प्राचार्य डॉ. क्रांतिकुमार पाटील व मा. प्राचार्य डॉ. जे. बी. पाटील यांचे मार्गदर्शन लाभले.

प्रा. श्रीमती तेजस्विनी मुडेकर
प्रिसायडिंग ऑफिसर, अंतर्गत तक्रार निवारण समिती

* अर्थशास्त्र मंडळ *

अर्थशास्त्र विभागाच्यावतीने शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९ मध्ये विविध उपक्रमांचे आयोजन करण्यात आले. * ११ जुलै जागतिक लोकसंख्या दिन निमित्ताने गुरुवार, दि. १२ जुलै २०१८ रोजी प्रा. श्री. शशिकांत पंचगल्ले (सहयोगी प्राध्यापक, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर) यांचे 'भारतातील वाढती लोकसंख्या शाप की वरदान' या विषयावर व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले. हे व्याख्यान इनरव्हिल क्लब ऑफ कोल्हापूर, सनराईज यांच्या सहकार्यातून घेणेत आले. * अर्थशास्त्र विभाग, अंतर्गत तक्रार निवारण समिती यांच्या संयुक्त विद्यमाने विद्यार्थिनींमध्ये कौशल्य विकास होऊन व्यावसायिक दृष्टीकोन रुजावा या उद्देशाने ३० ऑगस्ट २०१८ ते १० सप्टेंबर २०१८ या कालावधीत 'हँडी क्राफ्ट' या शॉर्टटर्म कोर्सचे आयोजन करण्यात आले. साधनव्यक्ती - सौ. शर्मिला पाटील व सौ. श्रद्धा वाझे या होत्या. ८० विद्यार्थिनी या कोर्समध्ये सहभागी

झाल्या. कोर्ससाठी अर्थसहाय्य माजी विद्यार्थिनी संघाने केले. * दि. ५ सप्टेंबर २०१८ रोजी शिक्षकांप्रती आदरभाव व्यक्त करणेसाठी विद्यार्थिनींनी 'शिक्षक दिन' साजरा केला. * बी.ए. भाग - ३ अर्थशास्त्र विभागातील विद्यार्थिनींनी 'भारतातील पीक पद्धतीतील बदल' हा अंतर्गत लघु संशोधन प्रकल्प डॉ. पाठक यांच्या मार्गदर्शनाखाली हाती घेतला आहे. * अर्थशास्त्र व सहकार विषयाच्या विद्यार्थिनींसाठी डॉ. पोवार यांनी गोकुळ शिरगाव येथील 'गोकुळ सहकारी दुग्ध प्रक्रिया उद्योग' येथे क्षेत्रभेटीचे आयोजन केले. * बँक व्हिजिट - कॉसमॉस बँकेत दि. १८ डिसेंबर २०१८ रोजी १६ विद्यार्थिनी व प्रा. डॉ. तेजस्विनी मुडेकर यांनी क्षेत्रभट दिली. * अर्थशास्त्रातील शिक्षण व रोजगार संधी' या विषयावर आयोजित कार्यशाळेत अर्थशास्त्र अधिविभाग, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर येथे बी.ए.भाग-३ अर्थशास्त्र विषयाच्या १९ विद्यार्थिनी सहभागी झाल्या. यशवंतराव चव्हाण स्कूल ऑफ रूरल डेव्हलपमेंट, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर अंतर्गत आयोजित 'स्टूडंट डेव्हलपमेंट प्रोग्रॅम फॉर रूरल स्टडीज' या विषयावर कार्यशाळेत ५ विद्यार्थिनी सहभागी झाल्या. 'भारतीय अर्थशास्त्र आणि कर विषयक धोरण', 'निश्चलनीकरण नंतरच्या काळातील म्युच्युअल फंड उद्योगाची झालेली वाढ', जी.एस.टी. अफ्टर इंप्लिमेंटेशन' या विषयावर विविध महाविद्यालयांमध्ये आयोजित कार्यशाळेत अर्थशास्त्र विषयाच्या विद्यार्थिनी सहभागी झाल्या.

वरील सर्व उपक्रम राबविणेसाठी मा. प्राचार्य डॉ. क्रांतिकुमार पाटील सर, कार्यकारी अध्यक्ष, ताराराणी विद्यापीठ, मा. प्राचार्य डॉ. जे. बी. पाटील सर यांचे मार्गदर्शन व प्रा. डॉ. अनघा पाठक, प्रा. डॉ. नेताजी पोवार यांचे सहकार्य लाभले.

प्रा. डॉ. श्रीमती तेजस्विनी मुडेकर
अर्थशास्त्र विभाग प्रमुख

* लोकसंख्या शिक्षण मंडळ *

महाविद्यालयात शिवाजी विद्यापीठाला प्रौढ व निरंतर शिक्षण विभागामार्फत 'लोकसंख्या शिक्षण मंडळ' कार्यरत आहे. या मंडळाद्वारे विद्यार्थिनींच्या गुणवत्ता वाढीचे कार्यक्रम आणि उपक्रम आयोजित केले जातात. अहवाल वर्षी मंडळाकडून पुढील प्रमाणे विविध उपक्रम आयोजित झाले होते.

* जागतिक लोकसंख्या दिन : ११ जुलै या जागतिक लोकसंख्या दिनानिमित्त विद्यार्थिनी भारतीय लोकसंख्ये बाबतच्या जाणीवा जागृत होण्याकरिता म्हणून तज्ञांच्या भाषणाचे आयोजन गुरुवार दि. १२ जुलै २०१८ रोजी केले. त्या अंतर्गत शिवाजी विद्यापीठ, अर्थशास्त्र विभागातील डॉ. शशिकांत पंचगल्ले यांनी 'वाढती लोकसंख्या शाप की वरदान' या विषयी आपले विचार मांडले. * प्रकल्प भेट : शिवाजी विद्यापीठाच्या अभ्यासक्रमावर आधारित तसेच समाजाच्या विकासामध्ये दखलपात्र योगदान पुरविण्याच्या संस्थांची माहिती घेण्याच्या उद्देशाने बी.ए. आणि बी. कॉम. वर्गातील विद्यार्थिनींची 'गोकुळ प्रकल्पास' सोमवार दि. २८/०१/२०१९ रोजी भेट आयोजित केली. * कार्यशाळेमधील विद्यार्थिनींचा सहभाग : यशवंतराव चव्हाण स्कूल ऑफ रूरल डेव्हलपमेंट शिवाजी विद्यापीठ यांचे द्वारे आयोजित गुरुवार दि. २८/०२/२०१९ रोजीच्या कार्यशाळेमध्ये मंडळाच्या पाच विद्यार्थिनींनी सहभाग दिला. याशिवाय अग्रणी महाविद्यालय योजने अंतर्गत गोपाळ कृष्ण गोखले कॉलेज मधील मंगळवार दि. १२ फेब्रुवारी २०१९ रोजीच्या कार्यशाळेमध्ये प्रकल्पाधिकारी प्रा. डॉ. नेताजी वि. पोवार आणि मंडळाच्या पाच विद्यार्थिनींनी सहभाग दिला. * महिला संरक्षण कायदे जाणीव जागृती : कोल्हापूर पोलीस अधिक्षक कार्यालय अंतर्गत महिला आणि बाल विकास विभागाच्या वतीने शुक्रवार दि. २६/१०/२०१८ रोजी 'कौटुंबिक हिंसाचारापासून महिलांचे संरक्षण अधिनियम २००५'च्या कायद्या बाबतची माहिती विद्यार्थिनींना देण्याकरिता विविध तज्ञांच्या भाषणांचे आयोजन मंडळाद्वारे केले आणि वरील कायद्याची माहिती विद्यार्थिनींना दिली. * विद्यार्थिनींकरीता परिसंवाद : विद्यार्थिनींचा वैचारिक विकास व्हावा. अवांतर वाचन व्हावे, सभाधिटपणा विकसित व्हावा म्हणून विद्यार्थिनींकरीता विविध विषयांवर परिसंवादांचे पुढीलप्रमाणे आयोजन केले.

त्या अंतर्गत विद्यार्थिनींनी वाचन करून अपाले विचार व्यक्त केले. (अ) स्वतंत्र भारता समोरील आव्हाने - १८/०८/२०१८ (ब) सहकारातून महिला विकास - ०६/०९/२०१८ (क) जी.एस.टी.चे गुणदोष - २२/०९/२०१८ (ड) स्वातंत्र्योत्तर काळातील आर्थिक विकास - ३१/०१/२०१९ (इ) सूर्यनमस्काराचे आरोग्यावरील परिणाम - ०७/०२/२०१९ (य) छ. शिवाजी महाराज आणि त्यांचे अर्थकरण - १६/०२/२०१९

वरील उपक्रमांकरीता मा. प्राचार्यांचे बहुमोल मार्गदर्शन आणि आमच्या संस्थेचे कार्यकारी अध्यक्ष मा. प्राचार्य डॉ. क्रांतिकुमार रं. पाटील साहेब यांचे विशेष प्रोत्साहन मिळाले.

प्रा. डॉ. नेताजी विश्वास पोवार
प्रकल्पअधिकारी- लोकसंख्या शिक्षण मंडळ

* फोरम ऑफ फ्री एन्टरप्राईज मुंबई, वक्तृत्व स्पर्धा *

ए. डी. श्रॉफ यांच्या स्मृतीप्रित्यर्थ ५४ वी वक्तृत्व स्पर्धा मुंबई मधील फोरम ऑफ फ्री एन्टरप्राईज या संस्थेच्या वतीने पार पाडल्या जातात. आपल्या महाविद्यालयात प्रतिवर्षी वरीष्ठ महाविद्यालयीन विद्यार्थिनींसाठी आयोजित केल्या जातात. अहवाल वर्षी या स्पर्धा दि. ०६/१०/२०१८ रोजी संपन्न झाल्या. या स्पर्धेत पुढील विद्यार्थिनींनी पारितोषिके मिळविली.

प्रथम क्रमांक : कु. वैष्णवी विलास भोगले - बी. ए. भाग - १ - रोख रु. २,५००/- आणि प्रमाणपत्र

द्वितीय क्रमांक : कु. नम्रता आनंदराव निकम - बी. ए. भाग - रोख रु. १,५००/- आणि प्रमाणपत्र

तृतीय क्रमांक : कु. निलम सदाशिव तपकिरे - बी. कॉम. भाग - ३ - रोख रु. १,०००/- आणि प्रमाणपत्र

उत्तेजनार्थ : कु. दिपाली राजाराम पाटील - बी. कॉम. भाग - ३; कु. ज्योती दैवान डोईफोडे - बी. ए. भाग - १ आणि उत्तेजनार्थ प्रमाणपत्र.

या वर्षीच्या स्पर्धेचे खास विशेष म्हणजे फोरम ऑफ फ्री एन्टरप्राईज मुंबई यांच्यावतीने दि. ५ मार्च २०१९ रोजीच्या पत्राद्वारे प्रथम क्रमांकाच्या कु. वैष्णवी विलास भोगले या विद्यार्थिनीस अतिरिक्त पारितोषिकाची रक्कम म्हणून रु. १,०००/- चा चेक पाठविला आहे.

वरील स्पर्धेसाठी महाविद्यालयाचे मा. प्राचार्यांचे मार्गदर्शन मिळाले. शिवाय संस्थेचे कार्यकारी अध्यक्ष प्राचार्य डॉ. क्रांतिकुमार पाटील साहेब विशेष प्रोत्साहन मिळाले.

प्रा. डॉ. नेताजी विश्वास पोवार
समन्वयक

* सामाजिक शास्त्र मंडळ *

महाविद्यालयामध्ये वेगवेगळ्या विषयाचे अध्यापन केले जाते. सर्वच विषय विद्यार्थ्यांना निवडता येत नाहीत म्हणून इतर विषयातील वेगवेगळ्या संकल्पना समजाव्यात या हेतूने सामाजिक शास्त्र विभाग कार्यरत आहे. अहवालसाली मतदानाचे महत्त्व आणि भारतीय लोकशाही या विषयावर प्रा. रेखा पंडित यांचे व्याख्यान झाले. तसेच मतदान जागृती अभियानामध्ये विद्यार्थिनींनी सहभाग घेतला. भारतीय राज्यघटनेच्या जाहिरनाम्याचे सामुहिक वाचन करण्यात आले. विद्यार्थिनींनी व्यक्तिमत्त्व विकास कसा साधता येतो. व्यक्तिमत्त्वाची जडणघडण यात अनुवंश व परिस्थिती यांचे महत्त्व याबाबत उद्बोधन करण्यात आले.

प्रा. अनिल सु. घस्ते
समिती प्रमुख

* अंधश्रद्धा निर्मूलन समिती *

विज्ञान आणि तंत्रज्ञान यामध्ये मानवाने प्रगती केलेली आहे तरी सुद्धा समाजातील अंधश्रद्धा कमी झालेल्या नाहीत. एक मुलगी विवेकवादी झाली तर सारे कुंटूब विवेकवादी होते हा विचार डोळ्यांसमोर ठेवून अंधश्रद्धा निर्मूलन समिती काम करते. या समितीमार्फत निर्माल्य पाण्यात टाकून प्रदुषण करू नका, निसर्गाचा समतोल राखा, बुवाबाजी भोंदूगिरी या पासून सावध रहा या बाबतील उद्बोधन केले जाते. कर्मकांडापासून समाजाला वाचविण्यासाठीची मानसिक तयारी विद्यार्थिनकडून करून घेतली जाते.

प्रा. अनिल सु. घस्ते
समिती प्रमुख

* विवेक वाहिनी *

महाविद्यालयात विवेक वाहिनी हा समिती कार्यरत असून विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण व्यक्तीमत्त्व विकासासाठी समितीतर्फे विविध उपक्रम राबविले जातात. विद्यार्थिनी विवेकनिष्ठ बनवण्यात त्यांची वृत्ती परोपकारी बनवी या हेतूने व्याख्याने व विद्यार्थ्यांमध्ये चर्चा घडवून आणल्या जातात. या वर्षी प्रा. सौ. दहिभाते यांचे 'ताणतणावापासून मुक्ती' या विषयावर व्याख्यान झाले. नरेंद्र दाभोळकर याचे विवेकवादी विचार या विषयावर प्रा. एन. एस्. शिरोळकर यांचे व्याख्यान झाले.

प्रा. अनिल सु. घस्ते
समिती प्रमुख

* साक्षरता अभियान *

आज संगणक युग आहे त्यामुळे अक्षर साक्षरतेबरोबर संगणक साक्षरता महत्त्वाची आहे. म्हणून आम्ही विद्यार्थिनींना 'कॅशलेस इंडिया' या संदर्भात प्रा. बडदारे विद्या यांचे व्याख्यान आयोजित केले होते. महाविर कॉलेजमध्ये संविधानाचे महत्त्व या कार्यशाळेस विद्यार्थिनींनी सहभाग घेऊन माहिती घेतली. विद्यार्थिनींना ऑन लाईन बूक या कसे उपलब्ध करून घ्यायचे याची माहिती दिली.

प्रा. अनिल सु. घस्ते
समिती प्रमुख

* तक्रार निवारण समिती *

विद्यार्थिनींना आपल्या सूचना, समस्या, तक्रारी मांडण्याची संधी या विभागामार्फत उपलब्ध करून देण्यात येते यासाठी तक्रार निवारण कार्यप्रणाली निश्चित करण्यात आली आहे.

विद्यार्थिनींनी आपल्या तक्रारी मांडण्यासाठी कॉलेजमध्ये प्रवेश केल्यानंतर दर्शनी भागात 'तक्रार निवारण पेटी' बसविण्यात आली आहे. विद्यार्थिनींना आपल्या तक्रारी त्या पेटीत टाकण्याचे आवाहन केले जाते. प्रत्येक महिन्याच्या पहिल्या आठवड्यात अथवा महाविद्यालयातील सुट्टीचा कालावधी असेल तर सुट्टीनंतरच्या आठवड्यात ही पेटी समितीच्या सदस्यांच्या उपस्थितीत उघडली जाते. आलेल्या तक्रारी समिती सदस्य व मा. प्राचार्य यांच्या समोर मांडल्या जातात. त्यावर योग्य

निर्णय मा. प्राचार्यांच्या मार्फत घेतला जातो. तक्रारदार विद्यार्थिनीने स्वतःचे नाव तक्रारीवर लिहीले असेल तर त्याची माहिती तक्रारदार विद्यार्थिनीस कळविली जाते. अशा प्रकारे विद्यार्थिनींच्या तक्रारींचे वेळेत निवारण करण्याचा प्रयत्न केला जाते. या शैक्षणिक वर्षामध्ये विद्यार्थिनींच्या विविध विषया संबंधी आलेल्या एकूण १० तक्रारींचे निवारण करण्यात आले. सदर समितीच्या कामकाजासाठी ताराराणी विद्यापीठाचे कार्यकारी अध्यक्ष मा. प्राचार्य डॉ. क्रांतिकुमार पाटील व मा. प्राचार्य डॉ. जे. बी. पाटील यांचे मोलाचे मार्गदर्शन व समिती सदस्यांचे सहकार्य लाभले.

प्रा. डॉ. श्रीमती तेजस्विनी मुडेकर

विभाग प्रमुख

* विद्यार्थिनी कल्याण निधी विभाग *

सन २०१९-१९ या शैक्षणिक वर्षामध्ये महाविद्यालयातील गरीब, प्रामाणिक, होतकरू व हुशार विद्यार्थिनींना विद्यार्थिनी कल्याण निधी मधून रोख अर्थसाहाय्य दिले जाते. यावर्षी कनिष्ठ व वरिष्ठ महाविद्यालयातील विद्यार्थिनींना खालीलप्रमाणे रोख अर्थसाहाय्य देण्यात आले.

शाखा	विद्यार्थिनी संख्या	प्रत्येकी रूपये	एकूण रूपये
कनिष्ठ	२९	१०००/-	२९०००/-
कनिष्ठ	०८	५००/-	४०००/-
वरीष्ठ	२५	१०००/-	२५०००/-
वरीष्ठ	०४	५००/-	२०००/-
एकूण रक्कम			६००००/-

सर्व प्राप्त अर्जांची छाननी करून समिती सदस्यांकडून मुलाखतीद्वारे गरजू विद्यार्थिनींची निवड केली जाते व अर्थसाहाय्य प्राप्त विद्यार्थिनींची यादी जाहीर केली जाते. ज्या विद्यार्थिनींना अर्थसाहाय्य प्राप्त झाले, त्यांनी त्या आर्थिक मदतीचा विनियोग शैक्षणिक कार्यासाठी करावा असे त्यांच्यावर बंधन असते. या बाबतची माहिती मुलाखतीच्या वेळी सदस्यांकडून दिली जाते. या कामासाठी ताराराणी विद्यापीठाचे कार्याध्यक्ष मा. डॉ. क्रांतिकुमार पाटील व मा. प्राचार्य डॉ. जे. बी. पाटील तसेच समिती सदस्यांचे सहकार्य लाभले.

प्रा. डॉ. श्रीमती तेजस्विनी मुडेकर

विभाग प्रमुख

* मा. सौ. मंगल मल्लिकार्जुन कोरी शिष्यवृत्ती विभाग *

मा. श्रीमती मंगल मल्लिकार्जुन कोरी यांनी संस्थेकडे रु. ५०,०००/- ची ठेव ठेवली असून त्या ठेवीवरील व्याज रक्कमेतून प्रतिवर्षी महाविद्यालयातील गरीब, होतकरू, प्रामाणिक व हुशार विद्यार्थिनींना आर्थिक मदत केली जाते. सन २०१६-१७ या शैक्षणिक वर्षामध्ये प्रत्येकी ५०० रु. अशी एकूण ४,०००/- रु. रक्कम खालील विद्यार्थिनींमध्ये वितरित करणेत आली.

* कनिष्ठ विभाग : कु. निकिता विलास राशिवडे (११ वी कला), कु. भक्ती शांतीनाथ काडापूरे (११ वी वाणिज्य), कु. प्रज्ञा काळू मोरे (१२ वी कला), कु. स्वाती मदतसिंग रजपूत (१२ वी वाणिज्य)

* वरिष्ठ विभाग : कु. आसावरी दिलीप वाईगडे (बी. कॉम भाग २), कु. नम्रता अशोक खराडे (बी. ए. भाग २), कु. आरती दिलीप कारवेकर (बी. ए. भाग २), कु. आरती कृष्णा पाटील (बी. ए. भाग-२)

सदर निवडीसाठी समिती सदस्यांचे सहकार्य तसेच ताराराणी विद्यापीठाचे कार्यकारी अध्यक्ष मा. प्राचार्य डॉ. क्रांतिकुमार पाटील व मा. प्राचार्य डॉ. जे. बी. पाटील यांचे मार्गदर्शन लाभले.

प्रा. डॉ. श्रीमती तेजस्वीनी मुडेकर
विभाग प्रमुख

* मोफत सायकल वाटप योजना *

कमला कॉलेज मधील गरजू आणि हुशार विद्यार्थिनींना मोफत सायकलींचे वाटप करण्यात आले. ताराराणी विद्यापीठाचे कार्यकारी अध्यक्ष मा. प्राचार्य डॉ. क्रांतिकुमार पाटील आणि कॉलेजचे प्राचार्य डॉ. जे. बी. पाटील यांची प्रमुख उपस्थिती होती.

या वेळी डॉ. क्रांतिकुमार पाटील म्हणाले की, 'कमला कॉलेजच्या आर्थिक साहाय्यातून घेण्यात आलेल्या या सायकलींचा योग्य वापर करावा. सायकलींच्या वापरामुळे महाविद्यालयाला येण्याजाण्याचा वेळ वाचणार आहे. या वेळेचा अभ्यासासाठी वापर करून आपले शैक्षणिक भवितव्य त्यांनी घडवावे.' या वेळी १२ वी विज्ञान शाखेतील कु. रसिका शामराव मोरे, कु. प्रज्ञा विजय माळी, कु. ऋतुजा राहूल खांबे १२ वी कला शाखेतील कु. वर्षा वसंत पाटील, बी. ए. भाग - १ कला शाखेतील लुबना कच्चुम मोमीन बी. ए. भाग २ मधील तेजस्विनी प्रदीप सुतार यांना सायकलींचे वाटप करण्यात आले.

प्रा. डॉ. सुजय पाटील
प्रमुख - मोफत सायकल वाटप योजना

* वसतिगृह व रॅगिंग प्रतिबंधक समिती *

कै. डॉ. व्ही. टी. पाटील व कै. सौ. सरोजिनीदेवी विश्वनाथ पाटील यांच्या दातृत्वातून १९५९ साली सरोजिनीदेवी विश्वनाथ महिला वसतिगृहाची स्थापना झाली. २००६ साली युजीसी अनुदानासह कमला कॉलेज विद्यार्थिनी वसतिगृह बांधण्यात आले. वसतिगृह व्यवस्थापनासाठी ताराराणी विद्यापीठ या मातृसंस्थेने वसतिगृह व्यवस्थापन समितीची नियुक्ती केली आहे. मा. सर्वोच्च न्यायालयाच्या आदेशानुसार युजीसी व महाराष्ट्र शासनाच्या रॅगिंग प्रतिबंधक, रॅगिंग प्रतिबंधक समिती, भरारी पथक, नोडल ऑफिसर व मॅन्टारिंग सेल याची नियुक्ती केली आहे. प्रवेशित विद्यार्थिनी व पालकाकडून रॅगिंग प्रतिबंधक शपथपत्रक भरून घेतली आहेत. चालू शैक्षणिक वर्षात वसतिगृहात एकुण १४५ विद्यार्थिनीनी प्रवेश घेतलेला आहे. विद्यार्थिनीसाठी राबविलेले प्रमुख उपक्रम खालील प्रमाणे आहे.

* कमला कॉलेज संकेत स्थळावर रॅगिंग प्रतिबंधक समिती सदस्यांची नावे व उपक्रम ठेवलेले आहेत. * कमला कॉलेजच्या माहिती पुस्तिकेत रॅगिंग प्रतिबंधक नियम व रॅगिंग प्रतिबंधक शपथपत्रक फॉर्म समाविष्ट आहे. * जून व जुलै महिन्यात प्रवेश घेणाऱ्या विद्यार्थिनींचे समुपदेशन केले जाते. * १८ जुलै २०१८ रोजी वसतिगृहातील विद्यार्थिनींचे स्वागत, उद्बोधन श्रीमती अनुराधा रांगणेकर व डॉ. अनघा पाठक यांनी केले. तसेच कै. काकीजींच्या पुण्यतिथी निमित्त प्रतिमा पूजन करण्यात आले. * वसतिगृहातील विद्यार्थिनीनी औषधी वनस्पतीचे रोपण अवारात ऑगस्ट मध्ये केले. * २ ऑगस्ट २०१८ रोजी "सर्वासाठी योगा व फेस योगा" या कार्यशाळेत शिल्पा देगावकर यांनी मार्गदर्शन केले. * १२ ऑगस्ट २०१८ रोजी विद्यार्थिनीनी रॅगिंग प्रतिबंधक व्हिडीओ दाखवून समुपदेशन केले. * १३ ऑगस्ट २०१८ रोजी उषाराजे हायस्कूल मधील श्री. कुंभार, कलाशिक्षकांनी मातीकाम या विषयावरील कार्यशाळेत माती पासून नागोबा, गणोबा तयार करण्यासाठी मार्गदर्शन केले. * १५ ऑगस्ट २०१८ रोजी कै. काकाजींच्या जयंती निमित्त प्रतिमा पूजन करून कै. काकाजींच्या कार्याचा परिचय डॉ.

अनघा पाठक यांनी करून दिला. * २८ जुलै २०१८ रोजी पालक सभेत पालकांसाठी अॅक्युप्रेशर प्रात्यक्षिके व उपचार या विषयावरील कार्यशाळेचे आयोजन केले. या साठी शिवाजी विद्यापीठातील प्रौढ व निरंतर शिक्षण विभागाचे सहकार्य लाभले. * नारी कम्प्लेट केअर या संस्थेचे सहयोगाने सुती सॅनिटरी नॅपकीन व कॅन्सर जागृती कार्यक्रमात श्रीमती नीधी चेणे व डॉ. ऋतुजा पवार यांनी मार्गदर्शन केले. * शारदोत्सवात विद्यार्थिनीकरीता लोककला सादरीकरण स्पर्धेचे आयोजन केले होते. * भारतातील सणांचे बदलते स्वरूप या विषयावरील भिती पत्रकाचे प्रकाशन केले. * रॅगिंग प्रतिबंधक समितीची मिटींग प्राचार्यांच्या केबिनमध्ये आयोजित केली. * रामकृष्ण विवेकानंद आध्यात्मिक केंद्र कोल्हापूर व डॉ. डी. वाय. पाटील मेडीकल कॉलेज यांच्या संयुक्त विद्यमाने विद्यार्थिनींसाठी मोफत नेत्रतपासणी शिबीर दि. २५ आक्टोबर रोजी घेण्यात आले. * विद्यार्थिनी सोबत सर्वसाधारण सभा १४ जानेवारी २०१९ रोजी घेण्यात आली. * वसतिगृह दिन २ फेब्रुवारी रोजी विविध कलागुण प्रदर्शन कार्यक्रम व बक्षिस वितरणाने संपन्न झाला. * दि. ११ मार्च २०१९ रोजी मा. धनजंयराव महाडिक यांनी वसतिगृहात वायफाय सुविधा उपलब्ध करून दिली. * रामकृष्ण विवेकानंद आध्यात्मिक केंद्र, कोल्हापूर आयोजित युवती शिबीरात वसतिगृहातील विद्यार्थिनी १६ फेब्रुवारी २०१९ रोजी सहभागी झाल्या. * कोल्हापूर रेडीओ सीटी आयोजित ' चश डे ' या कार्यक्रमात वसतिगृहातील विद्यार्थिनी सहभागी झाल्या. * दि. १३ फेब्रुवारी २०१९ रोजी मनशक्ती प्रयोग केंद्र लोणावळा यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित तणावमुक्त परिक्षेतील यश या कार्यशाळेत श्री. गीता चक्के व श्री. शिवाजी पाटील यांनी मार्गदर्शन केले. * विनाशुल्क बस पास वितरण या शिवाजी विद्यापीठातील कार्यक्रमात वसतिगृहातील विद्यार्थिनी सहभागी झाल्या. * सकाळ दैनिक वृत्तपत्र यांच्या सहयोगातून आयोजित समुपदेशन कार्यक्रमात दि. १ मार्च २०१९ रोजी मा. न्यायाधिश श्री. उमेशचंद्र मोरे यांनी विद्यार्थिनींना मार्गदर्शन केले. * विद्यार्थिनींसाठी सर्वसाधारण सभेचे आयोजन २० मार्च २०१९ रोजी केले.

शासन व शिवाजी विद्यापीठाकडून आलेल्या आदेशाचे वेळोवेळी पालन करून पूर्तता केली. चालू शैक्षणिक वर्षात एकही रॅगिंग विषयक तक्रार आढळली नाही.

वरील सर्व उपक्रमांसाठी ताराराणी विद्यापीठाचे कार्यकारी अध्यक्ष डॉ. क्रांतिकुमार पाटील, मा. प्राचार्य. डॉ. जे. बी. पाटील व प्र. प्राचार्या. डॉ. तेजस्विनी मुडेकर यांचे मार्गदर्शन व समिती सदस्यांचे सहकार्य लाभले.

डॉ. श्रीमती अनघा वि. पाठक

वसतिगृह समिती प्रमुख व रॅगिंग प्रतिबंधक नोडल ऑफिसर

* वार्षिक दिन *

* मंगळवार, दि. १५ जानेवारी २०१९ रोजी वार्षिकदिन निमित्ताने आयोजित फुड फेस्टिव्हलचे उद्घाटन ताराराणी विद्यापीठाचे सचिव मा. प्राजक्त पाटील यांच्या शुभहस्ते करण्यात आले. वार्षिकदिन निमित्ताने विद्यार्थिनींच्या कलागुणांना वाव देण्यासाठी मराठी वक्तृत्व स्पर्धा, निबंध स्पर्धा, मेंहदी, रांगोळी, कुकरी, फॅन्सी ड्रेस, ग्रंथ परीक्षण, पोस्टर स्पर्धा अशा विविध स्पर्धांचे आयोजन करण्यात आले. महाविद्यालयातील विद्यार्थिनींनी वरील स्पर्धेमध्ये उत्स्फूर्त प्रतिसाद देऊन स्पर्धा यशस्वी केल्या. * गुरुवार, दि. ३१ जानेवारी २०१९ रोजी बक्षिस वितरणाचा सोहळा प्रमुख पाहुणे मा. श्री. व्ही. एन. देशपांडे (प्रथितयश उद्योगपती) यांच्या हस्ते संपन्न.

सदर कार्यक्रमांसाठी ताराराणी विद्यापीठाचे कार्यकारी अध्यक्ष मा. प्राचार्य. डॉ. क्रांतिकुमार पाटील, सचिव माननीय श्री. प्राजक्त पाटील, मा. श्री. चंद्रशेखर यादव, महाविद्यालयाचे प्राचार्य मा. डॉ. जे. बी. पाटील उपस्थित होते.

प्रा. डॉ. तेजस्विनी मुडेकर

कार्याध्यक्षा

* सांस्कृतिक विभाग *

प्रत्येक समाजाची ठरावीक अशी संस्कृती असते. संस्कृतीचा समाजजिवनावार प्रभाव असतो. समाजाच्या विकासामध्ये संस्कृतीचा वाटा महत्त्वाचा असतो. आपल्या समाजातील आदर्श आणि महापुरुष यांच्या विषयाची माहिती मुलींना मिळावी म्हणून वर्षभर विविध उपक्रम राबविले जातात. त्यातील काही ठळक उपक्रम पुढीलप्रमाणे:

* दि. २१ जून, २०१८ रोजी 'जागतिक योगा दिन' महाविद्यालयात साजरा करण्यात आला. यावेळी संस्थेचे अध्यक्ष मा. डॉ. क्रांतिकुमार पाटील यांच्या हस्ते दीपप्रज्वलन झाले. यावेळी महाविद्यालयाचे प्राचार्य उपस्थित होते. * दि. २६/९/२०१८ रोजी 'राजर्षी छत्रपति शाहू महाराज यांची जयंती साजरी करण्यात आली. यावेळी मा. प्रा. डॉ. जे. बी. पाटील यांनी प्रतिमेस पुष्पहार अर्पण केला. * दि. ११/७/२०१८ रोजी भद्रकाली ताराराणी यांची जयंती साजरी करण्यात आली * दि. १८/७/२०१८ रोजी संस्थेच्या माजी उपाध्यक्ष मा. सौ. सरोजिनी पाटील यांची जयंती साजरी केली. यानिमित्त डॉ. व्ही. एन शिंदे, कुलसचिव (शिवाजी विद्यापीठ) यांचे विज्ञान जगत व महिला विश्व या विषयावर व्याख्यान झाले. * दि. १५/८/२०१८ रोजी संस्थेचे संस्थापक अध्यक्ष कै. डॉ. व्ही. टी. पाटील (काकाजी) यांची ११८ वी जयंती साजरी करण्यात आली. यावेळी प्रा. डॉ. जे. बी. पाटील यांनी काकाजींच्या प्रतिमेस हार अर्पण करून अभिवादन केले. या जयंतीनिमित्त काव्यवाचन स्पर्धा आयोजित करण्यात आल्या होत्या. याच दिवशी स्वातंत्र्य दिनानिमित्त ध्वजारोहणाचा कार्यक्रम संस्थेचे उपाध्यक्ष डॉ. एस. एन. पवार यांच्या हस्ते संपन्न झाला. यावेळी संस्थेचे सचिव मा. प्राजक्त पाटील व इतर विश्वस्त उपस्थित होते. * दि. २/११/२०१८ रोजी महात्मा गांधी व लालबहादूर शास्त्री यांची जयंती साजरी करण्यात आली. * दि. १०/१०/२०१८ रोजी संस्थेच्या शिवमंदिरात भवानी उत्सवाची सुरुवात घटस्थापनेने झाली. यावेळी प्रमुख पाहुणे. मा. कुलगुरु डॉ. देवानंद शिंदे व सौ. अमिता शिंदे या उपस्थित होते. * दि. २६/१२/२०१८ रोजी क्रांतीवीर रंगरावदादा पाटील यांच्या व्याख्यान मालेतून डॉ. सदानंद मोरे यांनी द्वितीय पुष्प गुंफले. व्याख्यानाचा विषय महाराष्ट्राचे इतिहास लेखन असा होता. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी जेष्ठ इतिहासक संशोधक डॉ. जयसिंगराव पवार होते. * दि. ६/१२/२०१८ रोजी भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचा महापरिनिर्वाण दिन साजरा करण्यात आला. * दि. १७/१/२०१९ रोजी भद्रकाली ताराराणी पुरस्काराचे वितरण झाले. हा पुरस्कार पद्मश्री निलिमा मिश्रा यांना देऊन गौरवण्यात आले. यावेळी मा. राज्यपाल श्रीनिवास पाटील, मा. डॉ. क्रांतीकुमार पाटील यांची प्रमुख उपस्थिती होती. * दि. २६/१/२०१९ रोजी प्रजासत्ताक दिन साजरा करण्यात आला. यावेळी मा. कार्यकारी अध्यक्ष मा. क्रांतीकुमार पाटील यांच्या हस्ते ध्वजारोहण झाले. * दि. २०/३/२०१९ रोजी कमला कॉलेजचा पदवीप्रदान समारंभ पार पडला. यावेळी प्रमुख पाहुणे मा. श्री. यशवंत थोरात माजी अध्यक्ष नाबार्ड हे होते. त्यांच्या हस्ते विद्यार्थिनींना विविध पदव्या देऊन गौरवण्यात आले. * दि. २८/३/२०१९ रोजी 'तुकाराम बीज' साजरी करण्यात आली. मा. श्री. राजा शीरगुप्पी यांनी : संत तुकाराम एक चिंतन या विषयावर उद्बोधन केले. * दि. ११/०४/२०१९ रोजी महात्मा जोतीबा फूले यांची जयंती साजरी करण्यात आली. * दि. २८/४/२०१९ रोजी ताराराणी विद्यापीठात 'प्रेसिडेंट डे' साजरा करण्यात आला. यावेळी सांस्कृतिक कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते.

प्रा. अनिल घस्ते
समिती प्रमुख

* पी जी डिप्लोमा इन योगा थेरपी *

यु.जी.सी. मान्यताप्राप्त पी.जी.डिप्लोमा/इन योग थेरपी हा कोर्स २००८-२००९ या वर्षापासून आमच्या महाविद्यालयात सुरू आहे. या कोर्समध्ये २० विद्यार्थिनींचा समावेश केला जातो. यावर्षी १० विद्यार्थिनींचा कोर्समध्ये प्रवेश होता. त्याकरिता महाविद्यालया स्वतंत्र्य योगा हॉल असून योग थेरपी साहित्य तसेच संशोधनाकरीता टेस्ट अँड मेजरमेंटची साहित्य उपलब्ध आहेत. कॉम्प्युटरची सुविधा असून महाविद्यालयाने स्वतंत्र्य इंटरनेटची सुविधा उपलब्ध करून दिली आहे. योग उपचार

पद्धती आहे. त्याकरिता विद्यार्थिनी प्रोजेक्ट वर्क करतात. विद्यार्थिनींनीकरीता स्टेडीनेस टेस्टर, इ. एम. जी. पल्सफीड बायोपॅक मशिन, टू हँड कोऑर्डिनेशन, स्पायरोमीटर, डेप्थ परसेप्शन, रिअवटन टाईम सिट अँड रीच अॅपरेप्स, स्कॉट अँड फेंच अॅपरेटर्स फॅट अॅनलॅझर या साहित्यांची उपलब्धता आहे. मानसिक ताणतणाव, थकवा, व्यक्तीमत्व, एकाग्रता, आय क्यू टेस्ट सारख्या काही 'सायकॉलॉजिकल' टेस्टची उपलब्धता आहे. विद्यार्थिनी शारीरिक व मानसिक दृष्ट्या कशा प्रबळ होतील याकडे लक्ष दिले जाते. त्यांचा विकास होणाऱ्या दृष्टीने त्यांना विविध उपक्रमात सहभागी केले जाते. यावर्षी विद्यार्थिनींनी लोणावळा येथे झालेल्या आंतरराष्ट्रीय योगा फेस्टीवलमध्ये भाग घेतला.

विद्यार्थिनींना योग्य दिशा व पूढे यशस्वीरित्या वाटचाल करण्याकरिता संस्थेचे कार्यकारी अध्यक्ष प्राचार्य डॉ. क्रांतिकुमार पाटील तसेच सचिव प्राजक्त पाटील यांचे सतत मार्गदर्शन व प्रोत्साहन लाभले.

डॉ. सुनिता माणिकराव काळे
समन्वयिका

* एम्. ए. योगशास्त्र *

आमचे महाविद्यालय नवनवीन उपक्रम राबवून महिलांना नवीन दिशा दाखविण्याच्या दृष्टीने प्रयत्नशील व अग्रेसर असते. २०१३-२०१४ वर्षापासून आमच्या महाविद्यालयात एम.ए. योगशास्त्र हा अभ्यासक्रम सुरु झाला आहे. महाराष्ट्रात फक्त विद्यार्थिनींन करीता हा अभ्यासक्रम आमच्या महाविद्यालयात आहे. ह्या अभ्यासक्रमामुळे विद्यार्थिनींना योगक्षेत्रात करिअर करण्याची संधी उपलब्ध होईल. शाळा, उच्च माध्यमिक, कॉलेज्स मध्ये योग शिकवीला जातो. त्यामुळे रोजगार संधी उपलब्ध होतील. विद्यार्थिनींना, महिलांना शारीरिक, मानसिक स्वास्थ्य लाभेल. ताणतणावाच्या जीवनामध्ये योगशास्त्र विषय सुरु करण्याचे यशस्वी प्रयत्न संस्थेचे कार्यकारी अध्यक्ष मा. प्राचार्य डॉ. क्रांतिकुमार पाटील यांनी केले व शिवाजी विद्यापीठ क्षेत्रात हा अभ्यासक्रम आपल्या महाविद्यालयात सुरु केला.

या अभ्यासक्रमात उत्तीर्ण झालेल्या विद्यार्थिनी योग क्षेत्र विकसीत करण्याचे कार्य करीत आहे. कोचिंग कॅम्प, व्यक्तीगत ट्रेनिंग, वर्कशाप योग फेस्टीवल असे विविध उपक्रम राबवित आहे. विद्यार्थिनी नॅशनल, इंटरनॅशनल स्तरावर असलेल्या सेमिनार व अधिवेशनमध्ये भाग घेऊन योग संशोधन पेपरचे सादरीकरण केले आहे. शहाजी कॉलेज आयोजित व भोगावती महाविद्यालय कुरुकली आयोजित आंतरराष्ट्रीय अधिवेशन मध्ये विद्यार्थिनींने योग विषयक संशोधन पेपरचे सादरीकरण केले. विद्यार्थिनी नेटच्या परीक्षेची तयारी करीत आहे. आंतरराष्ट्रीय योग दिनाचे २७ जुलैला आयोजन स्मृती भवन येथे योगाचे प्रात्यक्षिक सादर करून करण्यात आले. यामध्ये सर्व विद्यार्थिनी, शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचारी सहभागी होते. मा. क्रांतिकुमार पाटील संस्थेचे अध्यक्ष यांनी या आंतरराष्ट्रीय योग दिनाचे अध्यक्ष स्थान भूषविले. यावर्षी एम.ए. योगासायन्सच्या विद्यार्थिनी वृषाली भोसले व अश्विनी जगताप यांनी निरंतर शिक्षण विभागाच्या अंतर्गत १० विद्यार्थिनींना 'योगा कॅम्प'चे प्रशिक्षण दिले. तसेच २६ जानेवारी २०१९ प्रजासत्ताक दिनादिवशी सांस्कृतिक कार्यक्रमात सहभाग घेतला.

डॉ. सुनिता माणिकराव काळे
विभाग प्रमुख

* यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ पदवी आणि पदव्युत्तर अभ्यास केंद्र

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाचे फक्त मुली आणि महिलांसाठी मान्यता असलेले एकमेव पदवी आणि पदव्युत्तर शिक्षण क्रमाचे अभ्यास केंद्र आमच्या महाविद्यालयात सुरु आहे.

अहवाल वर्षी बी.ए., बी.कॉम. पदवी अभ्यासकेंद्राचे पुनर्मुल्यांकन होऊन त्यामध्ये अ वर्गाचा दर्जा अभ्यास केंद्राने मिळविला. त्याचबरोबर विषय शिक्षकांची सुद्धा संगणक पात्रता तपासणी प्रक्रिया पूर्ण झाली. अहवाल वर्षी सर्व वर्गांमध्ये १८८ विद्यार्थिनींनी प्रवेश घेतला आहे.

अभ्यास केंद्राच्या यशस्वी वाटचालित अभ्यासकेंद्राचे केंद्रप्रमुख ताराराणी विद्यापीठाचे कार्यकारी अध्यक्ष मा. प्राचार्य डॉ. क्रांतिकुमार रं. पाटील साहेब यांचे बहुमोल मार्गदर्शन आणि प्रोत्साहन लाभले.

प्रा. डॉ. नेताजी विश्वास पोवार

केंद्र संयोजक - य. च. म. मुक्त विद्यापिठ अभ्यास केंद्र कमला कॉलेज कोल्हापूर

* मानसशास्त्रीय समुपदेश कक्ष *

आमच्या महाविद्यालयामध्ये मानसशास्त्रीय समुपदेशन सेल कार्यरत आहे. या केंद्रामार्फत विद्यार्थिनींच्या अभ्यासातील अडचणी, स्व केंद्रिय वृत्ती, मोबाईलचा अनावश्यक वापर त्याचे दुष्परिणाम या विषयी मार्गदर्शन केले जाते. तसेच आमच्या समितीकडे असलेल्या प्रश्नावलीद्वारे विद्यार्थिनींच्या आवडी निवडी यांच्या व्यक्तिमत्त्वातील कमतरता, न्यूनगंड कमी केला जातो.

विद्यार्थिनींना, चिंतन, शिथिलीकरण, मनोनियंत्रण याबाबतचे कौशल्य शिकवले जाते. वसतिगृहातील विद्यार्थिनींना निर्माण होणाऱ्या समस्याबद्दल समुपदेशन केले जाते. बारावी विज्ञान शाखेतील शंभरहून अधिक विद्यार्थिनींना पालकांना तणाव मुक्त आनंदी जीवन कसे जगायचे, मुलाच्या बाबतीत पालकांची भूमिका त्यांच्यातील सुसंवाद यांबद्दल व्याख्यान देण्यात आले. समुपदेशनाचा उपक्रम वर्षभर राबविला जातो याशिवाय अहाराच्या सवयीबद्दल मार्गदर्शन केले जाते.

प्रा. अनिल घस्ते

समिती प्रमुख

* कौशल्य व उद्योजकता विकास केंद्र *

शैक्षणिक वर्ष २०१८-२०१९ या कालावधीत कौशल्य व उद्योजकता विकास केंद्रातर्फे विद्यार्थिनींमध्ये कौशल्य विकसित करणे व त्याद्वारे उद्योजकता वाढीस प्रोत्साहन देणे हेतूने कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले.

* दि. २२ सप्टेंबर २०१८ रोजी 'आर्टीफिशियल ज्वेलरी' मेकिंग कार्यशाळा घेऊन विद्यार्थिनींना सिल्क धाग्याचा वापर करून ज्वेलरी बनविणे व यातून उद्योजकता करण्याचे मार्गदर्शन देण्यात आले. * दि. ६ सप्टेंबर २०१८ रोजी 'गणपती डेकोरेशन' करीता विविध डेकोरेशनच्या वस्तू जसे चमकिले गोल, कागदी फुले, कागदी पताका, मखराचे प्रकार इत्यादी कौशल्यपूर्ण बनविणे याचे प्रशिक्षण देणेत आले. * दि. ८ सप्टेंबर २०१८ रोजी 'ई-बॅकिंग' कसे करावे यासंबंधी मार्गदर्शन प्रा. विद्या बडदारे यांनी दिले. * स्किर्लिंग इंडिया या कंपनी तर्फे विद्यार्थिनींचे नोकरी संदर्भात रजिस्ट्रेशन कॅपेन राबविण्यात आले. * ह्युमन रिसोर्स डेव्हलपमेंट मिनिस्ट्री व स्किल इंडिया यांचे तर्फे भारत सरकारने तयार केलेल्या 'श्रेयस ऑपरॅटीसशीप पोर्टल'वर कॉलेजच्या बी.ए., बी.कॉम., बी.व्होक., बी.सी.ए. च्या शेवटच्या वर्षाच्या एकूण २५० विद्यार्थिनींचे श्रेयस ऑपरॅन्टीसशीप पोर्टलवर रजिस्ट्रेशन करणेत आले.

वरील सर्व उपक्रमात विद्यार्थिनींनी सक्रीय सहभाग घेतला. कु. तारा दिवेकर, कु. सना पठाण, श्रीमती रिना सोनावणे, श्री. कंग्राळकर यांनी कार्यक्रमासाठी प्रशिक्षण दिले व मार्गदर्शन केले.

सर्व उपक्रमास मा. प्राचार्य डॉ. जे. बी. पाटील यांचे सहकार्य व मार्गदर्शन लाभले.

डॉ. सौ. वर्षा साठे

केंद्र समन्वयिका

* शिस्त समिती *

महाविद्यालयात शिक्षण घेत असताना अभ्यासक्रमामध्ये नमुद केलेल्या विषय व्यतिरीक्त विद्यार्थिनींच्या व्यक्तिमत्वाला योग्य शिस्तीची गरज असते, हे लक्षात घेऊन कॉलेजमध्ये शिस्ती संबंधी नियमावली विद्यार्थिनींना सांगितली जाते. विद्यार्थिनींनी जीना, व्हरांडा, ग्राऊंड, पार्कींग तसेच वर्गातील बेंच, डेस्क इत्यादी संबंधी वर्तन कसे असावे यावर कमिटी सदस्य वारंवार सुचना देतात. तसेच नोटीस बोर्डवर सूचना, नियमावली लावण्यात आली आहे. राष्ट्रीय एकता दिवस - ३० ऑक्टोबर २०१८ रोजी एकता शपथ घेणेत आली. राष्ट्रीय सण - १५ ऑगस्ट स्वतंत्रता दिन व २६ जानेवारी प्रजासत्ताक दिनी उपस्थित राहणे अनिवार्य केले आहे.

शिस्त समिती ज्युनिअर विभाग व सिनिअर विभाग सदस्य वारंवार विद्यार्थिनींना वर्तना संबंधी लक्ष देऊन कार्यवाही करतात. गैरवर्तन करणाऱ्या विद्यार्थिनींच्या पालकांना ही वेळप्रसंगी बोलावून सांगितले जाते.

ताराराणी विद्यापीठाचे कार्यकारी अध्यक्ष डॉ. क्रांतिकुमार पाटील यांचे तसेच प्राचार्य डॉ. जे. बी. पाटील यांचे विद्यापीठाच्या आवारातील शिस्तीवर विशेष लक्ष असते व वेळोवेळी मोलाचे मार्गदर्शन मिळते.

प्रा. श्रीमती वर्षा पिनकीन साठे
शिस्त समिती प्रमुख

* करिअर आरिग्नटेड कोर्स समिती *

महाविद्यालयात २००६ पासून यु.जी.सी. व शिवाजी विद्यापीठ मान्यता प्राप्त सात कोर्सेस सुरु आहेत. पदवी अभ्यासक्रमाबरोबर विद्यार्थिनींना कौशल्यावर आधारित व्यवसायाभिमुख अभ्यासक्रम पूर्ण करावेत या उद्देशाने हे अभ्यासक्रम महाविद्यालयात राबविले जातात. चालू शैक्षणिक वर्षात डाटेटीक्स अँड हेल्थ एज्युकेशन या कोर्स करिता एकूण २७ विद्यार्थिनींनी प्रवेश घेतला. हॉस्पिटल अँडमिनिस्ट्रेशन अँड मॅनेजमेंट या कोर्सला १८ विद्यार्थिनी, बेसिक कॉम्प्युटर अँड आय.टी. ला १० विद्यार्थिनी, कॉम्प्युटराईज्ड अकौंटिंग ला १० विद्यार्थिनी, ब्युटि कल्चर अँड थेरपी ला ७ विद्यार्थिनी, कम्प्युनिकेशन स्किल्स इन इंग्लिशला ११ विद्यार्थिनी व योगा अँड हेल्थ एज्युकेशन या कोर्सला १० विद्यार्थिनींनी प्रवेश घेतला.

वरील सर्व कोर्स एक वर्षाच्या कालावधीचे आहेत. यात थिअरी बरोबरच प्रात्यक्षिकांचाही समावेश आहे. या कोर्सच्या पूर्ततेकरिता विद्यार्थिनींनी जानकी हॉस्पिटल, कोल्हापूर, प्राथमिक आरोग्य केंद्र, राजारापमपूरी इ. ठिकाणी क्षेत्रभेटी आयोजित केल्या होत्या.

वरील सर्व उपक्रमास मा. डॉ. क्रांतिकुमार पाटील सर, प्राचार्य डॉ. जे. बी. पाटील सर, प्रभारी प्राचार्या प्रा. डॉ. टी. बी. मुडेकर यांचे मार्गदर्शन लाभले. सर्व समिती सदस्यांनी सहकार्य केले.

प्रा. श्रीमती रेखा पंडित
समिती प्रमुख

* संशोधन कक्ष *

कमला कॉलेजज विद्यार्थिनी व प्राध्यापक यांच्यातील संशोधन प्रवृत्तीस प्रोत्साहन देण्याच्या हेतूने महाविद्यालयात संशोधन कक्ष कार्यरत आहे. या कक्षामार्फत अहवालसाली खालील उपक्रम राबविणेत आले.

* 'सेमिनार पेपरचे लेखन व सादरीकरण' या विषयावरील कार्यशाळेत बी. ए. भाग-३ व बी-कॉम भाग-३ च्या विद्यार्थिनींना डॉ. अनघा पाठक यांनी दि. ४ सप्टेंबर रोजी मार्गदर्शन केले. * 'प्रकल्प लेखन' या विषयावरील कार्यशाळा

बी. ए. भाग-३ व बी. कॉम. ३ च्या विद्यार्थिनींसाठी दि. १५ फेब्रु. रोजी आयोजित केली. डॉ. वर्षा मैदगी व डॉ. नीता धुमाळ यांनी विद्यार्थिनींना मार्गदर्शन केले. * 'अविष्कार संशोधन महोत्सव २०१८-१९' या शिवाजी विद्यापीठ आयोजित स्पर्धे त ७ विद्यार्थिनी सहभागी झाल्या. * अर्थशास्त्र, समाजशास्त्र, वाणिज्य विभागाकडून विद्यार्थिनींकडून अंतर्गत लघू संशोधन प्रकल्प हाती घेतले आहेत.

वरील सर्व उपक्रमासाठी ताराराणी विद्यापीठाचे कार्यकारी अध्यक्ष मा. डॉ. क्रांतिकुमार पाटील यांचे प्रोत्साहन महाविद्यालयाचे प्राचार्य यांचे मार्गदर्शन व समिती सदस्य यांचे सहकार्य लाभले.

डॉ. अनघा पाठक
संशोधन कक्ष प्रमुख

* नवमतदार नोंदणी/मतदार साक्षरता समिती *

चालू शैक्षणिक वर्षाच्या सुरुवातीला सरकारी आदेशानुसार महाविद्यालयात, मतदान साक्षरता समिती स्थापन करण्यात आली. एक नोडल ऑफीसर व १६ सदस्य समितीत कार्यरत आहेत.

नव मतदारांमध्ये मतदानांविषयी, जाणीव जागरूकता निर्माण करण्याच्या उद्देशाने दि. ६/९/२०१८ रोजी 'लोकशाहीत मतदाराचे हक्क आणि जबाबदारी' या विषयावर प्रा. डी. ए. पाटील व नोडल ऑफीसर श्रीमती रेखा पंडित यांनी व्याख्यानाद्वारे विद्यार्थिनींना मार्गदर्शन केले. सदर कार्यक्रमास एकूण ९५ विद्यार्थिनी उपस्थित होत्या.

नवमतदार नोंदणी विशेष मोहिमे अंतर्गत महाविद्यालयात प्रवेश घेतलेल्या व १८ वर्ष पूर्ण असलेल्या विद्यार्थिनींनी करून फॉर्म नं. ६ भरून घेऊन मतदार नोंदणी करण्यात आली. सदर उपक्रमात दि. १/७/२०१८ ते ३०/१०/२०१८ दरम्यान १७२ विद्यार्थिनींचे अर्ज भरून घेण्यात आले. तसेच २७२ विद्यार्थिनींनी त्यांच्या प्रभागात किंवा ऑन लाईन अर्ज भरून सहकार्य केले.

राज्य निवडणूक आयोग यांच्या निर्देशानुसार तसेच विभागीय आयुक्त पुणे व उपकुलसचिव शिवाजी विद्यापीठ यांच्या आदेशानुसार महाविद्यालयातील प्रथम वर्षामध्ये शिकणाऱ्या विद्यार्थिनींनी दि. २९/१०/२०१८ ते २/११/२०१८ दरम्यान मुडशिगी, नागांव, उचगांव ग्रामपंचायत, पन्हाळा तहसिल कार्यालयास गृहशास्त्र, समाजशास्त्र, इंग्रजी व हिंदी विभागाच्या ५७ विद्यार्थिनी व ७ प्राध्यापकांनी भेटी दिल्या. सदर भेटी दरम्यान विद्यार्थिनींनी व प्राध्यापकांनी स्थानिक स्वराज्य संस्थांची कार्यपद्धती व सुशासन या विषयी माहिती घेतली. तसेच स्थानिक मतदार संघाची माहिती, मतदार नोंदणीची स्थिती, नवमतदार नोंदणीची स्थिती, त्यासाठीचे नियोजन व कामाचे स्वरूप, स्थानिक स्वराज्य संस्थेचे निवडणूकीसाठी व लोकशाही बळकट करण्यासाठी दिलेले योगदान, तेथे राबविण्यात येत असलेल्या विविध सरकारी योजना इत्यादींची माहिती घेतली.

* दि. ३/१२/२०१८ रोजी अपंग दिनानिमित्त निवडणूक/मतदार साक्षरता समिती व समान संधी समितीच्या संयुक्त विद्यमाने कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला. कार्यक्रमात प्रा. रेखा पंडित यांनी दिव्यांग व्यक्तींची निवडणूक २०१९ मधील भूमिका व भारत सरकारच्या 'सुलभ निवडणूका' या घोषवाक्याला अनुसरून अपंग मतदारांना निवडणूक आयोगाकडून पुरविण्यात येणाऱ्या सोयी सुविधांची सविस्तर माहिती देऊन चित्रफीत दाखविली. प्रा. वर्षासाठे यांनी महाविद्यालयात दिव्यांग व्यक्तीसाठी असलेल्या सोयी सुविधांची माहिती दिली. सदर कार्यक्रमास दिव्यांग विद्यार्थिनी, शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी व इतर विद्यार्थिनी उपस्थित होत्या. * दि. २५/१/२०१९ रोजी राष्ट्रीय मतदार दिवस साजरा करण्यात आला. यानिमित्त आयोजित प्रभात फेरीत महाविद्यालयातील एन.एस.एस. व एन.सी.सी.च्या विद्यार्थिनी व मतदार साक्षरता समितीच्या सदस्य विद्यार्थिनी व प्राध्यापक सहभागी झाले. * दि. २६/१/२०१९ ते १०/२/२०१९ या कालावधीत 'लोकशाही

पंधरवड्या'निमित्त दि. २८/१/२०१९ रोजी वक्तृत्व स्पर्धा आयोजित करण्यात आली. स्पर्धेत कु. हर्षदा पाटील - बी. व्होक फुड प्रोसेसिंग भाग-३ हिने प्रथम क्रमांक पटकाविला. * दि. २/३/२०१९ रोजी मा. जिल्हाधिकारी कार्यालय, कोल्हापूर व सकाळ माध्यम समूह यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित 'प्राऊड टु बी व्होटर/आय बुईल व्होट' ह्या माहिमेत महाविद्यालयातील एन.एस.एस., एन.सी.सी. व मतदार साक्षरता समिती सदस्य विद्यार्थिनी अशा एकूण १०० विद्यार्थिनींनी व प्रा. रेखा पंडित, प्रा वर्षा साठे व प्रा. अनिल घस्ते यांनी मानवी साखळीत सक्रीय सहभाग घेतला. * दि. २/३/२०१९ व ३/३/२०१९ रोजी विशेष मतदार नोंदणी मोहिमेत महाविद्यालयातील पात्र मतदारांना नोंदणी फॉर्म भरण्यासाठी समितीने मार्गदर्शन केले. * दि. ५/३/२०१९ रोजी जिल्हा प्रशासन करवीर प्रांताधिकारी कार्यालय व सकाळ माध्यम समुहाच्या संयुक्त विद्यमाने महाविद्यालयात विद्यार्थिनींना व्ही.व्ही.पॅट मशिनद्वारे मतदानाचे प्रात्यक्षिक दाखविले. बी.एल.ओ. श्री. सी. बी. ठाकूर व सुपरवायझर श्री. एस. एस. पाटील यांनी मतदान कसे करायचे व व्ही. व्ही. पॅट मशिन कशी बघायची याची प्रात्यक्षिक विद्यार्थिनींकडून करून घेतली व शंकांचे निरसन केले. * दि. २६/३/२०१९ रोजी सकाळ माध्यमसमुहाच्या संयुक्त विद्यमाने 'आय बुईल व्होट' या परिसंवादाचे आयोजन करण्यात आले. सदर परिसंवादात विद्यार्थिनींना मतदान, निवडणूका, सरकार व दिल्या जाणाऱ्या सोयी-सुविधा याविषयी आपली रोखठोक मते मांडलीत. सदर कार्यक्रमात ३० विद्यार्थिनी व तीन प्राध्यापक सहभागी झाले.

समितीच्या सर्व उपक्रमांना मा. डॉ. क्रांतिकुमार पाटील, प्राचार्य डॉ. पाटील, प्रभारी प्राचार्या डॉ. टी. बे. मुडेकर यांचे मार्गदर्शन लाभले व समिती सदस्यांचे सहकार्य लाभले.

श्रीमती रेखा पंडित
नोडल ऑफिसर

* स्कॉलरशिप समिती *

शैक्षणिक सत्र २०१८-२०१९ या वर्षात कनिष्ठ व वरिष्ठ विभागातील विद्यार्थिनींना आर्थिक स्तरावर सक्षम करण्याच्या हेतुने सरकारी, निमसरकारी, विद्यापीठ, महानगर पालीका, जिल्हापरिषद अशा विविध स्तरावर दिल्या जाणाऱ्या विविध प्रकारच्या शिष्यवृत्त्यांचा सविस्तर अहवाल खालील प्रमाणे.

* केंद्रशासन शिष्यवृत्ती

१. सेंट्रल सेक्टर शिष्यवृत्ती (सिनियर कॉलेज) - एकूण २२ विद्यार्थिनींना प्रत्येकी १०,००० रु. मंजूर झाली.
२. अल्पसंख्यांक शिष्यवृत्ती (सिनियर कॉलेज) - १ मुस्लिम व ५ जैन विद्यार्थिनींना मंजूर झाली.
३. अल्पसंख्यांक शिष्यवृत्ती (ज्युनिअर कॉलेज) - ८ मुस्लिम, ५ जैन व १ ख्रिश्चन विद्यार्थिनींना मंजूर झाली.
४. भारत सरकार शिष्यवृत्ती व फ्रीशीप (सिनियर कॉलेज)

SC - शिष्यवृत्ती - ७५, SC - फ्रीशिप - ०२, OBC - शिष्यवृत्ती - २३, OBC - फ्रीशिप - ०३, VJNT - शिष्यवृत्ती - २१, VJNT - फ्रीशिप - ०२, SBC - शिष्यवृत्ती - ०२, विद्यार्थिनींना मंजूर झाली.

५. राजर्षि छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजना (ट्युशन फी + परीक्षा फी) एकूण ७३ विद्यार्थिनींना मंजूर झाली.

* राज्य शासन शिष्यवृत्ती (ज्युनिअर कॉलेज)

६. खुली गुणवत्ता शिष्यवृत्ती
प्रत्येकी रु. ५००/- प्रमाणे ०९ विद्यार्थिनींना मंजूर झाली.

७. राजर्षि छत्रपती शाहु महाराज गुणवत्ता शिष्यवृत्ती
SC, NT, SBC एकूण २५ विद्यार्थिनींना प्रत्येकी ३०००/- प्रमाणे मंजूर झाली.
८. राज्य सरकार शिष्यवृत्ती व फ्रीशीप (ज्युनियर कॉलेज)
SC - शिष्यवृत्ती - ७७, SC - फ्रीशिप - ०१, OBC - शिष्यवृत्ती - १८, OBC - फ्रीशिप - ०२, NT - शिष्यवृत्ती - २४, SBC - शिष्यवृत्ती - ०६, विद्यार्थिनींना मंजूर झाली.
९. महानगर पालिका
अपंग शिष्यवृत्ती (ज्युनियर कॉलेज)
प्रवास भत्ता, मदतनीस भत्ता, विद्यावेतन भत्ता व शिष्यवृत्ती अशाप्रकारे एकूण १७,६००/- रु.
(१) कु. अंजली अनिल जाधव - १२ आर्ट्स (२) कु. हाजीराबी अब्बास पाटणकर - १२ वी कॉमर्स (३) कु. प्रतिज्ञा महादेव शिंदे - ११ वी आर्ट्स रु. ११,६००/- प्राप्त झाले.
अपंग शिष्यवृत्ती (सिनिअर कॉलेज)
(१) कु. अरुषा शरद पाटील - बी. ए. - १ (२) कु. अपूर्वा कमलाकर माने - बी. ए. - २ (३) कु. शिवानी कृष्णात बाणदार - बी. कॉम. - २ प्रत्येकी १२,०००/- रु. मंजूर झाली.
वरील सर्व प्रस्तावांसाठी मा. प्राचार्य डॉ. जे. बी. पाटील यांचे मार्गदर्शन व समिती सदस्यांचे सहकार्य लाभले. तसेच श्री. ज्योतीराम मोटे यांचे सहकार्य मिळाले.

प्रा. श्रीमती वर्षा पिनाकीन साठे
स्कॉलरशिप समिती प्रमुख

समाजशास्त्र मंडळ

कमला कॉलेज समाजशास्त्र विभागामार्फत खालील उपक्रम राबविण्यात आले.

* भितीपत्रके

* २८/१/२०१८ "प्लॉस्टिकबंदी आणि पर्यायी साधनांचा वापर जाणीव- जागृती विषयाच्या भितीपत्रकाचे सादरीकरण करण्यात आले. * १३/२/२०१९ "तरुणांमधील वाढती व्यसनधिनता: एक समाजशास्त्रीय चिंतन" या विषयाच्या भितीपत्रकाचे सादरीकरण करण्यात आले. * २५/०१/२०१९ "आपला राष्ट्रध्वज आपला अभिमान" या भितीपत्रकाचे सादरीकरण करण्यात आले.

* एकदिवसीय व्याख्यान

दि. १९/९/२०१८ रोजी "समाजशास्त्राचा बदलता अभ्यासक्रम : विद्यार्थिनींचे भवितव्य आणि करिअर संधी" या विषयावरील व्याख्यानांचे आयोजन करण्यात आले.

* विविध कार्यक्रम

* समाजशास्त्र विभाग आणि सामाजिक समस्या जाणिव जागृती समिती यांच्या संयुक्त विद्यमाने 'बेटी बचाओ, बेटी पढावो' या विषयावर पोस्टर स्पर्धेचे आयोजन केले. * फॅकल्टी एस्कचेंज प्रोग्रॅम : (अ) दि. ०१/०१/२०१९ रोजी प्रा. पुनम फडणीस यांचे 'इंपॅक्ट ऑन सोशल मेडिया इन सोसायटी' या विषयावर आय.सी.टी.-पी.पी.टी.चे आयोजन (ब) दि. ०२/०१/२०१९ रोजी प्रा. शितल वासमकर यांचे 'इंपॅक्ट ऑन मास मेडिया इन सोसायटी' या विषयावर आय.सी.टी.-पी.पी.टी.चे आयोजन. * दि. ०४/०२/२०१९ रोजी 'महिलांवरील अत्याचार' या विषयावर भितीपत्रकाचे आयोजन * दि. ०४/०२/२०१९ रोजी 'महिलांवरील अत्याचार' या विषयावर प्रा. डॉ. प्रतिभा देसाई यांच्या व्याख्यानाचे आयोजन *

दि. ०८/०२/२०१९ रोजी बी.ए.-३ च्या विद्यार्थिनींना शिवाजी विद्यापीठातील बॅरिस्टर बाळासाहेब खर्डेकर ग्रंथालयास शैक्षणिक भेट दिली. * दि. ०८/०२/२०१९ रोजी बी.ए.-३ च्या विद्यार्थिनींनी शिवाजी विद्यापीठातील समाजशास्त्र विभागास शैक्षणिक भेट दिली.

* शैक्षणिक क्षेत्र भेट

* १८/२/२०१९ "तळसंदे गावातील गोपाळ या भटक्या जमातीच्या समस्यांचे अध्ययन करण्यासाठी समाजशास्त्र विभागाची भेट सहभागी प्रा. रजनी कारदगे आणि बी. ए. तृतीयवर्षातील विद्यार्थिनी. * १८/२/२०१९ "विद्यार्थिनी कौशल्य विकास" या अनुषंगाने सीमा बायोटेक टिश्यू कल्चर केळी प्रयोगशाळा व नर्सरी, तळसंदे येथील प्रयोगशाळेला भेट. सहभागी होते प्रा. रजनी कारदगे आणि समाजशास्त्र विभागातील विद्यार्थिनी. * २३/२/२०१९ डॉ. सर्वपल्ली राधाकृष्णन निरीक्षण गृह व बालकल्यान संकुलनातील विविध विभागांना भेट. सहभागी होते प्रा. रीना रा. कांबळे, प्रा. व्ही. टी तराल सर व बी. ए. तृतीय वर्षातील विद्यार्थिनी. * २/११/२०१८ स्थानिक स्वराज्य संस्थेला भेट- "गडमुडेशिंगी ग्रामपंचायत भेट" सहभागी प्रा. पूजा गोटेखिडीकर आणि व्ही. टी. तराल सर व बी. ए. प्रथम वर्षातील विद्यार्थिनी. * ०५/०२/२०१९ "औद्योगिक क्षेत्र केदारलिंग बेकरी" ला समाजशास्त्र विभागाची भेट. सहभागी होते प्रा. पूजा गोटेखिडीकर आणि बी. ए. तृतीय वर्षातील विद्यार्थिनी.

प्रा. सौ. रजनी अरुण कारदगे
समाजशास्त्र विभाग समिती प्रमुख

पदवी प्रमाणपत्र वितरण समारंभ

महाराष्ट्र सार्वजनिक विद्यापीठ अधिनियमामध्ये केलेल्या तरतूदीनुसार यावर्षी पदवीप्रमाणपत्र वितरण समारंभ महाविद्यालयामध्ये आयोजित करण्यात आला. मा. प्राचार्य डॉ. क्रांतिकुमार पाटील, कार्यकारी अध्यक्ष, ताराराणी विद्यापीठ, कोल्हापूर यांच्या अध्यक्षतेखाली बुधवार दि. २० मार्च, २०१९ रोजी सकाळी ९.३० वा. डॉ. व्ही. टी. पाटील स्मृतिभवन येथे समारंभ संपन्न झाला. समारंभाची सुरुवात दिमाखदार मिरवणुकीने झाली. प्रमुख पाहुणे मा. डॉ. यशवंत थोरात, माजी अध्यक्ष नाबार्ड यांच्या हस्ते पदवी प्रमाणपत्राचे वितरण करण्यात आले. आपल्या बिजभाषणातून मा. डॉ. यशवंत थोरात यांनी 'यश संपादन करण्यापूर्वी यश म्हणजे काय ह्याची संकल्पना समजून घेणे गरजेचे आहे. तसे यश मिळविण्यासाठी ध्येय ठरवून त्याचा ध्यास घेतला पाहिजे' असा सल्ला दिला. आपल्या अध्यक्षीय भाषणातून मा. प्राचार्य डॉ. क्रांतिकुमार पाटील यांनी शिक्षण परंपरेचा इतिहास थोडक्यात विशद केला. डॉ. तेजस्विनी मुडेकर, प्रभारी प्राचार्य, कमला कॉलेज ह्यांनी प्रास्ताविकातून महाविद्यालयाच्या विकासाचा आढावा सादर केला. ह्याप्रसंगी २१३ स्नातकांना पदवी प्रमाणपत्राचे वितरण करण्यात आले. मा. डॉ. प्राजक्त पाटील, सचिव ताराराणी विद्यापीठ, मा. डॉ. एस्. एस्. गवळी, प्राचार्य के. एम्. सी. कॉलेज, कोल्हापूर, विद्यापीठ प्रतिनीधी इ. मान्यवर समारंभासाठी उपस्थित होते. तसेच संस्थेचे विश्वस्त, शाखाप्रमुख, निमंत्रित, शिक्षक व विद्यार्थिनींच्या उपस्थितीत सदर सोहळा संपन्न झाला.

प्रा. डॉ. नीता धुमाळ
परीक्षा विभाग प्रमुख

मेंटॉरिंग सेल

दरवर्षी महाविद्यालयातील तृतीय वर्ष पदवीच्या विद्यार्थिनींकरिता मेंटॉरिंग योजना राबविली जाते. चालू शैक्षणिक वर्षात बी.ए. व बी.कॉम. च्या तृतीय वर्षाच्या सर्व विद्यार्थिनी तसेच बी.व्हेक व बी.सी.ए. च्या प्रथम, द्वितीय व तृतीय अशा सर्व विद्यार्थिनींकरिता ही योजना राबविण्यात आली. महाविद्यालयाच्या आवारात विद्यार्थिनींचे शैक्षणिक पालकत्व स्विकारून

त्यांना अभ्यास व सर्वांगीण विकासाकरिता शिक्षकांनी वैयक्तिक मार्गदर्शन केले. यासाठी प्राध्यापकांना वर्षभरात किमान १५ तास मार्गदर्शन झाले. विद्यार्थिनींच्या वैयक्तिक समस्या सुद्धा प्राध्यापकांनी सोडविण्याचा प्रयत्न केला.

समितीच्या उपक्रमास मा. डॉ. क्रांतिकुमार पाटील, प्राचार्य डॉ. जे. बी. पाटील तसेच प्रभारी प्राचार्या डॉ. तेजस्विनी मुडेकर यांचे मार्गदर्शन लाभले तसेच समितीच्या सर्व सदस्यांचे सहकार्य लाभले.

प्रा. डॉ. नीता धुमाळ
परीक्षा विभाग प्रमुख

समान संधी कमिटी - दिव्यांग व्यक्ती

शैक्षणिक वर्ष २०१८-२०१९ सालात प्रथमच शिवाजी विद्यापीठ Affiliation - T2 Division सुचना नुसार कमला कॉलेजमध्ये दिव्यांग व्यक्तीकरीता समान संधी सेलची स्थापना सप्टेंबर २०१८ मध्ये करणेत आली. समान संधी सेलची कमिटी मॅबरची यादी व कमिटीचे कार्य याबाबत कॉलेजच्या वेबसाईटवर माहिती दिली आहे.

दिव्यांग व्यक्ती/विद्यार्थिनी करिता कॉलेज परिसरात असलेल्या सेवा व सुविधा यासंबंधी मार्गदर्शन करणेत आले. तसेच दिव्यांग विद्यार्थिनींसाठी उपलब्ध असलेल्या विविध स्कॉलरशिप उपलब्ध आहेत, यासंबंधी विद्यार्थिनींचे स्कॉलरशिपचे फॉर्म भरून घेणेत आले.

दि. ३ डिसेंबर २०१८ हा दिव्यांग दिन साजरा करणेत आला. दिव्यांग विद्यार्थिनी व पालक यांना मार्गदर्शन करणेत आले.

दिव्यांग विद्यार्थिनींना परीक्षा काळात लेखनिक देणे, मतदान केंद्रात दिव्यांगांसाठी असलेल्या सेवा, सुविधा, मतदार जागृती यावर माहिती देण्यात आली.

वरील सर्व उपक्रमात समिती सदस्य व विद्यार्थिनींनी सक्रीय सहभाग घेतला.

मा. प्राचार्य डॉ. जे. बी. पाटील यांचे मोलाचे मार्गदर्शन मिळाले.

प्रा. वर्षा पिनाकिन साठे
समन्वयक

ग्राहक जागृती विभाग

आमच्या महाविद्यालयात ग्राहक वर्गात हक्क आणि अधिकारांबाबत जाणीव जागृती व्हावी या करीता या विभागामार्फत कार्यक्रम सुरु असतात. अहवाल वर्षी विभागाच्या वतीने विद्यार्थिनींमध्ये जाणीव - जागृती व्हावी या उद्देशाने परिसंवादाचे आयोजन दि. २३/०८/२०१८ रोजी केले.

परिसंवादामध्ये बी.ए. भाग ३ (अर्थशास्त्र) आणि बी.कॉम. भाग - ३ वर्गातील विद्यार्थिनींनी सक्रीय सहभाग घेतला आणि 'ग्राहक जागरूकता - वित्तीय साक्षरता' या विषयावर आपले विचार व्यक्त केले. विविध पुस्तके, दैनिके, इंटरनेट या माध्यमातून माहितीचे संकुलन करून परिसंवादात निबंध वाचन केले. याकरीता मा. प्राचार्यांचे प्रोत्साहन आणि मा. प्राचार्य डॉ. क्रांतिकुमार पाटील, कार्यकारी अध्यक्ष ताराराणी विद्यापीठ यांचे बहुमोल मार्गदर्शन मिळाले.

प्रा. डॉ. नेताजी विश्वास पोवार
विभाग प्रमुख

TARARANI VIDYAPEETH'S

KAMALA COLLEGE, KOLHAPUR

Principal : DR. J. B. PATIL M.A., M.Phil., Ph.D. (Upto 31/1/2019)

SENIOR COLLEGE FACULTY

ECONOMICS DEPARTMENT

1. Dr. Smt. T. B. Mudekar M. A., Ph.D. I/C Principal
2. Dr. Smt. A. V. Pathak M.A., M.Phil., Ph.D.
3. Dr. Shri. N. V. Powar M.A., B.Ed., M.Phil., Ph.D.

MARATHI DEPARTMENT

1. Dr. Shri. S. B. Patil M.A., B.Ed., SET Ph.D.

HINDI DEPARTMENT

1. Dr. Smt. C. S. Mali M.A. M.Phil. SET, Ph.D.
2. Smt. S. B. Vaghmare M.A. SET
3. Smt. V. G. Patil M.A. SET
4. Shri. P. V. Chougule M.A. SET
5. Smt. S. R. Kamble M.A. SET

ENGLISH DEPARTMENT

1. Smt. S. R. Salunkhe M.A., M.Phil.
2. Dr. Smt. N. S. Dhumal M.A., M.Phil., Ph.D.
3. Smt. M. P. Nikam M.A. SET
4. Smt. A. J. Sawant M.A. B.Ed.

SOCIOLOGY DEPARTMENT

1. Smt. S. S. Patil M.A. NET
2. Smt. R. A. Karadage M.A. SET
3. Smt. R. R. Kamble M.A. SET
4. Smt. V. T. Taral M.A. SET
5. Smt. P. M. Gotkhindikar M.A. SET

HOME-SCIENCE DEPARTMENT

1. Smt. R. D. Pandit M.Sc., M.Phil.
2. Smt. V. P. Sathe M.Sc., M.Phil.
3. Smt. T. D. Mane M.A., B.Ed.

PSYCHOLOGY DEPARTMENT

1. Shri. A. S. Ghaste M.A., B.Ed.

HISTORY DEPARTMENT

1. Shri. V. S. Naik M.A., SET
2. Smt. A. A. Dinde M.A., SET

COMMERCE DEPARTMENT

1. Dr. Smt. V. V. Maindargi M.Com., M.B.A., M.Phil. Ph.D.
2. Smt. A. S. Patil M.Sc. (Stat.)
3. Smt. J. A. Rode M.Com., M.Phil. SET
4. Dr. Shri. A. H. Jadhav M.Com., Ph.D. SET
5. Dr. Smt. G. B. Patil M.Com., Ph.D., NET
6. Smt. D. S. Patil M.Com., M.Phil.

PHYSICAL EDUCATION DEPARTMENT

1. Dr. Sunita M. Kale M.A., M.P.Ed., Ph.D.

LIBRARIAN

1. Smt. U. R. Kadam M.Lib. SET

B.C.A.

1. Smt. V. L. Badadare M. C. A. (Com.)
2. Smt. S. S. Wasamkar M.C.A.
3. Smt. P. S. Phadnis M.Sc. (Computer Sc.)
4. Smt. T. D. Samant M. Com., B.Ed.
5. Smt. P. D. Pargavkar B.C.A.

B. VOC. RETAIL MANAGMENT

1.	Smt. P. S. Khade	M.B.A., M.Com., L.L.B.
2.	Smt. P. S. Khopkar	M.B.A., M. Com.
3.	Smt. A. J. Kanire	M.B.A.
4.	Smt. S. D. Jagtap	M.B.A., M. Com., M. Phil.

B. VOC. FOOD PROCESSING AND MANAGEMENT

1.	Smt. B. J. Shikalgar	M.Sc. (Food Sc. & Tech.)
2.	Smt. S. S. Bugade	M.Sc. (Food Sc. & Tech.)
3.	Smt. R. R. Kulkarni	M.Sc. (Food Sc. & Tech.)
4.	Smt. P. P. Rajadnya	M.Sc. (Food Sc. & Tech.)
5.	Smt. A. J. Sawant	M.Sc. SET

M. A. HOME SCIENCE

1.	Smt. R. D. Pandit	M.Sc., M.Phil.
2.	Smt. V. P. Sathe	M.Sc., M.Phil.
3.	Smt. T. D. Mane	M.A., B.Ed.
4.	Smt. V. P. Bhagwat	M. Sc.
5.	Smt. T. S. Kurane	M.Sc. Stat.

M. A. ENGLISH

1.	Prin. Dr. J. B. Patil	M.A., M.Phil., Ph.D.
2.	Smt. S. R. Salunkhe	M.A. M.Phil.
3.	Dr. N. S. Dhumal	M.A., M.Phil., Ph.D.
4.	Dr. Smt. Leela Patil	M.A., Ph.D.
5.	Dr. Smt. Jarandikar	M.A., Ph.D.
6.	Dr. Uttam Patil	M.A., Ph.D.
7.	Dr. N. S. Jadhav	M.A., M.Phil., Ph.D.
8.	Dr. Smt. Mandale	M.A., Ph.D.

P. G. DIPLOMA IN YOGA THERAPY AND M. A. YOGASHASTRA

1.	Dr. Sunita M. Kale	M.A., M.P.Ed., Ph.D.
2.	Dr. Shri. B. N. Ulape	M.P.Ed., Ph.D.
3.	Dr. Shri. S. D. Chavan	M.P.Ed., Ph.D.
4.	Dr. Shri. P. D. Daphale	M.P.Ed., Ph.D.
5.	Prof. Shri. V. B. Rokade	M.P.Ed.
6.	Smt. P.V. Yadav	P.G.D.Y.T.

ENVIRONMENT STUDIES

1.	Smt. S. N. Pawar	M.Sc. Env.

JUNIOR COLLEGE FACULTY

GRANTABLE

1.	Shri. P. S. Jadhav	M.Sc. B.Ed.	Vice-principal
2.	Smt. M. S. Damame	M.A., D.H.E.	Sociology
3.	Smt. A. A. Ranganekar	M.Sc., D.H.E.	Chemistry
4.	Smt. K. S. Patil	M.A., B.Ed.	Hindi
5.	Smt. R. P. Pradhan	M.A., B.Ed.	Economics
6.	Smt. K. K. Bagave	M.A., B.Ed.	Home Science
7.	Shri. H. V. Pujari	M.A., B.Ed.	Marathi
8.	Dr. Smt. R. N. Mote	M.Sc., M.Ed., M.Phil, Ph.D.	Biology
9.	Smt. R. P. Shinde	M.A., B.Ed.	Marathi
10.	Smt. S. D. Nandreakar	M.Sc., B.Ed.	Physics
11.	Shri. M. N. Jadhav	M.Sc., B.Ed.	Chemistry
12.	Shri. D. A. Patil	M.A., B.Ed.	Politics
13.	Smt. J. L. Deshpande	M.A., B.Ed.	English

14.	Smt. N. A. Jadhav	M.Sc., B.Ed.	Biology
15.	Smt. S. H. Kokitkar	M.Com., B.Ed.	Commerce
16.	Smt. S. M. Mandale	M.A., B.Ed.	English
17.	Smt. P. R. Mali	M.Sc., B.Ed.	Physics
18.	Shri. S. B. Bhuingade	M.A., B.Ed.	Economics
19.	Smt. A. V. Jadhav	M.Com., B.Ed., M.Phil.	Commerce
20.	Smt. A. S. Patil	M.Com., G.D.C.&A., B.Ed.	Commerce
21.	Smt. J. A. Jarg	M.Sc.	Physics
22.	Smt. P. B. Patil	M.Sc.	Maths
23.	Smt. V. S. Naik	M.A. SET	History
24.	Smt. A. A. Dinde	M.A. SET	History

NON-GRANTABLE

1.	Smt. S. S. Shirguppi	M.Sc., B.Ed.	Maths
2.	Smt. M. M. Kakade	M.C.A. B.Ed.	I.T.
3.	Smt. P. B. Kadam	M.A., B.Ed.	English
3.	Shri. R. K. Jaralika	M.Sc., B.Ed.	Physics
5.	Smt. B. G. Nale	M.Sc., B.Ed.	Biology
6.	Smt. S. H. Kokitkar	M.Com., B.Ed.	Commerce
7.	Smt. U. A. Patil	M.A., B.Ed.	Marathi
8.	Smt. M. P. Mali	M.A., B.Ed.	Hindi
9.	Smt. K. V. Takkaliki	M.Sc., B.Ed.	Physics
10.	Smt. C. S. Mole	M.A., B.Ed., M.Phil., Ph.D.	Economics
11.	Smt. S. B. Sanadi	M.Sc., B.Ed.	Biology
12.	Smt. P. P. Kamble	M.Sc.	Electronics
13.	Smt. S. S. Naganvar	M.Com. B.Ed.	Commerce
14.	Smt. S. L. Ambulkar	M.C.A.	I.T.

15.	Smt. R. K. Hawale	M.Sc., B.Ed.	Chemistry
16.	Smt. A. P. Madane	M.Sc., B.Ed.	Chemistry
17.	Smt. S. A. Gonkhadkar	M.Sc., B.Ed.	Geology

NON TEACHING STAFF

1.	Shri. S. B. Shinde (Bhoi)	B.A.	Head Clerk
2.	Shri. R. V. Ingawale	B.Com.	Senior Clerk
3.	Shri. T. L. Kamble	B.Com.	Senior Clerk
4.	Shri. M. G. Kangralkar	B.Sc.	Junior Clerk
5.	Shri. P. J. Rangapure	B.A.	Junior Stenographer
6.	Shri. S. A. Bargale	B.A.	Junior Clerk
7.	Shri. S. S. Gawade	B.Com.	Junior Clerk
8.	Shri. J. V. Mote	B.A.	Junior Clerk
9.	Shri. M. K. Mane	B.Sc.	Lab. Assistant.
10.	Shri. C. M. Swami		Lib. Attn.
11.	Shri. D. G. Katkar		Lib. Attn.
12.	Shri. G. N. Betkyale		Lab. Attn.
13.	Shri. Y. B. Niwale		Lab. Attn.
14.	Shri. M. G. More		Lab. Attn.
15.	Shri. D. B. Kole		Lab. Attn.
16.	Shri. G. M. Methe		Lib. Attn.
17.	Shri. S. S. Sangar		Lib. Attn.
18.	Shri. R. R. Bharamkar		Lib. Attn.
19.	Shri. S. K. Kembale		Lib. Attn.
20.	Shri. P. B. Potdar		Peon
21.	Shri. R. A. Shigave		Peon
22.	Smt. P. P. Chavan		Lib. Asst.

‘भारतीय शेतकऱ्यांच्या व्यथा, वेदना, दशा : समस्या व आव्हाने’ या विषयावरील आंतरराष्ट्रीय चर्चासत्रात उद्घाटनपर भाष्य करताना स्वाभिमानी शेतकरी संघटनेचे संस्थापक अध्यक्ष व खासदार मा. श्री. राजू शेटी व इतर मान्यवर

‘भारतीय शेतकऱ्यांच्या व्यथा, वेदना, दशा : समस्या व आव्हाने’ या विषयावरील आंतरराष्ट्रीय चर्चासत्रात सादर झालेल्या द्विखंडात्मक शोध निबंध संग्रहाचे प्रकाशन करताना मा. भारत पाटणकर, श्रीमती गेल ॲमवेट, मा. स्कॉट कफोरा, मा. भाई संपतराव पवार व इतर मान्यवर

‘भवानी महोत्सव’ ताराराणी विद्यापीठाच्या शिवमंदिरामध्ये ‘घटस्थापना’ प्रसंगी मा. डॉ. देवानंद शिंदे - कुलगुरु शिवाजी विद्यापीठ, सौ. अमिता शिंदे व उपस्थित मान्यवर

‘तुकाराम बीज’ प्रसंगी मा. श्री. राजा शिरगुप्ते ‘संत तुकाराम : एक चिंतन’ या विषयावर विचार व्यक्त करताना

स्थापना : सन १९८४

॥ निर्मातुं शिवं सुंदरम् ॥

फोन : २५२२२१६

कमला कॉलेज, कोल्हापूर

NAAC 'A' Grade

(College with Potential for Excellence)

संस्थापक - अध्यक्ष : कै. डॉ. व्ही. टी. पाटील

शिवाजी विद्यापीठ संलग्न असलेल्या या महाविद्यालयात कला व वाणिज्य शाखेच्या पदवी व पदव्युत्तर अभ्यासक्रमाची सोय आहे. तसेच ११ वी व १२ वी चे कला, वाणिज्य व विज्ञान शाखेचे वर्गही या महाविद्यालयात सुरू आहेत.

वैशिष्ट्ये

- ◆ महिला शिक्षणाच्या पवित्र कार्यास वाहून घेतलेली कोल्हापूर शहराच्या मध्यभागी वसलेली एकमेव शिक्षण संस्था.
- ◆ विद्यार्थिनींच्या सर्वांगीण विकासासाठी संरक्षित व पोषक वातावरण.
- ◆ विद्यार्थिनींसाठी सुरक्षित व सर्व सोईनीयुक्त नवीन वसतिगृह सुविधा.
- ◆ ज्युनिअर विज्ञान विभाग : इलेक्ट्रॉनिक्स व आय.टी., ११ वी १२ वी कॉमर्स - मराठी व इंग्रजी माध्यम अध्यापन सुविधा.
- ◆ सिनिअर विभाग : गृहशास्त्र, योगा, रिटेल मॅनेजमेंट अँड आय.टी., फूड प्रोसेसिंग अँड मॅनेजमेंट, संगणक व इंग्रजी भाषा विभागासाठी सुसज्ज प्रयोगशाळांची उपलब्धता.
- ◆ आधुनिक व्यायाम साधने व एरोबिक्स यासाठी कमला हेल्थ क्लब व ज्युदो प्रशिक्षणासाठी ज्युदो हॉल.
- ◆ संगणक व संशोधन उपकरणासहित योगा हॉल.
- ◆ समृद्ध ग्रंथालयात ५९,६३३ पुस्तके व अभ्यासिका सुविधा.

◆ उपलब्ध अभ्यासक्रम :

- ◆ बी.ए. (स्पेशल) : इंग्रजी, हिंदी, समाजशास्त्र, अर्थशास्त्र, गृहशास्त्र
- ◆ बी.कॉम. : ऑडिटिंग व अकॉंटिंग, औद्योगिक व्यवस्थापन
- ◆ बी.सी.ए. : संगणक उपयोजन (कॉम्प्युटर ॲप्लिकेशन्स)
- ◆ बी.व्होक : फूड प्रोसेसिंग अँड मॅनेजमेंट, रिटेल मॅनेजमेंट अँड आय.टी.
- ◆ एम.ए. : गृहशास्त्र, योगशास्त्र, इंग्रजी
- ◆ पी.जी.डिप्लोमा : योगा थेरपी

◆ यु.जी.सी. मान्यताप्राप्त व्यवसायाभिमुख प्रमाणपत्र कोर्सेस :

- १) हॉस्पिटल अँडमिनिस्ट्रेशन अँड मॅनेजमेंट
- २) योगा एज्युकेशन अँड हेल्थ
- ३) डायटेटिक्स अँड हेल्थ एज्युकेशन
- ४) बेसिक कॉम्प्युटर अँड इन्फॉर्मेशन टेक्नॉलॉजी
- ५) ब्युटी कल्चर अँड थेरपी
- ६) कम्प्युनिकेशन स्किल्स इन इंग्लिश
- ७) कॉम्प्युटराईज्ड अकॉंटिंग

◆ यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ केंद्राद्वारे चालविले जाणारे अभ्यासक्रम :

- * बी.ए. पदवी
- * बी.कॉम. पदवी
- * एम.ए. (मराठी)
- * एम. ए. (हिंदी)

अधिक माहितीसाठी संपर्क Website : www.kamalacollegekop.edu.in

मुद्रक : राजहंस प्रिंटिंग प्रेस, कोल्हापूर फोन : २६६३०४६